

ภาคผนวกที่ 5

" Discussion 1 : 24/02/2009 at 11:43 PM Gondola al Paradisco project for Venice Biennale 2009 is just another so called Thainess bandwagon and it's quite boring actually. It seems that there are no mre creative artists in Thailand or only mediocre imitators. The whole team including Dr. Apinan are only after conventional success at any cost. Surasi Kusolwong is another bad example Thai artist who imitated Suwan Laimanee's art work. Suwan Laimanee is the first Thai artist who introduced Thai massage as art and science at Biennale Florence in 1996. Four years later Surasi Kusolwong literally imitated Suwan laimanee's art work in such a poor, cheap manner like a Thai style imitating mentality at Kwangju Biennale 2000. (see www.makcenterarchive.org/artist/show/id/69)^[1] What Thailand needs now is transparency in cultural politics, no Thai-style-cronyism please! Dr. Apinan is not only corrupted but didn't did a good job either. He should resign his post to the younger generation. People should ask Dr. Apinan how many money he has put in his own pocket since he has been working as a curator at OCAC. Thailand art scene needs to wake up, smell the coffee and see reality."

ภาคผนวกที่ 6

ข้อมูลบทวิจารณ์ของอาจารย์พิษณุ ที่ได้จากข้อมูลการวิจัยของอาจารย์แจนนิช

1. **"Overview of Art Criticism in the Silpa Wattanatham Column 1977 - 2004,"**
including a short discussion of philosophy of criticism, with reviews of the writings of Pishnu Supanimitr, Wibul Lisuan, Dachanee Bradapnil and Amnart Yensabai.
2. **Art Criticism in Siam Rath Weekly 1980 - 2523**

Pishnu Supanimitr: "The Value of the Silpakorn University Art Gallery," Yr.26, Vol.30 (6 January 1980)
3. **Pishnu Supanimitr: "25 Years of the National Art Exhibition: What's it all about. (part 1)"** (13 January 1980)
4. **Pishnu Supanimitr: "25 Years of the National Art Exhibition** (20 January 1980)
5. **Pishnu Supanimitr: "25 Years of the National Art Exhibition"** (27 January 80)
6. **Pishnu Supanimitr: "From Bhirasri Gallery to Rachaburi Technical College"** Yr.26, Vol.33 (10 February 1980)
7. **Pishnu Supanimitr: "A Good Story About an Award-Winning Design for a Vietnam War Memorial in America by a Thai Artist."** Yr.26, Vol.34 (17 February 1980)
8. **Pishnu Supanimitr: "Infinity of Life: A Memorial to the Vietnam War by Tana Lauhahaikul, Winner in an American Competition."** Yr.26, Vol.35 (February 24, 1980)
9. **Pishnu Supanimitr: "The Way of Thai Art and the 'Thai Art 23' Group,"** Yr.26, Vol. 36, (2 March, 1980).
10. **Pishnu Supanimitr: "Chuang Mulpinit - Paintings Full of Joy,"** Yr.26, Vol.38 (16 March, 1980)
11. **Pishnu Supanimitr: "9th Student Art Thesis Exhibition,"** Yr.26, Vol.39 (23 March

1980)

12. Pishnu Supanimitr: "9th Student Art Thesis Exhibition," Yr.26, Vol. 40 (30 March 1980).

13. Pishnu Supanimitr: "9th Student Art Thesis Exhibition," Yr.26, Vol.41 (6 April 1980).

14. Pishnu Supanimitr: "9th Student Art Thesis Exhibition," Yr.26, Vol. 42 (13 April 1980)

15. Pishnu Supanimitr: "8th Art Exhibition by Students of the Faculty of Painting in Chiangmai Public Library," Yr.26, Vol.43 (20 April 1980)

โครงการวิจัย

เรื่อง “การวิจารณ์ในฐานะปรากฏการณ์ร่วมสมัยเพื่อพัฒนาความรู้ด้านสังคมศาสตร์การวิจารณ์ ภาค 2”

รายงานผลการวิจัยสาขาศิลปะการแสดง

(1 เม.ย. 2551 - 30 ก.ย. 2552)

พนิดา ฐปนากร

(ผู้วิจัยสาขาศิลปะการแสดง)

ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(งานวิจัยยังไม่สมบูรณ์โปรดอย่านำไปอ้างอิง)

รายงานเสนอผลการวิจัย

สาขาศิลปะการแสดง

(1 เมษายน 2551 – 30 กันยายน 2552)

โครงการวิจัยการวิจารณ์ในฐานะปรากฏการณ์ของสังคมร่วมสมัยเพื่อพัฒนาความรู้ด้านสังคมศาสตร์การวิจารณ์ ภาค 2

พนิดา ฐปนากร

จากกรณีศึกษาปรากฏการณ์ร่วมสมัย 3 รายการคือ เทศกาลละครกรุงเทพ 2551 รายการ อคาเดมี่ แฟนตาเซีย (Academy Fantasia) ปฏิบัติการนักล่าฝันฤดูกาลที่ 5 และเมืองไทยรัชดาลัยเรียดอร์ แม้จะมีความแตกต่างของบริบท รูปแบบ และขนาด แต่กรณีศึกษาทั้ง 3 มี “ศิลปะการละคร” เชื่อมโยงเกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่กรณีศึกษาทั้ง 3 จะมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อกัน อันมีการวิจารณ์ที่เป็น “กิจสาธารณะ” เป็นกลไกการตรวจสอบและการประเมินคุณค่าของสังคมที่สร้างแรงกระตุ้นต่อกันอย่างเป็นพลวัต และพื้นที่ในโลกไซเบอร์ซึ่งมีบทบาทมากในสังคมปัจจุบัน ก็ได้ทำหน้าที่ทดแทนพื้นที่ “สื่อ” ที่นับวันจะมีเงื่อนไขของ “ทุน” เข้ามามากขึ้น

สาขาศิลปะการแสดงได้โดยติดตามผลงานของกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี ติดตามอ่านกระทู้สนทนา แลกเปลี่ยนทรรศนะเชิงวิจารณ์บนพื้นที่อินเทอร์เน็ต เก็บข้อมูลงานวิจารณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ สัมภาษณ์นักวิจารณ์ นักวิชาการละคร นักการละคร และผู้ชม ตลอดจนจัดกิจกรรมเสวนาหลังการแสดง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆมาวิเคราะห์ร่วมกันในบริบทของการรับ การเสพ และการสร้างงานศิลปะการแสดงที่สะท้อนผ่านงานวิจารณ์บนพื้นที่ต่างๆ และแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับสุนทรียะของสังคมไทย อันจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ด้านสังคมศาสตร์แห่งการวิจารณ์ สาขาศิลปะการแสดงมีข้อสรุปดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินการ

1.1 สสำรวจและศึกษารูปแบบและสภาวะการวิจารณ์งานศิลปะการแสดงในฐานะ

ปรากฏการณ์ร่วมสมัย ซึ่งสะท้อนทั้งความคิดและสุนทรียอารมณ์ในส่วนของปัจเจกชนและความสำนึกในความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของตน

กล่าวได้ว่า การเกิดขึ้นของเทศกาลละครกรุงเทพ ณ สวนสันติชัยปราการ ชุมชนบางลำภู เมื่อปี พ.ศ. 2545 ตามด้วยการออกอากาศฤดูกาลแรกของรายการ อคาเดมี่ แฟนตาเซีย ปฏิบัติการคนล่าฝัน ทางเคเบิลทีวีในปี พ.ศ. 2547 และการเปิดตัวของ เมืองไทยรัชดาลัยเรียดอร์ โรงละครเอกชนขนาด 1,455 ที่นั่ง บนศูนย์สรรพสินค้าที่ถนนรัชดาภิเษก ในปี พ.ศ.

2550 เป็นปรากฏการณ์ต่อเนื่องที่ปรับเปลี่ยนความรับรู้และทัศนคติของมหาชนในสังคมไทยเกี่ยวกับ “ละครเวที” ให้ต่างไปจากเดิม ปรากฏการณ์นี้มีนัยสำคัญต่อการเชื่อมโยงอย่างมีพลวัตซึ่งกันและกันในประเด็นประสบการณ์สุนทรีย์ของผู้รับ ผู้สร้าง และผู้วิจารณ์ ซึ่งสะท้อนผ่านวัฒนธรรมการวิจารณ์ในสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยเงื่อนไขของ สื่อ ระบบทุน ตลอดจนรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยที่กำลังหมุนไปตามกงล้อโลกาภิวัตน์อันมีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญ

1.1.1 เทศกาลละครกรุงเทพ

เทศกาลละครกรุงเทพจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2545 และจัดต่อเนื่องเป็นประจำในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี เป็นความร่วมมือระหว่างเครือข่ายละครกรุงเทพ¹ กับประชาคมบางลำพู โดยมีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นผู้สนับสนุนหลักตลอดมา พร้อมด้วยสำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม และกรุงเทพมหานครซึ่งให้การสนับสนุนพื้นที่สวนสันติชัยปราการเป็นสถานที่จัดเทศกาล

การจัดเทศกาลละครกรุงเทพในปีพ.ศ. 2551 เป็นการจัดเทศกาลครั้งที่ 7 มีการแสดงเข้าร่วมเทศกาลนับได้ 98 เรื่อง² ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุดเท่าที่จัดเทศกาลมา มีการขยายระยะเวลาของเทศกาลจากเดิม 3 สัปดาห์ เป็น 4 สัปดาห์³ และขยายพื้นที่การจัดซึ่งเดิมกระจุกตัวอยู่ที่สวนสันติชัยปราการ และอาคาร/ร้านค้าต่างๆบนถนนพระอาทิตย์ ออกไปสู่พื้นที่จัดแสดงรอบนอกในกรุงเทพมหานครอีกหลายแห่งเป็นครั้งแรก อาทิ โรงภาพยนตร์ลิโด้, The Style by TOYOTA สยามสแควร์, มะขามป้อมสตูดิโอ สะพานควาย, โรงละครโรงเล็ก พระจันทร์เสี้ยวสเปซ ที่สถาบันปริทัศน์มยองค์, โรงละครชุมชนมันดา ถนนวิภาวดี, โรงละครหน้ากากเปลือย อาคารพญาไทพลาซ่า และ Democracy Theatre Studio บ่อนไก่ เป็นต้น

ละครในเทศกาล

ผลงานละครเวที 98 เรื่องในเทศกาลละครกรุงเทพ 2551 เป็นงานสร้างสรรค์จากกลุ่ม/คณะละครที่เป็นมืออาชีพและมือสมัครเล่น ผู้สร้างงานเหล่านี้โดยส่วนใหญ่พัฒนาตนเองมาจากการเป็นผู้รักสมัครเล่น (amateur) ที่มีใจรักในศิลปะการละครและฝึกฝนตนเองตลอดจนเข้ารับการอบรมและแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งจากนักละครไทยและต่างประเทศ อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ผ่านการศึกษาด้านศิลปะการละครจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาที่ผ่านการอบรมจากนักละครทั้งสองกลุ่มดังกล่าวสร้างสรรค์งานละครมานำเสนอในเทศกาลนี้ด้วย

จากการติดตามชมการแสดงหลายๆเรื่องในเทศกาลครั้งที่ 7 (พ.ศ.2551) เปรียบเทียบกับในปีที่ผ่านมา พบว่าบทละครที่ใช้ในการนำเสนอเป็นบทละครที่แต่งขึ้นใหม่เกือบทั้งสิ้น มีเนื้อหาที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน วิพากษ์วิจารณ์สังคม สะท้อนความรุนแรงทาง

การเมืองที่ได้สร้างความอึดอัดและหวาดหวั่นให้แก่ประชาชน ที่มีการแบ่งฝ่ายของขั้วความคิด ความเชื่อและอุดมการณ์ ปัญหาต่างๆของเยาวชน การกดขี่ทางเพศตลอดจนการกดขี่ศิลปะการละคร

ในส่วนของรูปแบบที่น่าสนใจ มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งที่เป็น ละครพูด ละครร้อง ละครระบำร่วมสมัย (Dance Drama) ละครแสดงเดี่ยว โอเปร่า ละครใบ้ และสื่อผสม ฯลฯ

ผู้สร้าง

ทรรศนะของผู้สร้างหรือนักละคร นักวิชาการละคร และผู้ชมต่อบทบาทของเทศกาลละครกรุงเทพ มีความเห็นที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

บทบาทต่อสังคม

- ผู้ชมส่วนใหญ่มองว่า เทศกาลละครกรุงเทพทำหน้าที่ให้ “ความบันเทิง” แก่สังคม
- นักละครและนักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า เทศกาลละครกรุงเทพทำหน้าที่ “ประชาสัมพันธ์” ให้สังคมวงกว้างรับรู้ถึง “การมีอยู่” และ “ความหลากหลาย” ของละครเวที ตลอดจนกลุ่ม/คณะละคร
- นักละครมองว่าเทศกาลละครกรุงเทพเป็นพื้นที่ “สร้างความเข้าใจ” เกี่ยวกับละครเวที ประกอบกับกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเสวนา นอกเหนือจากผลงานแสดงของกลุ่ม/คณะละครต่างๆ
- เป็นพื้นที่พัฒนาสุนทรียะและยกระดับจิตใจของผู้ชม ด้วยละครที่สื่อสารและสะท้อนปัญหาและปรากฏการณ์ทางสังคม
- เป็นพื้นที่ที่นำผู้ชมที่หลากหลายทั้งเยาวชน คนรุ่นใหม่ ครอบครัว ผู้สูงวัย มาปฏิสัมพันธ์กับวงการศิลปะการละคร

บทบาทต่อวงการ

- เทศกาลละครให้พื้นที่แก่นักละคร
- เป็นพื้นที่ “รวมกันเฉพาะกิจ” ปีละครั้งกลุ่ม/คณะละคร ทำให้นักละครได้เห็นผลงานของกันและกัน สร้างความคุ้นเคยและความร่วมมือกันต่อไปในอนาคต
- เป็นพื้นที่ “ประชาสัมพันธ์” ของกลุ่ม/คณะละคร
- นักละครบางคนมีมุมมองว่า เทศกาลละครกรุงเทพมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นพื้นที่ของกลุ่มละครหน้าใหม่ที่ยังอ่อนประสบการณ์
- การมีเทศกาลได้สร้างพื้นที่ของวงการให้ปรากฏในสื่อต่างๆทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์

ผู้ชม

เทศกาลละครกรุงเทพมีผู้ชมหน้าใหม่ในกลุ่มวัยรุ่นเพิ่มขึ้นทุกปี และมีผู้ชมที่ผูกใจเป็นขาประจำเทศกาลแม้ไม่ได้อยู่ในแวดวงศิลปการละครจำนวนหนึ่ง จากการสนทนาแลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้ชมทั่วไป สามารถแบ่งกลุ่มผู้ชมที่ได้สนทนาด้วย เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ชมหน้าใหม่ และกลุ่มผู้ชมที่เป็นขาประจำ (หลากหลาย ทั้งที่ผ่านและไม่ผ่านการศึกษาด้านศิลปการละครจากสถาบันอุดมศึกษา) มีพรรณนาที่ต่างกันไปตามประสบการณ์ของผู้รับ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

กลุ่มผู้ชมหน้าใหม่

เป็นกลุ่มวัยรุ่นอายุไม่เกิน 20 ปี ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ในบรรดาผู้ชมทั้งหมดของเทศกาล เห็นว่ากลุ่มละครได้สร้างผลงานที่สะท้อนภาพชีวิตและสังคมปัจจุบันได้ดี สนุกสนานทันยุคทันสมัย น่าติดตามตื่นใจ น่าชื่นชม

กลุ่มผู้ชมที่เป็นขาประจำ

จำนวนหนึ่งเห็นว่าแม้จะมีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ แต่หากพิจารณาด้านเนื้อหาแล้วยังอยู่ในระดับปรากฏการณ์ที่เห็นอยู่ในสังคม ไม่มีอะไรใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของสังคมเมืองที่รู้จักกันอยู่แล้วเพียงแต่เปลี่ยนวิธีการนำเสนอหรือการเล่าเรื่องให้บันเทิงขึ้น แม้จะกระตุ้นให้เกิดคำถามในทำนองที่ว่าคนเป็นอย่างไรตัวละครในละครหรือไม่ แต่เนื้อหาของละครส่วนใหญ่ในเทศกาลไม่ได้นำไปสู่ความคิดใหม่

การวิจารณ์

กิจกรรมการวิจารณ์ละครหลังการแสดง ซึ่งแต่เดิมเป็นกิจกรรมที่ฝ่ายผู้จัดจัดให้มีทุกปี และโครงการวิจัยข้มักจะได้รับการประสานจากผู้จัดให้ช่วยจัดกิจกรรมดังกล่าว สำหรับการจัดเทศกาลในปีที่ 7 นี้ เป็นการจัตรายการ Post-Show Talk โดยได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการละครที่เป็นนักวิจารณ์ศิลปการละครประจำสื่อสิ่งพิมพ์ต่างประเทศรับผิดชอบกิจกรรมนี้ โดยให้มีการสนทนาหลังการแสดงร่วมกับผู้กำกับการแสดง และนักแสดง ในช่วงเวลาสั้นๆ ถึงแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์เพื่อสื่อเนื้อหาหรือประเด็นที่อยู่ในละคร หรือเทคนิคการนำเสนอ โดยให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนในประเด็นความรู้สึก ชอบ ไม่ชอบ เพราะเหตุใด เป็นส่วนมากด้วยเวลาอันจำกัด ทำให้การแลกเปลี่ยนความคิดที่สะท้อนถึงการรับ การเสพ และการวิจารณ์ยังอยู่ในระดับพื้นผิว ไม่สามารถลงลึกไปในระดับวิวิธคติ มุมมอง ทั้งของฝ่ายผู้สร้างและฝ่ายผู้รับได้

ในส่วนของการวิจารณ์ลายลักษณ์ เมื่อสาขาศิลปการแสดงพยายามค้นหาบทวิจารณ์ละครที่จัดแสดงในเทศกาล พบว่านักวิจารณ์เขียนบทความที่มีลักษณะของการเขียนเชิงประชาสัมพันธ์เป็นส่วนมาก เมื่อสอบถามไปยังนักละคร ได้รับความว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีความกังวลถึงผลกระทบจากการสนับสนุนทุนจัดเทศกาลโดยภาคเอกชน ดังนั้น จึงหลีกเลี่ยงการลงพิมพ์บท

วิจารณ์ที่ประเมินคุณค่าละครที่จัดแสดงในเทศกาล ซึ่งสอดคล้องกับนัยที่ได้จากการสัมภาษณ์นักวิจารณ์

และเป็นที่น่าประหลาดใจอีกเช่นกันว่า เมื่อติดตามเว็บบอร์ดละครเวทีในพันทิป ก็พบว่าไม่มีกระทู้ที่มีนัยเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับละครที่จัดแสดงในเทศกาลเช่นกัน แม้ว่ามีละครเรื่องใหม่ที่น่าสนใจและได้รับความนิยมจากผู้ชมในเทศกาลหลายเรื่องด้วยกัน

1.1.2 รายการอคาเดมี่ แฟนตาเซีย ปฏิบัติการนักร้อง

ในบรรดารางวัลโทรทัศน์ที่มีรูปแบบ Reality Show ที่ออกอากาศตามสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ในประเทศไทย กล่าวได้ว่า รายการ อคาเดมี่ แฟนตาเซีย (Academy Fantasia) “ปฏิบัติการนักร้อง” เป็นรายการที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดในประเทศไทย และยังคงครองใจผู้ชมชาวไทยมาได้ถึง 5 ปี นับตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนถึง พ.ศ. 2551 คือ ซึ่งมีต้นแบบรายการคือ La Academia ที่ซื้อลิขสิทธิ์มาจากประเทศเม็กซิโก ออกอากาศครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อเดือนมิถุนายน – สิงหาคม 2547 (season 1) ทาง UBC เคเบิลทีวี มีรูปแบบรายการดังต่อไปนี้

1. รับสมัคร “นักร้อง” ที่มีอายุระหว่าง 18-28 ปี สำหรับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จะต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง โดยให้ส่งคลิปวิดีโอ หรือ VCD แสดงความสามารถ และมีความยาวไม่เกิน 5 นาที
2. ผู้ผ่านการคัดเลือกจากทั่วประเทศ 50 คน จะได้รับการคัดเลือกอีกรอบโดยผ่านระบบ online audition เพื่อรับการโหวตผ่าน SMS จากผู้ชมทางบ้าน เพื่อให้เหลือผู้เข้าแข่งขัน 12 คน ขั้นตอนนี้จะใช้เวลา 5 วัน
3. นักร้อง 12 คน จะได้เข้าไปอาศัยร่วมกันในบ้านหลังหนึ่ง เพื่อรับการฝึกฝนจากครูฝึกด้านการแสดง การเต้น และการขับร้องเป็นเวลา 3 เดือน หรือ 12 อาทิตย์ (84 วัน) โดยมีกล้องกว่า 100 ตัว ติดตั้งเกือบทั่วบริเวณบ้าน เพื่อจับภาพความเป็นไปของนักร้องระหว่างฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อถ่ายทอดสดรายการทางยูทูปซี เคเบิลทีวี
4. ทุกคืนวันเสาร์ เวลา 21.00 – 23.00 น. นักร้องทั้ง 12 คน จะแสดงคอนเสิร์ตบนเวทีภายใต้โจทย์ที่กำหนดไว้แตกต่างกันไปในแต่ละอาทิตย์ และออกอากาศทาง โมเดิร์นไนน์ ทีวี โดยมี Commentator วิจารณ์ผลงานในทุกรอบการแสดง และรับคะแนนโหวตจากผู้ชมคอนเสิร์ต รวมถึงคะแนนโหวตผ่าน SMS ทางโทรศัพท์จากผู้ดูผู้ชมทางโทรทัศน์ นักร้องที่ได้รับคะแนนโหวตจากผู้ชมน้อยที่สุด ต้องออกจากร้านไป 1 ราย
5. สัปดาห์สุดท้ายจะเป็นการตัดสินเลือก “เดอะวินเนอร์” คือผู้ที่รับได้คะแนนโหวตมากที่สุดจากผู้ดูผู้ชมทั่วประเทศ และรับรางวัลเป็นบ้าน รถยนต์ และเงินสด⁴

นับตั้งแต่มีการออกอากาศรายการนี้เมื่อปี พ.ศ. 2547 จนถึงบัดนี้ คือ พ.ศ. 2551 คือ season 5 มีนักล่าฝัน หรือ AF1-5 ที่ผ่านการคัดเลือกและได้เข้ารับการฝึกฝนในบ้านแล้วเป็นจำนวน 72 คน จากผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกซึ่งมีทั้งที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ผู้ที่ทำงานในสายอาชีพต่าง ๆ ทั้งที่ยังไม่มีครอบครัว และมีบุตรธิดาแล้ว ในปีที่ 1 ประมาณ 1,000 คน ปีที่ 2 อยู่ระหว่าง 5,000-6,000 คน และปีที่ 3 4 5 มีผู้สมัครเข้าแข่งขันเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนกว่า 10,000 คน โดยมียอดการโหวตให้คะแนนนักล่าฝันจากผู้ชมกว่า 20 ล้านโหวต

ผู้จัดหรือเจ้าของรายการได้ให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อถึง วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์รายการนี้ ที่ไม่ได้มีเพื่อการสร้างศิลปินให้สังคม หรือเป็นค่ายเพลงที่ผลิตศิลปินนักร้อง แต่เป็นการทำธุรกิจที่ไวต่อการรับสมาชิก โดยให้ผู้ชมทางบ้านสมัครเข้าร่วมในรายการ

แม้ยอดการโหวตอาจไม่สัมพันธ์กับจำนวนจริงของมหาชนผู้ชมรายการดังกล่าว ด้วยกติกากการโหวตของรายการตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “ความพอใจของผู้ชม” และ “โหวตและสามบาท” ผู้ชมจะโหวตก็เสี่ยงก็ได้ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระค่าโทรศัพท์ของผู้ชม ดังนั้นรายการจึงจำเป็นต้องสร้างความพึงพอใจให้แก่มหาชนด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ บนฐานวิธีคิดเชิงสุนทรีย์

นอกจากตัวเลขการโหวตแล้ว จากการติดตามสืบค้นข้อมูลการแสดงทรรศนะวิจารณ์ของมหาชนในสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่ามีบทความจำนวนหนึ่งแสดงทรรศนะวิจารณ์เกี่ยวกับรายการไปในทางชื่นชมความสามารถของนักล่าฝัน ตลอดจนกลยุทธ์ทางการตลาดที่สามารถสร้างความนิยมให้เกิดขึ้นแก่มหาชนได้ และมีบทความจำนวนหนึ่งสะท้อนถึงปัญหาของการใช้วิธีการทางการตลาดของผู้จัดเพื่อให้ผู้อ่านมีความเท่าทันกลยุทธ์ทางการตลาดของรายการ และสะท้อนถึงสุนทรีย์ของผู้วิจารณ์และวิพากษ์วิจารณ์การให้ความเห็นของ Commentator ตลอดจนสุนทรีย์ของมหาชนที่โหวตให้กับนักล่าฝัน นอกจากนี้ยังมีบทความ บทสัมภาษณ์ และข้อเขียนอีกจำนวนมากที่เป็นไปเพื่อประชาสัมพันธ์รายการ แสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์ทางการตลาดในการเข้าถึงมหาชนผู้รับได้ในวงกว้าง

นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์แล้ว สาขาศิลปการแสดงได้พยายามสืบค้นการแสดงทรรศนะวิจารณ์ของผู้ชมบนพื้นที่อินเทอร์เน็ต พบว่าเว็บไซต์ยอดนิยมพื้นที่ปดอทคอมได้เปิดกระดานสนทนาที่เกี่ยวข้องกับรายการ Reality Show และมีกระดานข่าวจำนวนมหาศาลเป็นพื้นที่สำหรับการประชาสัมพันธ์นักล่าฝันรายบุคคล และในจำนวนกระดานข่าวอันมหาศาลนั้น มีการแสดงความชื่นชมในภาพลักษณ์และความสามารถของนักล่าฝัน มีกระทุ้ที่แสดงทรรศนะเชิงวิจารณ์และวิเคราะห์เกี่ยวกับความสามารถ/วิธีการแสดงออกของนักล่าฝัน

สิ่งที่สาขาศิลปการแสดงพบอีกก็คือ เมื่อสืบค้นข้อมูลที่มีนัยเชิงวิจารณ์ที่น่าสนใจแต่เป็นนัยที่ไม่สนับสนุนรายการที่ปรากฏในเว็บไซต์กูเกิลดอทคอมแล้ว ก็พบว่า มีหลายบทความที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ด้วยปัญหาเชิงเทคนิค ปัญหานี้เกิดขึ้นกับกรณีบทความที่วิพากษ์วิจารณ์ผลงานของเมืองไทยรัชดาลัยเธิยเตอร์เช่นเดียวกัน เมื่อสอบถามผู้รู้เกี่ยวกับระบบอินเทอร์เน็ต

ได้ความว่า มีความเป็นไปได้ที่มีการ block บทความดังกล่าว ทำให้ไม่สามารถเข้าไปอ่าน บทความได้ กรณีเช่นนี้จะต้องมีการติดต่อกับผู้ควบคุมเว็บไซต์นั้นๆ เพื่อทำการปิดกั้นการเข้าถึง

นอกจากประเด็นการแสดงพรรณนาวิจารณ์เกี่ยวกับรายการในสื่อสิ่งพิมพ์และพื้นที่ อินเทอร์เน็ตแล้ว สาขาศิลปะการแสดงได้สัมภาษณ์นักวิจารณ์ นักวิชาการละคร และนักละคร เกี่ยวกับผลกระทบของรายการที่มีต่อวงการศิลปะการละคร ซึ่งข้อมูลที่ได้คือ มีการใช้ทรัพยากร บุคคลทั้งนักวิชาการละครและนักละครจากวงการละคร (ผอม) เข้าไปมีบทบาทเป็นผู้สอนนักแสดง ฝึน หรือนักล่าฝึนในฤดูกาลก่อนๆ เป็นนักแสดงให้กับละครเวที และอีกหลายๆ ประเด็นดังต่อไปนี้

1. การเกิดขึ้นของรายการสร้างความรับรู้ให้แก่มหาชนคนไทยว่า การแสดงละครต้องมีการ ฝึกฝน และทุ่มเทให้กับการฝึกฝน โดยมี “ครู” เป็นผู้ชี้แนะแนวทาง แม้กระบวนการให้ความรู้และฝึกฝนที่มีปรากฏอยู่ในรายการอาจแตกต่างจากความเป็นจริงไปบ้างและอาจ ไม่ใช่ภาพที่ถูกต้องอยู่บ้าง อย่างน้อยที่สุดก็ให้ภาพกว้างของการฝึกฝนละคร
2. การฝึกฝนของนักแสดง เป็นการฝึกเพื่อฝึกคุณสมบัติของ “นักบันเทิง” (entertainer) มากกว่า “นักละคร” (theatre practitioner) หรือ “นักแสดง” (actor)
3. รายการนี้ให้ภาพของศิลปินวัยรุ่นที่ต้องร้อง เล่น เต้นเก่ง และอาจทำให้มหาชนยึดติดอยู่กับ ภาพเช่นนี้ โดยไม่มีโอกาสทำความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะการละครอย่างแท้จริง
4. รายการนี้ใช้ศิลปะการละครเป็นเครื่องมือเพื่อ “สร้างความบันเทิง” มากกว่าเพื่อการ “สื่อสาร”
5. Commentator ที่ขาดหลักวิชาอาจกลายเป็น “จำอวด” เมื่อต้องตกอยู่ในสถานการณ์ “วิจารณ์สด” แม้ว่าอาจจะเป็นความตั้งใจของฝ่ายผลิตรายการที่กำหนดให้ commentator มี บทบาทที่แตกต่างกันก็ตาม

1.1.3 เมืองไทยรัชดาลัยเธียเตอร์

โรงละครเอกชยขนาด 1,455 ที่นั่ง ตั้งอยู่ ณ ชั้น 4 และ 5 ของศูนย์การค้า Esplanade ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ เป็นโรงละครที่เกิดจากการร่วมทุนระหว่าง บริษัท ซีเนรีโอ จำกัด ธนาการไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และบริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด เปิดตัวครั้งแรก ด้วยละครเพลงเรื่อง “ฟ้าจรดทราย เดอะมิวสิคัล” เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2550

เป็นโรงละครที่มุ่งเน้นจัดแสดงละครเพลง ซึ่งข้อมูลจากเว็บไซต์วิกิพีเดียเกี่ยวกับ เมืองไทยรัชดาลัยเธียเตอร์ระบุว่านับตั้งแต่เปิดตัวจนถึงปีปลายพ.ศ.2552 จะมีจำนวนการแสดง ที่จัดแสดง ณ ที่นี้ 16 รายการ (ทั้งการแสดงของไทยและของต่างประเทศ)⁵

การเกิดขึ้นของเมืองไทยรัชดาลัยเธียเตอร์มีนัยสำคัญต่อการรับรู้เกี่ยวกับ ศิลปะการแสดงของสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง จากการสนทนาแลกเปลี่ยนกับผู้ชมโดยทั่วไป ตลอดจนเยาวชนที่สนใจศิลปะการละครพบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับ “ละครเวที” เป็นไปในทิศทาง ที่จะต้องใช้งบประมาณสูง มีวิธีการนำเสนอแบบละครบรอดเวย์ซึ่งมีภาพลักษณ์ของความ ยิ่งใหญ่อลังการ มีการใช้เทคนิคแสง เสียง และเทคนิคพิเศษที่สร้างความตื่นตาตื่นใจให้แก่ผู้ชม

มีการใช้นักแสดงที่มากความสามารถทั้งการร้อง การเต้น และการแสดง นอกจากนี้ยังมีการใช้นักแสดงที่มีชื่อเสียงรับบทนำในละคร เป็นการแสดงที่ให้ความ “บันเทิง” เป็นหลัก

สภาวะการวิจารณ์ผลงานของเมืองไทยรัชดาวัลย์เรียบเตอร์ที่สาขาศิลปะการแสดงสืบค้นข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์และอินเทอร์เน็ต พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้ว มีข้อมูลเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ผลงานละครที่จัดแสดง ณ โรงละครดังกล่าวอยู่มากมายเช่นเดียวกันกับกรณีของรายการอคาเดมี แฟนตาเซีย แม้ว่าจะไม่มีกระดานข่าวที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ในกระดานข่าวเกี่ยวกับละครเวทีของเว็บไซต์พันทิปดอทคอม มีกระทู้ที่เกี่ยวข้องมากมาย กระทู้ต่างๆเหล่านั้น มีการแสดงทรรศนะวิจารณ์ในทางบวกและทางลบ และบางกระทู้ที่มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงก็ได้มีการโหวตจากสมาชิกของเว็บไซต์ให้ webmaster ลบกระทู้บางกระทู้ออกจากเว็บ

หลายต่อหลายกระทู้ที่มีการแสดงทรรศนะวิจารณ์ มีผู้ร่วมสนทนาที่ทั้งเห็นชอบและไม่เห็นชอบต่อผลงานทุกเรื่อง ทั้งของไทยและต่างประเทศ แต่กระทู้ที่เกี่ยวกับผลงานของไทยมีความเข้มข้นในการแสดงทรรศนะวิจารณ์มากกว่า หลายๆกระทู้มีประเด็นที่สมาชิกอ้างถึง “การจ้าง” ให้มีผู้ทำหน้าที่แก้ข่าวที่เป็นไปในทางลบ และสร้างกระแสความนิยมในทางบวกเกี่ยวกับผลงาน

อีกหลายๆกระทู้ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเข้มข้น แสดงทรรศนะวิจารณ์อย่างเต็มไปด้วยหลักวิชาด้านศิลปะการละคร ตลอดจนมีการให้ความรู้และอ้างอิงทฤษฎีการละคร โดยสมาชิกที่ได้รับการศึกษาหรือมีความสนใจเกี่ยวกับศาสตร์ศิลปะการละคร มีการเปรียบเทียบประสบการณ์ข้ามชาติที่สมาชิกหลายคนเคยรับชมผลงานละครเพลงในต่างประเทศ

ปรากฏการณ์ “สู้ฝันอันยิ่งใหญ่”

ปรากฏการณ์หนึ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ เมื่อคณะละครสองแปดจัดแสดงละครเพลงเรื่อง “สู้ฝันอันยิ่งใหญ่” ซึ่งเป็นการนำผลงานที่เคยจัดแสดงไปแล้วเมื่อปี พ.ศ. 2530 กลับมานำเสนออีกครั้งโดยร่วมกับบริษัท ซีเนริโอ จำกัด พบว่าละครเพลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดบทความในสื่อสิ่งพิมพ์จำนวนมากทั้งที่เป็นบทความเพื่อเชิญชวนให้มหาชนไปรับชม บทความแสดงทรรศนะวิจารณ์ และบทวิจารณ์โดยนักวิจารณ์ด้านศิลปะการแสดง ที่น่าสนใจก็คือ บทความต่างๆเหล่านั้น มีส่วนหนึ่งที่เขียนขึ้นโดยผู้เขียนหรือนามแฝงที่ไม่เคยเขียนเกี่ยวกับละครเวทีมาก่อน และที่น่าสังเกตก็คือ “คุณค่าทางวรรณศิลป์” ที่อยู่ในบทความเหล่านั้นน่าจะเป็นผลกระทบมาจาก “วรรณศิลป์” ที่อยู่ในละครเรื่องนี้

บทความและบทวิจารณ์จำนวนหนึ่ง อาจวิเคราะห์เกี่ยวกับศิลปะการแสดงของละคร โดยเปรียบเทียบกับประสบการณ์เมื่อ 21 ปีที่แล้วของผู้เขียน อ้างถึงบริบททางสังคมและการเมือง ณ ห้วงเวลาที่ละครได้จัดแสดง อีกหลายๆบทความเชื่อมโยงไปสู่บริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศไทย ณ ปัจจุบัน (พ.ศ. 2551) ซึ่งกำลังอยู่ในสภาวะที่อึดอัดและหวั่นหวาดต่อความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นจากความคิดเห็น อุดมการณ์ และความเชื่อทางการเมืองของประชาชนไทยทั้งประเทศ หลายๆบทความเป็นบทความที่พยายามชี้แนะทางออกให้สังคมไทยในภาวะที่บ้านเมืองกำลังประสบกับวิกฤตศรัทธาทางการเมือง หลายๆ

บทความที่ใช้มโนทัศน์ของละครที่ว่าด้วย “ความฝัน” และ “อุดมการณ์” ที่ตัวละครเอกของเรื่องพยายามสร้างสังคมขึ้นมาซึ่งแม้ว่าจะไม่อาจไปถึงในทางที่ใจกำลังใจแก่ทั้งผู้เขียนเอง และผู้อ่านในสังคมไทย บทความต่างๆ เหล่านี้ทยอยออกสู่สายตาประชาชนอย่างเป็นระลอก รวากับร่วมใจกันเขียนให้กับละครเรื่องดังกล่าว ตลอดจนข่าวการเมืองที่นักแสดงเอกเมื่อปีสืบทอดปีที่แล้วของละครเรื่องนี้ที่นำเพลงเอกในละครไปร้องในการชุมนุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

บนพื้นที่อินเทอร์เน็ตก็เช่นเดียวกัน ในเว็บไซต์ต่างๆ รวมทั้ง web blog ของวงการวิชาการด้านอื่นๆ ได้กล่าวถึงประสบการณ์ทางสุนทรียะของการรับชมละครเรื่องดังกล่าว และเชิญชวนให้เพื่อนสมาชิกไปรับชม ขอขอบคุณผู้จัดการแสดง ตลอดจนช่วยกันประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้อ่านได้รับประสบการณ์ทางสุนทรียะเช่นเดียวกับตน และเรียกร้องให้เมืองไทยรัชดาเลียเตอร์เพิ่มรอบการแสดง (แต่โรงละครได้ให้เหตุผลทางการประชาสัมพันธ์ว่า ได้กระจายข่าวการจัดแสดงละครเพลงเรื่องต่อไปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว) เช่นเดียวกันกับเว็บไซต์อีกหลายแห่งของเยาวชนคนรุ่นใหม่ ในกระดานข่าวละครเวทีของเว็บไซต์พันทิปดอทคอมก็เช่นเดียวกัน ทรรศนะวิจารณ์ที่มีทั้งชื่นชม สงสัย ไม่เข้าใจประเด็นที่ละครนำเสนอก็มีอยู่มากมาย

สิ่งที่สาขาศิลปการแสดงพบอีกประการหนึ่งคือ มีกระทู้ในพันทิปนับเป็นจำนวนมากถึง 30 กระทู้ เมื่อเปรียบเทียบกับละครเรื่องอื่นๆ ณ ช่วงเวลาที่ละครจัดแสดง ที่เกี่ยวข้องกับละครเพลงเรื่องนี้ ได้รับการโหวตจากสมาชิกของเว็บไซต์ให้บรรจุอยู่ใน “คลังกระทู้เก่า” เป็นกระทู้ที่มีนัยของการวิจารณ์ และสะท้อนถึงการรับ การเสพ การบริโภคศิลปการแสดงของสังคมไทย ที่มากกว่าการแสดงทรรศนะเพียงพื้นผิว เช่น การชื่นชมความสามารถของนักแสดง หรือการแสดงความรู้สึกเพียง ชอบ ไม่ชอบ โดยไม่ได้อธิบายเพิ่มเติม ดังปรากฏอยู่ในกระทู้อื่นๆ ทั่วไป

นอกจากประเด็นที่วิจารณ์แล้ว การสนทนาแลกเปลี่ยนทรรศนะวิจารณ์ที่อยู่ในกระทู้ต่างๆ เหล่านี้สร้าง “สุนทรียะของการอ่านงานวิจารณ์” สะท้อนถึงคุณภาพของงานสร้างสรรค์ ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้รับต่อยอดประสบการณ์ทางสุนทรียะ โดยการใช้พื้นที่อินเทอร์เน็ตในการแลกเปลี่ยนทรรศนะ แม้ผู้รับไม่มีความมั่นใจที่จะสร้างงานวิจารณ์เพื่อถ่ายทอดการครุ่นคิด การตรึกตรอง และทรรศนะส่วนตัวที่มีต่อประสบการณ์ทางสุนทรียะที่ได้สัมผัสมาก็ตาม

บางกระทู้ได้นำบทวิจารณ์ของ อ.เจตนา นาควัชระ มาให้สมาชิกผู้ร่วมสนทนาได้อ่าน และมีผู้เข้ามาให้ข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งที่เป็นข้อมูลเพื่อเสริมข้อวิจารณ์ของ อ.เจตนา ตลอดจนข้อมูลที่ยืนยันว่าผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นค้านกับบทวิจารณ์ กระทู้นี้มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งในแง่มุมมองของวัฒนธรรมการวิจารณ์แบบไทยๆ ที่ความเกรงใจ และการเคารพผู้ใหญ่ได้จำกัดกรอบของการวิจารณ์ให้อยู่ในมือของผู้ที่มีความรู้มากกว่า หรือผู้ที่อาวุโสกว่า แต่สังคมออนไลน์นี้เป็นสังคมที่หลุดออกไปจากกรอบวัฒนธรรมเดิมๆ ดังนั้น พื้นที่นี้จึงเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างสำหรับผู้ที่ไม่สันทัดในการเขียนบรรยายหรือพรรณนาความรู้สึกได้อย่างมีเหตุมีผล หรือสรุปด้วยวรรณศิลป์ ผู้ที่เข้ามาตั้งกระทู้เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นความรู้สึกกับผู้อื่น มีอยู่มากมายที่ไม่อาจบรรยายความรู้สึกหรือความคิดของตนเองที่มีต่อผลงานสร้างสรรค์ได้ ดังนั้น การเคาะแป้นพิมพ์เพื่อสนทนากับผู้อื่นก็อาจนับได้ว่า เป็นแบบฝึกหัดการเขียน และการคิดได้เช่นกัน อีกทั้งยังเป็น

พื้นที่ที่มีอิสระจากกรอบวัฒนธรรม ทำให้ผู้เข้ามาใช้พื้นที่นี้รู้สึกประหนึ่งว่าตนเองมีเสรีภาพทางความคิด และมีพื้นที่ที่เปิดให้แสดงออกซึ่งความคิดได้อย่างที่ไม่ต้องมีผู้ตรวจสอบที่เคร่งครัด หลุดจากระบบทุนนิยม หลุดจากกรอบประเพณีนิยม ธรรมเนียมนิยม จารีตนิยมใดๆ เข้าสู่โลกอีกโลกหนึ่ง

1.2 ศึกษาบทบาทของพื้นที่ทางอินเทอร์เน็ตต่อการวิจารณ์ และพื้นที่วิจารณ์ที่ไม่อยู่ในรูปของการวิจารณ์ลายลักษณ์

- 1.2.1 ผลที่ได้จากโครงการวิจัย “การวิจารณ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย ภาค 1” (พ.ศ. 2542 - 2545) และภาค 2 (พ.ศ. 2545 - 2548) มีข้อสรุปถึงความอ่อนแอของ “สื่อ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการแทรกแซงจาก “ระบบทุน” นั้น ส่งผลให้พื้นที่ของการวิจารณ์ลดน้อยและถอยลง อีกทั้งพื้นที่ในสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นพื้นที่ของนักวิจารณ์ที่ได้รับการคัดสรรแล้ว พื้นที่ทางอินเทอร์เน็ตซึ่งมีอิสระจากกรอบต่างๆ และปัจจัยแวดล้อมทั้งในด้านภาพลักษณ์ ทุน และกลวิธีการเขียน จนกระทั่งการเปิดเผยตัวตนของนักวิจารณ์ มีลักษณะผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมมุขปาฐะและวัฒนธรรมลายลักษณ์ เป็นทางออกของสังคมที่ต้องการพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น ส่วนตน โดยมีบุคคลอื่นๆ ที่บ้างก็รู้จักและไม่รู้จักตอบโต้ความคิดเห็นราวกับเป็นการสนทนาทางความคิดซึ่งกัน โลกไซเบอร์จึงมีบทบาทนำในวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์มากขึ้น
- 1.2.2 ด้วยคุณลักษณะที่เป็น “พื้นที่เปิด” ที่ตอบสนองในระดับปัจเจกให้สร้างช่องทางการสื่อสารและแสดงออกทางความคิดได้ โดยผ่านเว็บไซต์ต่างๆ แต่ “ความกลัว” อันเป็นสัญชาตญาณป้องกันตัวของมนุษย์ที่มีบรรทัดฐานของสังคมกำกับอยู่ การกลัวผิด กลัวถูกจับผิด กลัวไม่ฉลาด กลัวไม่ปลอดภัย ทำให้มนุษย์อำพรางตนด้วยการสร้าง “นามแฝง” เพื่อใช้กับช่องทางการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีนี้ อาจกล่าวได้ว่า “สังคมนิรนาม” บนพื้นที่อินเทอร์เน็ตในเบื้องต้น เป็นสังคมที่มีความกลัวกำกับอยู่ อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ที่อยู่ในสังคมดังกล่าวนี้มีความรู้สึกคุ้นเคยกับพื้นที่นี้มากขึ้น การค่อยๆ เปิดเผยตัวก็เริ่มขึ้น หากเมื่อความกลัวได้กลับมาอีกครั้ง ทางออกคือการเปลี่ยนนามแฝง สังคมนิรนามดังกล่าวนี้จึงเลื่อนไหลอยู่ตลอดเวลา
- 1.2.3 เมื่อนามแฝงสร้างตัวตนสมมติให้แก่ปัจเจกในโลกไซเบอร์ (แม้ว่าจะมีระบบตรวจสอบเพื่อค้นหาตัวตนที่แท้จริงได้ก็ตาม) เป็นการเปิดทางให้สัญชาตญาณ “ฝ่ายดิบ” ของมนุษย์ได้แสดงออก โดยผ่านภาษาที่แสดงออกถึงความรุนแรงในแบบต่างๆ ด้วยกติกาดังกล่าวในโลกไซเบอร์นั้นไม่ศักดิ์สิทธิ์พอสำหรับสังคมนิรนาม แต่สัญชาตญาณ “ฝ่ายดี” ของมนุษย์ก็ได้สร้างการวิพากษ์วิจารณ์และตรวจสอบซึ่งกัน ประหนึ่งเป็นบรรทัดฐานของสังคมในโลกเสมือนนี้ แม้พื้นที่ทางอินเทอร์เน็ต จะเป็นพื้นที่ของผูวิจารณ์นิรนาม ก็ใช่ว่าจะไร้ซึ่งจริยธรรมเสมอไป การตั้งกฎกติกา มารยาทของการใช้ถ้อยคำ การควบคุมไม่ให้ผู้เข้าร่วมในกระดานสนทนาให้

พื้นที่เพื่อการค้า และการควบคุมจริยธรรมในการปั่นกระทุ้โดย webmaster อาจเป็นกลไกในเชิงการบริหารระบบ แต่ระบบที่สมาชิกผู้ร่วมสนทนาในแต่ละกระทุ้ หรือแต่ละ blog ร่วมกันใช้โดยผ่านการแสดงออกซึ่งทรรศนะวิจารณ์ เป็นระบบที่ยืดหยุ่น มีความเป็นมนุษย์ที่สัมผัสกับมนุษย์ นับเป็นปรากฏการณ์ของสังคมร่วมสมัยในยุคดิจิทัลที่จะนำไปสู่แนวคิดด้านสังคมศาสตร์การวิจารณ์ต่อไป

- 1.2.4 สำหรับวงการศิลปะการแสดงแล้ว นักละครบางคนมองว่าโลกไซเบอร์เป็นเสมือน "พื้นที่แห่งความหวัง" ที่จะได้รับรูปปฏิภยาของผู้ชมที่มีต่อผลงานสร้างสรรค์ทั้งของตนและของผู้อื่น เมื่อพื้นที่สื่อทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และรายการทางศิลปวัฒนธรรมในโทรทัศน์ ต้องเปิดทางให้แก่ระบบทุนในยุควิกฤติการเมืองและวิกฤติเศรษฐกิจประดังมาเป็นระลอก แต่พื้นที่แห่งความหวังนี้ก็มีวัฒนธรรมการวิจารณ์ที่หลากหลาย ทั้งผู้รับ ผู้สร้าง และผู้วิจารณ์ เป็นสามเหลี่ยมความสัมพันธ์ที่มีศิลปะการแสดงเป็นตัวตั้งในการ รำพึงรำพัน สนทนา สบถ กันด่า วิพากษ์ วิจารณ์ วิเคราะห์ทั้งอัตวิสัยและภววิสัย ด้วยภาษาและมารยาทที่แตกต่างกันออกไป
- 1.2.5 จากการติดตามอ่านกระทุ้ต่างๆของกรณีศึกษาทั้ง 3 โดยเฉพาะในเว็บบอร์ดของเว็บไซต์พันทิป พบว่าเมื่อสัณฐานญาณดิบในสังคมนิรนามปรากฏขึ้น ก็ได้มีความพยายามจากผู้ร่วมสนทนาที่หลากหลายในกระทุ้เดียวกัน ที่จะผ่อนคลายความรุนแรงด้วยวิธีต่างๆ อาทิ ให้เหตุผลหรือข้อมูลทางวิชาการประกอบ สร้างอารมณ์ขัน จนกระทั่งเตือนสติให้คิดถึงประเด็นความหลากหลายทางความคิด เห็นได้ว่าจริยธรรมที่กำกับสังคมในโลกแห่งความจริงได้แทรกซึมสู่สังคมนิรนามในโลกเสมือนจริงนี้ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าปรากฏการณ์นี้มีนัยของพลังทางปัญญาที่เกิดจากข้อวิจารณ์งานสร้างสรรค์ สังคมนิรนามนี้จึงเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจที่จะศึกษาวิจัยต่อไปเป็นอย่างยิ่ง
- 1.2.6 ปัญหาหนึ่งของการสืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ตคือ แม้จะมีรายชื่อข้อมูลบางเรื่องปรากฏอยู่ แต่การเข้าถึงข้อมูลก็อาจทำได้ในทุกๆเรื่อง แม้ว่าข้อมูลดังกล่าวจะได้รับการเผยแพร่แล้วในสื่อสิ่งพิมพ์ก็ตาม การปิดกั้นการเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้เพื่อมิให้ข้อมูลเหล่านั้นได้รับการสืบค้นต่อไปในอนาคต ซึ่งกระทำได้โดยผ่าน webmaster หากข้อมูลนั้นมีผลในทางลบหรือกระทบกับประเด็นใดๆของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในทางหนึ่งอาจเป็นเรื่องที่เหมาะสม แต่ในอีกทางหนึ่งหากพิจารณาถึง "การรับการวิจารณ์" ก็อาจสะท้อนได้ว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องปิดกั้นความคิดที่ขัดแย้งกับความคิดของตน
- 1.2.7 มีข้อสังเกตสำหรับพื้นที่ของการวิจารณ์ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปของวัฒนธรรมลายลักษณ์ ในกรณีศึกษา 2 กรณี คือ การเสวนาหลังการแสดงละครเวทีของฝ่าย "ละครหอม" (ละครที่ไม่มีระบบทุนมารองรับ) และการวิจารณ์โดย commentator ในรายการอคาศาเดมิ แฟนตาเซีย เป็นการวิจารณ์สดที่ผู้ร่วมสนทนาและผู้วิจารณ์ไม่มีโอกาสหรือไม่มีเวลามากนักที่จะได้ "ตกตะกอน" ความคิดและเลือกเฟ้นคำ/ภาษาก่อนนำเสนอข้อวิจารณ์นั้น อาจส่งผลลบต่อทั้งผู้รับและผู้วิจารณ์เองได้

การเสวนาหลังการแสดงละครเวที เป็นกิจกรรมที่ “ละครผอม” เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดพลังทางปัญญาให้แก่ผู้รับและผู้สร้างผ่านการสนทนาระหว่างผู้วิจารณ์ ผู้สร้าง และผู้รับนั้น ผลจากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสนทนาที่มีผู้ร่วมสนทนาเป็นบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในแวดวงศิลปะการละคร คือ ไม่ได้เป็นนักละคร นักวิชาการละคร และนักวิจารณ์ละคร มุมมองที่ได้รับจะมีบริบททางสังคมประกอบอยู่มาก และเป็นมุมมองที่ท้าทายนักละครเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นอาจไม่ได้เป็นไปในทางบวกเสมอไป ด้วยนักละครตลอดจนศิลปินผู้สร้างสรรค์งานศิลปะทั้งหลาย ย่อมมีประสบการณ์สัมผัสเป็นสถานอันทรงประสิทธิภาพที่ไวต่อความรู้สึก ประเด็นนี้จำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงภาวะของวงการศิลปะการละคร (ผอม) ที่เป็นวงการเล็กๆ พยายามยืนหยัดกัดฟันดำรงอยู่ด้วยความรัก ความเชื่อ และความศรัทธาในศิลปะการละคร ที่พวกเขาเหล่านี้มีประสบการณ์ตรงและสรุปกับตนเองได้ว่า “ละครนั้นสร้างคน”

- 1.2.8 แม้การรับการวิจารณ์ในระบบวัฒนธรรมมุขปาฐะดังกล่าว จะคึกคักในวงการละครผอม แต่การวิจารณ์โดยผู้ที่อยู่ในแวดวงมักจะเป็นไปในทิศทางที่ชื่นชม เสนอแนะทางออก และให้กำลังใจ ส่วนการวิจารณ์จากผู้ที่อยู่นอกวงและไม่ได้สำเนียงถึงภาวะของวงการ ก็ย่อมเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าวงการละครผอม จะยอมรับการท้าทายนี้จากผู้วิจารณ์ที่อยู่นอกวงหรือไม่

1.3 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความผันแปรของรูปแบบงานศิลปะและการนำเสนอทางศิลปะที่มีผลต่อการวิจารณ์

จากการติดตามชมผลงานของกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี และการติดตามอ่านบทวิจารณ์บทความ และการอ่านกระทู้ต่างๆในพันทิป สาขาศิลปะการแสดงมีข้อสังเกตโดยรวมว่า การพยายามแสวงหาความเห็นผู้รับ ทำให้การนำเสนอผลงานการแสดงต่างๆ มุ่งไปที่วิธีการนำเสนอมากกว่าความเอาใจจริงเอาใจในเชิงเนื้อหา ส่งผลให้บทวิจารณ์และข้อเขียนแสดงทรรศนะวิจารณ์ไม่อาจไปได้ไกลกว่าการแสดงความเห็น หรือวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีการนำเสนอ

แต่ปรากฏการณ์ของละครเพลงเรื่อง “สุพรรณยังใหญ่” ทำให้สรุปได้ว่า ผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าสูงในเชิงสุนทรีย์ ที่ก่อรูปไปด้วย ความดี ความงาม ความจริง สามารถกระตุ้นให้เกิดการสร้างทรรศนะวิจารณ์ที่เชื่อมโยงไปยังบริบททางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมืองได้ พลังจากศิลปะสามารถสร้างพลังทางปัญญา และกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะให้ผู้อื่นได้รับประสบการณ์ที่ดีเช่นเดียวกับตน ก่อให้เกิดการสร้างผลงานวิจารณ์ที่ส่งแรงกระเพื่อมต่อไปยังมหาชนผู้รับ แม้ยังมีมหาชนอีกจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสรับประสบการณ์สุนทรีย์ได้

2. กิจกรรม

การวิจัยในสาขาศิลปะการแสดงมีกิจกรรมต่างๆที่นอกเหนือจากการสืบค้นข้อมูลสิ่งพิมพ์และข้อมูลในอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการสัมภาษณ์แบบปิดกับนักวิจารณ์ นักละคร นักวิชาการละคร และ สันทนาแลกเปลี่ยนกับผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ดังต่อไปนี้

- 2.1 ติดตามชมการแสดงในเทศกาลละครกรุงเทพ 2551 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 28 พฤศจิกายน ถึง 14 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ณ สวนสันติชัยปราการ ถนนพระอาทิตย์ และโรงภาพยนตร์ลิโด
- 2.2 รับเชิญเป็นผู้ดำเนินการสนทนาหลังการแสดงละครเรื่อง “บันทึกอิสรา” โดยกลุ่มละคร มะขามป้อม วันที่ 12 ธันวาคม 2551 ณ มะขามป้อมสตูดิโอ (สี่แยกสะพานควาย)
- 2.3 จัดเสวนาหลังการแสดงเรื่อง “จะวันไหนๆ (17 พฤษภาคม My Valentine ภาค 2)” การแสดงเดี่ยว โดย สวินัย อุทุมมา ณ Democracy Studio บ่อนไก่ วันที่ 16 ธันวาคม 2551 มีวิทยากรรับเชิญ 2 คน คือ วัฒนชัย วินิจจะกูล จาก อุทยานการเรียนรู้ TK Park และ ชูวัส ฤกษ์ศิริสุข จาก www.prachatai.com
- 2.4 นำเสนอบทความ “มองสุนทรียะของสังคมไทยผ่านรายการ อคาเดมี แฟนตาเซีย” ในการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 8 จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2552

3. สังคมศาสตร์การวิจารณ์

จากการศึกษาวิจัยกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี เปรียบเทียบกัน สาขาศิลปะการแสดงสรุปได้ถึง ประเด็นของสังคมศาสตร์การวิจารณ์ได้ดังนี้

สังคมศาสตร์การวิจารณ์ ที่อาศัย “การวิจารณ์” เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สังคม ผ่านช่องทางของศิลปะ โดยไม่หมกมุ่นเพียงการประเมินคุณค่าของงาน แต่สำรวจสภาวะของการรับประสบการณ์สุนทรียะของคนในสังคม ที่มีบริบทแวดล้อมอันกว้างขวาง จะเป็นศาสตร์แห่งการทำความเข้าใจพลวัตของสังคม คุณูปการที่เกิดขึ้นน่าจะช่วยทำความเข้าใจภาวะของสังคมในอดีตและปัจจุบัน และชี้ทิศทางของสังคมได้

4. สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง

หลายๆครั้งที่สาขาศิลปะการแสดงได้รับข้อมูลและเชื่อมโยงกับการวิจัยของโครงการในภาคต่างๆที่ผ่านมา ถึงอิทธิพล “ระบบทุนนิยม” ที่ครอบงำกำกับ “สื่อ” และลุกลามไปถึงพื้นที่อินเทอร์เน็ต ที่น่าจะเป็นพื้นที่เปิดกว้างสำหรับการแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม หากมองไปที่ปรากฏการณ์ของละครเพลงเรื่อง “สุพันธ์อันยิ่งใหญ่” อาจสรุปได้ว่า เมื่อ “ทุนนิยมมีรสนิยม” ก็สามารถสังคมอุดมศิลป์อันจะนำไปสู่พลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัยที่เชื่อมร้อยอดีต ปัจจุบัน และอนาคต อีกทั้งยังตอบโจทย์ของทุนนิยมได้โดยสันติ ปรากฏการณ์เช่นนี้ ใช่ว่าไม่เคยเกิดขึ้น ประสพการณ์ของ “โหมโรง” ที่สื่อพร้อมใจกันสร้างแรงกระเพื่อมให้สังคม ส่งผลให้ภาพยนตร์ที่มีที่

ทำว่าจะยืนโรงอยู่ไม่นาน กลับกลายเป็นปรากฏการณ์ระดับชาติ และรัฐไทยก็ได้ประจักษ์แล้ว ละครเพลงเรื่อง “สุพรรณอันยิ่งใหญ่” ก็เป็นอีกครั้งหนึ่งของพลที่ถูกจุดขึ้นจากฝ่ายศิลปะ และสื่อก็รับไม่ต่อไป เต็มเต็มให้สังคม คำถามที่เกิดขึ้นคือ ฝ่ายรัฐ และการศึกษาของไทย กำลังทำอะไรอยู่

5. คำถามและข้อค้นพบจากการวิจัย

- 5.1 การเกิดขึ้นของรายการละครเวที แฟนตาเซีย สร้างความเข้าใจชุดหนึ่งเกี่ยวกับความรู้ด้าน “ศิลปะการแสดง” ไม่ใช่ความรู้ทั้งหมด คุณูปการของรายการหากมีการทำงานในระดับที่ลึกถึงความเป็นศิลปะอย่างแท้จริง มีความเป็นไปได้ การ “เล่น” กับสุนทรียะในระดับ ความดี ความงาม ความจริง ของรายการ ที่สร้างภาพนักล่าฝัน สร้างภาพการแสดงที่หรูหราโอ้อ่า และสร้างประสบการณ์การรับชมที่ประหนึ่งผู้ชมกำลังรับชมสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันขณะ ในระดับที่ฉวยเอาสุนทรียะมาฉาบไว้ หากเราจริงจังจริงจังกับการฝึกฝน การสอน การนำเสนอ การวิจารณ์ และการประชาสัมพันธ์ที่ไม่มุ่งแต่เพียงสร้างความบันเทิงเพื่อยึดโยงมหาชนเพื่อตอบโจทย์ทุนนิยมเพียงประการเดียว ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เป็นไปได้แน่นอน
- 5.2 ความเข้าใจและความรับรู้เกี่ยวกับศิลปะการละครที่รายการละครเวที แฟนตาเซีย และเมืองไทยรัชดาลัยเธียเตอร์ ที่มุ่งเน้นการสร้างสรรคด้วยอิทธิพลของทุนและสื่อที่มีอยู่ ก่อให้เกิดคำถามถึงการศึกษาของไทยทั้งระบบ ว่าได้กำหนดตำแหน่งแห่งที่ของ “ศิลปะ” ไว้ ณ ที่ใด จะกำหนดให้การรับรู้ของประชาชนไทยเกี่ยวกับ “ศิลปะ” เป็นเพียงความหมายในมิติของ “บันเทิง” หรือ “ประเทืองปัญญา” เมื่อค้นไปในความคิดและประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษาด้านศิลปะการละคร ก็พบว่า วิทยาการด้านศิลปะการละคร (Theatre Studies) ไม่มีมีอยู่ในหลักสูตรการศึกษาของไทยอย่างเอาจริงจัง
- 5.3 ประสบการณ์ของ “สุพรรณอันยิ่งใหญ่” ได้ส่องทางให้แก่เมืองไทยรัชดาลัยเธียเตอร์ และประสบการณ์นี้เชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ “โหมโรง” แล้ว ก็เกิดคำถามต่อว่า “รัฐไทย” ได้เรียนรู้ประสบการณ์เหล่านี้หรือไม่ และเอาจริงจังจังเช่นใด คำตอบที่ได้คือ รัฐไทยไม่มีคณะที่ปรึกษาด้านศิลปะ (Arts Council) ที่จะให้คำแนะนำและช่วยชี้ทางให้รัฐดำเนินนโยบายและบริหารประเทศ ทั้งๆที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 มีแนวโน้มแน่นอนแล้วว่า ศิลปะ เป็นเครื่องมือหนึ่งในนามของ “ความคิดสร้างสรรค์” ที่จะพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายที่กำหนด

¹ เครือข่ายละครกรุงเทพ ได้แก่ กลุ่มผู้สร้างงานละครเวที ครูอาจารย์ที่สอนด้านการละคร รวมทั้งกลุ่มประสานงานเครือข่ายศิลปะต่าง ๆ จำนวนหนึ่ง ที่มารวมตัวเป็นเครือข่ายเชื่อมโยง สื่อสาร และสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อ สร้างพลังและพื้นที่การแสดงงานของตนเองสู่สาธารณะ โดยมีความเชื่อร่วมกันถึงความจำเป็นในการดำรงอยู่ ที่เข้มแข็ง และยั่งยืนของศิลปะในสังคม

ทั้งนี้ ด้วยความเข้าใจและความเชื่อที่ว่า ในการสร้างสรรค์ศิลปะการละครหรืองานศิลปะใดๆ ก็ตาม มีองค์ประกอบที่ต้องอาศัยการพึ่งพาซึ่งกันและกันของกลุ่มคนจำนวนมาก ทั้งในการผลิต การนำเสนอสู่สังคม การดำรงอยู่ การถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะทางศิลปะจากรุ่นสู่รุ่น เพราะ “ศิลปะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการที่มนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคม” ดังนั้น กลุ่มผู้สร้างศิลปะการละครจึงอยู่กันอย่างโดดเดี่ยวไม่ได้ หากแต่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ ความร่วมมือซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งในกลุ่มคนผลิตเองและกับกลุ่มคนดู

ณ ปัจจุบัน เครือข่ายละครกรุงเทพ ยังมีโครงสร้างการบริหารอย่างง่าย ๆ และยืดหยุ่นสูง มีเครือข่ายสมาชิกร่วม 50 ราย ประกอบด้วย คณะละครอาชีพที่ไม่มุ่งผลกำไร คณะละครหนุ่มสาว กลุ่มละครนักศึกษา และ ชุมชน/ชมรมการละคร รวมทั้งภาควิชาศิลปะการละคร ในสถาบันต่างๆ และศิลปินละครอิสระ

ที่มา : http://www.lakorn.org/about_BTN.htm

² ข้อมูลจาก หนังสือแสดงรายการละครในเทศกาล “Theatre sparks life ละครจุดประกายชีวิต”

³ เกิดการชุมนุมทางการเมืองของฝ่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ณ สวนสันติชัยปราการ วันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2551 ซึ่งเป็นสัปดาห์ที่ 2 ของการจัดเทศกาล จึงต้องระงับกิจกรรมเฉพาะพื้นที่สวนสันติชัยปราการ

⁴ คัดจากบทความเรื่อง “มองสุนทรียะของสังคมไทย ผ่านรายการ อคาเดมี่ แพนดาเซีย” ที่สาขาศิลปะการแสดงนำเสนอในการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 8 ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร วันที่ 26 มีนาคม 2552

สรุปสาระสำคัญในบทความ “มองสุนทรียะของสังคมไทยผ่านรายการ อคาเดมี่ แพนดาเซีย” ได้ดังนี้

รายการ อคาเดมี่ แพนดาเซีย “ปฏิบัติการล่าฝัน” เป็นรายการที่มีรูปแบบการนำเสนอที่พิสดารกว่ารายการ reality show โดยทั่วไป นอกเหนือจากการออกอากาศทางเคเบิลทีวีตลอด 24 ชั่วโมง เป็นเวลา 12 สัปดาห์ต่อปี และมีผู้สนใจทางบ้านสมัครเข้าร่วมการแข่งขันเป็น “นักล่าฝัน” ในรายการแล้ว ยังมีกลยุทธ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ชมทางบ้านโดยให้ผู้ชมส่งข้อความผ่านทางโทรศัพท์ เพื่อลงคะแนนให้แก่ผู้ล่าฝันที่ตนชื่นชอบ โดยเฉพาะประการหลังนี้นับเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของรายการโทรทัศน์และของผู้ชมที่ดูประหนึ่งว่า เป็นการปรับบทบาทของผู้ชมโดยทั่วไปที่จากผู้ชมเชิงรับ (passive audience) มาเป็นผู้ชมเชิงรุก (active audience)

บทความ “มองสุนทรียะของสังคมไทยผ่านรายการ อคาเดมี่ แพนดาเซีย” เป็นบทความที่พยายามตั้งคำถามถึงวุฒิภาวะของสังคมไทยในการรับประสบการณ์ทางสุนทรียะผ่านรายการโทรทัศน์ที่ให้ความบันเทิงและเข้าถึงทุกครัวเรือนของประเทศ ในขณะที่สังคมไทยให้ความสำคัญกับเรื่อง “ความบันเทิง” ในมิติที่แคบกว่าความเป็นจริง และมักจะมองว่าความบันเทิงเป็นเรื่องที่เกินความจำเป็น (superfluous) ในขณะที่ความบันเทิงเป็นส่วนหนึ่งของ “สุนทรียะ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์และสังคม สาระสำคัญในบทความดังกล่าวจึงมีดังต่อไปนี้

1. บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพินิจวิเคราะห์รายการ อคาเดมี่ แพนดาเซีย ฤดูกาลที่ 5 ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1.1 รูปแบบรายการ
- 1.2 การจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะการแสดงในรายการ
- 1.3 การวิจารณ์ของ commentator
- 1.4 บทบาทของผู้ชมรายการ
- 1.5 ความเห็นของชุมชนออนไลน์ที่มีต่อรายการ

และมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์และตั้งคำถามถึงภาวะการรับประสบการณ์สุนทรียะของสังคมไทย โดยมีได้ประสงค์จะวิเคราะห์เพื่อประเมินหรือวัดคุณค่าทางสุนทรียะของรายการดังกล่าว

2. บทความได้ให้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบรายการที่มีการรับสมัคร “นักร้องผ่าน” โดยพินิจวิเคราะห์บางกระบวนการที่น่าสนใจในรายการ แต่ไม่ได้วิเคราะห์รูปแบบรายการถึงความเป็น reality show
 - 2.1 การรับสมัครตลอดจนการคัดเลือก “นักร้องผ่าน” ของรายการ ที่มีความหลากหลายทั้งรูปลักษณ์ภายนอก อายุ และการศึกษา ทำให้พื้นที่ที่เคยได้รับการจับจ้องโดยดาราที่ร้องที่มีชื่อเสียง เปิดกว้างขึ้นสำหรับคนธรรมดาสามัญในสังคม ทำให้ผู้ชมสามารถเทียบเคียง (identify) ตนเองกับนักร้องผ่านคนใดคนหนึ่ง อันเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการสร้างความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ (empathy) นักร้องผ่านได้ก้าวขึ้น และยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการขยายฐานผู้ชมให้กว้างขึ้นอีกด้วย
 - 2.2 วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์รายการนี้ ไม่ได้มีเพื่อการสร้างศิลปินให้สังคม หรือเป็นค่ายเพลงที่ผลิตศิลปินนักร้อง แต่เป็นการทำธุรกิจที่วิบอกรับสมาชิก โดยให้ผู้ชมทางบ้านสมัครเข้าร่วมในรายการ ซึ่งบทความได้ให้มุมมองในประเด็นนี้ไว้ว่า นักร้องผ่านเปรียบเหมือนกับ “หุ้นลม” ของธุรกิจ โดยยินยอมสมัครใจเป็น “สินค้า” ของธุรกิจนี้ (อาจกล่าวได้ว่า “การค้ำมนุษย์” ในวาทกรรมเดิมๆซึ่งเป็นเรื่องของ การละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้ปรับตนเองให้เข้ากับระบบทุนในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วจนมนุษย์ไม่อาจตั้งรับได้ทันในหลายๆเรื่อง) สินค้าจะได้รับความนิยมและครอบครองตลาดได้นานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ “ความนิยม” และ “ความพึงพอใจ” จากฝ่ายผู้ชมเป็นหลัก เห็นได้จากการที่รายการตอบสนองความต้องการของผู้ชมที่ไม่พอใจเมื่อนักร้องผ่านคนหนึ่ง มีคะแนนโหวตน้อยและต้องออกจากรายการไป รายการจึงกำหนดให้ผู้ชมโหวตผ่านการส่ง sms เพื่อให้ นักร้องผ่านคนนั้นสามารถกลับเข้าสู่รายการได้ เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งทำการค้ากับอารมณ์ของผู้ชมที่เห็นอกเห็นใจหรือเอาใจช่วยนักร้องผ่าน แต่ “คุณภาพ” ของนักร้องผ่านในการแสดงไม่ใช่เป้าหมายหลักของรายการ
 - 2.3 รูปแบบการสร้างควมมีส่วนร่วมจากฝ่ายผู้ชม โดยให้ส่งข้อความทางโทรศัพท์เพื่อออกเสียงให้แก่นักร้องผ่านที่ชื่นชอบ เปรียบได้กับสังคม “โทรธิปไตย” หรือระบบการปกครองโดยโทรศัพท์ที่สมาชิกในสังคมมีสิทธิมีเสียงได้มากกว่าหนึ่งเสียง ขึ้นอยู่กับสถานภาพทางการเงินหรือความพึงพอใจที่จะจ่ายเงินเพื่อออกเสียงให้แก่นักร้องผ่าน กติกาที่กำหนดไว้ไม่ได้สำคัญเท่ากับความพึงพอใจของผู้ชม ซึ่งสามารถออกเสียงให้นักร้องผ่านที่ต้องออกจากรายการไปด้วยแพะคะแนนโหวตซึ่งเป็นกติกาตั้งต้นของรายการให้กลับเข้าสู่รายการได้ใหม่ สังคมโทรธิปไตยแตกต่างจากระบบ “ประชาธิปไตย” ที่มีกติกาให้ประชาชนออกเสียงได้เพียงหนึ่งเสียงเท่านั้นโดยสิ้นเชิง และสังคมโทรธิปไตยสัมพันธ์กับระบบทุนนิยมอย่างยากที่จะแยกขาดจากกันได้ อีกทั้งยังซ้อนทับและได้รับการยอมรับอยู่ในสังคมประชาธิปไตย
3. บทความได้วิพากษ์การจัดการเรียนการสอนศิลปะการแสดงไว้ดังต่อไปนี้
 - 3.1 หลักสูตรเร่งรัด ช่วงเวลา 3 เดือน สำหรับการเรียนการสอนทั้งการร้อง การเต้น และการแสดง ตลอดจนรายละเอียดของการสอนของผู้สอนแต่ละคนที่ขาดการวางแผนการสอนที่คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นลำดับ เป็นหลักสูตรเร่งรัดที่ทำลายทั้งผู้เรียนและผู้สอน
 - 3.2 การเรียนการสอนที่ปรากฏในรายการเป็นเพียง “การแสดงการเรียนและการสอน” เท่านั้น ด้วยบริบทของการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่มีกล่องวงจรปิดกว่า 100 ตัว จับจ้องอริยาบทของผู้เรียนในเกือบทุกพื้นที่ ตลอด 24 ชั่วโมง เป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ขัดแย้งกับหลักการของการเรียนรู้ศาสตร์ด้านนี้อย่างยิ่ง ด้วยการจัดการเรียนการสอนศาสตร์ด้านศิลปะการแสดงนั้น จำเป็นต้องมีบรรยากาศที่ปลอดภัยและปลอดภัยจากสายตาของผู้อื่นให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้จดจ่ออยู่กับการพัฒนาศักยภาพให้พร้อมสมบูรณ์สำหรับการแสดงต่อสาธารณชน และผู้สอนในรายการจึงเปรียบเป็น “ผู้กำกับการแสดง” ที่กำหนดให้นักร้องผ่านเป็น “นักแสดง” กิจกรรมที่ผู้กำกับนำพาไป
 - 3.3 บทความยังได้วิพากษ์ถึงผู้สอนของรายการว่าเป็นเพียง “ผู้แสดงการสอน” ที่ยากจะแสดงความเป็นมืออาชีพได้ด้วยปัจจัยของการเป็น “หลักสูตรเร่งรัด” ตลอดจนการวางแผนและการจัดลำดับกิจกรรมในการ

เรียนการสอนที่ขาดเอกภาพ และไม่อาจทำให้ผู้สอนใช้เวลาในการปรับแก้ข้ออ่อนหรือเสริมสร้างจุดแข็งให้โดดเด่นยิ่งขึ้นได้มากนัก อีกทั้งยังเป็นที่น่ากังขาสำหรับบางกิจกรรมที่ไม่ควรเกิดขึ้นสำหรับผู้สอนที่มีความเป็นมืออาชีพ (นอกรายการ) ที่ดูประหนึ่งเป็นการกำหนดกิจกรรมเพื่อสร้างกระแสความนิยมรายการมากกว่า กิจกรรมที่เป็นไปเพื่อการสอนอย่างแท้จริง

4. วัฒนธรรมการวิจารณ์เป็นบริบทสำคัญสำหรับการเรียนการสอนศิลปะการแสดง ด้วยผู้เรียนเองไม่สามารถเห็นการแสดงของตนเองได้ จึงต้องพึ่งพิงสายตาของครูผู้สอนซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า และสายตาของเพื่อนผู้เรียนด้วยกันที่เป็นประหนึ่งสายตาผู้ชม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าจะต้องพัฒนาตนเองไปในทิศทางใด ครูผู้สอนการแสดงจึงทำหน้าที่สอนวัฒนธรรมที่มีอยู่ในการเรียนการสอนศาสตร์ด้านนี้ด้วย แม้จะมีการวิจารณ์จากฝ่ายผู้แสดงการสอนในรายการอยู่บ้าง แต่ยังขาดการเปิดโอกาสให้ผู้แสดงการเรียนได้วิจารณ์ซึ่งกันและกันเพื่อสร้างวัฒนธรรมการวิจารณ์ให้เกิดขึ้น อันเป็นบริบทสำคัญส่วนหนึ่งสำหรับการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนนั้น ยากที่จะเกิดขึ้นในหลักสูตรเร่งรัด ที่มุ่งเสนอสถานการณ์การใช้ชีวิตของนักล่าฝันที่มีอัตลักษณ์ต่าง ๆ กัน มากกว่าภาพการเรียนการสอนที่เป็นระบบ มีมาตรฐาน มีหลักวิชา และมีจริยธรรม

นอกจากนี้ รายการ อคาเดมี่ แฟนตาเซีย ยังมี commentator จำนวน 3 คน รับบทเป็นผู้วิจารณ์จากภายนอกทำหน้าที่วิจารณ์การสอบของนักล่าฝันในคอนเสิร์ตประจำแต่ละสัปดาห์ commentator 3 คนนี้ จะมีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกัน คนหนึ่งนุ่มนวลมีหลักวิชา คนหนึ่งมีประสบการณ์และประนีประนอม อีกคนหนึ่งช่างเสียดสีกระทบกระเทียบไร้หลักวิชา ทั้ง 3 คน เป็นนักแสดงอีกกลุ่มหนึ่งของรายการที่ทำหน้าที่วิจารณ์หลังการแสดงเท่านั้น

5. บทความได้วิเคราะห์ถึงมหาชนเรือนล้านที่เป็นผู้ชมรายการ อคาเดมี่ แฟนตาเซีย และนิยามว่าเป็น “แม่ยกยุคโลกาภิวัตน์” เมื่อเปรียบเทียบกับแม่ยกในอดีตที่ชื่นชมนักแสดงหรือพระเอกนางเอกลิเกคนใด ก็สามรถเข้าถึงตัวได้และคล่องพวงมาลัยที่อาจแทรกชนชั้นให้ไปพร้อมกัน เป็นระบบอุปถัมภ์แบบชาวบ้าน ที่สนับสนุนให้ศิลปินและศิลปะการแสดงดำรงอยู่ในสังคมไทยในอดีต นอกเหนือจากวังหรือเจ้านายที่มักจะมีคณะดนตรีคณะละครไว้ในความอุปถัมภ์เพื่อเป็นเครื่องเชิดชูเกียรติยศ ในปัจจุบันระบบอุปถัมภ์ยังคงอยู่แต่รูปแบบได้เปลี่ยนแปลงไป จากพวงมาลัย สู่การส่ง sms เพื่อโหวตนักล่าฝันในรายการนี้ สะท้อนให้เห็นว่าเทคโนโลยีการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทในการปรับเปลี่ยนกลวิธีของระบบอุปถัมภ์ ซึ่งบทความได้ตั้งคำถามว่า ระบบอุปถัมภ์ในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ยังเป็นระบบภายใต้วิถีชีวิตที่ต้องการสนับสนุนศิลปะให้ดำรงอยู่และพัฒนาสืบไป หรือเป็นระบบภายใต้วิถีชีวิตที่จะปลูกเร้าพฤติกรรมการบริโภคเพื่อตอบสนองต่อระบบทุนนิยม
6. สุดท้าย บทความได้ตั้งคำถามถึงรายการที่ไม่ใช่ระบบดารา มีเนื้อหาว่าด้วยการไล่ล่าความฝัน เป็นความฝันที่จะเด่นดังได้รับการยอมรับ ภายใต้กติกาที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ด้วยวิถีคิด “ลูกค้าถูกเสมอ” คุณภาพไม่ใช่สิ่งสำคัญเท่ากับความพึงพอใจของผู้ชม และการกำหนดให้ผู้ชมได้เฝ้ามองพฤติกรรมของผู้อื่น ประกอบกับการเรียนการสอนที่ยังเป็นที่กังขาถึงมาตรฐานและหลักวิชา แม้จะมีวัฒนธรรมการวิจารณ์ แต่ก็ยังเป็นเพียงไม้ประดับรายการ รายการเช่นนี้กลับได้รับความนิยมอย่างถล่มทลาย จำนวนเฉพาะจำนวนการโหวต 22 ล้านโหวตในฤดูกาลที่ 5 คูณด้วย 3 บาทต่อครั้ง เป็นเงินจำนวน 66 ล้านบาท ที่มหาชนในฐานะผู้ชมเชิงรุกจะต้องจ่ายให้รายการหนึ่งทีออกอากาศเพียง 3 เดือนต่อปี แต่ทำรายได้ให้บริษัทโทรทัศน์ซึ่งเป็นเครือข่ายธุรกิจของรายการมากกว่ารายได้ของละครหลังข่าวหลาย ๆ เรื่องรวมกัน

บทความจึงตั้งคำถามถึงระบบคุณค่าของสังคมไทย ที่กำลังทำงานผิดปกติอยู่หรือไม่ และสังคมไทยประเมิน “ความบันเทิง” ต่ำไปอยู่หรือไม่

บทความ “มองสุนทรียะของสังคมไทยผ่านรายการ อคาเดมี่ แฟนตาเซีย” ไม่ได้เป็นบทความที่เสนอทางออกให้แก่สังคมไทย แต่เป็นบทความที่วิพากษ์และวิจารณ์ภาวะของการรับประสบการณ์ทางสุนทรียะของสังคมไทย โดย

หยิบยกรายการดังกล่าวขึ้นมาเป็นกรณีศึกษา โดยเลือกใช้วิธีคิดทางสุนทรียศาสตร์ของนักวิชาการด้านศิลปะของไทยที่ว่าด้วย ประสบการณ์สุนทรียะอันจะนำไปสู่ความอิ่มเอมทางใจและปรารถนาจะให้ผู้อื่นได้รับประสบการณ์เช่นเดียวกัน

พ.ศ. 2550

- ฟ้าจรดทราย เดอะมิวสิคัล 24 พฤษภาคม-15 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 เปิดการแสดง 53 รอบ
- ชายกลาง โศกนาฏกรรมในจังหวัดแวงใต้ 21-29 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 เปิดการแสดง 9 รอบ
- ลูกคุณหลวง 17-26 สิงหาคม พ.ศ. 2550 เปิดการแสดง 13 รอบ
- บัลลังก์เมฆ เดอะมิวสิคัล 27 กันยายน - 28 ตุลาคม , 14-22 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เปิดการแสดง 47 รอบ
- CATS The Musical 8-25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 เปิดการแสดง 22 รอบ

พ.ศ. 2551

- ก่อนจะถึงบางรักซอย 9 on stage 29 กุมภาพันธ์ - 16 มีนาคม, 9-11 พฤษภาคม พ.ศ. 2551 เปิดการแสดง 26 รอบ
- สุ่ผ่นอันยิ่งใหญ่ (Man of La Mancha The Musical) 13-22 มิถุนายน พ.ศ. 2551 เปิดการแสดง 13 รอบ
- We Will Rock You The Musical 12-27 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เปิดการแสดง 27 รอบ
- ข้างหลังภาพ เดอะมิวสิคัล 21 สิงหาคม - 28 กันยายน , 17-26 ตุลาคม พ.ศ. 2551 เปิดการแสดง 49 รอบ
- Cinderella The Musical 16-21 ธันวาคม พ.ศ. 2551 เปิดการแสดง 8 รอบ

พ.ศ. 2552

- ซิดาโก เดอะมิวสิคัล 12-22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 เปิดการแสดง 15 รอบ
- เนื้อคู่ 11 จาก จากวันแรก...ถึงวันลา 5-29 มีนาคม พ.ศ. 2552 เปิดการแสดง 20 รอบ
- แม่นาคพระโขนง เดอะมิวสิคัล 20 พฤษภาคม -28 มิถุนายน พ.ศ. 2552 และ 16 กรกฎาคม - 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 เปิดการแสดง 51 รอบ
- Mamma Mia! The Musical 11-30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 เปิดการแสดง 24 รอบ
- ลมหายใจ เดอะมิวสิคัล 28 ตุลาคม -8พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 เปิดการแสดง 14 รอบ
- เนื้อคู่ 11 จาก จากวันแรก...ถึงวันลา ธันวาคม พ.ศ. 2552

โครงการวิจัย

เรื่อง “การวิจารณ์ในฐานะปรากฏการณ์ร่วมสมัยเพื่อพัฒนาความรู้ด้านสังคมศาสตร์การวิจารณ์ ภาค 2”

รายงานผลการวิจัยสาขาสังคีตศิลป์

(1 เม.ย. 2551 - 30 ก.ย. 2552)

รังสิพันธุ์ แข็งขัน

ไอยเรศ บุญฤทธิ์

(ผู้วิจัยสาขาสังคีตศิลป์)

ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(งานวิจัยยังไม่สมบูรณ์โปรดอย่านำไปอ้างอิง)

รายงานเสนอผลการวิจัย

สาขาสังคีตศิลป์

(1 เมษายน 2551 – 30 กันยายน 2552)

โครงการวิจัยการวิจารณ์ในฐานะปรากฏการณ์ของสังคมร่วมสมัยเพื่อพัฒนาความรู้ด้านสังคมศาสตร์การวิจารณ์ ภาค 2

รังสิพันธุ์ แข็งขัน

ไอยเรศ บุญฤทธิ์

รายงานสรุปผลการวิจัยสาขาสังคีตศิลป์ แบ่งเนื้อหาในการนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาการวิจารณ์ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางดนตรีที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับ “ความร่วมมือ” และการสำรวจการวิจารณ์ที่ปรากฏในสื่ออินเทอร์เน็ต ผลการศึกษามีทั้งด้านที่สอดคล้องกัน และด้านที่เป็นเอกเทศ

รายงานส่วนที่ 1 เป็นการสรุปผลการศึกษาศึกษาการวิจารณ์ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางดนตรีที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับ “ความร่วมมือ” จากกรณีศึกษาต่างๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินการ

1.1 สำรวจและศึกษารูปแบบและสภาวะการวิจารณ์งานศิลปะในฐานะปรากฏการณ์ ร่วมสมัย ซึ่งสะท้อนทั้งความคิดและสุนทรียอารมณ์ ในส่วนของปัจเจกชนและความสำนึกในความเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ประเด็นนี้ปรากฏชัดเจนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ความร่วมมือ” โดยเฉพาะการหาแนวทางที่เหมาะสมของการแสดงดนตรีไทยในลักษณะนี้ ซึ่งส่วนใหญ่จะประสบปัญหาเรื่องเกณฑ์ หรือกติกาที่ใช้ในการประกวด อันส่งผลต่อการสร้างสรรค์ที่จะกลายเป็นขนบอย่างหนึ่งของดนตรีไทยในอนาคต นอกจากนี้ ยังเห็นพัฒนาการขององค์ความรู้ทางดนตรีที่ขยายกว้างขึ้น ซึ่งอาจเป็นข้อโต้แย้งหลายประการ ทั้งในเรื่องประวัติศาสตร์ดนตรี วิชาการทางดนตรีไทย วิชาการทางดนตรีโดยทั่วไปที่ส่งผลต่อดนตรีไทย อาจสรุปได้ว่าเป็นปัญหาของความเป็นสากลกับขนบดั้งเดิมของดนตรี แม้ว่าข้อโต้แย้งและวิเคราะห์วิจารณ์ต่างๆ จะเป็นข้อมูลเชิงปัจเจกที่มีความเป็นอัตวิสัยค่อนข้างมาก แต่ก็สะท้อนให้เห็นองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดออกมาจากปัญหาต่างๆ จึงนับว่าเป็นข้อดีประการหนึ่งในการแสดงความรู้ที่อยู่ในदनออกมาสู่สาธารณะมากขึ้น แม้ว่าข้อวิเคราะห์วิจารณ์ทั้งหลายจะเป็นเสมือนความขัดแย้ง แต่มุมหนึ่งก็แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อขนบเดิม อันเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคีตศิลป์ไทยได้อย่างชัดเจน

1.2 ศึกษาบทบาทของพื้นที่ทางอินเทอร์เน็ตต่อการวิจารณ์และพื้นที่วิจารณ์ที่ไม่อยู่ในรูปการวิจารณ์แบบลายลักษณ์

การแสดงความเห็นเชิงวิจารณ์ที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต ส่วนหนึ่งมีลักษณะคล้ายกับการวิจารณ์แบบมุขปาฐะที่ใช้วิธีการแบบลายลักษณ์ แต่ลักษณะภาษาและวิธีการสื่อสารยังไม่สามารถเทียบได้กับการวิจารณ์ที่ใช้วิธีการแบบลายลักษณ์ซึ่งปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ความรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ของการวิจารณ์ ที่สามารถแสดงปฏิกิริยาต่อปรากฏการณ์ทางดนตรีที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งนับว่ามีผลต่อผู้รับและผู้สร้างสรรค์ไม่น้อย แม้อาจจะไม่มีเหตุผลหรือหลักการที่หนักแน่นเหมือน วัฒนธรรมลายลักษณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ แต่ด้วยจำนวนของผู้แสดงความเห็น ทั้งในด้านสนับสนุนและคัดค้านต่อปรากฏการณ์ ย่อมแสดงถึงการมีส่วนร่วมของมหาชนผู้รับที่ชัดเจนมากกว่าการวิจารณ์ในชนบลายลักษณ์ ที่อาจไม่ทราบจำนวนหรือตัวตนของผู้รับได้เหมือนสื่ออินเทอร์เน็ต ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ผลจากการวิจารณ์ในสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถส่งผลถึงผู้จัดหรือผู้สร้างสรรค์ได้โดยตรง โดยที่วัฒนธรรมลายลักษณ์ไม่สามารถทำได้ หรือแม้ว่าอาจจะทำได้ แต่ก็คงเห็นผลช้ากว่าสื่ออินเทอร์เน็ต

1.3 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความผันแปรของรูปแบบงานศิลปะและการนำเสนอทางศิลปะที่มีผลต่อการวิจารณ์

ดังจะเห็นได้ว่าโครงการวิจัยการวิจารณ์ (ภาค 1 และ 2) ที่ผ่านมา การแสดงดนตรี (ทั้งไทยและตะวันตก) ส่งผลต่อการวิจารณ์น้อยมาก โดยเฉพาะสังคีตศิลป์ไทยนั้นอาจกล่าวได้ว่าไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการวิจารณ์เลย ทั้งนี้ อาจเป็นผู้รับเพราะการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิจารณ์ จึงไม่สามารถแสดงทัศนวิจารณ์ได้เท่าที่ควร แต่ปัจจุบันนอกจากการมีพื้นที่สาธารณะในสื่ออินเทอร์เน็ตที่เข้าถึงทุกคนและสามารถเข้าไปใช้พื้นที่นี้ได้อย่างเท่าเทียมกันแล้ว ปรากฏการณ์ทางดนตรีที่อยู่ในกระแสของความ “ร่วมสมัย” ก็ยังก่อให้เกิดการวิเคราะห์ วิจารณ์ได้มาก นอกจากนี้ พื้นที่การวิจารณ์ดนตรีในสื่ออินเทอร์เน็ตยังมีการแบ่งข้อมูลเฉพาะเรื่อง แม้ว่าข้อมูลเหล่านั้นอาจต้องอาศัยการตรวจสอบความถูกต้อง แต่ก็ก็เป็นกระบวนการที่บุคคลที่ใช้พื้นที่จะต้องตรวจสอบกันเอง จึงนับว่าเป็นอีกมิติหนึ่งในการเผยแพร่องค์ความรู้ทางดนตรีไทย ที่ได้รับแรงกระตุ้นจากความผันแปรของรูปแบบงานศิลปะ

1.4 การสร้างองค์ความรู้และระเบียบวิธีในการศึกษาพื้นที่ บทบาทและความสัมพันธ์ในการสร้างงานศิลปะกับการวิจารณ์

1.4.1 การสกัดองค์ความรู้และระเบียบวิธีวิจัย

โครงการวิจัยฯ ที่ดำเนินมาในภาคก่อนหน้านี้นี้ สาขาสังคีตศิลป์ได้พยายามศึกษานัยสำคัญของการวิจารณ์จากผู้รับและผู้สนใจดนตรี โดยการจัดกิจกรรมเสวนาหรือการแสดงที่คาดว่าจะกระตุ้นให้เกิดการวิจารณ์ รวมทั้งการเลือกศึกษาข้อมูลจากผู้รับหลายกลุ่ม ทั้ง “คนใน” และ “คนนอก” ซึ่งคาดว่าจะได้ข้อมูลที่หลากหลาย แต่ผลที่เกิดขึ้นกลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม

คือ ผู้วิจัยไม่สามารถศึกษาเนื้อหาของงานวิจารณ์จากการเสวนาและกระตุ้นให้เกิดการวิจารณ์จากกิจกรรมดังกล่าวได้เท่าที่ควร เพราะผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้น ล้วนต้องการข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ทางดนตรีจากโครงการฯ ดังนั้น การเข้าร่วมกิจกรรมจึงมีจุดประสงค์เพื่อรับข้อมูลมากกว่าให้ข้อมูล ประเด็นนี้จึงนับว่าแตกต่างจากสาขาอื่นๆ ในโครงการฯ นี้ ดังนั้น ในโครงการวิจัยภาค 3 ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและปรากฏการณ์จริงทั้งหมด โดยคัดสรรผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้รู้หรือนักศึกษาที่ศึกษาทางดนตรีโดยเฉพาะ และคาดหวังว่าน่าจะได้ข้อมูลสำคัญของการวิจารณ์มากขึ้นกว่าเดิม เพราะการให้ข้อมูลของผู้ที่มีประสบการณ์ตรงย่อมชัดเจนมากกว่าการคาดคะเนหรือตีความของผู้วิจัย แต่เนื่องจากข้อมูลบางส่วนเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลหรือระบบภายในของการจัดการแสดงบางประการ จึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการรายงานในลักษณะที่จะก่อให้เกิดผลกระทบกับตัวบุคคล นอกจากนี้ จากการสำรวจนัยการวิจารณ์ในอินเทอร์เน็ตที่เป็น “สังคมนิรนาม” ยังสามารถเข้าถึงตัวบุคคลที่อยู่ในสังคมนี้ได้ แต่เนื่องจากการเป็น “สังคมนิรนาม” และกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตนี้ยังคงดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง บุคคลเหล่านี้ ส่วนหนึ่งจึงขอสงวนตัวตนไว้เพื่อการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ของสังคมนิรนามนี้ต่อไป รายละเอียดของผลการวิจัยในประเด็นนี้จะนำเสนอโดยละเอียดในส่วนที่ 2 ของรายงาน

1.4.2 บทบาทและความสัมพันธ์ในการสร้างงานศิลปะกับการวิจารณ์

จากที่ได้กล่าวแล้วในข้อ 1.3 ว่าปรากฏการณ์ทางดนตรีที่ปรากฏมีผลต่อการกระตุ้นให้เกิดการวิจารณ์ในสื่ออินเทอร์เน็ต และจากการศึกษาเนื้อหาของงานวิจารณ์ในสื่อนี้พบว่า นอกเหนือจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมจริงแล้ว ยังมีประเด็นต่างๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างงานศิลปะและการเรียนรู้ที่อาจเป็นการเปิดมิติทางดนตรีไทย ที่เคยอยู่เฉพาะสำนักหรือเฉพาะครูให้กว้างขึ้น แม้ว่ากิจกรรมเหล่านี้จะยังจำกัดอยู่เฉพาะผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมในสื่อเท่านั้น แต่นักดนตรีอาวุโสหรือผู้ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมในสื่อ ก็ยังคงใช้พื้นที่และวิธีเดิมในการแสดงทัศนวิจารณ์ตามแบบวัฒนธรรม มุขปาฐะต่อไป ข้อสังเกตเกี่ยวกับผลของการวิจารณ์ที่มีต่อการสร้างสรรค์ จึงไม่อยู่ในรูปแบบและเนื้อหาของความถูกต้องหรือหลักการ แต่เป็นการแสดงถึงความพึงพอใจที่ผู้รับมีต่อการแสดงหรือต่อตัวศิลปิน ดังนั้น ศิลปินส่วนหนึ่งจึงจำเป็นต้องรักษาระดับความพึงพอใจนี้ไว้มากกว่าที่จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงอย่างแท้จริง

2. กิจกรรม

กิจกรรมของสาขาสังคีตศิลป์เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นภายใน ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่ม (focus group) เฉพาะหัวข้อแต่ละกรณีขึ้น โดยใช้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการแสดงดนตรีและนิสิตนักศึกษาที่สนใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ทั้งนี้ เนื่องด้วยเหตุผลที่กล่าวแล้วในข้อ 1.4.1 จากการที่โครงการวิจัยได้จัดกิจกรรมหลายอย่างในโครงการที่ผ่านมา แต่ยากที่จะสรุปนัยของการวิจารณ์จากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้เนื่องจากผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ต้องการรับข้อมูลมากกว่าให้ข้อมูล ดังนั้น โครงการนี้ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะดำเนินการภายในเฉพาะกลุ่ม ประเด็นที่ได้จัดสนทนากลุ่ม ได้แก่

การวิจารณ์รายการคุณพระช่วย การวิจารณ์รายการอัครราชย์คันธรพ เหตุผลและความจำเป็นของความร่วมมือในดนตรีไทย และสัมภาษณ์ผู้ตอบกระทู้ในอินเทอร์เน็ตที่ใช้นามแฝงว่า “มาย่อง”

ผลของการจัดกิจกรรมในหัวข้อต่างๆ สามารถสังเคราะห์นัยที่เกี่ยวเนื่องกับการวิจารณ์ได้ชัดเจน ซึ่งจะอยู่ในรายงานแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้อง สารสำคัญของการจัดกิจกรรมได้คำตอบชัดเจนในเรื่อง “สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง” ซึ่งก่อนที่จะดำเนินกิจกรรมนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความหลากหลายของดนตรี อันมีมาแต่ชนบดดั้งเดิมในดนตรีไทย ที่เรียกกันว่า “ทาง” ว่าน่าจะมีโอกาสแสดงถึงศักยภาพของนักดนตรีและอัตลักษณ์ของดนตรีไทยที่ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีโจทย์จากกระแสสังคมเกี่ยวกับ “ความร่วมมือ” แต่เมื่อจัดกิจกรรมเหล่านี้แล้ว ผลที่ปรากฏในสื่อและจากความคิดเห็นของผู้ชม รวมถึงประสบการณ์ของผู้ร่วมในการแสดงต่างๆ ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาหลายประการ รวมถึงวิธีการจัดการที่เกี่ยวกับศิลปะแขนงนี้ ในแนวทาง “ร่วมสมัย” ว่าไม่สามารถส่งเสริมให้เกิดการแสดงศักยภาพตามชนบดดั้งเดิมได้ชัดเจน โดยเฉพาะจากกรณีศึกษารายการคุณพระช่วย และรายการ อัครราชย์คันธรพ (ดูรายละเอียดในหัวข้อ สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง) จึงอาจสรุปสาระ สำคัญได้ว่า เมื่อเริ่มต้นที่จะสร้างชนบดใหม่ (หมายถึง ความร่วมมือ) จะต้องมีการกวดขันเป็นแนวทาง แต่แนวทางของกวดขันเหล่านั้นไม่เอื้อต่อการสร้างสรรค์อย่างแท้จริง หรืออาจกล่าวได้ว่าความหลากหลายได้ถูกแทนที่ด้วยกวดขัน โดยเฉพาะเมื่อมีเงื่อนไขเรื่องผลประโยชน์หรือรางวัลเข้ามาเป็นปัจจัยร่วม

ส่วนเรื่อง “เหตุผล และความจำเป็นของความร่วมมือในดนตรีไทย” นั้น ได้แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือที่มาเป็นลำดับอย่างมีพัฒนาการของดนตรีไทยตั้งแต่อดีตที่อาจปรากฏในรูปแบบและวิธี การของดนตรีไทย เช่น ผลงานของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นต้น รวมถึง วงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์ และเพลงไทยสากลในยุคแรก ที่สอดคล้องความร่วมมือไว้อย่างกลมกลืนกับชนบดเดิมของดนตรีไทย จนถึงปัจจุบันที่กระแสร่วมสมัยได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง โดยการกำหนดแนวทางของบุคคลบางกลุ่ม ซึ่งเป็นเสมือนผู้นำทิศทางที่ศิลปินรุ่นใหม่อาจไม่ทันได้ไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง ทำให้เกิด “วัฒนธรรมทำตามอย่าง” ที่ไม่มีทั้งอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ ในประเด็นนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงความเห็นว่า เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ไทยไม่เข้าใจตะวันตกและตะวันตกไม่เข้าใจไทย จึงไม่สามารถสร้างความกลมกลืนได้ สิ่งที่เราทำได้ในปัจจุบันจึงเป็นเพียงการลอกรูปแบบที่มีผู้ทำไว้ก่อน (เช่น วงฟองน้ำ) แต่ไม่สามารถพัฒนา “ทองเนื้อแท้” ของความเป็นดนตรีร่วมสมัยได้ ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า จะต้องเพิ่มการศึกษาเรื่องความร่วมมือในหลักสูตรสถาบันการศึกษาทางดนตรีอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับการศึกษาเรื่องความร่วมมือในภาคทฤษฎีของระบบการศึกษาดนตรีตะวันตกในต่างประเทศ

ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ตอบกระทู้ในอินเทอร์เน็ตที่ใช้นามแฝงว่า “มาย่อง” แสดงให้เห็นข้อสังเกตเกี่ยวกับเนื้อหาของกระทู้ต่างๆ ในสื่ออินเทอร์เน็ตว่า ยังขาดความลุ่มลึกในเรื่องดนตรีไทย อาจเป็นเพราะเป็นความสนใจของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อดนตรี ดังนั้น “มาย่อง” ในฐานะผู้

อาวุโสและมีความรู้ทางดนตรีในระดับหนึ่ง จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการตอบกระทู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องดนตรีไทย แต่จะไม่เข้าไปร่วมกับการโต้แย้งทางความคิดที่เห็นว่าไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ บางกระทู้ “มาย่อง” ใช้เวลาในการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ต่อเนื่องกันเป็นเวลาถึง 2 เดือนเต็ม ซึ่งนับว่าเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีความเป็นสาธารณะและเกิดประโยชน์กับผู้สนใจเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ “มาย่อง” ได้แสดงความเห็นว่า วงการดนตรีไทยยังมิได้สูญหายไปจากสังคม เพราะจากกระทู้และประเด็นต่างๆ ในสื่ออินเทอร์เน็ต ล้วนแสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวและการโหยหาวิชาการดนตรี ซึ่งอาจจะเห็นได้ชัดเจนมากกว่าสมัยก่อนที่ยังไม่มีสื่อแสดงให้เห็นได้อย่างกว้างขวางเหมือนสมัยนี้

3. ความเชื่อมโยงระหว่างโครงการภาคแรกและภาคสองกับภาคสาม

สาขาสังคมศิลป์ได้ใช้ข้อมูลบางส่วนจากสรณิพนธ์ของโครงการภาคแรกเป็นข้อมูลและแนวทางในการเสวนาเกี่ยวกับความร่วมมือของดนตรีไทย ที่ปรากฏในอดีตและพัฒนามาจนปัจจุบัน นอกจากนั้น ยังเห็นถึงปัญหาและแนวทางของการจัดกิจกรรมและการหาข้อมูลเฉพาะกรณีที่ต้องกำหนดและเลือกกลุ่มคนให้เหมาะสม อย่างไรก็ตาม สังคมศิลป์ทั้งไทยและตะวันตก ยังประสบปัญหาการขาดองค์ความรู้และผู้ให้ข้อมูลมาโดยตลอด

4. สังคมศาสตร์การวิจารณ์

สังคมของดนตรีไทยยุคปัจจุบัน อาจเรียกได้ว่าเป็นยุคของการเปิดกว้างและวางชนบทเก่าเพื่อสร้างชนบทใหม่ ทั้งนี้ เพราะดนตรีในชนบทเก่ามีพื้นที่ในสังคมน้อยลงและกระแสของสื่อที่พยายามจะเปิดพื้นที่ของความร่วมมือ โดยใช้ดนตรีไทยเป็นจุดเริ่มต้น เนื่องจากมีภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เด่นชัดกว่าดนตรีร่วมสมัยแบบตะวันตก จุดนี้จึงเป็นเส้นแบ่งแนวคิดในดนตรีไทยออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มอนุรักษ์และกลุ่มสร้างสรรค์ (รายละเอียดอยู่ในส่วนที่ 2 ของรายงาน)

เมื่อพิจารณาในทัศนะว่าด้วยสังคมศาสตร์การวิจารณ์ของโครงการวิจัยฯ ที่กล่าวถึง “การพิจารณาวิจารณ์ในลักษณะที่สัมพันธ์กับสังคม” จะเห็นได้ชัดเจนว่า เมื่อปรากฏการณ์ของดนตรีในสังคมเกิดการแบ่งแนวทางที่ค่อนข้างชัดเจน ดังนั้น การวิจารณ์จึงปรากฏชัดในด้านการแสดงความคิดเห็นทั้งสนับสนุนและคัดค้านต่อสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเห็นของผู้วิจารณ์ ผลจากการศึกษางานวิจารณ์ที่ผ่านมาของโครงการวิจัยฯ ภาคแรก ที่เป็นการวิจารณ์ลายลักษณ์พบบความแตกต่างของเนื้อหาและวิธีการ โดยสรุป 3 แนวทาง คือ

- 1) การวิจารณ์ดนตรีในช่วงก่อนหน้ากระแสวัฒนธรรมร่วมสมัย มุ่งเน้นการวิจารณ์

คุณภาพของการแสดง ทั้งในส่วนของผู้แสดงและบริบทที่เกี่ยวกับการแสดงเป็นหลัก

- 2) การวิจารณ์ดนตรีในช่วงเวลาของวัฒนธรรมร่วมสมัย มุ่งเน้นการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อผลของการแสดงหรือการประกวด และไม่มีการกล่าวถึงคุณภาพของการแสดง

เท่าใดนัก แต่จะกล่าวถึงผลสรุปของการแสดง ซึ่งตัดสินด้วยรางวัลหรือผลการประกวดว่าเหมาะสมหรือไม่

3) การแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องชนบทเก่าและชนบทใหม่ พบได้มากทั้งในการวิจารณ์ทางสื่อและมุขปาฐะ เนื้อหาส่วนใหญ่กล่าวถึงการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อวิธีการหรือชนบทใหม่และมีการเสนอทางออกที่เป็นกลาง โดยปราศจากอคติอยู่บ้าง

ข้อสังเกตที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่าส่วนหนึ่งยอมรับและเข้าใจเงื่อนไขของบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป แต่ยังเป็นกังวลในเรื่องของชนบทเก่าที่จะถูกลืมเพราะชนบทใหม่เข้ามาแทนที่ ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์นักดนตรีอาวุโสหลายท่าน ซึ่งต่างก็ยอมรับในความเปลี่ยนแปลงนี้และมีท่าทีว่าคงไม่สามารถจะเรียกร้องอะไรได้ เพราะเป็นเรื่องของยุคสมัยที่จะต้องมีความเปลี่ยนแปลง ทางรอดและทางเลือกของการรักษาชนบทเก่าที่ผู้อาวุโสทางดนตรีหลายท่านแสดงความเห็นไว้ คือ การนำความรู้และคุณค่าในชนบทเก่ามาสร้างเป็นองค์ความรู้ที่เป็นวิชาการไว้เป็นหลักฐาน ในขณะที่รูปแบบและวิธีการแสดงกำลังเปลี่ยนไป

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคมศาสตร์การวิจารณ์

1) การขาดข้อมูลและองค์ความรู้เฉพาะด้าน ผลจากการวิจัยในโครงการวิจัยฯ

ภาคแรก

จนถึงปัจจุบัน แสดงถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการวิจารณ์ดนตรีในเรื่องการขาดองค์ความรู้เกี่ยวข้อง จึงทำให้ประเด็นต่างๆ ในการแสดงทัศนวิจารณ์มีความเป็นอัตวิสัย ไม่ใช่ข้อมูลในเชิงประจักษ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ ทำให้การวิจารณ์เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคล ที่ยังไม่สามารถก้าวไปถึงการแสดงความเข้าใจในสุนทรียภาพของศิลปะและการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อปลูกสำนึกเชิงสังคม โดยผ่านงานศิลปะและการวิจารณ์

2) ปรากฏการณ์ในสังคมดำเนินควบคู่ไปกับวิจารณ์ ในวัฒนธรรมมุขปาฐะ การวิจารณ์เกิดขึ้นพร้อมๆ กับปรากฏการณ์ของดนตรีที่เกิดขึ้นในสังคม แต่อาจจำกัดอยู่ในวงที่แคบกว่าปัจจุบัน ที่โลกอินเทอร์เน็ตเอื้อต่อการวิจารณ์และการสนทนาให้ขยายวงกว้างขึ้น ประเด็นต่างๆ ในการวิจารณ์ที่เกิดขึ้นในสื่อสาธารณะนี้ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นตามเหตุการณ์จริงในสังคม ในบางกรณีการวิจารณ์อาจเชื่อมโยงไปถึงเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ นอกเหนือจากการกล่าวถึงเฉพาะเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง จึงอาจกล่าวได้ว่าสังคมศาสตร์การวิจารณ์ปัจจุบัน มิได้ผูกติดกับเหตุการณ์หรือกลุ่มคนโดยเฉพาะเท่านั้น เพราะได้เปิดโอกาสให้มีการโต้ตอบในประเด็นนั้นๆ ซึ่งการวิจารณ์ในวัฒนธรรมลายลักษณ์ยังมีข้อจำกัดเรื่องนี้อยู่มาก สิ่งที่แตกต่างอย่างชัดเจน คือ การแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นเหตุผลและการใช้ข้อมูลอ้างอิง ซึ่งการวิจารณ์ในวัฒนธรรมลายลักษณ์มีความน่าเชื่อถือกว่า ดังนั้น การวิจารณ์ในสื่ออินเทอร์เน็ต จึงไม่ต่างจากการวิจารณ์แบบมุขปาฐะ เพียงเปลี่ยนวิธีการสื่อสารเท่านั้น

3) ผลการวิจารณ์ที่มีต่อการประเมินค่างานศิลปะ เป็นเรื่องปกติที่เมื่อมีการประเมินค่างานศิลปะ ก็จะมีความเห็นต่างๆ ตามมา ซึ่งส่วนใหญ่จะจบลงด้วยการยอมรับ ด้วย

เหตุผลที่ว่าไม่สามารถจะย้อนเวลากลับไปประเมินค่าใหม่ได้ แต่ในสังคมของการวิจารณ์ผ่านอินเทอร์เน็ตเนี่ย ผลของการวิจารณ์ต่อการประเมินค่างานศิลปะอาจจะย้อนกลับไปถึงผู้จัดหรือผู้สร้างได้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์กว่าที่เคยเป็นมา ซึ่งเป็นข้อดีที่สามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดจากการประเมินค่าได้ในโอกาสต่อไป และมีหลายกรณีที่เกิดจากการวิจารณ์ทำให้ผู้จัดการแสดง ปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินค่าใหม่ เพื่อให้ได้ผลที่คาดว่าจะเป็นที่ยอมรับของผู้รับได้มากขึ้น โดยเฉพาะรายการเกี่ยวกับการประกวดหรือการประชันในเวทีสาธารณะหรือสื่อสาธารณะ ที่จำเป็นต้องคำนึงถึงผู้รับส่วนใหญ่

หากพิจารณาในบริบทของสังคมปัจจุบัน จะเห็นว่าสังคมศาสตร์การวิจารณ์ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตสามารถดำเนินควบคู่กับเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์และมีความเป็นสาธารณะมากกว่าการวิจารณ์แบบมุขปาฐะและการวิจารณ์ในวัฒนธรรมลายลักษณ์ ทั้งยังเป็นการเอื้อต่อ ผู้สร้างสรรค์หรือผู้จัดการแสดง ให้สามารถรับรู้ปฏิกิริยาของผู้รับ เพื่อนำไปปรับปรุงคุณภาพด้านต่างๆ ได้มากขึ้น แม้ว่าจะยังมีข้อด้อยในเรื่องเนื้อหาและเหตุผลอยู่บ้างก็ตาม แต่หากผู้สร้างและผู้จัดต้องการสร้างคุณค่าทางสุนทรียะในทางศิลปะหรือปลูกสำนึกในเชิงสังคมแล้ว ก็นับได้ว่าสังคมศาสตร์การวิจารณ์ในปัจจุบันได้ทำหน้าที่ในฐานะกระจกสะท้อนให้ผู้สร้างรับรู้ผลของการประเมินค่าจากสังคม นอกเหนือ จากผลของการประเมินค่าบนเวทีการแสดง

5. สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง

หลักการและหลักเกณฑ์ทางสุนทรียศาสตร์เป็นกรอบแนวคิดที่กว้างและไม่สามารถหาข้อสรุปเป็นคำตอบที่ตายตัวได้ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แนวคิดเหล่านี้มีความหลากหลายต่างกันไปขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาว่าจะเน้นกระบวนการสร้างสรรค์หรือเนื้อหาของผลงานที่ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์แล้ว ซึ่งส่งผลให้การประเมินคุณค่าของงานต่างกันไปด้วย

ในเรื่องของดนตรีไทย หลักการทางสุนทรียศาสตร์ค่อนข้างให้ความสำคัญกับความหลากหลายและปัจเจกภาพของศิลปินมาก ดังจะเห็นได้จากตัวบทเพลงต่างๆ ที่ปรากฏในหลายรูปแบบ แม้ว่าจะมาจากต้นกำเนิดเดียวกัน ซึ่งเรียกกันในทางดนตรีไทยว่า “ท่วง” ของการบรรเลง (ที่อาจเรียกได้ว่าเป็น “ท่วงอันไม่รู้จบของการสร้างสรรค์”) แม้ว่าการประชันดนตรีในอดีตจะดูเหมือนว่ามีเกณฑ์บางอย่างไว้ใช้วัดคุณค่า แต่ก็มิได้มีการตัดสินคุณค่าด้วยเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งอย่างชัดเจน ท้ายที่สุดเมื่อการประชันสิ้นสุดลง ผู้ฟังต่างก็ประเมินค่าของการประชันนั้นด้วยเกณฑ์ของตนเอง โดยไม่ใช้เกณฑ์ของผู้ใดเป็นบรรทัดฐาน แต่ปัจจุบันเมื่อดนตรีไทยปรับเปลี่ยนบทบาทมาอยู่ในฐานะของการแสดงผ่านสื่อสาธารณะมากขึ้น แนวทางหนึ่งที่สร้างความตื่นตัวให้กับดนตรีไทย คือ การประกวดหรือประชันในสื่อสาธารณะ ซึ่งหากพิจารณาในมุมหนึ่ง จะเห็นว่าเป็นการให้โอกาสดนตรีไทยได้กลับมาอยู่ในสื่อและอยู่ในกระแสของวัฒนธรรมบันเทิงเช่นเดียวกับศิลปวัฒนธรรมแขนงอื่นๆ แต่การจัดประกวดประชันในสื่อสาธารณะนี้ได้สร้างกรอบกติกาใหม่ ที่ต่างไปจากขนบเดิมของการประกวดประชัน โดยมีข้อกำหนดและเกณฑ์พิจารณาในการประเมินค่าที่ตายตัว ทั้งยังมีบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ตัดสินการประกวดอย่างชัดเจน แม้ว่าบางครั้งผลของ

การตัดสินใจโดยคณะกรรมการเหล่านี้ อาจจะขัดแย้งกับความคิดของผู้ที่อยู่ในชนบทเดิม ทั้งในด้านผลของการตัดสินใจหรือเหตุผลของกรรมการที่แสดงต่อผู้ชม ที่กลายเป็นเกณฑ์ในเรื่องสุนทรียะ ซึ่งผู้เข้าประกวดประชันต้องยอมรับ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รายการ “คุณพระช่วย” และ “อัศจรรย์คันทรอฟ” เป็นกรณีศึกษา โดยพิจารณากระบวนการของการจัดและเนื้อหาทางสุนทรียศาสตร์ที่เป็นกรอบกติกาในการประเมินคุณค่าของการแสดง ซึ่งมีข้อสรุปดังนี้

รายการคุณพระช่วย

รายการนี้เป็นการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมบันเทิงหลายรูปแบบ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับดนตรี อาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดสร้างความน่าสนใจและน่าติดตามให้กับรายการเป็นอย่างยิ่ง รูปแบบการนำเสนอส่วนใหญ่ คือ มีการนำองค์ความรู้ทางด้านดนตรีโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้นๆ เป็นผู้อธิบาย หลังจากนั้นจึงนำความรู้มานำเสนอในรูปแบบบทเพลงหรือการแสดง ซึ่งส่วนใหญ่ใช้การประยุกต์รูปแบบให้มีลักษณะเป็นตะวันตก หรือผสมผสานระหว่างไทยกับตะวันตกโดยอิงกับเนื้อหาเดิม เช่น นำเสนอโดยการบรรเลงด้วยวงดนตรีแบบตะวันตกผสมเครื่องดนตรีไทยบางประเภท หรือนำเสนอด้วยเครื่องดนตรีตะวันตกทั้งหมด ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่ารูปแบบส่วนใหญ่ที่รายการนี้ใช้ คือ การผสมผสานระหว่างไทยกับตะวันตก ช่วงท้ายของรายการที่ใช้ชื่อว่า “คุณพระช่วย” นับเป็นช่วงที่สำคัญอีกช่วงหนึ่งของรายการ ที่จะนำเสนอความสามารถของผู้เข้าร่วมรายการในลักษณะการประชันทางศิลปะแขนงต่างๆ เช่น ประชันการเล่นเครื่องดนตรีไทย ประชันการแต่งกลอนสด ประชันการเขียนลายไทย การประชันในลักษณะข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นชนบทย่างหนึ่งของการแสดงแบบไทยที่มีมาช้านานแล้ว อย่างไรก็ตาม การประชันการเล่นเครื่องดนตรีไทยในรายการนี้ ก็ยังมีข้อแตกต่างไปจากชนบทเดิม ทั้งรูปแบบ เนื้อหาและการแสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการ ดังข้อสังเกตต่อไปนี้

1. **โจทย์ในการประชัน** โจทย์ในการประชันเป็นเพลงไทย หรือเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยใช้วงดนตรีที่ใช้เครื่องดนตรีตะวันตกเล่นประกอบให้กับเครื่องดนตรีไทยที่ประชันกัน ลักษณะลีลาและท่วงทำนองจึงเปลี่ยนไปตามที่ผู้ประพันธ์หรือผู้เรียบเรียงดนตรีเป็นผู้กำหนดขึ้นเฉพาะกรณี โดยมีได้ยึดถือตามบทเพลงเดิมทั้งหมด แนวทางบรรเลงถูกกำหนดโดยผู้ประพันธ์หรือผู้เรียบเรียงมากกว่าที่จะให้อิสระแก่ผู้บรรเลงในการคิดหรือกำหนดแนวทางการบรรเลงด้วยตนเอง ดังเช่นการประชันตามชนบทเดิม ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การประชันในรายการนี้เป็นการสร้างชนบทใหม่ขึ้นมา โดยให้ความสำคัญกับการใช้ความสามารถของผู้ประชันในการถอดหรือถ่ายแบบการบรรเลงที่ผู้ทำดนตรีต้นแบบกำหนดไว้ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการบรรเลงโดยการอ่านหรือถอดทำนองจากต้นแบบของดนตรีตะวันตก โดยมีได้เกิดจากความคิดของผู้บรรเลงเป็นหลัก ดังที่ปฏิบัติในชนบทเดิม นอกจากนี้ เสียงของเครื่องดนตรีไทยที่ใช้ในการประชันก็ต้องปรับเปลี่ยนให้เป็นระบบเสียงแบบดนตรีตะวันตก จึงส่งผลกระทบโดยตรงกับบทเพลงและนักดนตรีผู้บรรเลง ที่

ส่วนใหญ่ฝึกฝนการเล่นตามระบบเสียงดนตรีไทย กล่าวโดยสรุป การสร้างขนบลักษณะใหม่ในการ ประชันการเล่นดนตรีไทยของรายการนี้ เป็นการสนองโจทย์ที่ผู้จัดรายการกำหนดขึ้นทั้งสิ้น

2. บทบาทของกรรมการผู้ตัดสิน การตัดสินการประชันในรายการนี้ใช้กรรมการ จำนวน 3 คน โดยมีกรรมการหลัก 1 คน เป็นผู้ตัดสินการประชันเครื่องดนตรีทุกชนิด และมี กรรมการร่วมอีก 2 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีที่ใช้ประชันแต่ละครั้ง การ ตัดสินระยะแรกกรรมการให้ความสำคัญกับเทคนิควิธีในการบรรเลง โดยพิจารณาความสมบูรณ์และ ความถูกต้อง การที่กรรมการหลักมิได้เป็นนักดนตรีที่มีความชำนาญในการปฏิบัติเครื่องดนตรี ชนิดนั้นอย่างแท้จริง ทำให้ผลการตัดสินของกรรมการค้ำกันอยู่หลายครั้ง รวมทั้งค้ำกับผู้ชม รายการด้วย ระยะต่อมาผู้จัดรายการจึงปรับเปลี่ยนวิธีการตัดสิน โดยให้กรรมการหลักแสดง บทบาทในฐานะ “ผู้เชี่ยวชาญดนตรีร่วมสมัย” ทำหน้าที่ตัดสินร่วมกับกรรมการอีก 2 คน ซึ่งยังคง เป็นผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดที่ใช้ประชันตามเดิมและบางครั้งก็เป็นผู้ ประพันธ์หรือ เรียบเรียงดนตรีที่ใช้ในการประชันด้วย แนวทางการตัดสินที่สังเกตได้ คือ ให้กรรมการที่เป็น ผู้เชี่ยวชาญดนตรีร่วมสมัยแสดงความเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของการบรรเลง ทั้งในส่วนการนำเสนอ ด้วยลีลาดนตรีและบุคลิกภาพของผู้บรรเลง และให้กรรมการผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรีที่ใช้ ประชันแสดงความเห็นเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดนั้นโดยสรุปคนหนึ่ง ส่วนอีกคนหนึ่งแสดงความเห็นเกี่ยวกับความสมบูรณ์ถูกต้องในการบรรเลง การตัดสินการประชัน ในลักษณะนี้แตกต่างไปจากการตัดสินการประชันตามขนบเดิมที่ส่วนใหญ่ผู้ดูหรือผู้ชมจะเป็นผู้ ประเมินผลการประชัน ซึ่งมีองค์ประกอบในการประเมินมากกว่ารายการนี้ นอกจากนี้ วิธีการและ เนื้อหาการประชันในรายการก็มีลักษณะเป็นการประกวดมากกว่าการประชัน เพราะมีการบอกกติกา จากบทเพลงว่าต้องการอะไรในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งแตกต่างจากการประชันตามขนบเดิมที่เปิด โอกาสให้ผู้บรรเลงแสดงฝีมือและลีลาทางดนตรีอย่างอิสระ ผลจากการสร้างขนบใหม่ในการ ประชัน อาจทำให้ผู้ชมซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่เข้าใจว่าการประชันในรายการนี้เป็นการประชันที่สืบทอดมา จากขนบเดิม

3. เนื้อหาและความน่าสนใจของโจทย์ในการประชัน การใช้ดนตรีและวิธีการ บรรเลงดนตรีแบบประยุกต์เป็นหลักในการประชัน เป็นจุดเด่นของรายการที่ตอบสนองความสนใจ ของผู้ชมที่เป็นคนรุ่นใหม่ หรือผู้ชมทั่วไปที่ได้มีความรู้ทางดนตรีไทยอย่างจริงจัง วิธีการเช่นนี้ เหมาะสมกับลักษณะของรายการและความเป็นสาธารณะของรายการที่ไม่สามารถกำหนดกลุ่มผู้ชม ได้ นอกจากวิธีการแล้ว การเลือกบทเพลงที่เป็นเนื้อหาส่วนใหญ่ก็จะเน้นความสนุกสนาน หรือ ทำนองที่คุ้นเคยกันอยู่ดีแล้ว โดยไม่ใช้บทเพลงจากการประชันในขนบเดิม เนื่องจากทั้งเวลาและ รูปแบบถูกกำหนดขึ้นอย่างมีเงื่อนไขเชิงพาณิชย์ เพื่อตอบสนองผู้ชมที่เป็นมหาชนและคนรุ่นใหม่ มากกว่ากลุ่มคนที่เป็นักดนตรีในชนบท นอกจากนี้ การประชันบางครั้ง เช่น การประชันขิม มี ลักษณะเป็นการแสดงฝีมือและความสามารถในการจดจำทำนอง ซึ่งบรรเลงโดยกรรมการ แล้วให้ผู้

เข้าประชันบรรเลงตาม โดยไม่เคยเห็นหรือฟังทำนองนั้นมาก่อน ลักษณะดังกล่าวแม้มิใช่ชนบเดิมในการประชันดนตรี แต่ก็เป็แนวทางในการเรียนรู้ดนตรีไทยตามขนบเดิมที่เรียนรู้จากครูผู้เป็นต้นแบบโดยการจดจำและทำตาม จึงอาจกล่าวได้ว่ารายการนี้มีส่วนช่วยให้ผู้ชมเข้าใจชนบเดิมในการเรียนดนตรีไทยได้

4. ความเป็นภววิสัยและอัตวิสัย ปัจจัยสำคัญในการประชันของรายการนี้ คือ บทเพลงและวิธีการบรรเลง ซึ่งกรรมการใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินความสามารถของผู้บรรเลง ข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงความเห็นของกรรมการ คือ ทั้งกรรมการที่เป็นผู้ เชี่ยวชาญดนตรีร่วมสมัยและกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงเครื่องดนตรี ส่วนใหญ่ใช้ความเห็นเชิงอัตวิสัยเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาประกอบกับการสร้างบรรทัดฐานใหม่บางอย่างในการแสดงออกทางดนตรีไทย เช่น การพิจารณาบุคลิก ท่าทางและการแสดงสีหน้าในขณะบรรเลง ดังนั้น ภววิสัยที่ปรากฏในรายการจึงมิใช่ภววิสัยในชนบเดิม แต่เป็นภววิสัยในชนบใหม่ที่นำมาผสมผสานกับการแสดงออก จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า “ความร่วมมือ” ทางดนตรีที่น่าเสนอในรายการนี้ สามารถนิยามด้วยลักษณะที่เป็นภววิสัยได้หรือไม่ หรือต้องนิยามจากอัตวิสัยของกรรมการเท่านั้น

5. ผู้เข้าร่วมรายการ ผู้เข้าร่วมรายการส่วนมากเป็นเยาวชนหรือผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ใน

สาขาดนตรี และผู้ที่มีความสามารถทางดนตรีแต่มิได้เรียนในระบบ การที่ผู้เข้าร่วมรายการประชันมีวัยไล่เลี่ยกัน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มเยาวชนผู้สนใจดนตรีติดตามชมรายการนี้ นอกจากนี้ การประชันแต่ละครั้งยังมีเงินรางวัลสำหรับผู้ชนะและผู้แพ้ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ชมรายการก็จะเข้าร่วมประชันด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่าการประชันเครื่องดนตรีบางชนิด มีผู้เข้าร่วมประชันคนเดิมสลับกันมาประชันหลายครั้ง และไม่ค่อยมีนักดนตรีหน้าใหม่มาร่วมประชันเท่าใดนัก จึงทำให้การประชันกลายเป็นเวทีเฉพาะกลุ่มที่ผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะ การประชันที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ คือ การประชันเครื่องดนตรีที่ผู้ชมสนใจและมีความสนุกสนาน เช่น เปิงมางคอก เพราะสร้างความสนุกสนานให้กับผู้ชมได้ทั้งลีลาและวิธีการบรรเลงซึ่งเป็นธรรมชาติของเครื่องดนตรีชนิดนี้ จึงไม่ค่อยปรากฏว่ามีการประชันเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ อย่างหลากหลายเท่าที่ควร

รายการอัสจรรยัคัณธรรพ

รายการนี้มีวัตถุประสงค์ชัดเจนตั้งแต่แรกเริ่มว่าเป็นการประชันวงดนตรีเพื่อหาผู้ชนะเลิศจากผู้เข้าร่วมประชันทั้งหมด 16 วง ผู้จัดรายการกำหนดโจทย์ให้ผู้ร่วมประชัน “จินตนาการเพลงไทย” และใช้วิธีการบรรเลงเพื่อสื่อจินตนาการเพลงนั้น วงดนตรีที่เข้าร่วมประชันมาจากการคัดสรรของผู้จัดรายการ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักดนตรีอาชีพ หรือกลุ่มผู้มีประสบการณ์ทางดนตรีจากชุมชนต่างๆ และสถาบันการศึกษา และกลุ่มนักดนตรีระดับโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่ทำกิจกรรมดนตรีไทย ข้อสังเกตเกี่ยวกับรายการนี้มีดังนี้

1) **โจทย์ในการประชัน** การกำหนดโจทย์ให้จินตนาการเพลงไทย ทำให้ผู้เข้าประชันสามารถตีความและแสดงออกได้หลากหลาย ทั้งในลักษณะการสร้างใหม่และการปรับเปลี่ยนวิธีการบรรเลง การที่ผู้จัดรายการไม่ได้ชี้แจงกรอบแนวคิดของการจินตนาการอย่างชัดเจน ทำให้วงดนตรีที่เข้าร่วมประชันแต่ละวงตั้งโจทย์ขึ้นเองและสร้างแนวทางการบรรเลงของตนเอง จนยากที่จะพิจารณาเปรียบเทียบกันได้ เพราะไม่มีแนวทางร่วมกัน ข้อสังเกตจากโจทย์รายการนี้ คือ การรื้อท่วงเดิมทางดนตรีไทย แล้วสร้างท่วงใหม่ขึ้นมา โดยคาดหวังว่าจะทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการได้ชัดเจนขึ้น เพราะท่วงเดิมอาจมีข้อจำกัดทางจินตนาการของผู้ฟัง ไม่ได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมาตามเงื่อนไขของรายการ

2) **เนื้อหาและรูปแบบของดนตรี** เป็นที่น่าสังเกตในเชิงความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมว่า วงดนตรีเกือบทุกวงสามารถตั้งโจทย์ได้สอดคล้องกับเหตุการณ์ทางสังคม โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางสังคมเข้ากับเนื้อหาของดนตรี เช่น การใช้ชื่อเพลง ทำนองเพลง ตลอดจนเนื้อร้อง มาเป็นองค์ประกอบที่เรียงร้อยให้สอดคล้องกับโจทย์ที่ตนกำหนดขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ซึ่งแปลกไปจากท่วงเดิมทางดนตรีที่สืบทอดกันมาอย่างสิ้นเชิง ปรากฏการณ์นี้ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในหมู่ผู้รู้และผู้ศึกษาดนตรีในท่วงเดิม ว่าแนวคิดและผลที่เกิดจากรายการนี้จะกระทบต่อแนวทางของดนตรีไทยในอนาคตอย่างไร เพราะเป็นการรื้อแล้วสร้างใหม่ โดยไม่คำนึงถึงรูปลักษณะของท่วงเดิมไทย และได้นำคุณค่าความหมายของดนตรีไทยตามท่วงเดิมมาใช้ เพื่ออธิบายสิ่งที่เป็คุณค่าภายในของดนตรีไทยแต่อย่างใด

3) **บทบาทของกรรมการ** กรรมการในรายการนี้มีจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถ

ในการปฏิบัติดนตรีแบบท่วงเดิม การแสดงความเห็นของกรรมการต่อการบรรเลงของวงดนตรีที่เข้าร่วมประชัน ส่วนใหญ่พบว่าไม่สามารถชี้จุดเด่น จุดด้อยในเชิงสร้างสรรค์ หรืออธิบายจินตนาการของเพลงตามโจทย์ที่รายการกำหนดได้ แต่จะให้ความเห็นในด้านความสมบูรณ์ถูกต้องของการบรรเลง จึงทำให้ความเห็นของกรรมการไม่ได้ทำให้ผู้ชมเข้าใจจินตนาการของเพลงแต่ประการใด แม้ว่ากรรมการบางท่านจะพยายามให้ความเห็นในเรื่องนี้ แต่ก็เกินไปในเชิงอัตวิสัยอย่างชัดเจน เช่น การกล่าวว่า “จินตนาการได้ดี” “จินตนาการได้ถูกใจกรรมการ” เป็นต้น บทบาทของกรรมการจึงไม่สอดคล้องกับโจทย์ที่รายการกำหนดไว้

4) **ภาพลักษณ์ของรายการ** ระยะแรกรายการนี้ได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก

ได้บุคคลที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จจากการเป็นผู้แสดงภาพลักษณ์ของ นักดนตรีไทยตามท่วงเดิมจากภาพยนตร์ เรื่อง “โหมโรง” มาเป็นพิธีกรดำเนินรายการ ซึ่งส่งผลให้ผู้ชมสนใจ

รายการ เพราะคาดหวังที่จะได้เห็นการแสดงออกทางดนตรีที่ลุ่มลึกตามขนบเดิมของพิธีกร เช่นเดียวกับที่ปรากฏในภาพยนตร์ นอกจากนี้ ภาพลักษณ์ของกรรมการคนอื่นๆ ก็ล้วนแต่เป็นผู้มีชื่อเสียง และมีฝีมือทางดนตรีเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของรายการ รวมทั้งบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในรายการ กลับไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกับภาพลักษณ์ของพิธีกรและภูมิหลังของกรรมการ จึงเป็นที่น่าสังเกตว่ารายการนี้จำเป็นต้องอาศัยภาพลักษณ์ของบุคคลเพื่อมาสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของรายการ มากกว่าการสร้างคุณค่าและภาพลักษณ์ด้วยเนื้อหาของรายการเอง

ข้อสรุปเปรียบเทียบจากกรณีศึกษาทั้งสองรายการ

1) บทบาทของสื่อสาธารณะซึ่งเป็นเวทีใหม่สำหรับการแสดงดนตรีไทยที่มุ่งหวังตอบสนองผู้รับ โดยการปรับเปลี่ยนเนื้อหา และวิธีการทางดนตรีให้เป็นไปตามกระแสนิยมรวมถึงการสร้างและเสนอกระแสใหม่ในการแสดงดนตรีไทย อาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะคล้ายกับการสร้างศิลปวัฒนธรรมให้กลายเป็นสินค้าที่ต้องปรับตัวตามผู้บริโภค ซึ่งในความเป็นจริงแล้วศิลปวัฒนธรรมบางอย่างมีคุณค่าในตัวเอง ที่อาจต้องใช้เวลาและคำอธิบายในสร้างความเข้าใจโดยไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาเช่นที่ปรากฏในกรณีศึกษา

2) ความน่าเชื่อถือของตัวบุคคลมีผลต่อการสร้างคุณค่าใหม่ สังเกตได้จากทั้งสองรายการนี้พยายามใช้ความน่าเชื่อถือของบุคคลมาสร้างความน่าเชื่อถือให้กับการนำเสนอข้อมูลของรายการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตวิสัยของบุคคลที่สังคมเชื่อน่าเชื่อถือ มีผลต่อผู้รับโดยทั่วไปมากกว่าข้อมูลทวิสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้ทางด้านดนตรีที่ยังขาดแคลนอยู่

3) รางวัลและการยอมรับเป็นเสมือนการเน้นย้ำความน่าเชื่อถือมากกว่าความถูกต้องและสิ่งที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะการอ้างอิงรางวัลจากสถาบันเบื้องสูงอันทรงเกียรติ ซึ่งสร้างความน่าเชื่อถือได้มากกว่าการแสดงความคิดเห็นจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ใดๆ

4) ผลกระทบจากรายการที่นำเสนอโดยสื่อ มีอิทธิพลต่อทัศนคติและการกำหนดแนวทางในการสร้างสรรค์ทางดนตรีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมทั้งระบบการเรียนรู้ การสืบทอดวัฒนธรรมทางดนตรีไทย ทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการ

5) เมื่อโทรทัศน์เป็นเวทีสาธารณะสำหรับการแสดง ผู้ชมก็สามารถแสดงความเห็นในสื่อสาธารณะได้ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกับขนบเดิมในการวิจารณ์หลังการแสดง ซึ่งทำให้ทราบแนวคิดและทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อการแสดงอย่างกว้างขวาง

จากปรากฏการณ์ทางดนตรีไทยที่เกิดขึ้นในรายการดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตโดยการสรุปเปรียบเทียบไว้แล้วนั้น แสดงให้เห็นแนวทางสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีที่เปลี่ยนไปจากขนบเดิม ปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานของโครงการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า “สุนทรียศาสตร์ของยุคใหม่เป็นวาทกรรมปลายเปิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของทวิวจน์อันก่อปรด้วยเหตุผลและปัญญา” เพราะ

จากการศึกษากรณีศึกษาในรายการทั้ง 2 นี้ พบว่ามีการนำเสนออย่างมาช้ ที่มีใช้ “วาทกรรมปลายเปิด” แต่เป็น “วาทกรรมปลายปิด” ที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของผู้จัดและเงื่อนไขของรางวัล ซึ่งผู้เข้าร่วมต้องปรับตัวเข้าหาเกณฑ์เหล่านั้น ด้วยเหตุผลหลายประการ ทั้งในเรื่องรางวัลหรือโอกาสที่จะได้รับจากสื่อในโอกาสต่อไป เนื่องจากดนตรีไทยมีพื้นที่ในสังคมปัจจุบันน้อยลง เมื่อสื่อเปิดพื้นที่ให้นักดนตรีจึงต้อง “ยอมแลก” และ “ยอมรับ” ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการสัมภาษณ์นักดนตรีบางส่วนที่มีโอกาสเข้าร่วมในรายการเหล่านี้ พบว่าต่างก็รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงของชนบในดนตรีไทยที่เปลี่ยนไปและยอมรับที่จะปรับตัวให้เข้ากับความเสี่ยงนี้ โดยที่ยังเข้าใจแนวทางของชนบเดิม และหากมีโอกาสก็ยังคงพร้อมที่จะกลับไปเล่นดนตรีตามชนบเดิมได้

เมื่อพิจารณาในอีกมุมมองหนึ่ง จะเห็นว่าแม้ชนบจะเปลี่ยนไป ก็ได้ส่งผลเสียกับนักดนตรีในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะนักดนตรีส่วนใหญ่ในยุคปัจจุบันยังอยู่ในรอยต่อของชนบเก่าและชนบใหม่ ซึ่งสามารถซึมซับและเข้าใจกรอบของชนบเดิมเป็นอย่างดี ทั้งจากการเรียนและการปฏิบัติ สิ่งที่น่าสนใจ คือนักดนตรีไทยมีโอกาสดำเนินการประเพณีและเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับกระแสของดนตรีโลกที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม แต่สิ่งที่น่ากังวล คือ นักดนตรีรุ่นใหม่ที่เกิดมาในชนบใหม่ของสังคมที่เปลี่ยนไปจากเดิม จะมีโอกาสเข้าใจในเนื้อหาและวิธีการของดนตรี ตามแนวทางของสุนทรียศาสตร์ของดนตรีไทยแบบชนบเดิมมากน้อยเพียงใด ซึ่งประเด็นนี้ นักดนตรีอาวุโสหลายท่านได้แสดงความเป็นห่วงในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไว้อย่างยิ่ง

ดังนั้น สมมุติฐานของโครงการฯ ซึ่งกล่าวถึงวาทกรรมปลายเปิดของสุนทรียศาสตร์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของทวิวจน์อันก่อปรด้วยเหตุผลและปัญญา คงไม่สามารถพิสูจน์ได้เต็มที่ในสื่อการสื่อสารสาธารณะ ด้วยเหตุปัจจัยหลายประการที่กล่าวแล้ว อย่างไรก็ตาม วาทกรรมปลายเปิดของสุนทรียศาสตร์ก็ต้องอาศัยสื่อสาธารณะอื่นๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต ในการแสดงทัศนะต่อไป เพื่อให้ทางเลือกของสุนทรียศาสตร์ในดนตรีไทย ได้มีโอกาสแสดงคุณค่าของตนเองเช่นเดิมบ้างในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

แม้ว่า “ความร่วมมือ” จะเป็นจุดเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในวงการดนตรีไทยและตะวันตก ทั้งในส่วนของผู้สร้างและผู้รับ แต่ “ความร่วมมือ” ในวงการดนตรีไทยส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากรายการประเภทวัฒนธรรมบันเทิงในสื่อสาธารณะและเวทีการประกวดดนตรี ที่เน้นโจทย์ที่จะต้องแสดงถึง “ความร่วมมือ” จึงทำให้ต้องตีความความหมายของคำนี้ว่าเป็นรูปแบบของวิธีการนำเสนอความร่วมมือโดยวิธีการที่ต่างไปจากเดิม ดังนั้น ปรากฏการณ์ของดนตรีไทยในความร่วมมือ อาจกล่าวได้ว่าเป็น “ทางใหม่ที่ไร้ชนบ” เพราะมีความพยายามที่จะสร้างดนตรีขึ้นใหม่ โดยให้นิยามของ “เครื่องดนตรี” ในลักษณะที่ต่างไปจากเดิม เช่น การให้ความสำคัญกับเครื่องดนตรี (ไทย) ในฐานะ “สื่อของเสียงชนิดหนึ่ง” ที่สร้างเสียงดนตรีได้ ดังนั้น เมื่อนักดนตรีมีนิยามนี้ในใจ จึงส่งผลต่อให้เกิดการสร้างระบบเสียงหรือวิธีการใหม่ๆ โดยไม่อ้างอิงชนบเดิม ในมุมมองหนึ่งจึงเห็นว่าเป็นข้อพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับวิชาการทางด้านเสียง (acoustic) และชนบทางดนตรี ที่ผู้รับในฐานะคนร่วมยุคของสังคมร่วมสมัยต้องแยกพิจารณาให้ชัดเจน ก่อนจะตัดสินคุณค่าในเชิงสุนทรียะ

ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่ม (focus group) เกี่ยวกับ “ความร่วมมือ” เพื่อให้ทราบความคิด

ที่หลากหลาย อันนำไปสู่การแสดงออกถึงความร่วมมือ ที่อาจมีมีโนทัศน์คลาดเคลื่อนไปจากที่โครงการกำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นประเด็นว่า “ความพ้องกันของช่วงเวลา เอื้อต่อการสื่อความระหว่างผู้สร้างกับผู้รับ หรือเอื้อต่อการสร้างและรับประสบการณ์ทางความคิดและ/หรืออารมณ์ความรู้สึกโดยผ่านงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ” ความเข้าใจส่วนหนึ่งที่เกิดจากการสนทนากลุ่ม มุ่งเน้นไปที่การหารูปแบบหรือวิธีการที่เชื่อว่าเป็นความร่วมมือ และพบว่าใช้วิธีการอ้างอิงวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกเป็นหลัก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ปรับวิธีการของไทยให้ใกล้เคียงตะวันตก จึงจะถือว่าร่วมมือ โดยเน้นที่รูปแบบมากกว่าเนื้อหา ผลในการปฏิบัติจึงอาจสอดคล้องกับมีโนทัศน์ในส่วนที่ว่าด้วย “การสื่อความระหว่างผู้สร้างและผู้รับ” ในด้านการให้ความบันเทิง บนพื้นฐานของความคุ้นเคยของผู้รับกับรูปแบบของดนตรีตะวันตก หรือเพลงสมัยนิยมที่แพร่หลายอยู่ในสังคมปัจจุบัน

6. นัยทางการศึกษาของงานวิจัย

จากข้อสังเกตถึงปรากฏการณ์ทางดนตรีที่เน้นลักษณะของความร่วมมือ โดยเฉพาะในดนตรีไทยที่เป็นกระแสทั้งในสื่อต่างๆ และเวทีการประกวดต่างๆ พบว่าปัญหาเบื้องต้นคือ ความเข้าใจที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความหมายของ “ร่วมมือ” จนกลายเป็นการตีความออกมาในรูปแบบต่างๆ มากกว่าที่จะเสนอเนื้อหา ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับขนบเดิมที่มีอัตลักษณ์ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับดนตรีตะวันตกแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่า คำว่า “ร่วมมือ” นี้ เป็นเทคนิคการประพันธ์ดนตรีที่ใช้ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 จนถึงศตวรรษที่ 20 จนถึงช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ที่มีประวัติศาสตร์ดนตรีเป็นภูมิหลัง ทำให้เห็นพัฒนาการของเทคนิคการประพันธ์ในช่วงเวลาต่างๆ ที่หลากหลายและแตกต่างกัน รวมทั้งการเชื่อมโยงให้เห็นอิทธิพลของอารยธรรมอื่นๆ ที่มีต่อดนตรีตะวันตก อันเป็นแนวทางของการสร้างสรรค์ แต่ในแวดวงดนตรีไทย คำว่า “ร่วมมือ” ได้เข้ามามีอิทธิพลเมื่อไม่นานนี้ และนักดนตรีซึ่งคุ้นเคยกับขนบเก่าก็ไม่คุ้นชินกับลักษณะดนตรีลักษณะใหม่ จึงอาจจะเป็นความตื่นตระหนกต่อวัฒนธรรมใหม่ของดนตรี ทำให้ต้องปรับตัวยอมรับ โดยไม่ได้พิจารณารายละเอียดอย่างชัดเจน นอกจากนี้ สื่อสาธารณะและผู้จัดการแสดงทั้งหลาย ก็ใช้โอกาสนี้ในการนำเสนอ “สินค้าทางวัฒนธรรม” อย่างรวดเร็ว จนเกิดเป็นประเด็นให้วิพากษ์วิจารณ์ในปัจจุบัน ดังนั้น บทบาทของสถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ ที่อาจรวมถึงการศึกษาประวัติและพัฒนาการของความร่วมมือในดนตรีไทย เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ผู้จัดการแสดงส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความ “ร่วมมือ” ก็ยังไม่มี ความชัดเจนเรื่องแนวทางการจัด จึงเสมือนเป็นการเปิดโอกาสให้ใช้สื่อและเวทีการแสดงเป็นเวทีทดลองรูปแบบ ของความร่วมมือเท่านั้น ซึ่งก็นับเป็นโอกาสที่ดีของผู้สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรี แต่เมื่อมีการตัดสินการแสดงหรือการประกวด จึงทำให้เกิดประเด็นในการวิจารณ์ (ดังที่กล่าวแล้วในข้อ

5 สังคมศาสตร์ของการวิจารณ์) ดังนั้น บทบาทของผู้จัดจึงควรให้ข้อมูลในด้านการศึกษากับผู้เข้าร่วมกิจกรรมและมหาชนผู้รับด้วย เพื่อตอบสนองต่อกระแสของความร่วมสมัยและการประกวด อันเป็นหนทางที่จะเข้าสู่การเป็นนักดนตรีหรือนักแสดงอาชีพ จึงมีผู้เปิดสถาบันหรือโรงเรียนดนตรีที่มุ่งเน้นการผลิตนักร้อง นักดนตรี เพื่อเข้าสู่เวทีการประกวดตามเงื่อนไขต่างๆ อย่างชัดเจน (เช่น superstar academy) นับได้ว่าเป็นบทบาทของสถาบันทางดนตรีที่แตกต่างไปจากที่เดิมอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม บทบาทของสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านดนตรี ยังไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยได้มากและลึกซึ้งเพียงพอ เมื่อเทียบกับองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่เดิม หรือเทียบกับดนตรีตะวันตก ซึ่งจะเห็นว่ามี ความก้าวหน้าและพัฒนาามากกว่า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรทางด้านดนตรีไทยที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้ทำหน้าที่สืบสานความรู้ต่อไปนั้น มีความสามารถน้อยกว่าคนรุ่นเก่า ทำให้องค์ความรู้ทางดนตรีไทยทั้งหมดถูกกลดทอนลงด้วย ในขณะที่ทางด้านดนตรีตะวันตก ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสไปศึกษาดนตรีจากประเทศตะวันตกที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมอย่างแท้จริงและจริงจัง จึงเป็นข้อสังเกตถึงคุณภาพและเนื้อหาของผู้สอนและผู้เรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของตนเอง ประกอบกับโอกาสและพื้นที่ของดนตรีไทยที่น้อยลง จึงทำให้ผู้เรียนดนตรีไทยส่วนหนึ่งหันเหความสนใจไปสู่กระแสของวัฒนธรรมความร่วมสมัยอย่างไม่สามารถปิดกั้นได้

7. นัยเชิงระเบียบวิธีวิจัย

ผลการวิจัยทั้งสองส่วนในรายงานการวิจัยสาขาสังคมศิลป์ มีความสัมพันธ์กัน 2 ประเด็น ดังนี้

7.1 การแสดงดนตรีที่มีลักษณะร่วมสมัยกับการวิจารณ์การแสดงดนตรีร่วมสมัยที่มีการ

ประเมินคุณค่าการแสดง ในสื่ออินเทอร์เน็ต

7.2 การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการแสดงและผู้มีประสบการณ์ตรงทางดนตรีร่วมสมัย

กับการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับโดยทั่วไป ในสื่ออินเทอร์เน็ต

การศึกษาข้อมูลในส่วนปรากฏการณ์ความร่วมสมัย ใช้ข้อมูลจากเวทีประกวดดนตรีต่างๆ เป็นกรณีศึกษา เช่น การประกวดดนตรีไทยร่วมสมัย จัดโดยสยามกลการ รายการคุณพระช่วยและรายการอัศจรรย์คันทรี่ เพราะยังมีลักษณะของดนตรีที่อ้างอิงกับขนบเดิมและสร้าง ความร่วมสมัยด้วยวิธีการต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจถึงแนวทางและการตอบสนองต่อการสร้างสรรค์จากผู้รับ ซึ่งมีนัยทางการศึกษาสอดแทรกอยู่อย่างชัดเจน ส่วนการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จะเลือกเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ ประสบการณ์จริง เนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากปรากฏการณ์จริง เพื่อตอบโจทย์การวิจัย ที่ไม่ใช่มาการคาดคะเน หรือวิเคราะห์จากข้อมูลในโครงการก่อน

การวิจัยนี้พยายามก้าวข้ามไปสู่ความร่วมสมัยที่อยู่นอกขนบของดนตรีไทย โดยการนำ

ผลงานดนตรีร่วมสมัย ของ ดร. อโนทัย นิตพน ไปเป็นกรณีศึกษากับกลุ่มบุคคล แต่อาจเป็นเพราะผลงานมีลักษณะซับซ้อน ที่จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้ทางดนตรีค่อนข้างสูง จึงจะสามารถเข้าใจได้ ดังนั้น จึงไม่มีคำตอบสำหรับโจทย์การวิจัยข้อนี้อย่างชัดเจน ดังนั้น การนำเรื่องความร่วมมือมาเป็นกรณีศึกษาจึงเป็นเรื่องค่อนข้างยากและเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้ฟังโดยทั่วไป ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ จึงเป็นตัวชี้ให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างองค์ความรู้ด้านนี้ให้มากขึ้น รวมทั้งการให้พื้นที่กับการแสดงมากขึ้น ด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัจจุบันดนตรีร่วมสมัยจะได้รับความนิยมมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นเพียงบุคคลเฉพาะกลุ่ม ยังไม่แพร่หลายไปสู่บุคคลทั่วไปอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในสื่อสาธารณะ จึงยังไม่ใช่ว่าสิ่งที่คนทั่วไปจะคุ้นเคย นอกจากนี้ ยังขาดความต่อเนื่องของการแสดง รวมทั้งเงื่อนไขในการสร้างสรรค์ ก็อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจผลงานด้วย เช่น งานดนตรีของ ดร. อโนทัย นิตพน ที่สร้างและแสดงจากบริบททางสังคมและประวัติศาสตร์ ที่ต่างจากบริบทของผู้รับ จึงอาจต้องใช้เวลาในการศึกษาแนวคิดของผู้สร้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่สมควรดำเนินการศึกษาอย่างจริงจังต่อไป

8. ปัญหาและอุปสรรค

1) ความร่วมสมัยส่วนใหญ่ที่ปรากฏในสื่อสาธารณะ เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ทางธุรกิจและการจัดการเข้ามาเป็นองค์ประกอบร่วม จึงไม่สามารถสรุปนัยสำคัญในเชิงการสร้างสรรค์ของศิลปะอย่างชัดเจนได้

2) การศึกษาการวิจารณ์และประเด็นต่างๆ ในพื้นที่อินเทอร์เน็ต จำเป็นต้องใช้เวลาและความเพียรพยายามในการติดตามอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากไม่มีตารางหรือกำหนดการที่แน่นอนของวาระแห่งกระแสรู้อื่นอยู่กับความสะดวกของผู้ถามและผู้ตอบ ดังนั้น ผู้เก็บข้อมูลจึงต้องติดตามอย่างใกล้ชิด

3) องค์ความรู้ที่สัมพันธ์กับประเด็นปัญหา เป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาข้อมูลทั้งจากผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจารณ์ ที่ยังอยู่ในระดับของการทดลองหรือหาแนวทางของเรื่องนี้ ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จึงยังไม่สามารถสรุปเป็นสาระทางวิชาการได้มากเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษา “ความร่วมมือ” ในสังคีตศิลป์ โดยขยายขอบเขตให้กว้างขวางขึ้น ดังที่กล่าวแล้วในข้อ 7

ส่วนที่ 2

รายงานสรุปผลการวิจัยสาขาสังคมศิลป์ในส่วนที่ 2 เป็นส่วนของการสำรวจการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในสื่ออินเทอร์เน็ต โดยใช้พื้นที่การเก็บมูลจากส่วนของการสนทนากับกระดานของเว็บไซต์ไทยคิดส์ดอทคอม (<http://www.thaikids.com>) ซึ่งเป็นการสำรวจการวิจารณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดนตรีทั้งที่เป็นขนบแบบแผนหรือลักษณะของความเป็นร่วมสมัยที่ปรากฏอยู่บนพื้นที่สาธารณะแห่งนี้

รายงานส่วนที่ 2 เป็นการเสนอผลการวิจัยในประเด็นต่างๆที่ค้นพบจากการสำรวจ พร้อมทั้งเสนอภาพสะท้อนของการวิจารณ์บนพื้นที่บนสื่ออินเทอร์เน็ต โดยมีรายละเอียดต่างๆแบ่งออกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

บทบาทของพื้นที่ทางอินเทอร์เน็ตต่อการวิจารณ์

การเกิดขึ้นของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิดเครือข่ายทางสังคม ที่สามารถรวมเอาผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาอยู่ด้วยกันในโลกของเทคโนโลยี ลักษณะของเครือข่ายทางสังคมบนโลกของอินเทอร์เน็ต จึงกลายเป็นลักษณะของสังคมรูปแบบใหม่ หรือจัดเป็นชุมชนแบบใหม่ที่เกิดจากความสัมพันธ์อันมีคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งสะท้อนให้เห็นปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆมากมาย

การวิจารณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นที่อินเทอร์เน็ต เริ่มต้นจากการรับเอาข้อมูลที่เสนอผ่านระบบตีพิมพ์ขึ้นเป็นการนำเสนอด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ มีลักษณะเด่นอยู่ด้วยกัน 4 ประการคือ ตัวอักษร (text) , ภาพ (image), เสียง (sound) และ ภาพและเสียง (multimedia)

ด้วยวัตถุดิบเทคโนโลยีดังที่ได้กล่าวมา เปรียบเทียบ การปรากฏขึ้นของศิลปะงานดนตรีในโลกแห่งความจริงแล้ว ก็คงไม่แตกต่างกันในเชิงปริมาณของผลงานที่เกิดขึ้น เพราะสามารถนำเสนอได้ครบถ้วนทุกจำนวน เพียงแต่จะมีความแตกต่างในเชิงคุณภาพที่กล่าวถึงเรื่องของเวลา สถานที่ และ อารมณ์ร่วมในการแสดงและเสพงานศิลป์ชิ้นหนึ่งๆ ดังนั้น ด้วยความสามารถของการเก็บรวบรวมผลงานประเภทต่างๆเข้าไว้ด้วยกัน ประกอบกับกระบวนการสร้างฐานข้อมูลที่รวบรวมเรื่องราวเอาไว้หลากหลายประเภท(แต่ขาดความเป็น “ต้นแบบ” ของงานศิลปะ) สามารถส่งตรงสู่นักวิจารณ์ได้ทุกหนแห่งด้วยการย่นระยะทาง หรือช่วงเวลา ส่งผลให้เกิดจำนวนของผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์ที่เพิ่มขึ้น สะท้อนกลับสู่ศิลปินได้เร็วขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ก็ต้องพิจารณาถึงความถูกต้อง หรือการประเมินค่างานศิลปะด้วยวิจรณ์ญาณ

งานศิลปะหรือองค์ความรู้ทางด้านดนตรี เมื่อถูกย้ายพื้นที่จากโลกแห่งลายลักษณ์ หรือ โลกแห่งมุขปาฐะเข้าสู่พื้นที่อินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ขับเคลื่อนสามารถสร้างความคิด ความรู้ หรือสร้างเรื่องที่สามารถบอกกล่าวถึงเหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆได้ ดังนั้น การเข้าเว็บไซต์หรือเข้าไปในระบบอินเทอร์เน็ต เปรียบเสมือนการเข้ามาเพื่อรับข้อมูลข่าวสารประเภทต่างๆ ระบบยังสามารถสร้างลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่มีสามารถตอบโต้ซึ่งกันและกันได้หลายช่องทาง เช่น การส่งข้อความผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) การสนทนาแบบออนไลน์ (instant message) หรือ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บบอร์ด (webboard)

การสำรวจข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเด็นการวิจารณ์บนพื้นที่อินเทอร์เน็ตนั้น เน้นการลงพื้นที่สำรวจการสนทนาผ่านเว็บบอร์ด พบว่า การพูดคุยสนทนาโต้ตอบบนโลกอินเทอร์เน็ต มีความคล้ายคลึงกับการสนทนาโต้ตอบในโลกแห่งความจริง ที่มีการพูดคุย ปรัชญาหรือในเรื่องราวชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ หรือแม้แต่เรื่องของความหลากหลายทางศาสนา ที่คนหนึ่งคน หรือ ชุมชนหนึ่งชุมชนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ลักษณะของการพูดคุยก็มิได้มีความแตกต่างกัน มีทั้งการโต้ตอบแบบทันทีทันใด การซุบซิบนินทา หรือ แม้แต่การวิพากษ์วิจารณ์จากสิ่งที่ได้พบ ประสบกันของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน เพียงแต่ ข้อแตกต่างอย่างหนึ่งที่เกิดจากบนพื้นที่โลกอินเทอร์เน็ต คือ เป็นการโต้ตอบกันในลักษณะของการสื่อสารไม่ต้องเผชิญหน้า ดังนั้น การพูดคุยสนทนาในโลกแห่งอินเทอร์เน็ต ส่วนหนึ่ง ผู้สนทนาหรือคู่สนทนายังใช้ความเป็นตัวตนจริงในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเช่นปกติ แต่อีกส่วนหนึ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก คือ ลักษณะของการปกปิดตัวตนอันแท้จริง ซึ่งการสื่อสารลักษณะนี้สามารถที่จะปกปิดความเป็นตัวตนของตัวเองมิให้คู่สนทนาหรือวงสนทนาได้รับรู้ อาจเป็นเพราะความต้องการที่จะ “สลับ” ความเป็นจริงในนามทิ้งไป แล้วก้าวเข้าสู่โลกใหม่ด้วยความเป็น “ชีวิตใหม่” ที่สามารถกำหนดความเป็น “ตัวตน” และสามารถดึงเอาความคิดทุกแง่มุมไม่เว้นความรู้สึนึกคิดจากห้วงจิตใต้สำนึกขึ้นมาเปิดเผยได้อย่างอิสระตามต้องการ ประกอบกับ ระบบอินเทอร์เน็ตเองก็มีส่วนในการสนับสนุนในเรื่องของการสร้างชื่อผู้ใช้ (user's name) หรือ การใช้นามปากกา อันเป็นการสร้าง *ตัวตนเทียม* อีกด้วย

ปรากฏการณ์ที่สังคมผู้วิจารณ์หรือสมาชิกในเว็บไซต์แสดงความเป็นอิสระที่จะกำหนดความคิดเห็นออกมา นั้น เรียกได้ว่าเป็น “สังคมนิรนาม” คือเป็นสังคมที่ไม่ระบุตัวตนที่แท้จริงให้ปรากฏเด่นชัด ทำให้มองเห็นว่าความเป็น “บุคคลนิรนาม” ในสังคมอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถสะท้อนให้เห็นวิถีแห่งการแสดงความคิดเห็นที่นำไปสู่การวิจารณ์ได้อย่างอิสระ อันได้แก่

ประการที่หนึ่ง การเป็นบุคคลนิรนามในสังคมนี้สามารถวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราว หรือ แนวคิดทฤษฎี ตลอดจนปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมดนตรีไทยได้อย่างหลากหลายชัดเจน ตรงไปตรงมา ตรงประเด็น ถึงลูกถึงคนอย่างอิสระและเปิดเผย ไม่มีกรอบของวัฒนธรรมเชิงอำนาจแฝงเร้นที่ปรากฏในวัฒนธรรมดนตรีไทยที่มักอ้างเรื่องของความเป็นอาวุโสกับผู้เยาว์ หรือ ความเป็นอาจารย์กับศิษย์ ฯลฯ มาเป็นดั่งปิดกั้นความคิด ทำให้มุมหนึ่งเราอาจได้การวิพากษ์วิจารณ์ที่สร้างสรรค์ สร้างพลังทางปัญญาได้ถึงขีดสุด แต่ในอีกแง่มุมหนึ่ง การ

วิพากษ์วิจารณ์นั้นจะถูกมองว่าเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ที่จาบจ้วงเกินเลย อันเกิดจากอหังการหรืออคติของผู้วิพากษ์วิจารณ์เอง ข้อมูลที่เกิดขึ้นก็อาจเป็นเพียงมุมมองจากความคิดเพียงแค่มุมใดมุมหนึ่งเท่านั้น

ประการที่สอง การเป็นบุคคลนิรนามในสังคมนี้ ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตัวเองวิพากษ์วิจารณ์ออกไป เนื่องจากพฤติกรรมการวิพากษ์วิจารณ์ที่ไม่โปร่งใส ถูกปกปิดด้วยตัวตนเทียมที่สร้างขึ้น การที่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อวิพากษ์วิจารณ์ของตน สิ่งดีก็เห็นจะมีแต่ความอิสระเสรีในการวิพากษ์วิจารณ์ที่สอดคล้องกับประเด็นแรกที่น่าเสนอเท่านั้น หากความมีอิสระเสรีถูกนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลบแต่เพียงด้านเดียว ทั้งที่ที่จริงบางครั้งการวิพากษ์วิจารณ์ต้องประเมินค่าทั้งในทางบวกและทางลบด้วย ดังนั้นความมีอิสระในการวิพากษ์วิจารณ์ที่ขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตัวเองนำเสนอออกไป ย่อมก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว ดังเช่นการแสดงออกในรูปแบบของการจาบจ้วงหรือหมิ่นเหม่ต่อวัฒนธรรมอันดีและการใช้ภาษาที่รุนแรง เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม การวิจารณ์ก็ยังมีขอบเขตเรื่องของความถูกต้องและการเคารพสิทธิที่ไม่ควรก้าวล้ำเส้นเขตของความเป็นส่วนตัวด้วยข้อกำหนดเรื่องของกฎหมาย กฎระเบียบข้อตกลงที่ว่าด้วยเรื่องของการใช้อินเทอร์เน็ต เนื่องจาก แท้จริงแล้ว ระบบอินเทอร์เน็ตเอง ก็เป็นระบบที่สามารถสืบค้นหาตำแหน่งของตัวผู้ใช้โดยการสืบค้น IP ADDRESS ที่สามารถระบุตำแหน่งสถานที่ของผู้ใช้ได้ทันทีหากต้องการที่จะสืบค้น

เนื้อหาในการวิจารณ์

เมื่อกล่าวถึง “การวิจารณ์” ที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ทางวัฒนธรรมของดนตรีไทยบนเว็บไซต์ไทยคิดส์ดอทคอม (<http://www.thaikids.com>) ซึ่งเป็นเว็บไซต์หนึ่งที่มีพื้นที่ของการสนทนาที่มีการสร้างผลงานการวิจารณ์จากผู้ใช้งานหลากหลายเป็นจำนวนมาก จากการเก็บสำรวจข้อมูล พบว่ามีการวิจารณ์ดนตรีในประเด็นต่างๆมากมาย โดยมีเนื้อหาข้อมูลแยกเป็นส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

- การวิจารณ์เกี่ยวกับปรากฏการณ์แสดงดนตรี

การวิจารณ์เกี่ยวกับปรากฏการณ์ดนตรี เกิดขึ้นเมื่อ มีเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวกับดนตรีไทย ในรูปแบบของการประกวด ประชัน แข่งขัน หรือการแสดงดนตรีลักษณะต่างๆ ผ่านพื้นที่ทางวัฒนธรรมหลากหลายพื้นที่ เช่น ผ่านสื่อรายการโทรทัศน์ การประกวดดนตรีเวทีต่างๆ หรือกิจกรรมการแสดงดนตรีจากหลายมุมทั่วประเทศ เมื่อปรากฏการณ์ทางดนตรีแต่ละเหตุการณ์ได้นำออกเผยแพร่เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะมีสมาชิกของกระทุสนทนาเว็บไซต์แห่งนี้ ได้นำข้อสงสัย ข้อติชม ความคิดหรือทัศนะจากการรับชมรับฟัง มาสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็น บ้างก็เพื่อการประเมินคุณค่า หรือเพื่อการวิพากษ์วิจารณ์ เช่น การสร้างประเด็นกระทุสนทนาเรื่องของการรายการดนตรีไทยที่นำเสนอทางโทรทัศน์ คือรายการ “อัครจริย คันธรรพ” และ “รายการคุณพระช่วย” เป็นการ

เปิดประเด็นคำถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของรายการ, เนื้อหารายการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับดนตรีไทย หรือ การตั้งกระทู้ถามถึงผลการตัดสินดนตรีไทยเวทีจากเวทีต่างๆ ดังนั้น การวิจารณ์ดนตรีที่เกิดขึ้นภายในกระทู้ดังกล่าว โดยส่วนใหญ่เป็นการวิจารณ์ที่ตัวผู้วิจารณ์เป็นผู้รับสื่อโดยตรง กล่าวคือ ได้รับชมหรือมีส่วนร่วมในรายการนี้ด้วยตนเองแล้วจึงมาแสดงความคิดเห็นตามข้อหวัข้อของกระทู้ ภายในกระทู้ดังกล่าวปรากฏการวิจารณ์รูปแบบของรายการต่างๆ เช่น การวิจารณ์ในเรื่องของการตัดสินของกรรมการ การวิจารณ์การปฏิบัติดนตรีของวงที่เข้าแข่งขัน

ตัวอย่าง กระทู้สนทนานำไปสู่การวิจารณ์เกี่ยวกับรายการดนตรี

๑) รูปแบบดนตรีในลักษณะการประกวด/ประชัน

รายการ “อัครรรย์ คัณธรพ” ไทยพีบีเอส

รายการ “อัครรรย์ คัณธรพ” ไทยพีบีเอส 88 ไปตามตะวัน... 11872 Mon Oct 06, 2008 11:34 am
[ดูเพิ่มเติม: 1, 4, 5, 6] [เปิดหน้าต่าง](#)

ไทยโซโซโน “โอเปร่าเมืองไทย ปีพาทย์ดึกดำบรรพ์”

ไทยโซโซโน “โอเปร่าเมืองไทย ปีพาทย์ดึกดำบรรพ์” 16 universun 1715 Mon Apr 27, 2009 2:30 pm
[ดูเพิ่มเติม: 1, 2] [pic:kong](#) [เปิดหน้าต่าง](#)

คุณมีความคิดเห็นอย่างไรกับการประชันดนตรีในรายการคุณพระช่วย

คุณมีความคิดเห็นอย่างไรกับการประชันดนตรีในรายการคุณพระช่วย 46 sodajack 7799 Sun Jul 01, 2007 9:16 am
[ดูเพิ่มเติม: 1, 2, 3, 4] [ตัวแปร](#) [เปิดหน้าต่าง](#)

ขอเชิญร่วมพิธีไหว้ครูและประกวดดนตรีไทย

ขอเชิญร่วมพิธีไหว้ครูและประกวดดนตรีไทย 29 ทอยเดี่ยว5ราง 2780 Sat Feb 28, 2009 2:48 am
[ดูเพิ่มเติม: 1, 2] [Pradabdown](#) [เปิดหน้าต่าง](#)

๒) รูปแบบดนตรีในลักษณะการแสดงดนตรีตามที่ต่างๆ

ครูบิเบเตียพญาโศก!!!การแสดงดนตรีไทยจุฬาวาทิต 21 ส.ค 52 นี้

ครูบิเบเตียพญาโศก!!! การแสดงดนตรีไทยจุฬาวาทิต 21 ส.ค.52 นี้ 10 kunchat 791 Sat Sep 05, 2009 6:48 pm
[ดูเพิ่มเติม: 1] [นรชร้อยเรือง](#) [เปิดหน้าต่าง](#)

ขอเรียนเชิญทุกท่านเที่ยวงานไหว้ครูประจำปีวัดพระพิเรนทร์

ขอเรียนเชิญทุกท่านเที่ยวงานไหว้ครูประจำปีวัดพระพิเรนทร์ 15 nidphet 1043 Mon Aug 31, 2009 7:47 pm
[ดูเพิ่มเติม: 1, 2] [nidphet](#) [เปิดหน้าต่าง](#)

- วิจารณ์เกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านดนตรี

การวิจารณ์ที่เกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี พบได้ทั่วไปจากกระทุสนทนาแต่ละหัวข้อ เนื่องจากส่วนใหญ่ การสนทนาพูดคุยภายในกระทุสนทนา จะเน้นหนักไปในเรื่องของการถามตอบ แลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านดนตรีไทยในหลากหลายประเด็น แบ่งเป็นตัวอย่างกระทุสนทนาที่พบว่าอยู่ในประเด็นการวิจารณ์ทฤษฎีดนตรีต่างๆดังต่อไปนี้

⊙ เกี่ยวกับเรื่องเพลง

อยากถามเรื่องเพลงเดี่ยวครับ

อยากถามเรื่องเพลงเดี่ยวครับ
[ดูเพิ่มเติม: 1, 2, 3]

50

yongzann

4652

Tue Jun 24, 2008 7:56 am
un petit garcon →D

คิดยังงัยกันครับกับการแกะเพลงเดี่ยวจากโน้ต

คิดยังงัยกันครับกับการแกะเพลงเดี่ยวจากโน้ต
[ดูเพิ่มเติม: 1, 2, 3]

41

Nai_Tuar

3643

Thu Oct 19, 2006 9:07 pm
ขนาดเพลงสิริยันต์ →D

อาถรรพ์เพลงดับพระพิราพ

อาถรรพ์เพลงดับพระพิราพ
[ดูเพิ่มเติม: 1, 2]

19

ถนนหนึ่ง

4599

Tue Mar 11, 2008 11:22 pm
nookapood →D

- ⊙ เกี่ยวกับเครื่องหรืออุปกรณ์ดนตรีไทย ซึ่งเป็นการวิจารณ์ที่เกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทย เป็นการวิจารณ์ใน 2 ลักษณะคือ การวิจารณ์เครื่องดนตรีในแง่ของเสียงและคุณภาพของเครื่องดนตรีจากแหล่งผลิตต่างๆ และ การวิจารณ์ที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของเครื่องดนตรีรวมไปถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการบรรเลง การวิจารณ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทยในกรณีของคุณภาพเครื่องดนตรี จะเป็นการวิจารณ์ในลักษณะการประเมินค่าว่าดีหรือไม่ดีด้วยประสบการณ์ที่เคยได้ใช้บรรเลงกับเครื่องดนตรีจากแหล่งผลิตต่างๆ แต่การวิจารณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของเครื่องดนตรีนั้น ส่วนมากจะเป็นการวิจารณ์ที่ใช้อารมณ์เข้าร่วมและประสบการณ์ทางดนตรีเฉพาะบุคคลเข้าร่วมในการวิจารณ์ มองแยกประเภทของวิจารณ์ได้ 3 ส่วนด้วยกันคือ ประเภทอนุรักษ์นิยม ประเภทไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และประเภทรุ่นใหม่

ตัวอย่าง กระทุสนทนาไปสู่การวิจารณ์เกี่ยวกับเครื่องหรืออุปกรณ์ดนตรีไทย

...การปรับแต่งเสียงเครื่องดนตรีให้มีเสียงดีขึ้น...

...การปรับแต่งเสียงเครื่องดนตรีให้มีเสียงดีขึ้น...
[ดูเพิ่มเติม: 1, 2, 3]

34

ณพ

2463

Fri Aug 08, 2008 8:34 pm
ศิษย์คนแค →D

ผู้ช่วยแนะนำส่วยหน่อยครับ

ผู้ช่วยแนะนำส่วยหน่อยครับ
[ดูโพสหน้า: 1, 2]

25

pryce202

3329

Sun Jul 20, 2008 4:41 pm
Khankhui +D

ขอเรียนถามคนขอ

ขอเรียนถามคนขอ...
[ดูโพสหน้า: 1, 2]

19

น้ำเงินขาว

2436

Fri Jul 27, 2007 2:07 am
ทงใจ +D

- ๑) เกี่ยวกับแนววิถีปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย เป็นกระตุกที่พบลักษณะการวิจารณ์ที่เกี่ยวกับแนววิถีปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการวิจารณ์ดนตรีด้านเนื้อหาการปฏิบัติดนตรีไทย การวิจารณ์เกิดขึ้นจากความคิดเห็นที่อ้างอิงจากภาคทฤษฎีดนตรีไทยและธรรมชาติของการปฏิบัติหรือบรรเลงดนตรีไทยจากประสบการณ์ อีกทั้งยังพบว่า ลักษณะของการวิจารณ์ปรากฏแนวคิดเฉพาะแต่ละสำนักวิชาของดนตรีไทยที่สอดแทรกอยู่ในคำวิจารณ์แต่ละกระตุก

ตัวอย่าง กระตุกสนทนานำไปสู่การวิจารณ์เกี่ยวกับแนววิถีปฏิบัติ/บรรเลง

ทำไมขออยู่ต้องพันและกัพัน

ทำไมขออยู่ต้องพันและกัพัน...

13

พญาโศก

833

Tue Oct 21, 2008 3:43 pm
* มิซเซิลลิ้ง * +D

เวลามีประชันวง คุณจะดูและเปรียบเทียบกันที่อะไร

เวลามีประชันวงคุณจะดูและเปรียบเทียบกันที่อะไร

9

ทางเสนาะ

680

Thu Apr 17, 2008 12:06 am
tanuna11 +D

ลูกเท่า-ทางเก็บ เหมือนกันหรือไม่ ใช้อย่างไร

ลูกเท่า - ทางเก็บ เหมือนกันหรือไม่ ใช้อย่างไร?

12

ปภากรณ์
ตรียางค์

1798

Tue Apr 24, 2007 8:00 am
kanaphon +D

- ๑) เกี่ยวกับนักดนตรี/ครูดนตรี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย ซึ่งการวิจารณ์ที่เกี่ยวกับนักดนตรี ครูดนตรี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทยจัดได้ว่า เป็นการวิจารณ์ที่นำการวิจารณ์ในลักษณะของมุขปาฐะ หรือการวิจารณ์ตัวศิลปินในลักษณะของการพูดคุยโดยทั่วไปมาเป็นในลักษณะของลายลักษณ์อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเปิดพื้นที่เป็นลักษณะสาธารณะ กล่าวคือ ทุกคนสามารถรับรู้ถึงการวิจารณ์ตัวบุคคลได้ทุกแง่มุม(ของการวิจารณ์) หากพิจารณาการวิจารณ์ตัวนักดนตรี ครูดนตรี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทยในลักษณะวัฒนธรรมแบบเก่า จะพบว่า

อาจจะต้องจำกัดอยู่ในสังคมดนตรีเล็กๆ ณ ที่ใดที่หนึ่ง และ หากการวิจารณ์นั้น
เกิดการเผยแพร่ออกไปโดยทำให้ตัวผู้ถูกวิจารณ์รับรู้หรือบรรดาศิษย์ของอีกฟาก
ฝั่งได้รับรู้ การวิจารณ์ครั้งนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาในด้านต่างๆได้ ผู้วิจัย
จึงตั้งข้อสังเกตว่าการวิจารณ์ลักษณะนี้ ได้สร้างพื้นที่สาธารณะแห่งใหม่แก่สังคม
วัฒนธรรมดนตรีไทยโดยใช้พื้นที่บนโลกอินเทอร์เน็ตแทนพื้นที่จริง

ตัวอย่าง

กระทู้สนทนานำไปสู่การวิจารณ์เกี่ยวกับนักดนตรี / ครูดนตรี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย

ตลอด 3 ปีกับหนทางที่มองไม่เห็นแม้แต่เงา

ตลอด 3 ปีกับหนทางที่มองไม่เห็นแม้แต่เงา [ดูเพิ่มเติม: 1, 2]	17	เด็กเอ๋ยเด็กดี	1353	Thu Nov 27, 2008 3:55 pm เด็กเอ๋ยเด็กดี →D
--	----	--------------------------------	------	---

ครูจะเซในกม.ที่ไหนเก่งบ้างอะคะ

ครูจะเซในกม. ที่ไหนเก่งบ้างอะคะ [ดูเพิ่มเติม: 1, 2, 3]	34	นารูญะ	6236	Wed Aug 20, 2008 6:01 pm นารูญะ →D
---	----	------------------------	------	---------------------------------------

ใครหนอคือคู่ประชันกับอ.ชัยยุทธ

ใครหนอคือคู่ประชันกับอ.ชัยยุทธ [ดูเพิ่มเติม: 1, 2, 3]	30	นิสเดอร๋บอ	4311	Tue Jul 08, 2008 8:23 pm สายใหม่ →D
--	----	----------------------------	------	--

- การวิจารณ์ดนตรีอิงกระแสหรือทัศนะของสังคม

การวิจารณ์ดนตรีอิงกระแสหรือทัศนะของสังคม ถือเป็นการวิจารณ์ที่น่าสนใจมาก เนื่องจาก
เป็นการวิจารณ์ถึงสถานการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการเรื่องดนตรีไทยในแง่มุมต่างๆ

ตัวอย่าง กระทู้สนทนานำไปสู่การวิจารณ์ดนตรีอิงกระแสหรือทัศนะของสังคม

อวสารดุริยบรรณ มายามรณะของชุมชนดนตรีไทย นิตยสารผู้จัดการ

อวสารดุริยบรรณ มายามรณะของชุมชนดนตรีไทย นิตยสารผู้จัดการ	12	หน่อง	1078	Tue Nov 11, 2008 2:55 pm แพนเค้ก →D
---	----	-----------------------	------	--

จัดอันดับมหาลัย ด้านดนตรีไทย

จัดอันดับมหาลัย ด้านดนตรีไทย [ดูเพิ่มเติม: 1, 2, 3]	33	tha-music7	3669	Sun May 25, 2008 3:55 pm nakatui →D
--	----	----------------------------	------	--

“อุทาหรณ์จากสงครามนางฟ้าถึงเรื่องโหมโรง”

"อุทาหรณ์จากสงครามนางฟ้าถึงเรื่องโหมโรง" [ดูเพิ่มเติม: 1, 2]	15	เด็กอมมือ	1922	Thu May 01, 2008 11:23 am คนขอ01 →D
---	----	---------------------------	------	--

นักดนตรีอาชีพ...กำลังจะอดตาย

นักดนตรีอาชีพ.....กำลังจะอดตาย
[0 ไปหน้า: 1, 2, 3, 4]

56

thokthak

2639

Fri Jul 17, 2009 11:20 am
thokthak →D

โดยสรุปแล้ว ผู้วิจัยพบว่า เนื้อหาของการวิพากษ์วิจารณ์ดนตรีที่ปรากฏอยู่ในกระตู่สนทนา
แห่งนี้ แบ่งการวิพากษ์วิจารณ์ออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ด้วยกัน คือ

1) การวิพากษ์วิจารณ์ดนตรี

การวิพากษ์วิจารณ์ดนตรี เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในเรื่องของเนื้อหาทางด้าน
ดนตรีเชิงปฏิบัติการ และ เนื้อหาดนตรีเชิงทฤษฎี การวิพากษ์วิจารณ์ในมุมมองของการปฏิบัตินั้น
ส่วนใหญ่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของรายการเกี่ยวกับดนตรีไทยที่ปรากฏบนหน้าจอโทรทัศน์
เช่น รายการคุณพระช่วย รายการอัศจรรย์คันธรพ์ หรือ รายการการประกวดดนตรีไทย ของ
หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งการวิพากษ์วิจารณ์นั้น เป็นการวิพากษ์วิจารณ์บทบาทและแนวทางของการ
ตัดสินของกรรมการและการบรรเลงของวงดนตรีไทยต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์
วิธีการบรรเลงดนตรีไทยในแนวทางของสำนักดนตรีต่าง ๆ อีกด้วย ฯลฯ ส่วนการวิพากษ์วิจารณ์
ทฤษฎีทางดนตรีนั้น เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องของเนื้อหาทางดนตรีในประเด็นต่าง ๆ เช่น
เพลง ครูดนตรี วัสดุอุปกรณ์ดนตรีไทย เครื่องดนตรี ฯลฯ

ตัวอย่าง ลักษณะของการวิจารณ์ดนตรี

“...ไม่มีใคร นึกถึง ครูเสนาะ หลวงสุนทร เลย์ศรีรับ ฝีมือระนาดไม่น้อยหน้าใครๆนะครับ คนนี้
แหละครับ ครูระนาดที่แท้จริง นุ่มนวล รู้จักผสมผสานนวัตกรรม เกี่ยวกรวดในจังหวะที่
เหมาะสม แม้อายุจะเลยล่วงแล้ว ก็ยังไหว ไม่ด้อยกว่าหนุ่มๆ แถมกลอนระนาดก็หาใครยาก
นักที่จะวัดฝีมือ นี่แหละครับคือท่านครูของผม พร้อมกับ น้องชายของท่าน คือ ครูสุนัน หลวง
สุนทร ก็เช่นกัน ที่ยังเพียบพร้อมด้วยฝีมือ แม้วัยจะล่วงเลยเช่นกัน....”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=21956&highlight=#21956>

จากกระตู่ “ระนาดเอกชายในดวงใจของคุณคือใคร”

“...สาย เป็นเพียงวัสดุที่ฉันเลือกเล่นด้วยสายเหล็กเพราะ

1. พัฒนาไวกว่า
2. เสียงที่ออกมาไม่เพี้ยน
3. สายไม่ขาดเวลาเล่น และไม่ค่อยหย่อน เวลาเล่นวง
4. ปรับเสียงง่าย
5. ง่ายต่อการฝึกฝน สิ่งยากกว่า ซึ่งสมัยนี้ใครก็อยากได้อะไรง่าย ๆ และเพราะ
6. หาซื้อสายง่าย ไม่ต้องไปซื้อตามที่ขายซึ่งนับวันสายของยิ่งหายาก
8. ครูดนตรีไทยบางคนเริ่มยอมรับ สายลวดกันแล้ว
7. ขอเน้นสำคัญ เสียงไทยแท้ แล้วคนชอบฟัง...”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=16007&highlight=#16007>

จากกระทู้ “ซอด้วงสายเหล็ก”

การวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมดนตรี เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นของวิถีการปฏิบัติเชิงวัฒนธรรม ในลักษณะของการหยิบยกเรื่องของวัฒนธรรมดนตรีที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมา มาพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ตามความคิดของแต่ละบุคคล หรือแม้แต่การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติ โดยเฉพาะวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาผสมผสานกับดนตรีไทย ก็จัดว่าเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงวัฒนธรรมดนตรีอีกประเด็นหนึ่ง การวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมดนตรีนั้น เกิดการปรากฏตัวของผู้วิพากษ์วิจารณ์ในหลายแนว ทั้งแนวอนุรักษ์นิยม และ แนวร่วมสมัยรุ่นใหม่ ก่อให้เกิดการปะทะสังสรรค์กันทางความคิดของการวิจารณ์ที่แตกต่างในมุมมองเรื่องของการเป็นแบบแผนหรือร่วมสมัย โดยบางกรณีไม่สามารถหาข้อสรุปและความลงตัวของความเห็นได้ยาก

ตัวอย่าง ลักษณะการวิจารณ์วัฒนธรรมดนตรี

“...การที่อ้างว่า ลงซ้ายก่อน เพราะครูสอนมา หรือ เพราะครูบอกว่าไพเราะกว่า... ผมว่า เป็นคำตอบที่ใช้ไม่ได้ เพราะคนหมู่มากอาจไม่คิดอย่างครูของท่านก็ได้... อย่าคิดว่า ผมกำลังลบหลู่ครูดนตรีไทยนะครับ ไม่ใช่เลย แต่ผมกำลังต้องการคนที่ตอบได้อย่างมีเหตุมีผลว่า ทำไมมือซ้ายต้องลงก่อน หรือลงก่อนแล้วไพเราะกว่าจริงไหม... ถ้าตอบได้ดี มีเหตุผล ผมก็ยินดียอมรับทันที เช่น ถ้าวิจัยทางสถิติออกมาว่าคนส่วนใหญ่ชอบมือซ้ายลงก่อนอะไรประมาณนี้ หรือไม่ต้องขนาดนี้ก็ได้อีก แต่ถ้าตอบว่า ครูสอนมา ผมก็คงเถียงในใจเหมือนเดิมว่า รู้ได้อย่างไรว่าคนอื่นชอบ ตอนนี้เป็นกลางๆ ไม่ได้คิดว่าจะอย่างไรถูกต้อง แต่คิดว่า แต่ละคนน่าจะชอบไม่เหมือนกัน ไม่น่าที่จะเอาความคิดของครูตัวเอง มาเป็นบรรทัดฐาน แต่ผมก็เข้าใจว่า นี่คือภูมิปัญญาของไทย ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และให้เกียรติ... ผมว่าซ้ายลงก่อนก็เพราะจริง ๆ แหละครับ แต่ถ้ามีคนขาลงก่อน ก็ไม่น่าจะไปว่าอะไรเขาจะครับ... ไม่น่าจะเป็นกฎตายตัวว่าซ้ายต้องลงก่อน.....”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=5816&highlight=#5816>

จากกระทู้ “จำเป็นมัย การกระหน่ำตมมือซ้ายก่อนเสมอ”

3) การวิพากษ์วิจารณ์กระแสดนตรี

การวิพากษ์วิจารณ์กระแสดนตรี เป็นการหยิบยกเอาประเด็นทางด้านดนตรีที่อิงกระแสหรือทัศนะของสังคมร่วมสมัยในทุกๆแง่มุมต่างๆขึ้นมาถกเถียง ปรากฏการณ์ทางด้านดนตรีในแง่มุมต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งที่นักวิพากษ์วิจารณ์มีมุมมองที่แตกต่างกัน จึงจัดเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ที่มีสีสันอีกประเด็นหนึ่งในพื้นที่กระทุ้งสนทนาแห่งนี้

ตัวอย่าง ลักษณะการวิจารณ์กระแสดนตรี

“...ดนตรีมีพัฒนาการมาหลายแบบทั้งเชิงลึก ก็คือพัฒนาเชิงเทคนิค ใช้สมองสองมือทำให้เกิดเสียงที่น่าสนใจ และเกิดการยอมรับในหมู่นักดนตรี ซึ่งช่วงเวลาที่สุดขีดก็น่าจะผ่านมาแล้ว...แต่เชิงกว้างนี่คือรูปแบบพัฒนาที่ไม่มีวันสิ้นสุด ไม่ว่าจะเป็นการนำดนตรีไทยไปผสมกับดนตรีสากล หรือนักดนตรีชาติต่าง ๆ (อย่างเหมาะสม ลงตัว) หรือการเรียบเรียงดนตรี แบบสากล แต่บรรเลงโดยเครื่องดนตรีไทยๆ และการเทียบเสียงดนตรีไทย ให้เท่ากับดนตรีสากล เป็นต้น สรุปว่าสนับสนุนให้ทำไปเถอะ เพียงแต่อย่าลืมรากเหง้าและกระทำด้วยความเคารพ...”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=2633&highlight=#2633>

“...ไม่ได้มองว่าดนตรีไทยประยุกต์เป็นการทำลายวัฒนธรรมไทยแต่อย่างใด แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของคนทำและคนฟังดนตรีเท่านั้น เราชอบอะไรก็สนับสนุนอันนั้น ตามแต่รสนิยม เราไม่สามารถบังคับผู้ใหญ่ให้มาชอบเพลงร็อคได้ และผู้ใหญ่ก็คงไม่สามารถมาบังคับให้เราชอบสุนทราภรณ์ได้เช่นเดียวกัน...”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=2634&highlight=#2634>

จากกระทู้ “ดนตรีไทยประยุกต์” ทำลายรากเหง้าวัฒนธรรมไทย?

การวิพากษ์วิจารณ์กระแสดนตรีที่เป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงของดนตรี การวิพากษ์วิจารณ์ในลักษณะนี้ค่อนข้างน่าสนใจ เนื่องจากจำเป็นต้องพิจารณาถึงการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งตัวบทดนตรีและวัฒนธรรมดนตรี ที่เป็นวัตถุดิบในการมองเห็นถึงกระแสนั้นด้วย ดังนั้นด้วยลักษณะเนื้อหาของ การวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นเรื่องของ **สุนทรียศาสตร์ในบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลง** พบว่า การวิจารณ์ปรากฏข้อของการสนับสนุนการวิจารณ์ที่แตกต่างกัน สาเหตุที่ปรากฏมุมมองของการวิจารณ์ที่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นผลมาจากเรื่องที่เกี่ยวข้องจากกระแสของดนตรีที่ปรากฏอยู่ในยุคปัจจุบัน กล่าวคือ **ความเป็นชนบทในยุคใหม่** ที่สามารถแบ่งฟากฝั่งของงาน

ศิลปะออกเป็นแบบแผน แบบใหม่ ร่วมสมัย หรือ การคิดใหม่ทำใหม่ ดังนั้น จากมุมมองการวิจารณ์ต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยสามารถจำแนกกลุ่มของผู้พากษ์วิจารณ์ออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยแนวคิดเดิม สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชนบ แบบแผน รวมไปถึงการอนุรักษ์ของเดิม

แนวการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มนี้ จะเป็นในลักษณะของการนิยมชื่นชมกับสิ่งที่ “ครู” ได้สร้างสรรค์เอาไว้ หรือควรจะอนุรักษ์ในคงอยู่เป็นอัตลักษณ์ของดนตรีไทยต่อไป ในกระทุ้งที่มีลักษณะของประเด็นที่กล่าวถึงวัฒนธรรมการดนตรี หรือ การพูดคุยถึงเรื่องกระแสของดนตรีไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน การวิจารณ์ค่อนข้างจะดูเด็ดขาดตรงข้าม การวิจารณ์จะพยายามยกเอาเหตุผลในเรื่องของความเป็นแบบแผน มองว่าเป็นเรื่องที่ผิดวัฒนธรรม มีการนำเรื่องของความเป็นชาตินิยมเข้ามาเกี่ยวข้อง และเน้นหนักไปในเรื่องของความกตัญญูรู้คุณของครูในอดีต ความเป็นตัวตนแท้บนตัวตนเทียม ในการวิจารณ์ค่อนข้างจะชัดเจน เนื่องจาก พื้นที่สาธารณะแห่งนี้ สามารถตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการแสดงออกให้รับรู้ถึงความคิดที่มีต่อวงการดนตรีไทย โดยเฉพาะในเรื่องของกระแสดนตรี หากมองเข้าไปในกระแสดนตรีในสังคมปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันว่า สื่อต่างๆล้วนให้ความสำคัญกับดนตรีไทยในรูปแบบดนตรีร่วมสมัย มีพื้นที่ที่ดนตรีไทยร่วมสมัยสามารถนำเอารูปแบบดนตรีชนิดนี้เข้ามาประชันขันแข่งกันได้ แต่มุมมองของนักดนตรีไทยแบบแผนที่นับวัน พื้นที่ของการแสดงออกจะน้อยลง ช้ายังไม่มีพื้นที่ของการแสดงออกทางด้านดนตรีหรือทางด้านความคิด ดังนั้น พื้นที่กระดานสนทนาแห่งนี้ จึงกลายเป็นพื้นที่ที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับทางทฤษฎีดนตรี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการปฏิบัติหรือเรื่องที่ว่าด้วยเรื่องของทฤษฎี การวิจารณ์เป็นไปในลักษณะของประสบการณ์ตรงทั้งที่ได้ร่ำเรียนมาและที่มาจากการเล่นมือปฏิบัติด้วยตัวเอง การอ้างอิงมักจะเป็นไปในรูปแบบของการนำเอาประวัติศาสตร์ดนตรีในแง่มุมต่างๆมาเชื่อมโยงให้เป็นหลักฐานในการสนับสนุนข้อมูลนั้นๆ การวิจารณ์ในลักษณะเช่นนี้ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าไว้ด้วยกัน ก่อให้เกิดภาพของการสังสมข้อมูลความรู้ทางด้านดนตรีไทยที่สามารถต่อยอดทางความคิดได้

ตัวอย่าง แนวทางการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยแนวคิดเดิม

เก่ง กันทุกคน จนลืมนึกไปหมดแล้ว อีกหน่อยเพลงเก่าคงหาไม่ได้ แต่งกันใหม่ กันหมด ดีใจจริง ๆ
ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=19714&highlight=#19714>
จากกระทู้ “รายการ “อัสจรรย์ ดันธรพ” ไทยพีบีเอส”

เอ ขอพูดดีๆ แล้วกัน

- คุณจะหาดนตรีไทยโครมาติกเพื่ออะไรครับ

ช่วยบอกเหตุที่ไม่ขัดแย้งกับความเป็นจริง อย่าตอบแต่เพียงว่า เพื่อนดันเข้าสู่สากล อันนี้มันไม่
กระจ่างหรอกครับ แล้วจะว่าไง ก็ว่าไปเถอะครับ

ทำไมไม่ทำให้รากฐานของเราแข็งแรงก่อนล่ะ นักดนตรีไทยก็น่าจะรู้ว่ารากฐานดนตรีไทยยังไม่มี

เท่าไรเลย แล้วจะดันเข้าสู่สากลให้ชาวโลกรับรู้หรือ เป็นไปได้ยาก แล้วจะดันทำไม อันนี้ชวนคิด

ทำไมไม่ดันให้คนไทยรู้จักรักษารากของตัวเองก่อน ก่อนที่จะให้ชาวต่างชาติได้รับรู้ คนไทยที่ฟังเพลงไทย

เป็นตอนนี มีถึงครึ่งประเทศมัย ทำไมต้องทำแปลกไปจากเดิม

รึว่าดนตรีไทยมันล้าสมัยจริงๆ รึว่าเขยจริง ๆ รึว่าโบราณจริงๆ ถึงต้องได้ปรับให้เป็นสากล

คุณต้องการเป็นคู่แข่งกับดนตรีไทยสมัย ถึงต้องทำแบบนี้ ไม่สงสารดนตรีไทยเลยหรือ อย่างน้อยๆ

สมองของคุณก็ได้ใช้พื้นฐานดนตรีไทยไปทำเป็นดนตรีชิ้นใหม่ของคุณนะ

อนึ่ง ที่คุณระนาดเตี้ยๆ พุดมา มันไม่จริงรึไร??

----- ผากตอบ -----

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=27789&highlight=#27789>

จากกระทู้ “ดีใจจัง ผมชื่อวสุ ทวีลาภ”

กลุ่มที่สอง คือกลุ่มการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยแนวคิดใหม่ สะท้อนให้เห็นถึงความคิดแบบใหม่
และการยอมรับในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ของดนตรีไทย

แนวทางการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มนี้ เป็นในลักษณะของการวิจารณ์ปรากฏการณ์
ใหม่ๆ ในแวดวงดนตรีไทย การวิจารณ์ส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของการเห็นด้วยและสนับสนุนกับ
สิ่งที่เกิดขึ้น เช่น การนำดนตรีไทยมาบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีสากล หรือ การปรับเสียงของดนตรี
ไทยให้สามารถบรรเลงร่วมกับเสียงของดนตรีสากลได้ เนื่องจากมองว่า เสียงดนตรีไทยมีปัญหา
เป็นต้น

กลุ่มการวิจารณ์ที่ปรากฏจะเป็นในลักษณะของการกล่าวถึงการพัฒนาในเรื่องของดนตรี
ไทยว่า ไม่ควรหยุดนิ่งอยู่กับที่ ควรมีการพัฒนาเพื่อนำดนตรีไทยเข้าสู่ความเป็นสากล ใน
ขณะเดียวกัน การวิจารณ์เช่นนี้กลับถูกฝ่ายตรงข้ามโจมตีในประเด็นของการพัฒนาเพื่อธุรกิจ หรือ
ทุนนิยมมากกว่าการสร้างสรรค์งานทางศิลปะ แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มการวิจารณ์แนวคิดใหม่นี้ก็ยัง
ปฏิเสธเรื่องการสร้างสรรค์งานศิลปะในระบบทุนนิยมแต่มุ่งเน้นเรื่องของการพัฒนาดนตรี

ตัวอย่าง แนวทางการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยแนวคิดใหม่

กว่าที่น้องเขาจะเล่นได้ขนาดนี้ เขาได้ผ่านการฝึกฝนมามาก การจะประยุกต์อะไรได้นั้น น่าจะอยู่บนพื้นฐานของการมีทักษะและความเข้าใจที่พอสมควร จริงหรือไม่คะ

ซิมตั้งอยู่ตรงหน้า ไม่ได้สูงเท่าไรนัก...เวลาคุณรักษาดนตรีตีซิม กับหน้ารีเปล่าคะ

อีกอย่าง สิ่งที่คุณรักษาดนตรีเห็น มันอยู่บนพื้นฐานและปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่คุณรักษาดนตรีอาจรู้แล้วบ้าง คิดไม่ถึงบ้าง

แต่ก็คิดแค่นี้แล้ว ที่มีรายการนี้อยู่ และสามารถอยู่มาได้ขนาดนี้ คุณรักษาดนตรีน่าจะเคยเห็นรายการทิวาหิตนะคะ โดยส่วนตัวแล้วเสียดายมากที่รายการได้หายไปแล้ว ลองคิดเล่น ๆ ละกันนะคะ คุณรักษาดนตรีน่าจะเห็นมามากแล้วนะคะ ที่ว่า รายการอะไรก็ตาม ที่ไปแตะต้องเรื่องเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมแล้วสามารถอยู่ได้ไม่นาน

ไม่แน่นะคะ อีก 10 ปีข้างหน้าถ้าคุณรักษาดนตรีเอาเทปนี้มานั่งดูอีก อาจจะชอบคุณเขาก็ได้คะ เพราะเค้าทำให้มันยังคงอยู่ ถึงแม้จะเป็นในรูปแบบของดนตรีแนวประยุกต์

คุณรักษาดนตรีอยากเล่นซิมแบบไทย ๆ ก็เล่นไปสิคะ ไม่มีใครว่า

แต่หนูขอโน้ตึงคะ ใช้วิจารณ์ญาติในการตัดสินอะไรบางอย่างบ้าง

การไม่มีเวทีแสดง หมายความว่า ไม่ได้รับความนิยม ไม่ได้อยู่ในวิถีชีวิตผู้คน นาน ๆ ไป อาจถึงขั้น

ไม่มีตัวตน และสูญสิ้นไปเลย การปรากฏบนเวทีสาธารณะยังจะเป็นการเผยแพร่ได้มากกว่า

ถ้าไม่ได้มีเวทีให้แสดงนะสิ ตอนนั้นคุณรักษาดนตรีนั้นแหละ จะได้บ่น คำ แถมกะนั้นกะนั้นอีก ว่าไม่มีใครสนใจดนตรีไทย ไม่มีใครเล่นดนตรีไทย

คุณรักษาดนตรีคะ อะไรก็ตามที่อยู่รอดมาได้หลายยุคสมัย จะต้องมีการปรับตัวให้อยู่ได้ใน

สิ่งแวดล้อม เมื่อก่อนคนอาศัยอยู่ในถ้ำ ตอนนั้นคนอาศัยอยู่ในบ้านเพราะรู้จักสร้างบ้านอยู่ เมื่อก่อนคน

ใช้สมุนไพรรักษาโรค ตอนนี้จะอนุรักษ์โดยการรักษาโรคด้วยสมุนไพร ไม่ตายก่อนหรอกคะ เพราะเชื้อโรคมันปรับตัว ถ้าคนไม่ปรับตัวให้ทันโรค ก็ตายดิคะ

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=27668&highlight=#27668>

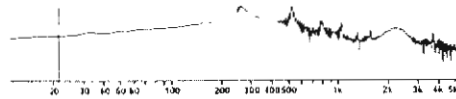
จากกระทู้ "ใครดู คุณพระช่วย ช่วง(ซิม)ประชันเพลงฮิป เมื่อวานนี้บ้าง"

กลุ่มที่สาม กลุ่มที่วิพากษ์วิจารณ์ที่มีได้ยึดติดด้วยแนวคิดเดิมหรือแนวคิดใหม่ สร้างตัวตนด้วยความ "เป็นกลาง" จากการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ กลุ่มการวิจารณ์กลุ่มนี้ จะมองปรากฏการณ์เป็นที่ตั้งแล้ววิเคราะห์ด้วยบริบทที่เป็นอยู่ในสังคม ณ ขณะนั้น ไม่ยึดโยงเอายุคเอาส์สมัยหรือแนวคิดเรื่องของการเปลี่ยนแปลงพัฒนาเข้ามาเป็นหลักคิดวิเคราะห์

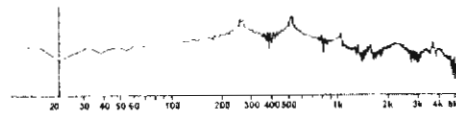
การวิจารณ์ในกลุ่มนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ "ทำความเข้าใจ" มากกว่า การวิจารณ์เพื่อเสนอให้เห็นภาพในมุมมองที่ต้องการเชื่อมโยงให้เห็นในแต่ละฝั่งความคิด บางครั้งการวิจารณ์ไม่ก่อให้เกิดการตัดสินใจความงามหรือความถูกต้องในงานศิลปะ เพียงแต่เป็นการเปิดประเด็นเพื่อนำไปสู่กระบวนการคิดต่อยอดในขั้นตอนต่อไป

ตัวอย่าง การวิพากษ์วิจารณ์ที่มีได้ยึดติดด้วยแนวคิดเดิมหรือแนวคิดใหม่

“..เพราะวัตถุแต่ละอย่างมีสมบัติต่างกัน ดังนั้นการสั่นจะต่างกัน และที่สำคัญที่สุดทุกครั้งที่เกิดการสั่น มันจะไม่ได้มีคลื่นออกมาเพียงคลื่นเดียว แต่จะมีคลื่นเล็กคลื่นน้อยปนออกมา (แล้วแต่ชนิดของวัตถุ) ซึ่งคลื่นที่ปนกันออกมานี้ จะเกิดการรวมกันแล้วเกิดคลื่นหลักสำคัญออกมาเพียงคลื่นเดียว ซึ่งจะมี *Timbre* เฉพาะตัว โดยคลื่นหลักนี้จะบ่งบอกระดับเสียง (หรือตัวโน้ต) ให้เราสามารถรับรู้ได้



นี่คือรูปของคลื่นต่างๆ ที่เกิดขึ้นตอนกรอด้วยเสียงคันทรีมก่อน



นี่คือรูปของคลื่นต่างๆ ที่เกิดขึ้นตอนกรอด้วยเสียงสูงก่อน

ครับ จะเห็นว่ามีความถี่เกิดขึ้นมาก แต่จะมีเด่นๆ แก่ไม่กี่เสียง อย่างภาพที่เห็นนี้จะพบว่าเสียงที่กรอคู่กันคือ เสียงที่มีความถี่ประมาณ 260 Hz กับคู่แปดของมันคือประมาณ 525 Hz ซึ่งจากในภาพก็จะเห็นอย่างชัดเจนว่าความถี่นี้เด่นขึ้นมา แม้จะมีคลื่นอื่นๆ ปนอยู่

น่าจะเพียงพอ แล้วการกรอละ??....”

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=6492&highlight=#6492>

จากกระทู้ “จำเป็นมัย การกรอระนาดต้องมือซ้ายก่อนเสมอ”

เอ้อ....

ที่เถียงๆกันมานะ...มันดีนะ สนุกดี พอดีฉันชอบความซาดิสต์ !!!

แต่ที่เถียงกันไป กัดกันมานะ...

เถียงกันเพื่อ..

1.ศิลปการดนตรีชั้นสูงของบรรพบุรุษ

หรือ

2.ศิลปการดนตรีเพื่อธุรกิจ (ให้ขายได้)

อนุรักษ์กับพัฒนา มันก็กำกวมกันอยู่นะ...

แต่ฉันว่า ถ้ายังเข้าไม่ถึง ก็อย่าเพิ่งพัฒนาเลย....

หรือถ้าเข้าถึงแล้ว...ก็ทำให้ดีดิดีตดิดี ขึ้น ไปอีก

หรือ ถ้าจะพัฒนา จะทำอะไร ที่จะไม่ทิ้งของเก่า หรือ ปู่ย่าของเก่า

เป็นประเด็นที่น่าคิดเช่นกัน...

เหมือนฉันจะเอนเอียง แต่ก็ไม่อคตินะ...

ปล ประเด็นฝากตอบ : ถ้าไม่มี “ทุนนิยม” ดนตรีไทยโคโรมาติกจะเกิดขึ้นไหม

ที่มา : <http://x.thaikids.com/phpBB2/viewtopic.php?p=27858&highlight=#27858>

จากกระทู้ “ดีใจจัง ผมชื่อสุ ทวีลาภ”

ภาพสะท้อนของการวิจารณ์ สู่ สังคมศาสตร์การวิจารณ์

การวิจารณ์ในสังคมวัฒนธรรมดนตรีไทย มีทั้งการวิจารณ์ด้วยคำพูด ด้วยคารม ที่เมื่อดูหรือ ฟังดนตรีแล้วก็วิพากษ์วิจารณ์ในขณะนั้น หรือ การนำกลับไปวิจารณ์ต่อในภายหลังเมื่อได้มีการพูด ถึงประเด็นดนตรีที่ได้รับชมรับฟังมา ด้วยลักษณะการพูดแบบปากต่อปาก หรือ การบันทึกลงใน หน้ากระดาษหนังสือเพื่อตีพิมพ์เป็นเอกสารชนิดต่างๆ นอกจากนั้น ยังมีการวิจารณ์ดนตรีอีก ลักษณะหนึ่งที่พบได้ในวัฒนธรรมการวิจารณ์ของดนตรีไทยคือ ลักษณะของการวิจารณ์ดนตรีด้วย ดนตรี (non verbal criticism) ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในงานประชันดนตรีไทยทั่วไป

ส่วนการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ไทยคิดส์แห่งนี้ นับได้ว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่สามารถรวม เอาวัฒนธรรมย่อยในวัฒนธรรมดนตรี นั่นคือ วัฒนธรรมลายลักษณ์และวัฒนธรรมมุขปาฐะในแง่มุม ของการวิพากษ์วิจารณ์ เข้ามารวมไว้ด้วยกัน นำเสนอหรือแสดงอยู่บนพื้นที่สาธารณะ ด้วย กระบวนการรวมตัวของวัฒนธรรมย่อยบนพื้นที่สาธารณะนี้เอง เกิดความเข้มข้นของการวิจารณ์ที่ ไร้ขอบเขต ด้วยสภาวะของการวิจารณ์ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมองว่า การวิจารณ์ที่ได้ย้าย พื้นที่เก่าสุดสภาพพื้นที่ใหม่นั้น สะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องของวัฒนธรรมดนตรีหลาย ประเด็น ประกอบเมื่อดนตรีแบบชนบทถูกบีบรัดด้วยสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่กดทับ แรงขับเคลื่อนต่อการ ต่อสู้เพื่อความอยู่รอดคือ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพบริบทที่เป็นอยู่ เราสามารถพบเห็นการสร้าง “สิ่งใหม่” ที่มักอ้างถึงความเป็น “ชนบทเดิม” อยู่ทั่วไปบนพื้นที่ของสังคมดนตรี หรือในบางโอกาส ความเป็น “ชนบทเดิม” ก็ยังคงถูกแสดงออกให้เห็นโดยทั่วไป ด้วยความคิดที่ต้องการแสดงถึงจุดยืน ของการสร้างงานศิลปะที่ไม่ต้องการและยอมรับแรงบีบคั้นจากภายนอกที่อาจนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลง หากมองถึงเรื่องของผลงานทางดนตรีที่เกิดขึ้น การวิจารณ์ดนตรีจึงจำเป็นต้องคำนึง เป็นอย่างยิ่งในเรื่องของการมององค์รวม หรือด้วยแนวคิดของ “สังคมศาสตร์การวิจารณ์” ที่หมายถึง การพิจารณาวิจารณ์ในลักษณะที่สัมพันธ์กับสังคม อันอาจหมายรวมถึง บทบาทเชิงอุดมคติของการ วิจารณ์ในการชี้แนะสังคม หรือ เป็นเสียงแห่งมโนธรรมให้แก่สังคมด้วย

เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาถึงพื้นที่ใหม่อันหมายถึง พื้นที่บนโลกอินเทอร์เน็ต ที่เป็นแหล่ง ร่องรับเอาทุกสิ่งทุกอย่างของผลผลิตทางดนตรีเข้ามารวมอยู่ด้วยกันอย่างเปิดกว้าง การปะทะ สังสรรค์ทางความคิดเกิดขึ้นอย่างเมามัมนทั้งในฟากฝั่งของความเป็นชนบท หรือ ความเป็นร่วมสมัย โดยบางครั้ง ทำให้มองเห็นว่า นักวิจารณ์เหล่านั้น กำลังทะเลาะกันบนความคิดคนละชั่ว พูดกันคน ละเรื่อง ฝั่งหนึ่งพยายามให้เหตุผลของการเกิด การกำเนิดที่มีที่มาที่ไป หรือแม้แต่การอนุรักษ์ให้คง อยู่ แต่อีกฟากฝั่งกลับมองว่า การผลิตดนตรีให้เกิดความร่วมสมัยนั้น เป็นมุมมองของการพัฒนา การปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ บางครั้งอาจถูกมองว่า กำลังรับใช้ทุนนิยมก็เคยมี

บทบาทของสังคมศาสตร์การวิจารณ์จึงกลายเป็นตัวช่วยในการทำความเข้าใจกลุ่มของวิจารณ์ที่บางครั้งคง “หลงลืม” ว่ากำลังวิจารณ์ดนตรีหรือเป็นเพียงการแสดงความรู้สึกต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยเป็นเพียงการประเมินค่าในลักษณะ “ชอบหรือไม่ชอบ” จากความเป็นอัตวิสัยส่วนตัว ดังนั้น ทำให้มองเห็นที่มาของความรู้สึกนึกคิดของการวิจารณ์ สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือแม้แต่อารมณ์สุนทรียะ ที่ “นักวิจารณ์” คนหนึ่งเสนอผ่านตัวอักษรบันทึกปรากฏอยู่บนพื้นที่อินเทอร์เน็ตด้วยการวิจารณ์วิธีใด

และด้วยภาพสะท้อนมุมมองหนึ่งของการวิจารณ์บนอินเทอร์เน็ต ที่ผู้วิจัยมองเห็นว่า พื้นที่ในโลกอินเทอร์เน็ต “เอื้อ” ต่อการวิจารณ์อย่างมีวิจารณ์ญาณอย่างหลากหลายในเชิงปริมาณ กล่าวคือ มีผู้แสดงความคิดเห็น หรือ ผู้วิจารณ์สามารถใช้เวลาได้ตรงตรง คิด พิจารณาด้วยเวลาที่ไมจำกัดสามารถใช้เวลาในค้นคว้าเหตุผลที่สนับสนุนการวิจารณ์ของตนเองได้อย่างอิสระ ไม่ต้องคำนึงถึงเวลา สถานที่ อีกทั้งยัง หากไม่พอใจเหตุผลในการวิจารณ์ที่กระทำไปในครั้งแรก ก็ยังสามารถกลับมาแก้ไขการวิจารณ์ของตนเองซ้ำได้ไม่จำกัดจำนวน (ซึ่งเมื่อหากพิจารณาเปรียบเทียบการวิจารณ์แบบมุขปาฐะที่เป็นการวิจารณ์ดนตรีที่เกิดขึ้นโดยทันทีทันใด ทำให้บางครั้ง เป็นการวิจารณ์ที่เกิดจากความเป็นตัวตนมากกว่าเป็นการวิจารณ์ที่ว่าด้วยเรื่องของเหตุผล) ทำให้เกิดมุมมองหรือความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งความหลากหลายของการวิจารณ์ที่ประมวลรวมอยู่บนประเด็นการสนทนาหนึ่งๆ ยิ่งดอย้ายลงไปในแนวคิดเรื่องสังคมศาสตร์การวิจารณ์ที่กล่าวถึงเรื่องของการพิจารณาการวิจารณ์ในลักษณะที่สัมพันธ์กับสังคมที่เน้นให้มองแบบองค์รวม ดังนั้น “ผู้สร้าง” หรือ “ศิลปิน” จึงได้รับอานิสงส์แห่งผลการวิจารณ์ในหลายมุมมองในเวลาอันรวดเร็วขนานไปกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในเหตุการณ์ปัจจุบัน

แต่สิ่งหนึ่งที่ควรพิจารณาควบคู่กับการรับเอาคำ “วิจารณ์” มาเป็นภาพสะท้อนงานศิลปะเพื่ออุดมคติแห่งงานศิลป์ คือ ข้อด้อยของการวิจารณ์บนโลกอินเทอร์เน็ตอันเป็นลักษณะของการไม่สามารถหาแหล่งอ้างอิงของเหตุผลเป็นหลักฐานประกอบได้ เนื่องจากการวิจารณ์บนโลกอินเทอร์เน็ตยังไม่ได้สร้างวัฒนธรรมการอ้างอิงข้อมูลเหมือนกับการวิจารณ์ในรูปแบบวัฒนธรรมลายลักษณ์ นั่นเป็นเหตุผลที่บั่นทอนความถูกต้องหรือความน่าเชื่อถือจากข้อคิดเห็นการวิจารณ์ที่มีผลต่อเรื่องของสุนทรียศาสตร์ และสุดท้ายที่สุด การวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่บนพื้นที่สาธารณะแห่งนี้ ก็อาจจะเป็นเพียงการรวบรวมจำนวนพรรคพวกที่ “ชอบ” หรือ “ไม่ชอบ” ต่อกัน ศิลปะชิ้นดังกล่าว จนอาจเกิดการกำหนดรูปแบบของการสร้างงานศิลปะที่มุ่งเน้น “จำนวนของผู้ฟัง” มากกว่า “คุณภาพ” ของงานดนตรีที่ก่อให้เกิดสุนทรียรสในความเป็นอัตลักษณ์ได้

แต่อย่างไรก็ตาม การวิจารณ์ที่เกิดขึ้น มักเป็น “ประสบการณ์” แฝงไปด้วย “ภูมิหลัง” ขององค์ความรู้ที่ประสานกันสร้างคำวิจารณ์ที่มีต่องานศิลปะ ประกอบกับ “องค์ความรู้” ที่ได้มาด้วยการเรียนรู้หรือการสั่งสมมาด้วยวิถี “ครูพักลักจำ” ในดนตรีไทย อาจทำให้เกิด “ความเชื่อมั่น” ที่พอจะเป็นแนวทางที่จะยึดเอาเป็น “ความรู้” หรือ เหตุผลในการสร้างงานดนตรีชิ้นต่อไป

โลกไร้พรมแดน

การวิจารณ์ในโลกอินเทอร์เน็ต สร้างความสะดวกในการวิจารณ์ได้ทุกที่ทุกมุมโลก เพียงแต่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ต ความสะดวกสบายที่สามารถวิจารณ์จากสถานที่แห่งใดก็ได้ ข้อดีอย่างหนึ่งคือ จะเกิดการวิจารณ์เพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกัน หากเปรียบเทียบกับวิจารณ์แบบมุขปาฐะที่การวิจารณ์หนึ่งครั้ง เราก็ไม่สามารถที่จะบันทึกเรื่องราวการวิจารณ์ได้เลย ช่องทางนี้เอื้อให้เกิดการบันทึกการวิจารณ์ให้เป็นลายลักษณ์อักษรที่มีหลักฐานชัดเจน อีกทั้งยังก่อให้เกิดนักวิจารณ์มือใหม่หรือมือสมัครเล่นขึ้นมาก เนื่องจาก เหตุผลที่เกิดจากความมีอิสระของนักวิจารณ์ประกอบกับการไม่ต้องรับผิดชอบต่อการวิจารณ์ สามารถสร้างตัวตนเทียมเพื่อปิดบังซ่อนเร้นตัวตนจริง ดังนั้น การวิจารณ์สมัครเล่นจึงเกิดขึ้น และเพิ่มจำนวนเป็นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับวิจารณ์ดนตรีในโลกแห่งความจริง ที่บางครั้งบางโอกาส พื้นที่ของการวิจารณ์ยังถูกปกปิดด้วยอำนาจแห่งความเป็นครู - ศิษย์ ผู้อาวุโส - ผู้เยาว์วัย เป็นต้น ดังนั้น หากมองอีกมุมหนึ่ง อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า นักวิจารณ์มือใหม่ หรือ นักวิจารณ์มือสมัครเล่น จึงอาจเป็นผู้ที่กำลังทะลายนก้าแพงวัฒนธรรมเรื่องอำนาจที่ปรากฏอยู่ในดนตรีไทยด้วยการวิจารณ์ที่เต็มไปด้วยพลังทางความคิดที่ถูกกดทับมาจากโลกแห่งความจริง

ศ.ดร.เจตนา นาควัชระได้ให้นิยามศัพท์ของคำว่า "สมัครเล่น" ว่า มีรากศัพท์มาจากภาษาฝรั่งเศส "amateur" ซึ่งมาจากคำกริยาภาษาละติน "amāre" แปลว่า รัก ผู้เป็น Amateur คือ ผู้รัก หมายความว่า เพราะรักจึงสมัครเข้ามาประกอบกิจทางศิลปะ มโนทัศน์นี้มุ่งเน้นความสมัครใจอันเป็นแรงหนุนให้เกิดการสร้างสรรค์ที่เป็นอิสระ ประกอบกับ ความสามารถใช้พื้นที่ด้วยความอิสระอย่างมีเสรี ผู้วิจัยจึงมองเห็นว่า บนพื้นที่นี้สร้างนักวิจารณ์สมัครเล่นเป็นจำนวนมาก แต่หากจะถามหาถึง "คุณภาพ" ของงานวิจารณ์ที่เกิดจากส่วนหนึ่งของ "ความรัก" จึงสมัครเข้ามาประกอบกิจครั้งนี้ กลับมองเห็นเป็นในลักษณะของแนวทางในการวิจารณ์ที่ "อาจ" สร้างความเป็น "คุณภาพ" ด้วยการ "รวบรวม" เอามุมมองที่ "หลากหลาย" เชื่อมโยงเข้ากับงานศิลปะและสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่คนอื่นคิดหรือมีทัศนะต่องานดนตรีชิ้นนั้น อย่างเช่น ลักษณะของ "วิจารณ์ซ้อนวิจารณ์" ที่เป็นไปในลักษณะของการวิจารณ์งานวิจารณ์ชิ้นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวิจารณ์ด้วยมุขปาฐะหรือลายลักษณ์อักษรที่ย้ายเข้าสู่พื้นที่อินเทอร์เน็ต หรือ การวิจารณ์งานวิจารณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้อยู่แล้ว ดังตัวอย่างประเภทของกระตุ้ที่พูดถึงเรื่องของการแสดง การประชันดนตรีในรายการทางโทรทัศน์ คือ รายการ "คุณพระช่วย" และ รายการ "อัครจริย คัณธรรพ" รายการทั้งสองรายการนี้ มีรูปแบบการนำเสนอดนตรีไทยในรูปแบบใหม่ คือ การประชันเครื่องดนตรีไทยและวงดนตรีไทย ที่มีแนวคิดในการนำเครื่องดนตรีสากลเข้ามาร่วมบรรเลง และการคิดการบรรเลงให้แหวกแนวดูอัครจริยใจเมื่อได้รับชมการตัดสินใจในแต่ละรายการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญมาเป็นเกียรติจะเป็นผู้แสดงความคิดเห็น และวิจารณ์การบรรเลงดนตรีในแต่ละรายการ การวิจารณ์ของกรรมการแต่ละครั้งถือได้ว่าเป็นที่สิ้นสุดของรายการ เนื่องจากสามารถตัดสินใจได้ว่า ใครเป็นผู้แพ้ผู้ชนะ แต่ทว่าหลังรายการจบ

พื้นที่ที่กระหู่สนทนาเว็บไซต์ไทยคิดส์กลับคลิกด้วยการถ่ายทอดเรื่องราวของการบรรเลงดนตรีครั้งนั้นๆ ด้วยประสบการณ์สุนทรีย์ของเจ้าของกระหู่ และการบันทึกที่อ้างถึงคำวิจารณ์จากเหล่าบรรดากรรมการทั้งหลายที่ได้วิจารณ์ในรายการหนึ่ง หลังจากการบันทึกเรื่องราวต่างๆ สิ่งที่เกิดขึ้นบนกระหู่ประเภทนี้ คือ การเข้ามาวิจารณ์รายการนั้นจากสมาชิกกระหู่สนทนา(ทั้งที่ได้รับชมและไม่ได้รับชมรายการ) เข้ามาทำ “หน้าที่” ที่ไม่แตกต่างจากกรรมการบนเวทีรายการนั้นๆ เลย คือ จะมีการวิจารณ์ผลงานแสดงดนตรีแต่ละตอนของรายการ เเงกเช่น คณะกรรมการของรายการ แต่สิ่งหนึ่งที่นำเสนอใจคือ การแสดงความเห็นการวิจารณ์ของกรรมการที่ได้ทำการวิจารณ์ไปแล้วในแต่ละตอนของรายการนั้นๆ จะถูกการวิจารณ์จากผู้เข้าใช้ในกระหู่สนทนาต่อไป ก่อให้เกิดการ “วิจารณ์ซ้อนวิจารณ์” ที่รวมเอาแง่มุมความคิดของผู้ฟังดนตรีและผู้ฟังบทวิจารณ์นำเสนอผ่านพื้นที่แห่งนี้ด้วยการวิจารณ์

และหากเรามองลงลึกในรายละเอียดที่มาของการวิจารณ์แต่ละครั้ง จะพบว่า “ข้อด้อย” อีกประการหนึ่งคือ การวิจารณ์จากมุมใดของโลกใบนี้ด้วยช่องทางอินเทอร์เน็ต มักจะ เป็นการ “วิจารณ์แห้ง” หมายถึง การวิจารณ์ที่เกิดจากการอ่านหรือฟังเรื่องราวการถ่ายทอดประสบการณ์ทางสุนทรีย์ะอีกทอดหนึ่ง หากใช้การได้รับสุนทรีย์รสด้วยตนเองในการฟังดนตรี ดังนั้นการวิจารณ์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเช่นนี้ จึงอาจเป็นการวิจารณ์จากเนื้อหาที่ได้รับการถ่ายทอดมาแล้วอีกชั้นตอนหนึ่งไม่ผู้วิจารณ์ไม่ได้รับชมรับฟังด้วยตนเอง จึงเกิดการตั้งคำถามกับบทวิจารณ์ที่เกิดขึ้นว่า เป็นการวิจารณ์ที่เกิดจากความซาบซึ้งงานศิลปะ หรือเป็นเพียงการวิจารณ์ที่เกิดจากประสบการณ์สุนทรีย์ะเดิมกับความเป็นตัวตนของผู้วิจารณ์

แต่ในบางกรณี ดังที่กล่าวมาข้างต้นในเรื่องของความสามารถในระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถรวมเอาเทคโนโลยี ภาพ เสียง หรือ ภาพและเสียงเข้ามาไว้ด้วยกันนั้น ก็เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการสร้างประสบการณ์สุนทรีย์ะส่งตรงถึงหน้าจอคอมพิวเตอร์ด้วยเทคโนโลยี จากกระหู่สนทนาหลายกระหู่พบว่า ศิลปินหรือผู้ใช้หลายท่านรู้จักที่เลือกเอาเทคโนโลยีเหล่านี้ นำเสนอผลงานดนตรีของตนและของผู้อื่นผ่านกระหู่สนทนาเพื่อให้ผู้ใช้ (user) ได้เข้ารับชมรับฟังการแสดงหรือการบรรเลงดนตรีประหนึ่งอยู่ในเหตุการณ์จริง กลับกลายเป็นการพลิกกลับแนวคิดที่ว่าด้วยการวิจารณ์ในระบบอินเทอร์เน็ต ที่โดนมองว่า เป็นเพียงการวิจารณ์ศิลปะผ่านประสบการณ์สุนทรีย์ะของผู้อื่น เช่น กระหู่ชื่อ “นกขมิ้นจะเข้ ช่วยติชมหน่อยจ้ะ” ที่นำเอาฝีมือการบรรเลงเดี่ยวจะเข้ของตัวเองมาเผยแพร่ให้ผู้สนใจรับฟัง พร้อมทั้งบอกให้ช่วยติ-ชมฝีมือการบรรเลง ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้คือ มีผู้ที่เข้าไปรับฟังการบรรเลงครั้งนั้นและวิจารณ์ถึงฝีมือของนักจะเข้คนนี้ในกระหู่สนทนา

Downloaded: Sun Jun 08, 2008 9:51 pm เรื่อง: นายนันทะชัย ชำนาญน้อย จักราก

(ดูที่นี่)

ช่วยฟัง ช่วยติชม บรรเลงโดย ชำนาญน้อยนักแต่งเพลง เข้าไปดูนะครับ
<http://www.uploadadd.com/download.aspx?pkid=12C72FD678XT018VH55CWEANUZ1K9K>

หรือ
<http://www.uploadadd.com/download.aspx?pkid=12C72FD678XT018VH55CWEANUZ1K9K>

(ดูที่นี่) (ดูที่นี่)

ตัวอย่างกระทู้ที่กล่าวถึงการเสนอผลงานตนเองบนกระทู้เพื่อรับการติชม

ด้วยภาพสะท้อนของการวิจารณ์ ประกอบกับการมองเห็นพื้นที่อินเทอร์เน็ตเป็นโลกที่ไร้พรมแดน สะท้อนให้เห็นลักษณะต่างๆของ “สังคมศาสตร์การวิจารณ์” ว่ามีทิศทางหรือศักยภาพเป็นอย่างไร ด้วยกระบวนการนำให้เห็นการวิจารณ์ที่มีบทบาทความสัมพันธ์กับสังคมในเรื่องของประโยชน์ที่ได้รับหรือแม้แต่เป็นบทบาทเชิงอุดมคติที่ชี้แนะสังคม ศักยภาพของการวิจารณ์ที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นเชิงปริมาณที่กล่าวถึงเรื่องของจำนวนข้อมูลที่มากและหลากหลาย หรือจะเป็นเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อสุนทรียศาสตร์ทั้งผู้รับและผู้สร้าง ผลของการเก็บข้อมูลวิจัยในประเด็นการวิจารณ์ดนตรีที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่โลกอินเทอร์เน็ตพบว่า มีลักษณะของ “การวิจารณ์ดนตรี” ที่มีจำนวนปริมาณที่มาก มีการสร้างหรือผลิตงานออกมาอย่างไม่จำกัดอย่างอิสระเสรี บางกรณี เกิดการทะเลาะถกเถียงวัฒนธรรมดนตรีที่พูดถึงเรื่องของความเหมาะสม ความเป็นยาสูบ-ผู้เยาว์ ความเป็นศิษย์-ครู ด้วยมุมมองที่ไม่โดนปิดกั้นความคิดเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นความหลากหลายนำไปสู่ “ความจริง” ของความคิดที่ไม่อาจได้ปรากฏบนพื้นที่จริง ส่วนแหล่งความรู้จากการวิจารณ์เกิดจาก “ประสบการณ์” และ “ภูมิหลัง” ของผู้วิจารณ์ที่สามารถเชื่อมโยงสู่การวิจารณ์ได้ ซึ่งนับว่าเป็นจุดเด่นหรือ ข้อดี

แต่การถามหา “คุณภาพ” ที่อาจนำไปสู่ผลกระทบต่อนแนวคิดสังคมศาสตร์การวิจารณ์ ด้วยการตั้งข้อสังเกต “จุดด้อย” ที่เกิดขึ้นจากการไม่ปรากฏการอ้างอิงของข้อมูลที่มีแหล่งที่มาชัดเจน ถูกต้องที่มีได้เป็นเพียงการกล่าวอ้างขึ้นอย่างเลื่อนลอย หรือแม้แต่ การแสดงความคิดหรือทัศนะส่วนบุคคลที่อาจจะหลงติดอยู่ในอัตตา ไม่แสวงหา ไม่แลกเปลี่ยน หรือสร้างสรรค์ความรู้ที่มีลักษณะเป็นทวิสัย โดยตั้งข้อสังเกตได้จากข้อของการแสดงความคิดเห็นที่มีการแบ่งอย่างชัดเจน อันอาจนำไปสู่รูปแบบของสังคมของพวกที่ประเมินค่าด้วย “จำนวน” มากกว่า “คุณภาพ”

สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง

สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง หากมองจากมุมมองที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจารณ์จากกระทู้สนทนาของเว็บไซต์ไทยคิดส์แล้ว พบว่า เป็นสุนทรียศาสตร์ที่เกิดขึ้นพร้อมกับการวิจารณ์อันเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดในสังคมดนตรีไทยที่นิยามตัวตนในแนวต่างๆของความเป็นนักดนตรีไทย เช่น ความเป็นคนเป่าพาทย์(นักดนตรีเป่าพาทย์ เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ขลุ่ยวง เป็นต้น) ความเป็นคนเครื่องสาย (นักดนตรีประเภทเครื่องสาย เช่น ซอด้วง ซออู้ จะเข้ เป็นต้น) หรือ การนิยามตัวตนเป็นคนดนตรีร่วมสมัย หรือนักดนตรีชนบทแบบแผน การวิจารณ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากการมองในมุมมองของตนที่สามารถเชื่อมโยงเอาประสบการณ์สุนทรียะมาอธิบาย เข้ากับการวิจารณ์ที่ได้นำเสนอ

ผู้วิจัยได้มองในมุมมองของการวิจารณ์งานดนตรีร่วมสมัยที่ปรากฏอยู่ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอันปรากฏอยู่ในกระทู้สนทนาเว็บไซต์ไทยคิดส์ ซึ่งการวิจารณ์ที่ปรากฏจะมีความหลากหลาย คือ มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในประเด็นเรื่องการประชันดนตรีไทยในช่วงหนึ่งในรายการ “คุณพระช่วย” ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า การวิจารณ์ประเด็นการประชันดนตรีในรายการ คุณพระช่วยนั้น ส่งผลต่อผู้รับเอาเนื้อหาการวิจารณ์ในประเด็นด้านสุนทรียศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลไว้ทั้งหมด 4 กลุ่มด้วยกัน คือ 1)กลุ่มของผู้ที่ไม่รู้เรื่องของดนตรีเลย 2) กลุ่มของนักดนตรีไทย 3)กลุ่มของของผู้ชมผู้ฟังการประชันจากรายการ 4)กลุ่มของนักดนตรีร่วมสมัย เมื่อได้กลุ่มของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้นำบทการวิจารณ์จากกระทู้สนทนาที่เป็นการวิจารณ์ ประเด็นการประชันดนตรีในรายการคุณพระช่วยไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้อ่านและทำความเข้าใจต่อการวิจารณ์ที่เกิดขึ้น ผลการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ปรากฏผลคือ การวิจารณ์ที่ปรากฏในพื้นที่ การสนทนาแห่งนี้ ไม่ได้เปลี่ยนแนวคิดเรื่องสุนทรียศาสตร์ เพียงแต่เป็นแนวทางที่ชี้แนะในการเลือกรับฟังดนตรีแต่ละแนว พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจในเรื่องของดนตรีได้มากขึ้น

จากผลการสำรวจด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเกิดข้อสงสัยที่ว่า เหตุใดการวิจารณ์ที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ตจึงมิได้ส่งผลต่อสุนทรียศาสตร์การเลือกรับฟังดนตรีของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีข้อคำถามที่เกิดจากผู้ให้ข้อมูลที่ถามว่า การวิจารณ์ที่ได้อ่าน มีความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากน้อยเพียงใด ดังนั้น จากคำถามนี้ สะท้อนให้เห็นว่า ความน่าเชื่อถือกับการวิจารณ์ในอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อสุนทรียศาสตร์อีกประเด็นหนึ่ง

นัยทางการศึกษาของงานวิจัย

ข้อสังเกตในประเด็นการศึกษางานวิจารณ์สาขาสังคีตศิลป์ที่กล่าวถึง “ความร่วมมือ” กับ การวิจารณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนที่ 1 นั้น มองเห็นถึงภาพของการมองเรื่องของการใช้สัดส่วนของ “ยุคสมัย” เข้ามาเป็นแบบอย่างในแนวคิดวิจารณ์ โดยแฉวงดนตรีไทย คำว่า “ร่วมสมัย” มีอิทธิพลเมื่อไม่นานมานี้ ทำให้มองเห็นสัจธรรมข้อที่กล่าวว่า เวลาเปลี่ยน อะไรก็เปลี่ยน ความไม่คุ้นชินกับชนบ

ใหม่ที่มีพื้นฐานจากการใช้ชนบทปรับตัวเข้าหาดนตรีลักษณะใหม่ จึงสร้างความตื่นตระหนกตกใจต่อความจริงชุดนี้ แต่การศึกษาการวิจารณ์ดนตรีในโลกอินเทอร์เน็ต กลับมองไปในเรื่องของการใช้ "พื้นที่" ที่มีความสัมพันธ์กับ "ยุคสมัย" ที่เปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยสำรวจ "พื้นที่" ใหม่ ที่มีการรวบรวมข้อมูลทางดนตรีทุกช่วงเวลาเข้ามาอยู่ด้วยกัน จัดเก็บเป็นฐานข้อมูลของระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเรียกใช้หรือเรียกดูข้อมูลได้ทุกครั้งที่ต้องการ "พื้นที่" ใหม่แห่งนี้ มีนัยทางการศึกษาที่จะวิเคราะห์ตีความจากข้อมูลที่เกิดจากการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ งานศิลปะที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเกิดขึ้นช่วงเวลาใด ความสามารถของพื้นที่แห่งนี้ก็ยังมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยมและสามารถย่นความห่างของเวลาเข้ามาไว้ด้วยกันด้วยการบันทึกเป็นลายลักษณ์ หรือ ข้อมูลในรูปแบบภาพหรือเสียง นอกจากนั้น ยังรองรับ ข้อมูลเชิงสุนทรียะหรือ ข้อมูลเชิงประจักษ์จากคนในวัฒนธรรม ที่ต้องการระบายออกโดยการหาพื้นที่รองรับความรู้สึกนึกคิดในรูปแบบต่าง ๆ ที่บางครั้ง "พื้นที่" ในโลกแห่งเป็นความจริงอาจไม่เพียงพอที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดนั้นออกมาได้

การสำรวจวิจัยพื้นที่ในโลกอินเทอร์เน็ตพบการวิจารณ์ในหลากหลายรูปแบบ (ดังที่ได้กล่าวแล้วในหัวข้อเนื้อหาการวิจารณ์) ที่ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง "พื้นที่" กับ "ยุคสมัย" ที่ขนานไปกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ในสังคมดนตรีไทย และย้อนกลับมาเป็นภาพลักษณ์ของความคิดในมุมมองต่าง ๆ ของกระแสทางวัฒนธรรม

นัยเชิงระเบียบวิธีวิจัย

นัยเชิงระเบียบวิธีวิจัยในส่วนที่หนึ่งของรายงานการวิจัยสาขาสังคมศิลป์ กล่าวถึงประเด็นที่มีความสัมพันธ์ 2 ประเด็นดังนี้

- 1) การแสดงดนตรีที่มีลักษณะร่วมสมัยกับการวิจารณ์การแสดงดนตรีร่วมสมัยที่มีการประเมินคุณค่าการแสดงในสื่ออินเทอร์เน็ต
- 2) การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการแสดงและผู้มีประสบการณ์ตรงทางดนตรีร่วมสมัยกับการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับโดยทั่วไปในสื่ออินเทอร์เน็ต

จากประเด็น 2 ประเด็นที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้เก็บข้อมูลวิจัยในส่วนของอินเทอร์เน็ตได้ใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลให้อยู่ในกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นมา ดังนั้น การเก็บข้อมูลในส่วนที่ 2 เป็นจุดเริ่มต้นของการสำรวจข้อมูลในพื้นที่อินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยใช้วิธีการมององค์รวมของข้อมูลที่ปรากฏ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในประเด็นการสำรวจการวิจารณ์ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตที่มุ่งเน้นไปในเรื่องของประเด็นปรากฏการณ์ดนตรีร่วมสมัย ดังนั้น ระเบียบวิธีวิจัยจึงสอดคล้องและมีความสัมพันธ์กันกับในส่วนที่ 1 เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป ดังนี้

- 1) สำนวการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในกระสุนทนาเว็บไซต์ไทยคิดส์ดอทคอม
- 2) จัดแยกประเด็นการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในกระสุนทนาเว็บไซต์ไทยคิดส์ดอทคอม

การสำวการวิจารณ์บนพื้นที่อินเทอร์เน็ตในภาค 3 นี้ เป็นส่วนข้อมูลเสริมแนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องของการสร้างพื้นที่ใหม่กับการวิจารณ์ดนตรีรูปแบบใหม่ ที่จัดได้ว่า เป็นรูปแบบที่มีการสรรค์สร้างด้วยความคิดชนบเดิมก้าวสู่ความเป็นชนบใหม่ การวิจารณ์ที่เกิดขึ้นมีทิศทางไปในรูปแบบใดบนพื้นที่ใหม่เพื่อศึกษาแนวทางและการตอบสนองต่อการสร้างสรรค์จากผู้รับ ซึ่งปรากฏนัยทางการศึกษาในเชิงพื้นที่สัมพันธ์กับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจากปรากฏการณ์จริง ซึ่งนัยเชิงระเบียบวิธีวิจัย นำไปสู่ นัยของการศึกษาการวิจารณ์ในโลกอินเทอร์เน็ตโดยมีสมมุติฐานว่าเป็นโอกาสในการศึกษาด้วยตนเอง (autodidacticism) หรือไม่ อย่างไร หรือ การปะทะสังสรรค์ทางความคิด หรือ “ทวิวจน์” จะกลายเป็นกระบวนการศึกษาสำหรับประชาชนได้ก็ต่อเมื่อยืนอยู่บนรากฐานขององค์ความรู้ และความเป็นภววิสัยสูงกว่นี้ ซึ่งนัยทางการศึกษาเหล่านี้ สามารถเชื่อมโยงสู่การศึกษาการวิจารณ์ทางด้านดนตรีไทยที่อนาคต อาจเกิดกระบวนการศึกษาที่ปราศจากความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์นั้น จะดำเนินไปได้อย่างสร้างสรรค์ได้อย่างไร

ปัญหาและอุปสรรค

- 1) การศึกษาข้อมูลและประเด็นต่างๆในพื้นที่อินเทอร์เน็ต จำเป็นต้องใช้เวลาต่อเนื่อง เนื่องจากข้อมูลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตลอดจนข้อมูลที่เกิดขึ้นนั้น อาจเปลี่ยนแปลงแนวคิดหรือสมมุติฐานได้อย่างต่อเนื่อง
- 2) ความเป็นสังคมนิรนามที่ปรากฏอยู่บนโลกอินเทอร์เน็ตนั้น มีผลต่อการสร้างองค์ความรู้ในด้านการวิจารณ์ เนื่องจากไม่สามารถสรุปนัยสำคัญในเชิงการสร้างสรรค์ของศิลปะได้อย่างชัดเจน เพียงแต่เป็นส่วนสะท้อนความคิดของประชากรในระดับหนึ่ง
- 3) ความเป็นเฉพาะกลุ่มของบุคคลที่เข้ามาพื้นที่การสนทนาค่อนข้างเป็นวงแคบและหน้าเดิมๆ ทำให้มองว่า ข้อมูลที่เกิดขึ้นเป็นเพียงข้อมูลที่เกิดขึ้นจากประชากรกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น ยังไม่สามารถสรุปให้เป็นภาพรวมทั้งหมดของวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ควรเพิ่มพื้นที่การศึกษา สำนวการวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่บนโลกอินเทอร์เน็ตอีกหลายๆพื้นที่ เพื่อขยายขอบเขตในการวิจัยให้เพิ่มขึ้น และด้วยข้อจำกัดในเรื่องของปริมาณข้อมูล ควรมีผู้เก็บข้อมูลการวิจัยเพิ่มขึ้น

โครงการวิจัย

เรื่อง “การวิจัยในฐานะปรากฏการณ์ร่วมสมัยเพื่อพัฒนาความรู้ด้านสังคมศาสตร์การวิจารณ์ภาค 2”

รายงานผลการวิจัย

กรณีศึกษาการสร้างและการวิจารณ์วรรณกรรมในพื้นที่อินเทอร์เน็ต

(1 เม.ย. 2551 - 30 ก.ย. 2552)

สุชาติ ทองสีมา

อรพินท์ คำสอน

จักรนาท นาคทอง

(ผู้วิจัยกรณีศึกษาการสร้างและการวิจารณ์
วรรณกรรมในพื้นที่อินเทอร์เน็ต)

ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(งานวิจัยยังไม่สมบูรณ์โปรดอย่านำไปอ้างอิง)

รายงานผลการวิจัย
กลุ่มกรณีศึกษาการสร้างและการวิจารณ์วรรณกรรมในพื้นที่อินเทอร์เน็ต
(1 เม.ย. 2551 – 30 ก.ย. 2552)

โครงการวิจัย “การวิจารณ์ในฐานะปรากฏการณ์ร่วมสมัยเพื่อพัฒนาความรู้สังคมศาสตร์แห่งการวิจารณ์ ภาค 2

สุชาติ ทองสิมา
 อรพินท์ คำสอน
 จักรนาท นาคทอง

โครงการวิจัย “การวิจารณ์ในฐานะปรากฏการณ์ของสังคมร่วมสมัยเพื่อพัฒนาความรู้ด้านสังคมศาสตร์การวิจารณ์ ภาค 2” ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินการ 18 เดือน (1 เมษายน 2551 – 30 กันยายน 2552) ได้ดำเนินการใกล้จะเสร็จสิ้นลงแล้ว คณะผู้วิจัยกลุ่มกรณีศึกษาขอรายงานผลการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

โครงการวิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 4 ข้อ และได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตั้งแต่เริ่มวิจัยในวันที่ 1 เมษายน 2551 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน (30 ก.ย. 2552) เมื่อเทียบการดำเนินงานตลอด 18 เดือนที่ผ่านกับวัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับ สามารถประเมินผลได้ดังนี้

1.1 **สำรวจและศึกษารูปแบบและสภาวะการวิจารณ์งานศิลปะแขนงต่าง ๆ ในฐานะปรากฏการณ์ร่วมสมัย** ซึ่งสะท้อนทั้งความคิดและสุนทรียอารมณ์ในส่วนของปัจเจกชน และความสำคัญในความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของตน

กลุ่มกรณีศึกษาได้สำรวจและศึกษาสภาวะการวิจารณ์เฉพาะงานวรรณกรรมออนไลน์ในพื้นที่อินเทอร์เน็ต นับเป็นปรากฏการณ์ร่วมสมัยที่สำคัญและน่าสนใจตลอดช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา โดยเลือกเว็บเด็กดีเป็นข้อมูลหลักในการวิจัย ขณะเดียวกันก็ขยายกรอบการวิจัยออกไปยังบล็อกวิจารณ์วรรณกรรมที่น่าสนใจซึ่งอยู่นอกพื้นที่ของเว็บเด็กดี เพราะถือว่าพื้นที่เหล่านั้นเป็นพื้นที่ใหม่ที่สะท้อนความคิดและสุนทรียอารมณ์ของสังคมร่วมสมัย ทั้งในแง่ของปัจเจกชน ไม่ว่าจะเป็นนักเขียน นักอ่าน นักวิจารณ์ เว็บมาสเตอร์ หรือแม้กระทั่งบรรณาธิการ และตัวแทนสำนักพิมพ์ ผู้วิจัยเชื่อว่าการพบปะ แลกเปลี่ยน และเรียนรู้ของ

ปัจเจกชนในพื้นที่แห่งนี้ก่อให้เกิดประชาคมวรรณกรรมออนไลน์อย่างหลวมๆขึ้น การรวมตัวกันของสมาชิกในประชาคมแห่งนี้ยังได้กำหนดกฎ กติกา และกรอบปฏิบัติกว้างๆเพื่อสร้างระเบียบให้กับสมาชิก ในฐานะที่แต่ละคนเป็นสมาชิกของสังคมเสมือนแห่งนี้จึงถือว่านี่คือการสร้างสำนึกร่วมทางสังคมของประชาคมแห่งนี้ขึ้นมา

1.2 ศึกษาบทบาทของพื้นที่ทางอินเทอร์เน็ตต่อการวิจารณ์ และพื้นที่วิจารณ์ที่ไม่อยู่ในรูปของการวิจารณ์ลายลักษณ์

อินเทอร์เน็ตนับเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างและให้เสรีต่อการเสนอทัศนะวิจารณ์ทั้งต่องานวรรณกรรม และบริบทของวงการวรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรมออนไลน์ ทั้งประเด็นที่เกี่ยวกับนักเขียน นักอ่าน นักวิจารณ์ สำนักพิมพ์ บรรณาธิการ เว็บไซต์ หรือแม้แต่บทวิจารณ์ การแสดงทัศนะวิจารณ์ในที่นี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะนักวิจารณ์ และผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวรรณศิลป์เท่านั้น แต่สมาชิกทุกคนต่างได้รับโอกาสให้แสดงทัศนะวิจารณ์ได้อย่างเท่าเทียมกัน อนึ่ง ทัศนะวิจารณ์ และบทวิจารณ์ที่ปรากฏในเว็บไซต์แห่งนี้มิได้เป็นบทวิจารณ์เต็มรูปแบบเหมือนกับบทวิจารณ์ที่เป็นที่รู้จักกันในสื่อสิ่งพิมพ์ แต่เป็นการวิจารณ์รูปแบบใหม่ อันเป็นรูปแบบเฉพาะของเว็บเด็กดี นั่นก็คือ การวิจารณ์ที่มีลักษณะ “จิก กัด หรือ สับ” อันเป็นบทวิจารณ์ที่นักวิจารณ์เสนอทัศนะวิจารณ์ผ่านท่าทีที่ก้าวร้าว ถ้อยคำที่เผ็ดร้อน และเน้นการตำหนิอย่างรุนแรง อีกทั้งยังมุ่งเสนอแต่ข้อบกพร่องต่างๆที่ปรากฏในงานวรรณกรรมที่นำมาวิจารณ์เท่านั้น จนทำให้นักวิจารณ์ที่เสนองานในลักษณะนี้ถูกเรียกว่าเป็น “นักสับ”

ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยที่สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบทวิจารณ์และนักวิจารณ์ในลักษณะนี้ก็เพราะการเอื้อประโยชน์ของพื้นที่อินเทอร์เน็ตในฐานะที่เป็นสังคมนิรนาม ส่งผลให้สมาชิกส่วนใหญ่ไม่รู้จักตัวตนที่แท้จริงของกันและกัน ขณะเดียวกันก็อนุญาตให้ต่างฝ่ายต่างสร้างตัวตนใหม่ได้อย่างเสรี จนเป็นเหตุให้บุคคลจำนวนหนึ่งอาศัยโอกาสที่เปิดให้นี้กล้าแสดง ความก้าวร้าว รุนแรงผ่านบทวิจารณ์ที่เต็มไปด้วยอคติส่วนตัวออกมา เพราะรับรู้ว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบต่อทัศนะและบทวิจารณ์ที่ตนนำเสนอ จึงไม่น่าแปลกใจที่จะพบว่าบทวิจารณ์ในลักษณะนี้จำนวนหนึ่งเขียนขึ้นโดยที่ผู้วิจารณ์ไม่เคยอ่าน หรืออ่านงานต้นแบบอย่างคร่าวๆ และหลายครั้งก็อ่านไม่จบ เมื่อมีผู้ยึดแนววิจารณ์แนวนี้เป็นมาตรฐานจึงก่อให้เกิดกระแสการวิจารณ์แนวนี้แพร่หลายจนกลายเป็นแนววิจารณ์แบบใหม่เป็นที่ยอมรับกันในประชาคมของเว็บเด็กดี

นอกจากนี้ยังมีลักษณะพิเศษของการวิจารณ์และบทวิจารณ์ในอินเทอร์เน็ตด้วย นั่นคือ การวิจารณ์งานวรรณกรรมออนไลน์โดยไม่จำเป็นต้องรอให้เรื่องแต่งจบก่อน และในช่วงหลังนี้ยังเกิดการวิจารณ์งานวรรณกรรมออนไลน์เฉพาะตอนขึ้นด้วย กล่าวคือ เมื่อนักเขียนเขียนงานจบ 1 ตอน นักวิจารณ์ก็จะวิจารณ์เฉพาะตอนนั้นๆ โดยไม่ต้องอ่านตอนอื่นๆ หรือไม่ก็ต้องอ่านเรื่องทั้งหมดเพื่อให้เห็นภาพรวมก็ได้

1.3 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความผันแปรของรูปแบบงานศิลปะและการนำเสนอทางศิลปะที่มีผลต่อการวิจารณ์

รายงานเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงให้เห็นถึงความผันแปร และความเปลี่ยนแปลงรูปแบบงานวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่อินเทอร์เน็ต อาจกล่าวได้ว่าจุดกำเนิดของวรรณกรรมออนไลน์บางแนวเป็นการสร้างขึ้นใหม่ โดยไม่ได้สืบเนื่องหรือพัฒนามาจากขนบวรรณกรรมดั้งเดิมของไทย อาทิ งานวรรณกรรมแนวหวานแหวว แนวแฟนตาซี แนว Y และแฟนฟิก ดังจะกล่าวถึงรายละเอียดในข้อ 4 ข้างท้าย การที่จะวิจารณ์งานออนไลน์ได้นั้น ผู้วิจารณ์ควรจะต้องทราบถึงจุดกำเนิด การพัฒนา และลักษณะเฉพาะต่างๆของงานวรรณกรรมแนวใหม่เหล่านี้ เพราะหากยังคงใช้มาตรฐาน และข้อกำหนดของวรรณกรรมแนวขนบมาเป็นกรอบการวิจารณ์ก็อาจส่งผลให้ทัศนะวิจารณ์ และบทวิจารณ์ที่เสนอนั้นผิดพลาดคลาดเคลื่อนไป หรืออาจกลายเป็นบทวิจารณ์ที่มุ่งโจมตีงานวรรณกรรมแนวใหม่อย่างไม่เป็นธรรมนัก ด้วยเหตุนี้ การวิจารณ์นิยายออนไลน์ก็ควรใช้กรอบ กติกา หรือกฎของงานแนวนั้นมาเป็นแนวหรือบรรทัดฐานในการวิจารณ์ก็จะช่วยให้ทัศนะวิจารณ์และบทวิจารณ์ที่นำเสนอ นั้นไม่เบี่ยงเบนไปจากจุดมุ่งหมายของการสร้างงานแนวนั้นๆมากนัก

1.4 สร้างองค์ความรู้และระเบียบวิธีในการศึกษาพื้นที่ บทบาท และความสัมพันธ์ในการสร้างงานศิลปะกับการวิจารณ์

กลุ่มกรณีศึกษาได้รวบรวมข้อมูล ข้อสังเกต และข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ได้จาก การศึกษาพื้นที่ บทบาท และความสัมพันธ์ในการสร้างงานวรรณกรรมออนไลน์กับงานวิจารณ์ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตในบริบทต่างๆ (ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในประเด็นต่างๆต่อไป) เพื่อสร้างองค์ความรู้อันจะใช้เป็นแนวทางที่สร้างความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงของงานวรรณกรรม และการวิจารณ์ที่ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ร่วมสมัยที่สำคัญ โดยคาดหวังว่าองค์ความรู้ที่ได้จะเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไป โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับสังคมศาสตร์การวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า โครงการวิจัย “การวิจารณ์ในฐานะปรากฏการณ์ร่วมสมัยเพื่อสร้างความรู้ด้านสังคมศาสตร์การวิจารณ์ ภาค 2” สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และได้รับผลตามที่คาดหวังไว้ใน 3 ประการคือ

- 1 ได้ทราบและเข้าใจรูปแบบการสร้างสรรค์ การรับ และการวิจารณ์งานวรรณกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- 2 ได้เห็นปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ รูปแบบการสร้างงาน และการวิจารณ์ในสังคมร่วมสมัย
- 3 เข้าใจกระบวนการสร้าง การรับ และการวิจารณ์งานวรรณกรรม ที่อาจนำไปสู่การศึกษาระเบียบวิธีของสังคมศาสตร์การวิจารณ์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่ากิจกรรมเสริมที่กลุ่มกรณีศึกษา สร้างขึ้น โดยเฉพาะการเขียนบทวิจารณ์ของผู้วิจารณ์จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจในประชาคมออนไลน์ของเว็บเด็กดีเกี่ยวกับการวิจารณ์แบบเต็มรูป อันเป็นลักษณะเดียวกับบทวิจารณ์ในสิ่งพิมพ์เพื่อก่อให้เกิดการเปรียบเทียบกับบทวิจารณ์รูปแบบใหม่ที่นิยมอย่างแพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับกันในประชาคมว่าเป็นบทวิจารณ์ที่ดี ขณะเดียวกันยังเป็นตัวอย่งเพื่อชี้ให้เห็นว่าการเสนอทัศนะวิจารณ์และบทวิจารณ์มีได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ใช่มีแต่เฉพาะบทวิจารณ์ “จิก กัด และสับ” เท่านั้น แต่บทวิจารณ์ควรเสนอทั้งข้อดี ข้อบกพร่อง และแนวทางแก้ไขไปพร้อมกันด้วย อีกทั้งบทวิจารณ์ไม่ควรจำกัดการสื่อความเฉพาะกับนักเขียนเจ้าของผลงานเท่านั้น แต่ควรจะสื่อสารได้กับประชาคมในทุกกลุ่ม ทั้งสื่อกับนักเขียน นักอ่าน หรือแม้กระทั่งนักวิจารณ์ จึงจะนับว่าเป็นการสร้างพื้นฐานความเข้าใจกับประชาคมออนไลน์แห่งนี้ว่าบทวิจารณ์และทัศนะวิจารณ์ก็สามารถเป็นพลังทางปัญญาให้กับสังคมได้

2. การดำเนินงาน / กิจกรรม

จากการสังเกตการณ์วรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตในเบื้องต้นเพื่อสำรวจข้อมูลว่าในไทยมีเว็บไซต์ใดเปิดให้ลงวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตบ้าง ผลปรากฏว่ามีอยู่หลายเว็บไซต์ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นกลุ่มได้ดังนี้

1. เว็บไซต์หรือส่วนหนึ่งของเว็บไซต์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลงวรรณกรรมได้โดยตรงหรือเป็นสนามนักเขียน
2. เว็บไซต์สำนักพิมพ์
3. เว็บไซต์ที่นักเขียนและนักอ่านสร้างขึ้นเอง
4. เว็บไซต์ที่ให้บริการเว็บล็อก (บล็อก)

ผู้วิจัยเห็นว่าปริมาณเว็บไซต์ที่เปิดให้ลงวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตมีจำนวนมาก จึงเลือกศึกษาเฉพาะเว็บไซต์ในข้อที่ 1 จำนวน 2 เว็บไซต์ คือเว็บ <http://dek-d.com/writer> (เว็บเด็กดี) และ <http://www.pantip.com/cafe/library/> (เว็บพันทิป โต๊ะห้องสมุด กลุ่มถนนนักเขียน) เมื่อได้เข้าไปสังเกตการณ์ เนื่องจากเป็นเว็บไซต์ที่มีการลงวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตและมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างคึกคักมากที่สุด โดยเฉพาะเว็บเด็กดีมีบทความทั้งหมด 208,335 บทความ จัดแบ่งเป็นบทความฟรีสไตล์ (นิยายและเรื่องสั้น) 185,240 บทความ แบ่งเป็นรักหวานแหวว 47,926 เรื่อง ซึ่งกินใจ 13,115 เรื่อง รักเศร้าๆ 16,718 เรื่อง แฟนตาซี 19,674 เรื่อง ผจญภัย 4,582 เรื่อง สืบสวน 1,490 เรื่อง ระทึกขวัญ 3,286 เรื่อง สงคราม 1,190 เรื่อง หักมุม 1,255 เรื่อง กำลังภายใน 709 เรื่อง วิทยาศาสตร์ 699 เรื่อง อดีต ปัจจุบัน อนาคต 4,376 เรื่อง นิทาน 1,784 เรื่อง กลอน 5,016 เรื่อง จิตวิทยา 1,650 เรื่อง สังคม 1,082 เรื่อง สบายๆ คลายเครียด 25,938 เรื่อง แฟนฟิค 7,252 เรื่อง ดลกขบขัน 4,963 เรื่อง วรรณกรรมเยาวชน 263 เรื่อง อื่นๆ

22,272 เรื่อง บทความมีสาระ 12,401 บทความ และบทความไลฟ์สไตล์ (เป็นบทความประเภท how to) อีก 10,694 จากจำนวนสมาชิก 637,632 คน (สถิติวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2552 จัดทำโดยเว็บเด็กดี) และหลังจากที่ได้สัมภาษณ์ผู้บริหารเว็บเด็กดีก็ทราบว่าเว็บนี้เป็นเว็บไซต์ประเภทสนทนาวรรณกรรมที่มีผู้เข้าชมมากที่สุดในประเทศ ด้วยผลจากการสังเกตการณ์เว็บเด็กดีในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกบทความเฉพาะส่วนฟรีสไตล์ และเว็บบอร์ดนักเขียนเป็นข้อมูลหลักของการวิจัย

ส่วนเว็บไซต์พันทิป โต๊ะห้องสมุด กลุ่มถนนนักเขียน จัดได้ว่าเป็นสนทนาวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตที่เก่าแก่และมีผู้ลงวรรณกรรมไว้เป็นจำนวนมากเช่นกัน แต่การลงบทความในถนนนักเขียนมีลักษณะเป็นเว็บบอร์ดซึ่งนักเขียนมักจะลงวรรณกรรมกระจุยละ 1 ตอน ทำให้ยากต่อการสังเกตการณ์ ต่อมาทราบว่านักเขียนในพันทิปและเด็กดีส่วนหนึ่งเป็นนักเขียนกลุ่มเดียวกันด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวิจัยโดยใช้ข้อมูลจากเว็บเด็กดีเป็นหลัก

ในการศึกษา คณะผู้วิจัยกลุ่มกรณีศึกษาเห็นว่าเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คือ เพื่อศึกษารูปแบบและการรับและการวิจารณ์งานวรรณกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จึงแบ่งวิธีการดำเนินการออกเป็น 6 ข้อ ในการเสนอในรายงานฉบับนี้จะนำเสนอข้อมูลอย่างคร่าวๆ ส่วนรายละเอียดของข้อมูลที่ดำเนินการทั้งหมดจะเสนอไว้ในรายงานฉบับสมบูรณ์) ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวรรณกรรม วงการวรรณกรรม และการวิจารณ์วรรณกรรม บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

คณะผู้วิจัยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1.1 การศึกษาข้อมูลในพื้นที่เว็บไซต์เด็กดี แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1.1 กระทั่งที่แสดงทัศนะวิจารณ์เกี่ยวกับ วรรณกรรม วงการวรรณกรรม และการวิจารณ์ รวม 62 (ดูรายชื่อกระทุ้งในภาคผนวกที่ 1) กระทุ้ง เช่น ~ally~ "[สอนหนูหน่อย] สอนหนูหน่อยนะคะ วิจารณ์งานเขียน เขาทำกันเช่นใด" cammy "เรื่องชั่วช้าของนิยายหวานแหววในเว็บเด็กดี" sasadao "ทำไมนิยายแฟนตาซี สายบู๊ ประเภทต่อสู้ รุนแรง ถึงถูกมองว่า ไม่ให้คุณค่าอะไรกับคนอ่าน" และ Kwanrapee_The_Artist "กระทุ้ง : วรรณกรรมวิจารณ์ : หลักการวิจารณ์วรรณกรรม" เป็นต้น

2.1.1.2 บทวิจารณ์ ซึ่งแบ่งตามนักวิจารณ์ หรือ กลุ่มวิจารณ์

กลุ่มวิจารณ์ที่พบจากการสำรวจในเว็บไซต์เด็กดี โดยใช้วิธีการรวบรวม คือการพิมพ์คำว่า "วิจารณ์" ในระบบค้นหาของเว็บ ก็จะได้รายชื่อกลุ่มต่างๆ ที่มีคำว่า "วิจารณ์" เข้ามาเกี่ยวข้อง ในที่นี้จะรวบรวมเฉพาะกลุ่มที่วิจารณ์นิยายที่มีผลงานแล้วเท่านั้น โดยไม่นับรวมกลุ่มที่ยังไม่มีบทวิจารณ์หรือกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าได้ (รวบรวมเมื่อ 24 ส.ค.

52) พบทั้งสิ้นจำนวน 28 กลุ่ม (ดูรายชื่อนักวิจารณ์/กลุ่มวิจารณ์ในภาคผนวกที่ 2) ซึ่งมีทั้งกลุ่มที่ยังดำเนินการอยู่และที่เลิกวิจารณ์ไปแล้ว เช่น “รวมบทวิจารณ์นิยายนักเขียนสมัครเล่นจากเว็บ dek-d.com” ก่อตั้งโดย Spock “++แนะนำนิยาย&รับวิจารณ์นิยายจำ++” ก่อตั้งโดย Buffy~ “กลุ่ม LPF” ก่อตั้งโดย Peecee และ “+ รับโปรโมท & วิจารณ์นิยาย +” ก่อตั้งโดย THE GALE

2.1.2 บล็อกการวิจารณ์วรรณกรรมนอกเว็บไซต์เด็กดี

2.1.2.1 บทวิจารณ์จำนวน 198 บท (ค.ศ. 49 - ก.พ. 51) ในบล็อก "laughable-loves" (<http://laughable-loves.blogspot.com/>)

2.1.2.2 บทวิจารณ์จำนวน 13 บท ในบล็อกของ Woratana (woratana.exteen.com)

2.1.2.3 บทวิจารณ์จำนวน 95 บท (17 กรกฎาคม 2548 – 29 กรกฎาคม 2552) ในบล็อกของผู้สาวเมืองยศ (<http://www.bloggang.com/mainblog.phpMid=mybook>)

2.1.2.4 บทวิจารณ์จำนวน 613 บท (30 ธันวาคม 2548 ถึง 1 เมษายน 2552) ในบล็อกของยาคุลท์ (http://www.bloggang.com/view_diary.php?id=yum-cha)

2.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวรรณกรรม

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวรรณกรรมนั้น ผู้วิจัยเน้นไปที่การสัมภาษณ์นักวิจารณ์ เนื่องจากนักวิจารณ์ถือว่าเป็นทั้งผู้อ่านและผู้วิจารณ์งานวรรณกรรมจำนวนมาก ทั้งงานวรรณกรรมแนวขนบ งานวรรณกรรมออนไลน์ และงานวรรณกรรมต่างประเทศ ซึ่งช่วยแสดงให้เห็นภาพรวมและทิศทางของการสร้าง การรับ และการวิจารณ์งานวรรณกรรมได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักวิจารณ์ 3 คนคือ

2.2.1 พุดน้ำบุศย์ (สัมภาษณ์ทางอินเทอร์เน็ต)

2.2.2 ผู้สาวเมืองยศ กับคุณเพ็ญวรินทร์ สัมภาษณ์วันที่ 29 กรกฎาคม 2552 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.2.3 laughable-loves สัมภาษณ์วันที่ 1 สิงหาคม 2552 ณ ชั้น 4 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

2.3 กำหนดประเด็นการศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดประเด็นศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (รายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยดูเพิ่มเติมที่ ข้อ 1) โดยมุ่งศึกษารูปแบบและการรับและการวิจารณ์งานวรรณกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งในแง่ของปรากฏการณ์ของ

สังคมร่วมสมัย และสุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในประเด็นต่างๆ ต่อไป

2.4 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยใน 2 ลักษณะคือ

2.4.1 ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะแบ่งตามกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เป็น 4 กลุ่ม คือ นักเขียน นักอ่าน นักวิจารณ์ และบรรณาธิการ /สำนักพิมพ์ และผู้วิจัยได้สร้างประเด็นคำถามของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นเครื่องมือของการวิจัยครั้งนี้ด้วย (ดูประเด็นการสัมภาษณ์ในภาคผนวกที่ 3)

2.4.2 การเขียนบทวิจารณ์ของผู้วิจัย

การเขียนบทวิจารณ์ของผู้วิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

2.4.2.1 วิจารณ์ผลงานดีพิมพ์นิตยสารออนไลน์ที่ดีพิมพ์ จำนวน 4 บท

2.4.2.1.1 จักรนาท นาคทอง "ทีนอส"¹ โพสต์เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2552

2.4.2.1.2 อรพินท์ คำสอน "สาวฮอตหน้าใสปะทะนายวายร้ายสุดเท่"² โพสต์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2552

2.4.2.1.3 อรพินท์ คำสอน "เซวินา มหานครแห่งมนตรา"³ โพสต์เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2552

2.4.2.1.4 จักรนาท นาคทอง "นักรบแห่งมังกร"⁴ โพสต์เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2552

2.4.2.2 วิจารณ์นิตยสารออนไลน์ในพื้นที่อินเทอร์เน็ต (ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ยังเขียนไม่จบ) จำนวน 6 บท

2.4.2.2.1 อรพินท์ คำสอน "The Chronicles of Dragon"⁵ โพสต์เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2552

2.4.2.2.2 อรพินท์ คำสอน "แต่เธอ...ผู้เสียสละ"⁶ โพสต์เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2552

¹ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=1> ทีนอส

² <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=2> สาวฮอตฯ

³ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=3> เซวินา

⁴ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=6> นักรบฯ

⁵ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=4> the chronicles

⁶ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=5> แต่เธอฯ

- 2.4.2.2.3 อรพินท์ คำสอน “เมื่อเขาบอกว่า ผมมันโรคจิต!”⁷ โพสต์เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2552
- 2.4.2.2.4 อรพินท์ คำสอน “เทพธิดาข้างถนน”⁸ โพสต์เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2552
- 2.4.2.2.5 อรพินท์ คำสอน “Because, you’re my friend”⁹ โพสต์เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2552
- 2.4.2.2.6 อรพินท์ คำสอน “Rosa Diary บันทึกรักกุกุหลาบป่า”¹⁰ โพสต์เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2552 (ดูบทวิจารณ์ต่างๆได้ในภาคผนวกที่ 4)

2.5 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยสังเกตและสัมภาษณ์ผู้สร้างงาน ผู้บริหารเว็บ และ กลุ่มผู้รับ
กลุ่มกรณีศึกษาแบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้สร้าง (นักเขียน) ผู้รับ (นักอ่าน) และ ผู้บริหารเว็บ / บรรณาธิการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 2.5.1 นักเขียน 20 คน เช่น นพวรรณ บุญลิลิต (Wadoiji) ธนเศรษฐ โสมดี (Kenny Hass) ภูวดี ตูจินดา (clear ice) พันธิดา ภูมิวัฒน์ พิไลมาศ คำชู (Stampberry) กนกสรพล อุดเดช (จักรพรรดิ_หน่อง) และ สิวพงศ์ สถาพร (นายดำ และ เจ้าสำราญ) เป็นต้น
- 2.5.2 นักอ่าน 2 คน คือ พาสณ์พูนศรี นาคทอง และ คุณนรีรัตน์ วรจิตต์ศักดิ์
- 2.5.3 บรรณาธิการ 5 คน คือ วโรส โรจนะ (บรรณาธิการส่วน writer ของเว็บไซต์ dek-d.com) วณิดา สิริสุขจันทร์ และ นันทพร (บรรณาธิการสำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์) คุณศศกร วัฒนาสุทธีวงศ์ (บรรณาธิการสำนักพิมพ์แจ่มใส) และ ภูมิชาย บุญศิลป์สุข (บรรณาธิการสำนักพิมพ์ A book)

อีกทั้ง ผู้วิจัยยังได้เก็บรวบรวมข้อมูลอีกส่วนหนึ่งมาจาก Book of the Month ของเว็บเด็กดี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2550 ถึงเดือนกันยายน 2552 รวม 21 ชิ้น (ดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 5) เช่น มือเดียวคำฟ้า ศาสตร์คู่ กู้แผ่นดิน Dr. Pop The white Road

⁷ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=7> เมื่อเขาฯ

⁸ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=8> เทพธิดาฯ

⁹ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=9> Because,

¹⁰ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=10> Rosa Diary

Generation II-II Z กัลจิรา เขวีน่า ปรีศนาทรายสีคำ และ พรพรรณรัตน์ The Flower of life : ขอ
มัดใจเจ้าพ่อ เป็นต้น

นอกจากพื้นที่ของเว็บไซต์เด็กดีแล้ว ผู้วิจัยได้เริ่มเข้าไปศึกษาภาพรวมของเว็บไซต์
สำนักพิมพ์ต่างๆ ที่ตีพิมพ์วรรณกรรมออนไลน์ (โดยพิจารณาจากรายชื่อสำนักพิมพ์ที่นำ
นวนิยายออนไลน์ที่ลงในเว็บไซต์เด็กดีไปตีพิมพ์ จำนวน 23 สำนักพิมพ์ (ดูรายละเอียดใน
ภาคผนวกที่ 6) ด้วย [จาก <http://www.dek-d.com/writer/publisher.html>] เช่น สำนักพิมพ์
แจ่มใส สำนักพิมพ์อมรินทร์ สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊ค สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์ และ สำนัก
พิมพ์ลูเบิ้ล เป็นต้น

2.6 การทดลองให้กลุ่มวิจารณ์ในเว็บเด็กดีวิจารณ์ิยาย

คุณจักรนาท นาคทอง ผู้วิจัยคนหนึ่งได้สมัครเป็นสมาชิกเว็บเด็กดี และนำนิยายที่
ตนเองแต่งเรื่อง "อันนากับญานินทร์" แนวแฟนตาซี (ปัจจุบันมี 23 ตอน) ไปโพสต์ในเว็บไซต์ที่
<http://writer.dek-d.com/bluewhale/writer/view.php?id=506712> และได้ทดลองให้กลุ่มวิจารณ์
ต่างๆ ในเว็บวิจารณ์ิยายเรื่องนี้วิจารณ์ทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่ม I-read ของความเจี๊ยบ
นิรันดร์ กลุ่ม ++แนะนำนิยาย&รับวิจารณ์ิยายจำ++ ผู้ก่อตั้งคือ Buffy~ และกลุ่ม □ รับ
วิจารณ์ิยาย □ .. {OnLinE} .. ผู้ก่อตั้งคือหยาดธารากลางสายลม เพื่อเปรียบเทียบลักษณะ
การวิจารณ์ของหลายๆ กลุ่ม

3. ความเชื่อมโยงระหว่างโครงการภาคแรกและภาคสองกับภาคสาม

โครงการวิจัย "การวิจารณ์ในปรากฏการณ์ร่วมสมัยเพื่อพัฒนาความรู้ด้านสังคมศาสตร์
การวิจารณ์" นับว่าเป็นโครงการภาคสาม ที่ดำเนินการสืบเนื่องเกี่ยวกับการวิจารณ์ศิลปะ
นับตั้งแต่โครงการวิจัย "การวิจารณ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย ภาคแรก" ที่เป็น
การวิจัยบทวิจารณ์ที่ตีพิมพ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งของไทยและต่างประเทศ เพื่อค้นหาพลังปัญญาที่
แฝงอยู่ในบทวิจารณ์ ในโครงการ "การวิจารณ์ในฐานะพลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย ภาค
สอง" มาจากผลที่ได้จากการวิจัยแรกชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมการวิจารณ์ของไทยยังผูกพันกับการ
วิจารณ์แบบมุขปาฐะมากกว่าการวิจารณ์แบบลายลักษณ์ ขณะเดียวกันโครงการยังต้องการ
กระจายองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปสู่สาธารณชนในวงกว้าง จึงได้ขยายขอบเขตการศึกษา
การวิจารณ์ไปสู่การวิจัยและพัฒนามากขึ้น โดยการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในภาคแรก
มาใช้เพื่อจัดกิจกรรมกระตุ้นการวิจารณ์ในสาขาวรรณศิลป์ในลักษณะต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้การ
วิจารณ์กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

สำหรับโครงการวิจัย ภาคสามนี้ เป็นการศึกษาพื้นที่การวิจารณ์ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจาก
บทวิจารณ์ลายลักษณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ และการวิจารณ์ในแง่ของมุขปาฐะที่ได้จากการจัดกิจกรรม
เชิงพัฒนาที่ได้ดำเนินการวิจัยมาแล้วในโครงการที่ผ่านมา โครงการยังเห็นว่าพื้นที่อินเทอร์เน็ต
นับเป็นพื้นที่ใหม่อันถือว่าเป็นปรากฏการณ์ร่วมสมัยที่น่าสนใจ และยังมีผู้ใดศึกษาในแง่ของ
การสร้างและการวิจารณ์อย่างจริงจัง ด้วยเหตุนี้ กลุ่มกรณีศึกษาจึงกำหนดการวิจัยโดยศึกษา

เฉพาะพื้นที่อินเทอร์เน็ตเป็นสำคัญ อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มกรณีศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสาขาวรรณศิลป์ก็คงไม่ผิดนัก ที่เป็นเช่นนี้เพราะจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าการสร้างและการวิจารณ์วรรณกรรมออนไลน์พื้นที่อินเทอร์เน็ตมีกลุ่มผู้สร้าง ผู้รับ นักวิจารณ์ และบริบททางวรรณศิลป์ที่ต่างจากงานวรรณกรรมทั่วไปที่สาขาวรรณศิลป์ดำเนินการศึกษาอยู่ และด้วยปริมาณของข้อมูลจำนวนมากจึงเห็นว่าน่าจะแยกการศึกษาข้อมูลในส่วนนี้ออกมาเป็นกรณีศึกษาโดยเฉพาะเพื่อจะช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ร่วมสมัยทางวรรณศิลป์รูปแบบได้ชัดเจนและรอบด้านมากขึ้น

4. พื้นที่อินเทอร์เน็ต

ในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าพื้นที่อินเทอร์เน็ตนับเป็นพื้นที่ใหม่ที่มีบทบาทและความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างนักเขียน นักอ่าน ผลงานวรรณกรรม นักวิจารณ์รุ่นใหม่ และสำนักพิมพ์ใหม่ๆ เป็นจำนวนมาก จึงนับเป็นปรากฏการณ์ร่วมสมัยที่ไม่อาจที่จะละเลยหรือเสี่ยงที่จะไม่ศึกษาได้ แต่ด้วยเหตุที่ว่าพื้นที่อินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่จนผู้วิจัยไม่อาจศึกษาได้ทั้งหมดในช่วงเวลาของการวิจัยที่จำกัด (18 เดือน) จึงเลือกที่จะใช้เว็บเด็กดีเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นเว็บไซต์ยอดนิยมที่มีนักเขียน นักอ่าน และงานวรรณกรรมออนไลน์ของนักเขียนรุ่นใหม่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งพื้นที่แห่งนี้ยังได้สร้างประชาคมวรรณกรรมออนไลน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนอย่างมาก

ด้วยแนวคิดตั้งต้นที่กลุ่มผู้ก่อตั้งเว็บเด็กดีสร้างเว็บนี้ขึ้นในช่วงใกล้ๆ กับเว็บพันทิป เพราะเห็นว่าเว็บพันทิปมีลักษณะเป็นแนวของผู้ใหญ่ ไม่เอื้อต่อความชอบของเด็ก เมื่อสังคมขณะนั้นยังขาดเว็บไซต์ที่เป็นพื้นที่ของเด็กอย่างแท้จริง กลุ่มผู้ก่อตั้งจึงสร้างเว็บเด็กดีขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่สำหรับเพื่อนวัยเดียวกันหรือวัยใกล้เคียงกันได้มาพบปะ และพูดคุยกัน จนกลายเป็นการสร้างช่องทางพบปะเพื่อนฝูงวัยเดียวกันให้เกิดสังคมออนไลน์บนอินเทอร์เน็ตและการกำหนดมิตรภาพแบบไม่มีที่สิ้นสุด ขณะเดียวกันก็เปิดพื้นที่ให้มีการแบ่งปันความรู้ ความคิด และประสบการณ์ที่ดีๆ ของตนให้กับเพื่อนวัยเดียวกัน และปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เว็บนี้ได้รับความนิยม เนื่องจากความพยายามที่จะอัปเดตเนื้อหาเว็บไซต์ให้เข้ากับเทรนด์ของวัยรุ่น โดยพยายามที่จะเจาะไลฟ์สไตล์ของเด็กให้ชัดเจนขึ้นในสิ่งที่เขาชอบ และพยายามมีสื่อ interactive ผสมกับสาระ เช่น เรื่องการศึกษา โดยพยายามที่จะเจาะในเรื่องนี้ให้มากขึ้น เพราะคิดว่าเป็นประโยชน์กับเด็กที่เข้ามาใช้ นอกจากนี้ยังมีการรวมลิงค์วัยรุ่นที่คิดว่าน่าสนใจและรวมไว้ในเว็บไซต์ Dek-d.com เพื่อให้เด็กสามารถกดเข้าไปดูต่อได้เลย เนื่องจากลิงค์ที่เลือกมานั้นเหมาะกับวัยรุ่นจริงๆ เพื่อให้รู้สึกว่าเข้ามารู้สึกดีมาและได้อะไรออกไป ดังนั้นจึงมีการเลือกและรวบรวมว่าเว็บใดเหมาะสมแล้วจึงเอามาลงไว้ในฐานข้อมูลของเว็บไซต์ Dek-d.com ซึ่งจะเป็นลิงค์ที่ครอบคลุมและคัดสรรมาอย่างดีแล้ว¹¹ ด้วยเหตุนี้ ในปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกมากกว่าหก

¹¹ พรชัย จันทโสภ "Dek-d.com"¹¹ กรุงเทพฯธุรกิจ (จุฬารายการวรรณกรรม) (27 สิงหาคม 2550)

แสนคน ในแต่ละวันมีผู้เข้าชมเว็บไซต์ทะเลสุแสนกว่าคนต่อวัน โดยเกือบทั้งหมดเป็นเยาวชน นักเรียน และนักศึกษา การสร้างช่องทางพบปะ แลกเปลี่ยน และพูดคุยกันอย่างเสรีในพื้นที่เสมือนแห่งนี้เอื้อให้ผู้ที่ไม่เคยพบ รู้จัก หรือหักทลายกันในโลกแห่งความจริงได้ก็สามารถทำความรู้จักและเป็นมิตรกันได้ อีกระบบของโลกอินเทอร์เน็ตอันเป็นโลกไร้พรมแดนนี้ได้เชื่อมต่อคนจากหลายหลายพื้นที่ทั่วทุกมุมโลกที่ชอบและสนใจในสิ่งเดียวกันหรือใกล้เคียงกันเข้าหากัน จนก่อให้เกิดประชาคมหรือชุมชนเล็กๆของคนกลุ่มต่างๆ เป็นจำนวนมาก

จากปัจจัยข้างต้นนับเป็นพื้นฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดพื้นที่ ประชาคมออนไลน์และนักเขียนหน้าใหม่ในเว็บเด็กได้อย่างคึกคัก เพราะเว็บนี้นับเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างสำหรับนักเขียนสมัครเล่นอย่างแท้จริง ในยุคแรกเป็นการประกาศว่าใครอยากจะลงเรื่องก็ให้ส่งเมลล์มาให้ทางเว็บไซต์ แต่เปิดรับมาอยู่ประมาณ 2 ปีก็มีจำนวนมากจนรับไม่ไหว จึงเปลี่ยนมาจัดเป็นระบบส่งบทความให้นักเขียนเข้ามาส่งบทความที่เรื่องหนึ่งมีตอนเดียวหรือหลายๆตอนก็ได้ และไม่ได้เป็นแค่ระบบส่งอย่างเดียว แต่จะเป็นประชาคมของผู้ส่งด้วย ในช่วงแรกที่เปิดพื้นที่สำหรับนยายออนไลน์ นิยายที่มีชื่อมาก คือ เดอะไวท์ โรด และ หัวขโมยแห่งบารามอส ทั้งสองเรื่องต่างถือได้ว่าเป็นแรงกระตุ้นและอิทธิพลต่อการเขียนนิยายออนไลน์ในรุ่นหลังอีกเป็นจำนวนมาก สำหรับเกณฑ์คัดเลือกเรื่องพิจารณาว่าถ้าเว็บมาสเตอร์เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่หยาบคายก็จะลงหมดทุกเรื่อง เพราะเห็นว่าผู้อ่านแต่ละคนอาจจะชอบแนวเรื่องที่ไม่เหมือนกัน ในปัจจุบันยังใช้ระบบให้นักเขียนแต่ละคนลงเรื่องของตนเอง และทางเว็บก็จะมีระบบสแกน อย่างแรกคือการสแกนคำหยาบ หลังจากนั้นจะมีทีมงานเข้าไปสแกนดูทุกวันว่าเรื่องที่เข้ามาใหม่นั้นเหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสมก็จะมีปุ่มกดแจ้งลบทันที บางเรื่องก็คิดว่าเหมาะกับผู้อ่านอายุ 19-20 ปี แต่อาจจะไม่เหมาะสำหรับเด็กอายุน้อยกว่านั้นก็ต้องให้คำแนะนำ

ผู้วิจัยเห็นว่าหากพิจารณาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการเขียนในเว็บไซต์เด็กดีจะพบว่ามีการจัดระบบในการสืบค้นไว้เป็นอย่างดี และเพื่อให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม ในช่วงแรกของการวิจัยพบว่าโครงสร้างเว็บเด็กดีมีส่วนประกอบสำคัญ 7 ส่วน ดังนี้

1. นักเขียน *Highlight* เป็นการแจ้งข่าวสารและกระทู้ที่น่าสนใจ ตลอดจนแนะนำนิยายในเว็บไซต์ จัดทำโดยคอลัมนิสต์ของเว็บที่มีทั้งหมด 5 คน และผู้วิจัยจะเข้ามาดูคอลัมน์นี้เป็นบางครั้งเพื่อค้นหากิจกรรมและกระทู้ที่เกี่ยวกับการวิจารณ์

2. *Top Chart* จัดอันดับผลงานฮิต เป็นส่วนที่จัดอันดับบทความตามสถิติผู้เข้าชมแบ่งตามประเภทที่ทางเว็บเป็นผู้จัด ได้แก่ฟรีสไตล์ มีสาระ และไลฟ์สไตล์ ผู้วิจัยเห็นว่าถึงแม้ นิยายในส่วนนี้จะมีผู้เข้าชมจำนวนมาก แต่เมื่อเข้าชมแต่ละเรื่องแล้วกลับพบว่าผู้ที่มาแสดงความคิดเห็นในนิยายเหล่านี้ส่วนมากจะเป็นแฟนคลับ ซึ่งก็ไม่ได้แสดงความคิดเห็นมากไปกว่าชื่นชม พูดถึงบทบาทของตัวละคร และเร่งให้นักเขียนรีบเขียนตอนต่อไป ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าจำนวนผู้เข้าชมไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจารณ์

3. *Book of the Month* เป็นการคัดเลือกนิยายของสมาชิกที่ได้รับการตีพิมพ์มาเป็นหนังสือประจำเดือน จะมีการสัมภาษณ์นักเขียนและวิจารณ์หนังสือ (preview) โดยคอลัมนิสต์

ของเว็บไซต์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมบทสัมภาษณ์จากคอลัมน์นี้ไว้ทุกเดือนที่มีการทำคอลัมน์นี้ (บางเดือนไม่มี) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลในการวิเคราะห์

4 **เคล็ดลับนักเขียน** เป็นคอลัมน์แนะนำการเขียนจากคอลัมนิสต์ แต่หลายครั้งจะเป็นการนำกระทู้ที่น่าสนใจจากเว็บบอร์ดนักเขียนขึ้นมาไว้ในคอลัมน์นี้ ซึ่งบางกระทู้จะมีประเด็นวิพากษ์วิจารณ์

5 **ผลงานที่ได้ตีพิมพ์** เป็นการรวบรวมผลงานจากนักเขียนในเว็บเด็กดีที่ได้รับการตีพิมพ์จากสำนักพิมพ์ต่างๆ ตลอดจนรายชื่อสำนักพิมพ์ที่รับตีพิมพ์วรรณกรรมในอินเทอร์เน็ต ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อผลงานที่ได้ตีพิมพ์ไว้ทั้งหมดแล้วเพื่อสะดวกต่อการติดต่อนักเขียนและสำนักพิมพ์ในภายหลัง

6 **บอร์ดนักเขียน** เป็นสถานที่พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่มนักเขียน โดยจะมีการจัดทำ Top 5 กระทู้ที่มีผู้เข้าชมสูงสุดในรอบ 3 วัน บ่อยครั้งจะมีประเด็นเกี่ยวกับการวิจารณ์งานเขียนในเว็บเด็กดี หรือการหาแนวทางพัฒนางานเขียนให้ดีขึ้น ตามปกติผู้วิจัยจะเข้าชมกระทู้ Top 5 ก่อนเพื่อค้นหากระทู้ที่น่าสนใจ จากนั้นจึงดูกระทู้ที่เหลือที่มีประเด็นการวิจารณ์

7 **สารบัญของนิยายแต่ละเรื่องของนักเขียน** ประกอบด้วย

7.1 **แนะนำนิยายของตนเองอย่างสั้นๆ** ส่วนนี้จะมีสถิติผู้เข้าชม ผู้แสดงความคิดเห็น จำนวนแฟนพันธุ์แท้ ฯลฯ

7.2 **สารบัญ** จะสามารถคลิกเข้าไปอ่านตอนที่ต้องการได้ทันที พร้อมวันที่ปรับปรุงครั้งล่าสุด เพื่อที่ผู้อ่านจะได้ทราบว่า ในตอนนั้นๆ ผู้เขียนได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเขียนหรือไม่

7.3 **ส่วนแสดงความคิดเห็น** ในบางครั้งจะมีผู้มาวิจารณ์นิยายที่ส่วนนี้ และเป็นสถานที่สำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เขียนและผู้วิจารณ์ ตลอดจนเป็นเสมือนสมุดเยี่ยมของเพื่อนๆ และแฟนนิยายอีกด้วย

แต่ระยะต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบในเว็บไซต์ กล่าวคือผู้จัดทำเว็บไซต์ก็ได้ปรับปรุงระบบให้ใช้งานได้สะดวกมากขึ้นในชื่อว่า my.id version 2.0 และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเขียนมีระบบใหม่ดังต่อไปนี้

1. **my recommend** พื้นที่สำหรับให้นักเขียนแนะนำผลงานที่คิดว่าดีที่สุดของตนเอง

2. **ระบบวิจารณ์นิยาย** เดิมการวิจารณ์นิยายออนไลน์ในเว็บเด็กดีจะต้องกรอกข้อความลงในส่วนคอมเมนต์ แต่ในระบบใหม่ ผู้จัดทำเว็บไซต์ได้แบ่งส่วนสำหรับวิจารณ์โดยเฉพาะ ผู้วิจารณ์สามารถให้ดาว (เต็มห้าดาว) และเขียนบทวิจารณ์ในส่วนนี้ได้ทันที ส่วนผู้อ่านก็สามารถที่จะโหวตว่าเห็นด้วยหรือไม่กับบทวิจารณ์ได้ด้วย อย่างไรก็ตาม นักวิจารณ์ในเว็บไซต์บางกลุ่มยังคงวิจารณ์ในช่องคอมเมนต์ของนิยายเช่นเดิม

3. ทำเนียบนักเขียน คือฐานข้อมูลผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ของนักเขียนในเว็บ ในระยะแรกมีนักเขียนบางคนนำผลงานของตนเองที่ยังไม่ได้รับการตีพิมพ์เข้าไปสวมรอย จึงทำให้ผู้จัดทำเว็บไซต์ต้องตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนขึ้นในระยะหลัง

4. ระบบแฟนคลับ นักเขียนสามารถดูรายชื่อของแฟนคลับของตนทั้งหมด และสามารถส่งข้อความถึงแฟนคลับได้ทันที ส่วนนักอ่านที่เป็นแฟนคลับจะทราบได้ทันทีเมื่อนิยายมีการลงตอนใหม่

ผู้วิจัยเห็นวาระบบใหม่ต่างๆ เหล่านี้ไม่เพียงแต่อำนวยความสะดวกให้กับนักเขียนและนักอ่านเท่านั้น ยังแสดงให้เห็นว่าผู้จัดทำเว็บไซต์ให้ความสำคัญกับการวิจารณ์ในส่วน of นักเขียนด้วย แต่ระบบที่เน้นการให้ดาวก็ไม่ได้ก่อให้เกิดการวิจารณ์ที่จริงจังไปกว่าเดิมนัก เพียงแต่เพิ่มความสะดวกในการค้นหาทวิวิจารณ์เท่านั้น อย่างไรก็ตามระบบต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นนั้นเกิดมาจากความต้องการของผู้ใช้ อันช่วยยืนยันให้เห็นว่านักเขียนในเว็บเด็กดีมีความสนใจประเด็นที่เกี่ยวกับการวิจารณ์ การได้รับการตีพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ผลงานของตน และแฟนคลับมากเป็นพิเศษ

จากปัจจัยข้างต้นนับเป็นพื้นฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดพื้นที่และประชาคมวรรณกรรมออนไลน์ และนักเขียนหน้าใหม่ในเว็บเด็กดี เพราะเว็บนี้เป็นช่องทางที่เปิดกว้างให้นักเขียนรุ่นใหม่สามารถที่จะเสนอผลงานของตนได้อย่างง่ายดาย และเสนองานได้อย่างอิสระทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหา ขณะเดียวกันนักเขียนจำนวนหนึ่งก็ใช้พื้นที่ออนไลน์เพื่อศึกษา หาข้อมูล และหาวัตถุดิบในการเขียนมาจากอินเทอร์เน็ต เช่น การเขียนนิยายที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเอเชียกลาง เป็นประเทศที่สมมุติขึ้นโดยมีพื้นฐานข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตในเรื่องภูมิประเทศ ภูมิอากาศ วัฒนธรรม เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ประเพณีการแต่งงาน การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสนักอ่านจะสามารถเข้าไปอ่านเพียงอย่างเดียว หรือสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเขียนด้วยการแก้คำผิด หรือแนะนำว่าเรื่องน่าจะเป็นอย่างไร หากนักเขียนเห็นด้วยกับข้อเสนอของผู้อ่าน นักเขียนก็จะแก้ไขนิยายของตนใหม่ และแจ้งให้ผู้อ่านทราบว่าตนได้รีไรต์ตอนนี้แล้ว ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเช่นนี้ก่อให้เกิดมิตรภาพระหว่างกันและช่วยให้เกิดเป็นสังคมที่ใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีนักเขียนเริ่มมีบล็อกส่วนตัวก็จะมีห้องส่วนตัว และทำเป็นไดอารี่รูปภาพ หรือ ส่งข้อความไปหากันให้เข้าไปดูบล็อกกันแล้วดิชมได้ นับตั้งแต่มีนักเขียนนิยายที่เคยแต่งไว้เรื่องต่างๆ มารวมกันไว้ก็ช่วยสร้างให้เกิดเป็นสังคมเล็กๆ สังคมอีกทางหนึ่งด้วย

หากจะพิจารณาเฉพาะประชาคมวรรณกรรมออนไลน์ที่เกิดขึ้นในเว็บเด็กดีจะพบว่าพื้นที่เห็นนี้มีองค์ประกอบของบริบทวรรณกรรมอย่างครบถ้วน ทั้งนักเขียน นักอ่าน นักวิจารณ์ บรรณาธิการ สำนักพิมพ์ และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ จึงอาจเรียกได้ว่าเกิดกระบวนการสร้าง เสพ และแพร่กระจายงานอย่างครบวงจร อาจกล่าวในอีกแง่หนึ่งได้อนิยายออนไลน์เป็นสังคมจำลองในโลกไซเบอร์ แต่ก็สามารถสร้างความฝันและความหวังให้กับนักเขียนรุ่นใหม่

อยากจะมีเรื่องที่ตนเองแต่งออกสู่สายตาผู้อ่านทั่วไปอย่างเสรี นิยายออนไลน์นับเป็นหนทางแรกของการก้าวสู่เวทีนักเขียน เพราะสร้างโอกาสที่จะเผยแพร่ผลงานของตนเอง โดยไม่ต้องรอนำเรื่องไปเสนอสำนักพิมพ์ และจากการสัมภาษณ์พบว่านักเขียนหลายคนยอมรับว่าพื้นที่อินเทอร์เน็ตนับเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างในคนที่ไม่มีเงินแต่ไม่กล้าแสดงออกในโลกแห่งความจริงได้ใช้พื้นที่ตรงนี้สร้างสรรค์สิ่งที่ตนฝันให้เป็นจริงขึ้นมา

ประชาคมแห่งนี้มิได้เกิดเฉพาะในกลุ่มนักเขียนเท่านั้น เพราะพื้นที่ของนักเขียนได้เชื่อมโยงกับพื้นที่ของผู้อ่านไปด้วยโดยปริยาย เมื่อนักเขียนนำเสนอผลงานของตนไว้ นักอ่านก็สามารถที่เข้ามาเลือกอ่านผลงานในแนวหรือเรื่องที่ตนชื่นชอบอย่างเสรีด้วยเช่นกัน การอ่านในครั้งนี้มีข้อดีคือ ไม่เสียค่าใช้จ่าย และมีเรื่องให้เลือกอ่านหลากหลายประเภท ขณะเดียวกัน ผู้อ่านยังสามารถติดต่อ พูดคุยและแสดงความคิดเห็นกับนักเขียนได้โดยตรง ทั้งการเสนอความคิดเห็น ดี ชม หรือเสวนาและเปลี่ยนความเห็นกับนักเขียนได้เป็นประจำผ่านพื้นที่แสดงความเห็นในตอนท้ายของนิยายแต่ละตอน บางครั้งข้อความแสดงความคิดเห็นจากคนอ่านก็เป็นกำลังใจให้นักเขียนพัฒนา และปรับปรุงผลงานของตนต่อไป ในกรณีที่ผู้อ่านไม่ต้องการเพียงเสนอความเห็นสั้นๆ ก็มีการเปิดพื้นที่สำหรับเขียนวิจารณ์โดยตรงทั้งในรูปของบทวิจารณ์ และกระทู้เพื่อเสนอทัศนะวิจารณ์เกี่ยวกับวรรณกรรมออนไลน์ในประเด็นต่างๆ ไปด้วย ในอีกแง่หนึ่ง ผู้อ่านบางคนยอมรับว่าการติดตามนิยายที่ลงเป็นตอนๆ นั้นตื่นเต้นกว่า เนื่องจากต้องคอยลุ้นว่าตอนต่อไปจะดำเนินไปอย่างไร ด้วยเหตุนี้ นิยายออนไลน์จึงไม่เพียงเหมาะสำหรับผู้ที่รักการอ่านเท่านั้น แต่ยังเหมาะกับนักเขียนที่อยากพัฒนาฝีมือของตัวเองด้วย ดังที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่านักเขียนที่ดีย่อมมาจากการอ่านงานเป็นจำนวนมากด้วย

คุณวโรส ไรชนะ เว็บมาสเตอร์ของเว็บเด็กดีเสนอมุมมองที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่กว้างกว่านักเขียนกับผู้อ่าน โดยชี้ให้เห็นข้อดีของการมีนิยายออนไลน์มาลงบนหน้าเว็บไซต์ว่าถือเป็นสื่อกลางให้กับสำนักพิมพ์ได้อีกทางหนึ่ง หากนิยายเรื่องใดได้รับความนิยมสูงจากนักอ่าน และสำนักพิมพ์ใดสนใจจะนำไปพิมพ์ก็สามารถติดต่อกับเจ้าของผลงานได้โดยตรง จากการสำรวจพบว่ามีสำนักพิมพ์อย่างน้อย 23 แห่งมาติดต่อขอผลงานของนักเขียนหน้าใหม่ที่ลงผลงานในเว็บเด็กดีไปตีพิมพ์ รวมจำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์แล้วประมาณ 500 เรื่อง (ข้อมูลตั้งแต่ 2548 – 31 มกราคม 2551) อาจกล่าวได้ว่า วิธีนี้คือการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ตจะเป็นตัวเชื่อมทั้งโลกเข้าเป็นหนึ่งเดียวกัน พื้นที่เว็บไซต์นอกจากจะเป็นแหล่งแสดงผลงานของนักเขียนหน้าใหม่แล้ว ยังมีการเปิดให้บริการเว็บบอร์ดนิยายออนไลน์ของสำนักพิมพ์แต่ละแห่งเองด้วย พื้นที่ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการเขียนให้กับนักเขียนด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ความได้เปรียบอีกประการหนึ่งของนิยายที่เคยลงเว็บมาก่อนนั้นคือ งานดังกล่าวกลายเป็นงานจะขายดี เนื่องจากเป็นงานที่ผู้อ่านเคยได้อ่านในเว็บมาบ้างแล้ว หรือติดตามอ่านมาโดยตลอด เมื่อเขียนจบก็ได้รับการนำมาตีพิมพ์เป็นเล่ม เมื่อพิมพ์ออกมาก็มีคนรู้จักอยู่แล้ว ลักษณะเช่นนี้เป็นเหมือนการโปรโมทหนังสือดังกล่าวกับ

สำนักพิมพ์ไปในตัว ขณะเดียวกันเว็บเด็กดีก็ยังช่วยโปรโมทให้กับสมาชิกกว่าหกแสนคนของตนด้วยไปพร้อมกัน¹²

ผู้วิจัยพบว่าข้อสังเกตจากการสัมภาษณ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับพื้นที่อินเทอร์เน็ตบ่งชี้ว่า แม้ประชาคมส่วนใหญ่ในพื้นที่แห่งนี้จะเริ่มรู้จักและมีปฏิสัมพันธ์กันในโลกเสมือนก่อน แต่ในท้ายที่สุดพื้นที่ในชุมชนออนไลน์เหล่านี้สามารถที่จะพัฒนาไปสู่การรวมตัวและการสร้างประชาคมกันในสังคมจริงๆ นอกพื้นที่อินเทอร์เน็ตด้วย การเกิดของประชาคมในลักษณะนี้มีได้มีเพียงเฉพาะในเว็บไซต์เด็กดีเท่านั้น แต่เกิดขึ้นทั่วไปทั้งในบล็อกของนักเขียน และนักวิจารณ์ หรือแม้แต่เว็บของสำนักพิมพ์ด้วย และประชาคมออนไลน์ที่เกิดขึ้นนั้นมีในหลายลักษณะ ทั้งในกรณีของนักเขียนต่อนักเขียนที่มักจะช่วยเหลือกันในเรื่องการอ่าน การตรวจสอบข้อมูลในการเขียน และการเป็นกำลังใจให้กันและกัน และมีนักเขียนหลายกลุ่มที่นัดพบและพัฒนาความสัมพันธ์เหล่านี้เพิ่มเติมในโลกที่เป็นจริงด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเขียนกับนักอ่าน นักเขียนส่วนมากจะอยู่ใน my.id (blog) ของตนเอง โพสต์นิยายและโต้ตอบกับผู้อ่านอยู่ในนั้น อาจถือได้ว่า my.id ของนักเขียนแต่ละคนเป็นสังคมย่อยๆ ส่วนมากนักเขียนเหล่านี้ไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับใครนอกจากกลุ่มผู้อ่านของตนเอง ในส่วนของเว็บบอร์ดซึ่งเปรียบเสมือนสังคมใหญ่จะมีสมาชิกและนักเขียนที่เป็นขาประจำอยู่ไม่กี่คนที่ตั้งกระทู้ในเรื่องต่างๆ ตลอดจนจัดทำกิจกรรมทั้งนอกและในเว็บไซต์ สำหรับการจัดกิจกรรมต่างๆ ในเว็บ เช่น การจัดกีฬาในเว็บ การเล่นเกมในกระถู่ และการณรงค์ต่อต้านการใช้ภาษาวิบัติ เป็นต้น ผู้อ่านที่ชื่นชอบนิยายเรื่องใดก็จะสมัครเป็น “แฟนพันธุ์แท้” ของนิยายเรื่องนั้น (เป็นระบบของเว็บไซต์ที่ทำให้ผู้เป็นแฟนพันธุ์แท้สามารถเข้าถึงนิยายที่ตนสมัครได้ทันที) นอกจากจะสามารถเข้าถึงนิยายที่ตนเป็นแฟนได้ทันทีแล้ว ผู้อ่านที่ชื่นชอบนิยายจนคลั่งไคล้มากๆ ก็อาจจะปกป้องเมื่อมีผู้มาวิจารณ์นิยายเรื่องนั้นๆ โดยไม่สนใจว่าเนื้อหาที่บทวิจารณ์กล่าวถึงจะถูกต่องหรือไม่ เพราะเพียงแต่ไม่ต้องการให้ผู้ใดมาตำหนินิยายที่ตนชอบ ไม่ว่าจะในประเด็นใดก็ตาม ที่ผ่านมามีนักวิจารณ์หลายคนนำประเด็นนี้ไปดัดพ้อในเว็บบอร์ดด้วย อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเขียนต่อนักอ่านที่เป็นรูปธรรมที่สุดคือกลุ่มแฟนคลับ

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเขียนกับนักวิจารณ์ นับเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นที่นิยมมากที่สุด เนื่องจากนักเขียนหน้าใหม่ส่วนใหญ่เรียกร้องอยากให้นักวิจารณ์ช่วยวิจารณ์งานของตนเพื่อชี้ข้อบกพร่องต่างๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขผลงาน แต่ในกรณีของนักเขียนที่มีชื่อเสียง หรืองานจำนวนหนึ่งที่ได้รับการพิมพ์แล้วไม่ค่อยปรารถนาให้ผู้ใดมาวิจารณ์งานของตน โดยเฉพาะการวิจารณ์เชิงตำหนิ จึงเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักเขียนกับนักวิจารณ์ โดยเฉพาะนักวิจารณ์ที่เป็น “นักสับ” มักจะมีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยราบรื่นและไม่เป็นมิตรนัก

¹² สลิลทิพย์ เลิศพงศ์ภรณ์ กระถู่ “นิยายออนไลน์เวทีของนักเขียนหน้าใหม่”¹² <http://www.dek-d.com/content/view.php?id=4239>

เพราะท่าทีที่ก้าวร้าว ถ้อยคำที่รุนแรง และการวิจารณ์ที่ขาดเหตุผลของนักสืบบางคน ทำให้นักเขียนหน้าใหม่จำนวนไม่น้อยหมดกำลังใจ และทอดอวยจนเลิกเขียนงานไป

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างนักอ่านกับนักอ่านจำนวนมากมักจะเกิดนอกพื้นที่อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนใหญ่ เพราะเมื่อนักอ่านออกมาร่วมกิจกรรมพบปะนักเขียน หรือร่วมกิจกรรมของสำนักพิมพ์แล้วก็กลายเป็นเพื่อนกันต่อไป บางครั้งกลุ่มผู้อ่านเหล่านี้ก็รวมตัวกันจัดกิจกรรมภายในกลุ่มกันเอง โดยมีนักเขียน หรือสำนักพิมพ์เป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์เท่านั้น

ในกรณีของความสัมพันธ์ระหว่างนักอ่านต่อนักวิจารณ์ยังไม่ชัดเจนนัก เพราะกลุ่มวิจารณ์ หรือนักวิจารณ์ยังเป็นกลุ่มใหม่ในพื้นที่แห่งนี้ แต่หากจะแทนนักวิจารณ์ด้วยคนดังในบอร์ดนักเขียนที่ทำหน้าที่ตั้งกระทู้ที่แสดงทัศนะเชิงวิจารณ์ ก็พบว่าความนิยมของผู้อ่านต่อนักตั้งกระทู้เหล่านี้ก็ไม่ต่างจากความสัมพันธ์และความนิยมระหว่างนักอ่านต่อนักเขียนเลย

ในกลุ่มนักเขียนกับบรรณาธิการ (สำนักพิมพ์) ส่วนใหญ่เริ่มจากการติดต่อกันทางอินเทอร์เน็ตเพื่อขอพิจารณาผลงานก่อนตีพิมพ์ เมื่อรู้จักกันระดับหนึ่งจนนักเขียนคนนั้นกลายมาเป็นนักเขียนคนหนึ่งของสำนักพิมพ์ก็เริ่มมีการจัดกิจกรรมและพบปะกันบ่อยครั้งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักพิมพ์แจ่มใสที่มีกิจกรรมให้นักเขียนมาพบปะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันร่วมกับบรรณาธิการอยู่เสมอ

ความสัมพันธ์ระหว่างนักอ่านกับสำนักพิมพ์ จะพบว่าความสัมพันธ์ของกลุ่มนี้มีให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมที่สุด และแพร่หลายมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสัมภาษณ์คุณศุภกร วัฒนาสุทธีวงศ์ ผู้อำนวยความสะดวกงานธุรกิจของสำนักพิมพ์แจ่มใสยืนยันว่ากลุ่มนักอ่านที่เป็นวัยรุ่นจะนิยมเข้าร่วมกิจกรรมการพบปะ สังสรรค์กัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดพบกันระหว่างแฟนคลับ หรือการพบนักอ่านกับนักเขียน ก็จะได้รับคำตอบรับจากนักอ่านกลุ่มนี้มากเป็นพิเศษ บางครั้งแม้ว่าสำนักพิมพ์จะไม่ได้เป็นผู้จัด กลุ่มนักอ่านก็มีการจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ระหว่างกันเอง ในขณะที่กลุ่มนักอ่านที่เป็นวัยผู้ใหญ่จะไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะนี้ แต่นิยมจะซื้อหนังสือไปอ่านคนเดียวเงียบๆ มากกว่า นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างนักอ่านกับสำนักพิมพ์ยังมีทั้งในกรณีของการส่งความเห็นผ่านทางอีเมล จะเห็นได้ว่าบางสำนักพิมพ์ตั้งหน่วยงานหนึ่งขึ้นมาทำหน้าที่ดูแลนักอ่านที่ติดต่อสำนักพิมพ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะ

สุดท้ายคือความสัมพันธ์ของนักเขียน / นักอ่าน กับเว็บมาสเตอร์ หากนักเขียนและนักอ่านมีปัญหาต่าง ๆ ระหว่างการใช้บริการในพื้นที่อินเทอร์เน็ตก็สามารถติดต่อขอคำแนะนำ และความช่วยเหลือจากเว็บมาสเตอร์ได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีการพบปะสังสรรค์กันในโลกแห่งความเป็นจริงระหว่างเว็บมาสเตอร์ นักเขียน และนักอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และงานมหกรรมหนังสือระดับชาติ บางครั้งเว็บมาสเตอร์ทำหน้าที่แทนนักเขียนเพื่อติดต่อกับสำนักพิมพ์ในกรณีการจัดประกวดหนังสือในเว็บไซต์

ความสัมพันธ์ของประชาคมอินเทอร์เน็ตแบบอุดมคติเริ่มถูกบิดผันและแปรเปลี่ยนไปเมื่อมีเรื่องผลประโยชน์และธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังเช่นในกรณีที่งานวรรณกรรมออนไลน์เป็น

ที่ต้องการของสำนักพิมพ์มากขึ้น เพราะนำชื่อเสียงและคำตอบแทนมาให้ จะเห็นว่าในช่วงหลังๆจะมีนักเขียนบางคนเริ่มลอกและขโมยผลงานมากขึ้น ทั้งลอกพล็อต และนำไปเปลี่ยนชื่อตัวละคร หรือแปลงบทสนทนาบางบท หรือการลอกทั้งหมดโดยไม่ปรับเปลี่ยนเลยก็มี การลอกงานเช่นนี้มีทั้งลอกเพื่อเสนอเป็นงานของตนแต่เฉพาะในงานวรรณกรรมออนไลน์ หรือนำงานที่ลอกไปเสนอกับสำนักพิมพ์ บางรายก็ได้รับการตอบรับที่จะตีพิมพ์ หรือได้ตีพิมพ์ผลงานที่ลอกนั้นก็มี แต่ความเข้มแข็งของประชาคมที่สูงมากนี้ช่วยลดทอนปัญหานี้ไปได้มาก เพราะหากมีการเฝ้าลอกงานกันขึ้น ประชาคมก็จะรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ถูกลอกงาน และร่วมกันประณามคนที่ลอกผลงาน ขณะที่เว็บมาสเตอร์ก็แบนผลงานของผู้ลอกงาน นักเขียนและผู้อ่านบางกลุ่มก็ร่วมกันหาหลักฐาน และยืนยันเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่นักเขียนที่ถูกลอกผลงานนั้นๆ ส่วนใหญ่นักเขียนเจ้าของต้นฉบับจะได้รับความเป็นธรรมและสามารถที่จะได้ผลงานของตนคืนมาเสมอ แม้ว่าผลงานบางเล่มตีพิมพ์ไปแล้ว สำนักพิมพ์ก็พร้อมที่จะยกเลิกสัญญากับนักเขียนที่ลอกงาน และเปลี่ยนมาทำสัญญากับนักเขียนเจ้าของต้นฉบับแทน

ผู้วิจัยเห็นว่าอินเทอร์เน็ตมิได้มีความโดดเด่นเฉพาะการสร้างประชาคมวรรณกรรมในพื้นที่ใหม่เท่านั้น แต่ยังเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วย จะเห็นได้ว่ากลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในประชาคมแห่งนี้มีความสนใจที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเขียน จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่านักเขียนหน้าใหม่จำนวนมากต้องการความรู้ที่เกี่ยวกับการเขียนและการพัฒนาการเขียนอย่างมาก ขณะเดียวกันก็มีนักเขียนจำนวนหนึ่งที่มีประสบการณ์มากกว่าก็พร้อมที่จะนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อนักเขียนรุ่นหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน "บอร์ดนักเขียน" ในเว็บไซต์เด็กดี นับเป็นชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในแง่การสอนการเขียน การนำเสนองานต่อสำนักพิมพ์ และรวมไปถึงการวิจารณ์ด้วย ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าในชุมชนแห่งนี้ต่างร่วมกันทำหน้าที่เสมือนพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา เป็นกำลังใจ รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาดังๆ ให้กันและกัน แม้ว่าในบางครั้งสมาชิกบอร์ดหลายคนจะออกมาดำเนินกฎเกณฑ์ กติกา หรืออิทธิพลของศักดินาเว็บบอร์ดบางคนก็สร้างกระแสบางอย่างในหมู่สมาชิก แต่สมาชิกส่วนใหญ่ยังคงรู้สึกผูกพันกับประชาคมแห่งนี้เสมอและอยากให้พื้นที่แห่งนี้มีแต่ความรัก ความเข้าใจ และถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างกันเช่นเดิม แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าเว็บไซต์เด็กดีถูกมองว่าเป็นพื้นที่เฉพาะของวัยรุ่น จึงอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญทางวรรณศิลป์ หรือแม้แต่นักวิจารณ์อาชีพไม่สนใจที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของประชาคมแห่งนี้ ด้วยเหตุนี้ ความรู้ของคนส่วนใหญ่ในประชาคมแห่งนี้จึงใกล้เคียงกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ในแนวนอน ในแง่นี้จึงตรงกับข้อสังเกตของคุณอรรพภาค เล้าจินตนาศรี ว่าการรับรู้ของโลกไซเบอร์เป็นการรับรู้แบบแนวนอน คือการส่งทอดความรู้ในคนกลุ่มเดียวกันที่มีรุ่นอายุและมีประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกัน ความเข้มข้นในด้านความรู้จึงน้อยกว่า ประกอบกับความถูกต้องของการส่งทอดความรู้ในอินเทอร์เน็ตยังเป็นความรู้ที่ยังไม่ได้รับการยืนยันว่าถูกต้อง จึงต่างจากความรู้ของโลกภายนอกที่งานเขียนส่วนใหญ่ได้รับการตรวจสอบข้อมูลก่อนนำเสนอ มีทั้ง

เชิงอรรถ และบรรณานุกรมที่เชื่อถือได้ และการถ่ายทอดความรู้ร่วมที่เกิดขึ้นมีทั้งแบบ แนวนอนและแนวตั้ง ที่ส่งทอดและรับความรู้ที่สั่งสมมาแล้วเป็นเวลานาน ทั้งยังขาดการเรียนรู้ในแนวตั้ง คือการเรียนรู้จากผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในทางวรรณกรรม เพื่อมาถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนที่แสวงหาและ ต้องการองค์ความรู้เช่นนี้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสังเกตว่ายังมีความผิดพลาดในการถ่ายทอด ส่ง ต่อ และเรียนรู้ข้อมูลระหว่างสมาชิกในประชาคมด้วย อีกทั้งปัญหามางประการที่เกิดจากการ ถกเถียงกันจนไม่อาจหาข้อยุติได้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะขาดผู้ที่มีความรู้มากพอที่จะชี้แจงหรือ ตัดสินชี้ขาด ขณะเดียวกันก็ขาดกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำและ อธิบายความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ กิจกรรมที่น่าจะส่งเสริมให้เกิดในประชาคมแห่งนี้คือ การสร้างสังคมการเรียนรู้ในแนวตั้งให้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ในแนวนอนที่มีอยู่อย่าง เข้มข้นแล้ว ก็น่าจะช่วยสร้างและพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

5. วรรณกรรมออนไลน์

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาวรรณกรรมออนไลน์ไม่ได้เป็นที่รู้จักแต่เฉพาะในกรอบของพื้นที่ อินเทอร์เน็ตอีกต่อไป เนื่องจากวรรณกรรมออนไลน์ได้ถูกแปรสภาพออกมาเป็นหนังสือเล่ม มากขึ้น หนังสือที่ดีพิมพ์วรรณกรรมออนไลน์เป็นที่รับรู้ของผู้อ่านทั่วไป และได้รับการตอบรับ จากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถแย่งส่วนแบ่งการตลาดของหนังสือได้เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้กระแสนวนวรรณกรรมออนไลน์เบียดขับวรรณกรรมกระแสหลัก ของไทย ดังตัวอย่างที่เห็นอย่างเห็นรูปธรรมที่สุดคือ วรรณกรรมกระแสหลักแต่เดิมถูกการผลัก ออกจากชั้นหนังสือแนะนำในร้านขายหนังสือ เนื่องจากในปัจจุบันนโยบายของร้านหนังสือ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับยอดขายเป็นหลัก ซึ่งเป็นการเน้นขายหนังสือที่ "ขายดี" มากกว่า "ขายหนังสือดี"

ผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลกระทุ้งของ "คนเหนือเทพ"¹³ แสดงภาพรวมของจุดกำเนิดของงาน วรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตอย่างชัดเจนว่า ตั้งแต่แฮรี่ พอตเตอร์ ของ เจ.เค. โรว์ลิง ทำให้เกิด กระแสโรงเรียน เวทมนตร์ และสัตว์วิเศษ จนกลายเป็นที่นิยมไปทั่วโลก เมื่อหลายคนเห็นว่า หนังสือเป็นที่นิยม สร้างรายได้ จึงหันมาเขียนบ้าง ซึ่งประเด็นนี้นับเป็นจุดกำเนิดของ ดร. ปิอบ ที่โด่งดังในประเทศไทย เมื่อวัยรุ่นไทยเห็นก็อยากเป็นนักเขียนจึงเริ่มเขียนบ้าง และเฟื่องฟูมาก ที่สุดเมื่อนิยายเกาหลีสืบแพร่หลายเข้ามา เมื่อพิจารณาประเภทนิยายในเว็บไซต์เด็กดี ผู้วิจัย พบว่าการแบ่งประเภทของงานเขียนของเว็บไซต์ดังกล่าวแตกต่างจากการแบ่งในชนบ วรรณกรรมที่รู้จักกัน เพราะบางกลุ่มในวรรณกรรมชนบก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของวรรณกรรม หลักเท่านั้น เช่น หักมุม ก็เป็นเพียงกลวิธีการเขียนของงานวรรณกรรมเท่านั้น ไม่ได้แยก ออกมาเป็นแนวหนึ่งแนวใดต่างหาก เช่นเดียวกับ อดีต ปัจจุบัน อนาคต ก็ไม่อาจถือเป็น แนวทางหนึ่งได้ เว็บไซต์เด็กดีแบ่งการเขียนนิยายออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

¹³ <http://forwriter.com/mysite/forwriter.com/webboard/question.asp?QID=831>

- 1) ประเภทนิยายรัก แบ่งเป็น 3 แนวคือ รักหวานแหวว ซึ่งกินใจ และ รักเศร้าๆ
- 2) ประเภทนิยายตื่นเต้นเร้าใจ แบ่งเป็น 9 แนวคือ แฟนตาซี ผจญภัย สืบสวน ระทึกขวัญ สงคราม หักมุม กำลังภายใน วิทยาศาสตร์ และ อดีต ปัจจุบัน อนาคต
- 3) ประเภทนิยายสบายๆ แบ่งเป็น 9 แบบ คือ นิทาน กลอน จิตวิทยา สังคม สบายๆ คลายเครียด แฟนฟิค ตลกขบขัน วรรณกรรมเยาวชน และ อื่นๆ

ด้วยเหตุนี้ ปรากฏการณ์ของวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตจึงไม่เพียงแต่เปิดโลกวรรณกรรมจากการอ่านจากวรรณกรรมแนวขนบไปสู่วรรณกรรมออนไลน์เท่านั้น แต่ข้อมูลของวรรณกรรมออนไลน์ในเว็บไซต์เด็กดียังชี้ให้เห็นว่าวรรณกรรมเหล่านี้ยังสร้างแนวเรื่องแบบใหม่ที่ไม่นิยมชมชอบ หรือได้รากฐานมาจากวรรณกรรมไทยดั้งเดิมอย่างน้อยที่สุด 4 แนว คือ

5.1 แนวหวานแหวว

จากข้อมูลทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อสังเกตของ Sirisobhakya ในกระทู้ "จริงหรือ? พลอตนิยายแฟนตาซีไม่จำเป็นต้องวางพลอตให้ยิ่งใหญ่อลังการก็เก่งได้"¹⁴ และในกระทู้ "เรื่องซ้าซากของนิยายหวานแหววในเว็บเด็กดี"¹⁵ ของ cammy ช่วยให้เข้าใจถึงลักษณะของนิยายแนวหวานแหววได้ชัดเจนขึ้นว่านิยายแนวนี้นักได้แรงบันดาลใจหรืออิทธิพลแนวเรื่องมาจากนิยายเกาหลีสและการ์ตูนญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ โดยพระเอกต้องหล่อ เจ้าชู้ หู รัวย เน้นความไฮโซ แต่ส่วนใหญ่จะเลวทำอะไรก็ดูดีไปหมด แต่โง่ในเรื่องความรัก และมักเข้าใจผิดกับนางเอกตลอด ปากจัด หูเบา ส่วนนางเอกต้องปัญญาอ่อน ปากจัด ชุ่มช้ำม ฐานะยากจน ครอบครัวธรรมดา ฯลฯ แต่มีข้อดีอย่างเดียวนือน่ารักและไร้เดียงสา ส่วนมากนางเอกมักเป็นฝ่ายที่จีบผู้ชายมากกว่าที่จะรอให้ผู้ชายมาจีบ ชอบตามดื้อ นิยายเหล่านี้ชอบใช้ภาษาอีโมติคอน เน้นฉากอีโรติก ฉากส่วนใหญ่ที่มักใช้แต่งนิยายรักส่วนใหญ่มักเกิดที่เมืองนอก หรุๆ เช่น อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และนิยายหลายเรื่องไม่มีบทพรรณนาและบทบรรยาย เน้นมีแค่บทสนทนา โดยไม่มีแม้แต่การบรรยายรูปร่างหน้าตาตัวละคร หรือสถานที่

5.2 แนวแฟนตาซี

เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาข้อมูลทั้งหมด โดยเฉพาะความเห็นในกระทู้ "[จิก กัด บ่น] นิยายแฟนตาซีน่าเบื่อแห่งปี"¹⁶ ของ เสล่อนินจาคลาสสิก ที่ช่วยให้มองเห็นรูปแบบเฉพาะของนิยายแฟนตาซีว่า นิยายแนวนี้นางเรื่องได้รับอิทธิพลมาจากภาพยนตร์เรื่อง *The Lord of The Ring* โดยเฉพาะประเด็นการนำเสนอที่เน้นความยิ่งใหญ่ อลังการ แวมหากาพย์ หรือนิยายแปลเรื่อง ราชวาทะราชัน ก็เป็นต้นแบบของงานแฟนตาซีที่ผสมกับเกมคอมพิวเตอร์

¹⁴ <http://www.dek-d.com/board/view.php?id=1125444>

¹⁵ <http://www.dek-d.com/board/view.php?id=1049521>

¹⁶ <http://dek-d.com/board/view.php?id=1052238&pageno=1>

หรือการได้รับอิทธิพลมาจากเรื่อง แฮรี่ พอตเตอร์ ในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนเวทมนตร์ ส่วนแนวเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงที่ปลอมตัวเป็นผู้ชายก็ได้อิทธิพลมาจากเรื่อง หัวขโมยแห่งบารามอส จึงทำให้เกิดลักษณะเฉพาะในการสร้างตัวละคร โดยเฉพาะพระเอกหรือนางเอกนั้น คนใดคนหนึ่งต้องดีพร้อม (perfect) หรืออาจเป็นเจ้าหญิง เจ้าชาย ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเวทมนตร์ โรงเรียนสถาบัน หรือองค์กรต่างๆ ที่มีตัวเด่นของเรื่องประมาณ 4-5 คนที่จะเป็นยอดมนุษย์หรือคนที่มีความสามารถพิเศษกว่ามนุษย์ทั่วไป แนวเรื่องของนิยายแฟนตาซีสามารถแยกเป็นแนวเรื่องได้อีกหลายแนว ไม่ว่าจะเป็นแนวโรงเรียนเวทมนตร์จะเน้นในเรื่อง "มิตรภาพ" จึงมีผู้เสนอว่าหากเพิ่มการเขียนในการสะท้อนภาพของบุคคลในแต่ละด้าน ในแต่ละแง่มุม เนื่องจากแนวเรื่องเรื่องแฟนตาซีเจ้าหญิงเจ้าชาย ความรักหวานแหววส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นความจรรโลงใจในด้านบันเทิงแล้วก็แทบจะหาสาระไม่ได้เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีแนวแฟนตาซีที่รักข้ามภพ รักข้ามมิติ หรือการล่าทะลุมิติ หรือแนวที่ใช้อาณาจักรในตำนานเป็นตัวนำ มีเรื่องการหลงทางหรือมีกุญแจนำทาง หรือแนวที่เกี่ยวกับความรักของปีศาจกับมนุษย์ แต่อย่างไรก็ดี นิยายแนวแฟนตาซีมักเน้นการต่อสู้ฆ่าฟันเป็นสำคัญ ในปัจจุบันแนวแฟนตาซียังสามารถแบ่งเป็นแนวย่อยๆ ได้หลายแนว ไม่ว่าจะเป็นแฟนตาซีแนวโรงเรียน แฟนตาซีรัก แฟนตาซีแนวเกมคอมพิวเตอร์ แนวแฟนตาซีผสมกำลังภายใน เช่น เรื่อง ศาสตราคู่กู่แผ่นดิน และแนวล่าสุดคือดาร์ค แฟนตาซี

5.3 งานแนว Y

งานแนว Y คือนิยายรักร่วมเพศ มี 2 แบบ คือ Yaoi คือนิยายชายรักชาย และ Yuri คือนิยายหญิงรักหญิงนับเป็นงานในรูปแบบใหม่ที่ต่างจากงานวรรณแนวขนบอย่างสิ้นเชิง ซึ่งงานแนว Y จะแทรกอยู่ตามแนวเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานแนวรัก หรือ งานแฟนตาซี และข้อมูลที่ได้จากกระทู้ "[บน] มาตรฐานที่ตกต่ำของนิยาย Y ในปัจจุบันแย่จริง ๆ"¹⁷ ของ micaeal ช่วยให้เห็นการเกิดและแพร่หลายของนิยายแนวนี้นั้นในเว็บเด็กดีได้เป็นอย่างดีว่า เมื่อประมาณเกือบสิบปีที่แล้ว นิยาย Y ยังแทบจะไม่มี หรือมีก็เป็นเพียงแค่งานเล็กๆ จนกระทั่งมีนิยายเรื่อง เก(ย)ไดอารี่ ที่เป็นนิยาย Y ที่ใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 ที่เขียนได้ลื่นไหล ในช่วงแรกผู้ที่เขียนนิยายแนวนี้นั้นเขียนด้วยใจรัก งานเขียนจึงออกมาดีและมีปริมาณน้อย แต่เมื่องานเขียนแนวนี้นี้ได้รับความนิยมมากขึ้น ทำให้มีนักเขียนหน้าใหม่เขียนงานตามกระแสนี้มากขึ้น ในขณะที่นักเขียนคุณภาพที่มีน้อยอยู่แล้วไม่ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะทุกอย่างเป็นเรื่องที่ต้องค่อยเป็นค่อยไปจากการสั่งสมจากประสบการณ์และใจรัก และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับอัตราส่วนแล้ว และมองในภาพรวมจึงเป็นว่านิยาย Y คุณภาพลดลง ในขณะที่นิยาย Y เริ่มเป็นที่แพร่หลายมากขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบันมีนิยาย Y กว่า 3,000 เรื่อง ซึ่งเห็นว่ามีไม่ถึง 20 เปอร์เซนต์ที่มีคุณภาพ เนื่องจากมีผู้แต่งนิยายหลายคนเขียนเรื่องในทำนองนี้หลายเรื่องพร้อมๆ กัน จึงทำให้เรื่องที่แต่งด้วยคุณภาพ อีกทั้งเมื่อกระแสนิยายแนวนี้นั้นเป็นที่นิยมก็มี

¹⁷ <http://dek-d.com/board/view.php?id=1050372&pageno=1>

นักเขียนที่แต่งตามกระแสมากขึ้น จึงมีนักเขียนที่เป็นตัวของตัวเองน้อยมาก ส่วนหนึ่งเป็นการนำพล็อตเรื่องที่มีอยู่มาต่อเติม เปลี่ยนแปลง หรือผสมผสานให้เป็นตัวของตัวเองเท่านั้น

แต่ก็ยังมีผู้เห็นว่านิยาย Y ที่มีคุณภาพยังพอมืออยู่ แต่ถูกกลบด้วยนิยายที่มักง่าย ภาษาที่ไม่ดี ขาดความลื่นไหลในการบรรยาย รวมทั้งภาษาวิบัติด้วย และสาเหตุที่นิยาย Y ที่ออกมาอยู่ได้ดินนั้น เนื่องจากถูกกระแสแอนตี้ขับไล่ไป อีกทั้ง นิยาย y ที่ดินนั้นควรเผยแพร่เฉพาะกลุ่ม (เก็บไว้ใต้ดิน) หรือไม่สามารถอ่านได้ในวงกว้าง เนื่องจากมีผู้แสดงความเห็นว่า นิยาย Y เป็นนิยายเฉพาะกลุ่ม ไม่ใช่เป็นนิยายที่จะนำมาเสนอให้อ่านในวงกว้างได้ เพราะนิยายแนวนี้ต่อให้เขียนดีอย่างไรก็มิได้ต่อต้านอยู่ดี ทั้งยังมีผู้แสดงความเห็นว่านิยาย Y ที่ดีที่เก็บไว้ใต้ดินนั้น ไซ้ว่าไม่สามารถเชิดหน้าชูตาได้ แต่เพราะผู้แต่งไม่ต้องการความเด่นดัง ต้องการเพียงแต่เขียนให้พวกเดียวกันอ่านเท่านั้นพอ หรือเขียนให้ผู้ที่เห็นคุณค่างานของเขาอ่านเท่านั้น และเห็นว่าหากตัดสินว่าเว็บเด็กดีเป็น "บนดิน" นักเขียนนิยาย Y ส่วนหนึ่งไม่นำงานของตนมาโพสต์ไว้ที่เว็บนี้เพราะนิยายบางเรื่องถูกสมาชิกของเด็กดีขโมยไปโพสต์ โดยแอบอ้างชื่อของตัวเองบ้าง หรือไม่แอบอ้าง แต่นำไปโพสต์โดยไม่ขอก็กมี ดังนั้น นักเขียนนิยาย Y ส่วนหนึ่งจึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเว็บนี้ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีผู้แสดงความเห็นเกี่ยวกับนิยาย Y ที่ต้องขายใต้ดิน เพราะว่บนดินใจแคบมากเกินไปจนอยู่ไม่สะดวก หากลงมาใต้ดินก็จะเป็นพื้นที่ที่สามารถเผยแพร่นิยายได้อย่างไม่ต้องกังวลว่าจะไปกระทบรสนิยมของใครบางคน และสาเหตุสำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือ ประเทศไทยยังไม่เปิดกว้างเรื่องรักร่วมเพศจึงมีความเสี่ยงมากที่จะโดนแบน ขณะเดียวกันสำนักพิมพ์ก็เห็นว่าเป็นเรื่องเสี่ยงที่จะตีพิมพ์งานในลักษณะนี้ โดยไม่พิจารณาว่าคุณภาพของงานเท่าใดนัก แต่ยังมีผู้เห็นว่างานแนว Y จะกลายเป็นงานที่ได้รับความนิยมต่อจากแนวหวานแหวว และแฟนตาซี เนื่องจากในขณะนี้สำนักพิมพ์ก็เริ่มที่จะหางานแนวใหม่ๆ ที่ขายง่ายและแปลกใหม่มากขึ้นจึงมีผู้เห็นว่าอีกไม่นานน่าจะเป็นยุคที่งานแนว Y เฟื่องฟู

ยิ่งไปกว่านั้นยังมีบางกลุ่มก็เห็นว่าหากนิยาย Y ที่ดินจะต้องสามารถอ่านในวงกว้างได้ เพราะหากเป็นนิยายที่ตอบสนองเพียงเฉพาะกลุ่มก็ไม่อาจนับว่าเป็นนิยายที่ดีได้ เนื่องจากนิยาย Y ต่างประเทศที่แปลก็มีเนื้อหาเป็นสากล มีประเด็นที่สื่อไม่ต่างจากนิยายปกติที่สามารถสื่อกับผู้อ่านทั่วไปได้ และลักษณะนิยายที่ดินนั้นคือ นิยายที่มีมิติ มีองค์ประกอบความเป็นนิยาย มีประเด็นข้อคิดที่ต้องการสื่อ และสามารถทำให้ผู้ที่ไม่ชอบ Y ก็อ่านได้โดยไม่รู้สึกรังเกียจ

5.4 แฟนฟิค

ความหมายของแฟนฟิคตามคำอธิบายที่ปรากฏในวิกิพีเดีย คือ แฟนฟิค (fanfic) มาจากคำภาษาอังกฤษว่า fan fiction ซึ่งบางครั้งก็อาจจะเรียกว่า แฟนฟิคชั่น แฟนฟิค FF หรือ ฟิคก็ได้ ความหมายกว้างๆของคำนี้คือ ความตั้งใจของกลุ่มแฟนๆที่เขียนเรื่องราวที่เกี่ยวข้องตัวละคร หรือจากที่ได้มาจากการดัดแปลง หรือ เขียนเรื่องเกินไปจากงานต้นแบบ

ซึ่งผลงานของพวกเขาเหล่านี้ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ เพราะผลงานที่เป็นแฟนฟิคส่วนใหญ่แทบจะไม่ได้รับการยอมรับ หรือได้รับการอนุญาตจากเจ้าผลงาน หรือจากสำนักพิมพ์ แต่นักเขียนแฟนฟิคก็มักจะทักท้วงงานของพวกเขาเป็นการอ่านหรือเผยแพร่กันเฉพาะในกลุ่มแฟนๆ เท่านั้น อาจกล่าวได้ว่างานของกลุ่มแฟนฟิคนั้นมาจากความชื่นชอบงานต้นแบบของกลุ่มแฟน จนนำมาแต่งต่อไม่ว่าจะเป็นการนำเรื่องราวในงานต้นฉบับมาแต่งต่อ หรือ นำตัวละครบางตัว หรือ ฉากบางฉากในเรื่องมาแต่งต่อตามจินตนาการของตน ซึ่งงานต้นแบบเรื่องหนึ่งอาจส่งผลให้เกิงานแฟนฟิคจำนวนมากก็ได้ เช่น *Harry Potter* หัวขโมยแห่งบารามอส เซวิน่า มหานครแห่งมนตรา หรือ การ์ตูนเรื่องนารูโตะ นอกจากการนำงานต้นแบบทางวรรณกรรมมาแต่งต่อแล้ว งานแฟนฟิคในอีกลักษณะหนึ่งคือ นำเรื่องราวของศิลปิน ดารา นักร้อง คนโปรดมาแต่งให้เป็นเรื่องราวตามจินตนาการของตน ในกรณีนี้จะพบว่ากลุ่มแฟนคลับมักจะเขียนแฟนฟิคเรื่องราวของนักร้องเกาหลีออกมาเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเรื่องราวของวง Super Junior, Dong Bang Shin Ki, SHINee, Big Bang, Girl Generation และ Wonder Girl เป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่าแม้จุดเริ่มต้นของวรรณกรรมออนไลน์แนวใหม่เหล่านี้จะไม่ได้มาจากชนบททางวรรณศิลป์ดั้งเดิมของไทย แต่เมื่องานวรรณกรรมแนวต่างๆ เหล่านี้เริ่มต้นและพัฒนามานานกว่า 10 ปีก็พบว่า บางส่วนของแนววรรณกรรมเหล่านี้ได้หลอมรวมกับชนบทวรรณกรรมดั้งเดิมบ้างแล้ว ขณะเดียวกันการนำเสนอเรื่องได้ขยายกรอบจากการนำเสนอเรื่องราวของตัวละครที่เป็นเฉพาะเกาหลี และญี่ปุ่น มาเป็นตัวละครไทย และตัวละครชาติอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นตะวันตก อาหรับ และอียิปต์ (จะพบว่าในช่วงหนึ่งเกิดนิยายออนไลน์ที่เป็นงานแนวทะเลทรายเป็นจำนวนมาก) แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าการผสมระหว่างวรรณกรรมออนไลน์กับวรรณกรรมยอดเยี่ยมของนักเขียนคุณภาพนั้น มิได้เกิดจากที่นักเขียนรุ่นใหม่ศึกษาและอ่านงานของนักเขียนคุณภาพอย่างจริงจัง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการรับวรรณกรรมเหล่านี้ผ่านทาง การแปลงรูปเป็นละครโทรทัศน์ จึงเห็นว่านิยายออนไลน์ในปัจจุบันมีแนวเรื่อง และวิธีการดำเนินเรื่องคล้ายกับละครโทรทัศน์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสนอความรุนแรงในเชิงอารมณ์ การเน้นฉาก ดบ จูบ และการเน้นฉากอีโรติก หลักฐานที่เป็นรูปธรรมที่สามารถยืนยันความเป็นจริงในประเด็นนี้ได้อย่างชัดเจนที่สุดคือ ผลงานมากกว่าร้อยละ 90 ของนิยายออนไลน์ที่ติด top 10 ในเว็บเด็กดีจะนำเสนอเรื่องในแนวนี้อย่างหมด ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากอิทธิพลของละครโทรทัศน์ที่ส่งผลต่อการเขียนวรรณกรรมออนไลน์ของนักเขียนหน้าใหม่แล้ว เหตุผลประการสำคัญอีกประการคือ การแข่งขันที่สูงมากของผลงาน เนื่องจากมีปริมาณงานออนไลน์ที่โพสต์ในเว็บเด็กดีนับแสนเรื่อง ดังนั้น การนำเสนอความรุนแรงในเชิงอารมณ์ และการนำเสนอฉากอีโรติก จึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่นักเขียนจำนวนหนึ่งใช้เพื่อสร้างกระแสมายนิยมให้กับนิยายของตน จนท้ายที่สุดแนวเรื่อง และการนำเสนอในลักษณะนี้ก็กลายเป็นแบบอย่างที่นักเขียนรุ่นใหม่กลุ่มหนึ่งดำเนินรอยตาม เพราะหวังว่านิยายของตนจะเป็นหนึ่งนิยายยอดเยี่ยมด้วย เมื่อนิยายติดอันดับยอดเยี่ยมก็ถือว่าเป็นทางลัดที่จะส่งผลให้นิยายเรื่องดังกล่าวได้รับการ

ติดต่อหาบทามไปตีพิมพ์จากสำนักพิมพ์ต่อไป ในแง่นี้ นักวิจารณ์มองว่าโลกในอินเทอร์เน็ตไม่เป็นทางการนัก เวลาที่สร้างงานนักเขียนจึงเลือกจะใช้นามแฝงในการเขียน แต่เมื่อผลงานได้รับการตีพิมพ์ นักเขียนส่วนใหญ่จะเลือกใช้ชื่อและนามสกุลจริงแทนนามแฝงที่เคยใช้แต่เดิม

ไม่เพียงเฉพาะงานแนวหวานแหววเท่านั้นที่มีการคลี่คลาย งานนิยายแนว Y ก็เช่นกัน ดังที่กล่าวถึงการเกิดนิยายแนวนี้นี้ไปอย่างละเอียดแล้วข้างต้นว่าเป็นงานที่ถ่ายทอดเรื่องราวและชีวิตจริงของคนกลุ่มนี้จริงๆ แต่ในปัจจุบัน งานแนว Y ที่มีอยู่ได้แปลงรูปไปแล้ว ผู้ที่เขียนงานส่วนใหญ่จะเป็นเด็กวัยรุ่นที่นำเสนอเรื่องราวที่เป็นเรื่องแต่งที่มีพล็อตเรื่องใกล้เคียงกัน คือเรื่องความรักในวัยเรียนที่ส่วนใหญ่จะเป็นเน้นฉากในโรงเรียน และตัวละครเป็นนักเรียนมัธยม นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอเรื่องราวความรักระหว่างเพื่อนร่วมงาน ซึ่งตัวละครส่วนใหญ่ที่ได้รับการนิยมนำมาดำเนินเรื่องราวความรักระหว่างเพื่อนร่วมงานเหล่านี้ คือ ดารา นักร้อง จากประเทศเกาหลี และญี่ปุ่น โดยเฉพาะวง Boy Band ชื่อดังจากเกาหลี เช่น Super Junior และ Dong Bang Shin Ki ที่ถูกนำมาเป็นตัวละครในงานวรรณกรรมแนวนี้นี้เป็นจำนวนมาก และเรื่องส่วนใหญ่จะเน้นฉากอีโรติกเป็นหลัก

นอกจากวรรณกรรมออนไลน์ที่มีแนวเรื่องแบบใหม่ที่ไม่อิงชนบ หรือได้รากฐานมาจากวรรณกรรมดั้งเดิมดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นแล้ว จะพบว่างานวรรณกรรมออนไลน์ยังสร้างรูปแบบการเขียนที่แตกต่างจากงานวรรณกรรมแนวชนบเดิมด้วย ไม่ว่าจะเป็นการเขียนที่เน้นบทสนทนามากกว่าบทบรรยาย เนื่องจากนักเขียนหน้าใหม่เหล่านี้ขาดความชัดเจนในการบรรยาย จึงต้องอาศัยตัวช่วยอื่นๆ มาทดแทนการบรรยาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทสนทนาเป็นวิธีการสื่อสารหลักของเรื่อง จะเห็นได้ว่านิยายออนไลน์ในช่วงแรกๆ จำนวนมากที่นำเสนอด้วยบทสนทนาจนดูเหมือนว่าจะเป็นบทละครมากกว่านิยาย นอกจากนี้ยังมีวิธีการอื่นที่นักเขียนหน้าใหม่ใช้เพื่อแก้ปัญหาความอ่อนด้อยในการบรรยาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้เนื้อเพลง หรือ บทกวีที่คัดมาแทนการบรรยายด้วย แต่ปัจจุบันมีการใช้วิธีการนี้น้อยลงเพราะติดปัญหาลิขสิทธิ์ ในปัจจุบันวิธีการที่แพร่หลายและได้รับความนิยมมากคือ การนำภาพของดารา หรือ ภาพวาดมาโพสต์ไว้เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพของตัวละครในเรื่องแทนการบรรยาย การใช้วิธีการเช่นนี้ช่วยให้ผู้อ่านเห็นตัวละครได้อย่างชัดเจนไม่ผิดเพี้ยนไป จะพบว่าในนิยายของนักเขียนที่นำวิธีการนี้มาใช้ก็จะแทบไม่มีบทบรรยายรูปร่างหน้าตาของตัวละครอีกต่อไป

อีกประเด็นที่พบก็คือ การนำภาษาเฉพาะที่ใช้สื่อสารกันในหมู่วัยรุ่นมาเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารในการเขียนนิยายด้วย โดยเฉพาะการใช้อีโมติคอน¹⁸ ซึ่งแต่เดิมใช้สำหรับส่ง SMS ทางโทรศัพท์มือถือ และ MSN ทางอินเทอร์เน็ต เพราะเห็นว่าอีโมติคอนสามารถสื่อได้ทั้งภาพและความรู้สึกพร้อมกัน การใช้อีโมติคอนมีปรากฏให้เห็นเพิ่มมากขึ้นในงานเขียนประเภทรักหวานแหวว โดยเฉพาะงานของนักเขียนที่อยู่ชั้นประถมปลาย ถึงมัธยมศึกษา เนื่องจาก

¹⁸ อีโมติคอน (emoticon) มาจากคำว่า emotion + icon หมายถึงการใช้ภาพสัญลักษณ์แสดงอารมณ์ เช่น TT\TT หมายถึงร้องไห้ หรือ >///< หมายถึง เขินหรืออายหน้าแดง หรือ ^O^ หมายถึงยิ้ม

นักเขียนบางคนเห็นว่าการใช้สัญลักษณ์ไอโมติคอนบางตัวสามารถที่จะถ่ายทอดภาพจินตนาการที่ต้องการถ่ายทอดได้อย่างครบถ้วน ชัดเจนมากกว่าการเขียนบรรยาย และการใช้อีโมติคอนนับว่าเป็นค่านิยมเฉพาะวัย รวมทั้งยังมีผู้ให้เหตุผลว่าถ้านิยายไม่มีอีโมติคอนแล้วจะให้ความรู้สึกที่ "แก่" "เก่า" "คร่ำครึ" เหมือนเป็นการเขียนของนักเขียนรุ่นใหญ่ หรือบางครั้งอาจเป็นเพราะอ่านนิยายหวานแหววในเด็กดีที่มีแต่สัญลักษณ์พวกนี้ก็เลยติดและนำมาใช้จนกลายเป็นค่านิยมของนักเขียนวัยรุ่นไป การเขียนงานในลักษณะนี้ก็มีผู้รับที่เป็นทั้งกลุ่มผู้สนับสนุน โดยให้เหตุผลว่าการเขียนโดยใช้อีโมติคอนจะช่วยเกี่ยวกับเรื่องการแสดงอารมณ์ทางสีหน้าได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมดี และทำให้ดูไม่เครียด และผู้ต่อต้านที่ให้ความเห็นว่าควรใช้การบรรยายมากกว่า เพราะมองว่านักเขียนที่ใช้อีโมติคอนมักจะไม่ให้ความสำคัญกับศิลปะทางการประพันธ์สักเท่าใด เป็นการแต่งเพื่อสนุก เน้นผู้อ่านเป็นหลัก ไม่ให้ความสำคัญในด้านฝีมือการประพันธ์มากนัก แต่ถ้าใครที่อยากเป็นนักเขียนจริงๆ เมื่อโตขึ้นก็คงจะเปลี่ยนแนวเขียนไป จะเห็นได้ว่าในช่วงหลัง ความนิยมของการใช้อีโมติคอนลดลง เนื่องจากได้รับกระแสต่อต้านทั้งจากนักเขียน บรรณาธิการ และสำนักพิมพ์เริ่มเคร่งครัดในเรื่องนี้มากขึ้น และเริ่มให้ความสำคัญกับการบรรยายเพื่อสื่ออารมณ์และความรู้สึกแทนมากขึ้น

ในเรื่องของการใช้ภาษาวิบัตินั้น จากเดิมเป็นภาษาที่ใช้สำหรับสนทนากันทางอินเทอร์เน็ต (chat) ผู้วิจัยเห็นว่าภาษาวิบัติเกิดมาจากปัจจัยหลักๆ 3 ประการ คือ 1) การสร้างคำใหม่ โดยเฉพาะคำที่ใช้แทนเสียงเพื่อแสดงอารมณ์ต่างๆ (Sound Effect) มากกว่าร้อยละ 80 จะสะกดผิดหลักการเขียนภาษาไทย เช่น ม้ากกกกกก! ร้ากกกกกก! 2) ความงงใจของผู้เขียนที่เกิดจากความรักสบายของผู้พิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ตัวการ์ตูนต่างๆ นั้นจะพบว่าผู้เขียนจำนวนหนึ่งจะใส่ม้ากแทนทศพลึงที่ และคำที่มีตัวสะกดที่หายากๆ เช่น ฐ ณ และ ณ บางครั้งก็จะตัดทิ้ง หรือบางครั้งตัวสะกดแม่กตที่สะกดด้วยตัวอื่นนอกจาก ด ก็ใช้เป็น ด สะกดหมด นอกจากนี้ยังมีบางคนที่รักสบายมากขึ้น ไม่อยากพิมพ์เต็มคำเพราะยาว จึงพิมพ์ย่อๆ เช่น คำว่า สวัสดิ์ ก็พิมพ์เป็น ดีรับ เพราะง่ายกว่า และบางครั้งก็หาคำมาใช้แทนได้แล้วออกเสียงคล้ายกัน ซึ่งสามารถเข้าใจกันได้ เมื่อมีคณกลุ่มหนึ่งเริ่มนำภาษาดังกล่าวมาใช้ในวรรณกรรมแนวใหม่จนทำให้เกิดกระแสนิยมทั้งการเขียน และการอ่าน จนกลายเป็นภาษาเขียนของวรรณกรรมรูปแบบใหม่ที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลาย และ 3) ความไม่รู้ หรือความไม่ชัดเจนในการใช้ภาษา ส่วนใหญ่มักจะเป็นการสะกดคำผิด การสะกดคำผิดนั้นนับเป็นปัญหาที่พบมากในนิยายออนไลน์ และนักเขียนส่วนใหญ่มีทั้งไม่รู้ตัวว่าสะกดผิด หรือบางคนรู้แต่ขี้เกียจเปิดพจนานุกรมเพื่อสอบถามตัวสะกดอีกครั้ง แต่ในปัจจุบันมีกระแสต่อต้านภาษาวิบัติ ขณะเดียวกันกลุ่มนักวิจารณ์ และกลุ่มนักอ่านที่มักจะชี้ข้อผิดพลาดของนักเขียนในประเด็นการสะกดคำผิด ก็ช่วยให้นักเขียนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและใส่ใจกับความถูกต้องในการเขียนมากขึ้น

นอกจากนี้ ในวรรณกรรมออนไลน์บางเรื่องนำเสนอโดยผสมผสานศิลปะสองแขนงเข้าด้วยกัน ถือว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของการนำเสนอนิยายทางอินเทอร์เน็ตคือการใส่เพลงบรรเลง

หรือเพลงที่มีคำร้องในนวนิยาย เนื่องจากนักเขียนเห็นว่าเพลงจะสามารถช่วยสร้างอารมณ์ให้กับผู้อ่านได้ แต่กลุ่มผู้อ่านนั้นก็ทั้งชอบและไม่ชอบเพลงที่ใส่ด้วย ดังนั้น นักเขียนอาจจะต้องพิจารณาความเหมาะสมในการนำเสนออีกครั้ง ทั้งนี้ทางออกที่น่าจะตอบสนองทั้งของผู้เขียนและผู้อ่านที่ชอบและไม่ชอบเพลงคือ การทำให้เพลงที่เพิ่มเข้ามาให้สามารถเลือกเปิดและปิดได้ เพื่อให้โอกาสผู้อ่านมีสิทธิเลือกฟังหรือไม่ฟังตามความพอใจ การนำเสนอเพลงประกอบการอ่านนิยายที่ได้เริ่มไว้ในวรรณกรรมออนไลน์นั้นได้รับการนำมาดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมจากสำนักพิมพ์แจ่มใส เพราะมีช่วงหนึ่งที่สำนักพิมพ์นี้นำเสนอโปรเจกต์ใหม่ช่วงวันวาเลนไทน์ (สำนักพิมพ์แจ่มใสจะมีการจัดกิจกรรมเพื่อนำเสนอนิยายในรูปแบบพิเศษในวันวาเลนไทน์ของทุกปี) ปีหนึ่งด้วยการนำซีดีเพลงแถมไปพร้อมกับนิยายเพื่อให้ผู้อ่านสามารถรับสารได้ทั้งจากการอ่านหนังสือและฟังเพลงประกอบไปพร้อมกัน

เมื่อพิจารณาแนวโน้มของงานวรรณกรรมอินเทอร์เน็ตพบว่า ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาคุณภาพงานวรรณกรรมตกต่ำลงอย่างน่าใจหาย เนื่องจากในช่วงเริ่มแรกที่เน้นเฉพาะปริมาณมากกว่าคุณภาพ จากข้อมูลสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าข้อเสียที่กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเห็นพ้องคือสิ่งที่อยู่ในโลกออนไลน์ยังมีลักษณะดิบ ไม่ผ่านการกลั่นกรอง การรับและการสร้างสรรค์จึงฉาบฉวยค่อนข้างมาก ในแง่คุณภาพบางส่วนของวรรณกรรมแนวนี้อาจมีปัญหาในเรื่องคุณภาพและเนื้อหาที่รุนแรง แต่ก็ยังมีบางเรื่องที่ดีกว่าวรรณกรรมแบบเดิม หากพิจารณาในอีกแง่หนึ่งตามมุมมองของ Kenny Hass (นักเขียนวรรณกรรมออนไลน์) จะเห็นว่า “การเติบโตของวรรณกรรมออนไลน์ แม้ว่าจะยังเป็นการเติบโตในแง่ของปริมาณมากกว่าคุณภาพ แต่ก็ยังมีประโยชน์อยู่ เนื่องจากผลงานวรรณกรรมออนไลน์เหล่านี้เป็นการช่วยต่อยอดนักเขียน นักอ่านออกไปอีกรุ่นหนึ่ง” ขณะเดียวกันก็อาจช่วยให้ผู้อ่านภายนอกเปิดใจรับวรรณกรรมที่เขาวนเขียนมากขึ้น เช่นเดียวกับมุมมองของจักรพรรดิ_หน่อง (นักเขียนวรรณกรรมออนไลน์) ก็ชี้ให้เห็นว่า “อะไรเข้าถึงง่ายคุณภาพต้องลดลง โดยเปรียบเทียบว่างานแต่เดิมในสิบชิ้นอาจจะดีแปดชิ้น ก็ถือว่าคุณภาพดีแปดสิบเปอร์เซ็นต์ แต่ปัจจุบันงานหนึ่งล้านชิ้น อาจจะดีแปดหมื่นชิ้น แม้ว่าจะมีคุณภาพดีมีอยู่แค่แปดเปอร์เซ็นต์ แต่เมื่อเทียบระหว่างแปดหมื่นชิ้นกับแปดชิ้น แปดหมื่นชิ้นก็ยิ่งมากกว่าแปดอยู่หมื่นเท่า ซึ่งก็หมายความว่าเราสามารถหาผลงานดีๆ ในโลกนี้ได้ อีกเป็นหมื่นเท่าจากสมัยก่อน และเมื่อมีตัวเลือกมากกว่า คนที่เข้าถึงก็สามารถที่จะเลือกผลงานได้มากกว่า” ผู้วิจัยเห็นว่าในปัจจุบันงานจากอินเทอร์เน็ตก็ยังคงโตขึ้นเรื่อยๆ แต่คาดว่าสำนักพิมพ์เริ่มจะคัดโดยเลือกคุณภาพมากขึ้น ไม่เลือกงานอย่างเร่งรีบและฉาบฉวยเหมือนช่วงต้นๆ เพราะผู้อ่านเริ่มเบื่อแนวเรื่องซ้ำๆ ซึ่งอาจช่วยให้คุณภาพงานดีขึ้น ในขณะเดียวกันนักเขียนก็มีความจำเป็นต้องพัฒนางานเขียนอย่างจริงจัง สร้างงานอันทรงคุณค่า จึงจะนับว่าเป็นการเติบโตได้อย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง

ในประเด็นเรื่องวรรณกรรมออนไลน์ยังมีความน่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ ความแตกต่างระหว่างวรรณกรรมเรื่องเดียวกันที่เสนอในพื้นที่อินเทอร์เน็ตกับฉบับที่ตีพิมพ์ เนื่องจากในกระบวนการตีพิมพ์เป็นหนังสือเล่มต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการ

เขียน ทั้งในเรื่องตัวละคร สำนวนต่างๆ จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งบรรณาธิการและนักเขียนตรงกันคือการแก้งานนั้น บรรณาธิการจะเคาะพนักเขียน โดยจะชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดและคำผิดที่ควรแก้ไข โดยจะให้นักเขียนเป็นผู้แก้ ถ้าประเด็นใดเห็นไม่ตรงกันก็จะมาหารือเพื่อหาข้อยุติร่วมกันอีกครั้ง ขณะเดียวกันบรรณาธิการก็ยอมรับว่าหากเป็นผลงานชิ้นแรกที่ได้ตีพิมพ์ ไม่ว่าจะให้แก่อะไรนักเขียนก็จะยอม แต่ถ้าเป็นผลงานเล่มที่สอง หรือนักเขียนที่มีแฟนคลับเหนียวแน่นแล้ว นักเขียนก็จะเริ่มต่อรอง และไม่ขอแก้ โดยอ้างว่าแฟนชอบ

ผู้วิจัยเห็นว่าตลอด 10 กว่าปีที่ผ่านมา แม้การเขียนนิยายออนไลน์ส่วนใหญ่จะเป็นการเขียนตามกระแส แต่ยังมีนักเขียนบางคนพยายามที่จะสร้างงานในแนวใหม่ที่แหวกไปจากรูปแบบที่มีอยู่ ซึ่งมีงานเป็นจำนวนน้อยที่จะสามารถสร้างงานที่แหวกจากกระแสที่นิยม และสร้างความนิยมหรือรูปแบบงานวรรณกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้อ่านได้ เช่น ศาสตราจารย์ภูผ่นดิน ของ มือเดียวคำฟ้า ที่ผลงานได้รับความนิยมจากผู้อ่านในเว็บไซต์ที่เข้ามาอ่านจำนวนประมาณ 210,000 ครั้ง¹⁹ และได้รับการติดต่อจากสำนักพิมพ์ Monopoet เพื่อตีพิมพ์เป็นผลงานชิ้นแรกในการเปิดตัวของสำนักพิมพ์ ปัจจุบันวรรณกรรมเรื่องนี้พิมพ์จบครบทั้ง 10 เล่มแล้ว การสร้างแนวหรือกระแสนิยายแนวใหม่ๆ นั้น นอกจากมีปัจจัยเริ่มต้นจากนักเขียนแล้ว นักอ่านก็นับเป็นส่วนสำคัญที่ก่อกระแสด้วยเช่นกัน ในมุมมองของจักรพรรดิ_หน่อง เห็นว่าผู้อ่านมีความสำคัญในการกำหนดทิศทางและรสนิยมของตลาดด้วย จะเห็นได้ว่าบางครั้งนักเขียนบางคนที่ต้องการสร้างกระแสหรือแนววรรณกรรมแบบใหม่ๆ ก็จะมีเริ่มปลูกจิตสำนึกให้กลุ่มแฟนก่อน จนก่อให้เกิดจิตสำนึกในสังคมขึ้น จากนั้นจิตสำนึกดังกล่าวก็จะพัฒนากลางเป็นกระแสในที่สุด เมื่อเกิดกระแส สำนักพิมพ์ก็ต้องสนใจ เมื่อสำนักพิมพ์สนใจก็เท่ากับมีตลาดรองรับแนวเรื่องหรือกระแสใหม่ๆ ที่ออกมา แต่บางครั้งกลุ่มที่สร้างกระแสคือสำนักพิมพ์ เนื่องจากการสร้างกระแสหรือแนวการเขียนใหม่ๆ นับเป็นช่องทางการตลาดที่จะสร้างความได้เปรียบจากคู่แข่งทางการตลาดในฐานะผู้นำกระแสด้วย

หากพิจารณาเปรียบเทียบการอยู่รอดระหว่างนักเขียนในโลกวรรณศิลป์ กับโลกไซเบอร์ ผู้วิจัยเห็นว่านักเขียนในโลกไซเบอร์มีโอกาสอยู่รอดสูงกว่า เพราะปัจจุบันไม่ได้เป็นการแข่งขันระหว่างนักเขียนต่อนักเขียนอีกต่อไป แต่เป็นการแข่งขันระหว่างนักเขียน (วรรณกรรมของนักเขียนยอดนิยม) กับสำนักพิมพ์ (วรรณกรรมออนไลน์) เพราะสำนักพิมพ์งานวรรณกรรมออนไลน์ส่วนใหญ่มักนำเสนอเป็นแนวเรื่อง (จากการสัมภาษณ์มีนักเขียนยอมรับว่าชื่อสำนักพิมพ์ปัจจุบันกลับชื่อนักเขียนไปแล้ว เพราะผู้อ่านมักจะติดตามผลงานของสำนักพิมพ์มากกว่าตามอ่านผลของนักเขียน) มากกว่าที่จะสนับสนุนนักเขียนเป็นรายกรณี ยกเว้นนักเขียนคนนั้นมีชื่อเสียงโดดเด่นเป็นที่รู้จักจากนักอ่านจริงๆ ประกอบกับค่านิยมการอ่านของนักอ่านเปลี่ยนไป ดังที่คุณภิญโญ ไตรสุริยธรรมาเคยตั้งข้อสังเกตไว้ว่านักอ่านปัจจุบันจะเรียกร้องอ่านงานใหม่ๆ อยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ ปริมาณหนังสือออกใหม่ของงานออนไลน์มีมากจน

¹⁹ อ้างสถิติจาก คำนำนักเขียน ใน มือเดียวคำฟ้า ศาสตราจารย์ภูผ่นดิน เล่ม 9

สามารถตอบสนองความต้องการของนักอ่านปัจจุบันได้เป็นอีกดี นอกจากนี้ งานวรรณกรรมออนไลน์ยังมีปัจจัยเสริมในการสร้างฐานของนักอ่านได้ในหลายลักษณะ 1) จากการติดตามอ่านเมื่อลงออนไลน์ในเว็บไซต์ 2) เมื่อนำไปตีพิมพ์ ได้รับการช่วยเหลือในการกระตุ้นยอดของจากสำนักพิมพ์ 3) การได้รับความช่วยเหลือจากเว็บไซต์ที่เคยลงผลงานมาก่อน โดยเฉพาะเว็บเด็กดีที่มีนโยบายสนับสนุนนักเขียนเหล่านี้ด้วยการช่วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เมื่อผลงานงานได้รับการตีพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานที่ได้รับเลือกเป็น *Book of the month* ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงไม่น่าแปลกใจว่างานออนไลน์ที่นำมาตีพิมพ์จึงสามารถแบ่งส่วนแบ่งการตลาดได้มากกว่างานของนักเขียนในโลกวรรณศิลป์

ในกรณีของคุณภาพของวรรณกรรมออนไลน์นั้น จะพบว่ากลุ่มประชากรในการสัมภาษณ์ทุกกลุ่มต่างแสดงทัศนะในประเด็นนี้โดยชี้ให้เห็นถึงการเปรียบเทียบคุณค่าของวรรณกรรมออนไลน์ว่าอาจจะมีคุณภาพเท่าวรรณกรรมตีพิมพ์แบบปกติไม่ได้ แต่บางส่วนก็มองว่ารูปแบบวรรณกรรมออนไลน์เหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านโดยมองว่าผู้อ่านที่เป็นผู้ใหญ่หรือจริงจังจะไม่อ่านวรรณกรรมประเภทนี้

ในมุมมองของนักวิจารณ์ที่ได้สัมภาษณ์มองว่า หากเปรียบเทียบกับวรรณกรรมคลาสสิกแล้ววรรณกรรมออนไลน์ด้อยกว่าในหลายๆด้าน ทั้งในแง่ความหลวมของพล็อตที่ไม่มีพล็อตย่อย แม้จะเป็นนิยายที่เลื่องลือมากก็ตาม และมองว่านักเขียนนิยายออนไลน์ยังไม่มีใครที่มีความสามารถขึ้นไปถึงระดับนิยายคลาสสิกได้ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าในความเป็นจริงในวงการนิยายคลาสสิกที่เป็นวรรณกรรมตีพิมพ์ก็แทบจะไม่เกิดนักเขียนคุณภาพหน้าใหม่เช่นกัน นักวิจารณ์ยังเห็นว่านักเขียนวรรณกรรมออนไลน์มักเขียนเรื่องซ้ำๆ ในขณะที่ผู้อ่านโตขึ้นเรื่อยๆ แต่นักเขียนไม่ยอมโต และท้ายที่สุดงานเหล่านั้นก็จะเสื่อมความนิยมไปเอง นักวิจารณ์วรรณกรรมรุ่นเล็กมองว่าแม้งานรูปแบบนี้จะมีปัญหาเรื่องคุณภาพแต่ก็ให้ออกาสในการเป็นนักเขียนกับคนธรรมดาเว็บมาสเตอร์ได้มองในประเด็นเดียวกันว่าวรรณกรรมออนไลน์ที่เป็นนิยายเด็กอาจไม่มีคุณค่า หรือไม่มีประโยชน์แก่ผู้อ่าน หากวรรณกรรมออนไลน์ก็นับเป็นปรากฏการณ์ที่เหมือนกับนิยายรักนักศึกษา ในยุคหนึ่ง แม้ว่าพล็อตเรื่องจะเบากว่าวรรณกรรมแบบเดิม ทั้งนี้เนื่องจากการเกิดของวรรณกรรมแบบนี้ง่ายกว่าวรรณกรรมรูปแบบเดิมมาก แต่ด้วยชนบของวรรณกรรมออนไลน์ที่มีมุมมองเกี่ยวกับการสร้างเรื่องและผู้อ่านเป็นคนละกลุ่มกับวรรณกรรมแบบเดิม จึงทำให้นักเขียนเกิดความเคยชินที่มุ่งทำงานสนองผู้อ่านกลุ่มเดิมๆ แม้ว่านักเขียนจะพยายามพัฒนาตัวเอง แต่ก็ไม่สามารถกระทำได้ ในขณะที่บรรณาธิการสำนักพิมพ์ที่เน้นงานออนไลน์มองว่าแม้งานจะไม่มีคุณค่าในทัศนะของผู้อ่านบางกลุ่ม แต่ก็ตรงกับความสนใจของกลุ่มเป้าหมายของสำนักพิมพ์ จึงเห็นต่างจากบรรณาธิการนิตยสารที่หันมาจับงานออนไลน์มองว่างานวรรณกรรมออนไลน์ที่ยังอยู่ในโลกออนไลน์ไม่ได้ตีพิมพ์ออกมาถือว่าขาดความเป็นมืออาชีพ เพราะการเขียนลงเว็บ นักเขียนไม่จำเป็นต้องแสดงตัวตน จึงไม่ต้องรับผิดชอบผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมเหมือนอย่างที่ว่าวรรณกรรมตีพิมพ์ต้องทำ

และโลกออนไลน์ยังส่งผลให้มีคนทั่วไปเกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น จนกล้าที่จะเป็นนักเขียนมากขึ้น ทั้งๆที่ยังไม่มีความสามารถพอ

ด้านนักเขียนหลายคนมองต่างกันออกไป ส่วนหนึ่งมองว่าวรรณกรรมของตนเองมีรูปแบบเฉพาะ คนอ่านเป็นคนละกลุ่มกับงานวรรณกรรมของนักเขียนอาชีพ นักเขียนออนไลน์บางคนจะแยกตัวเองออกจากนักเขียนรุ่นใหญ่ หรือไม่ใช้สรรพนามเรียกตัวเองว่าเป็นนักเขียน แม้จะมีผลงานตีพิมพ์มาไม่น้อยกว่า 5 เรื่องแล้วก็ตาม เพราะรู้สึกว่าคุณสมบัติของตนยังสู้นักเขียนอาชีพไม่ได้ โดยส่วนใหญ่ นักเขียนกลุ่มนี้จะเป็นนักเขียนที่มีอายุน้อยขึ้นไปในกลุ่มของนักเขียนวรรณกรรมออนไลน์ที่ได้รับการตีพิมพ์รุ่นแรกๆ มองว่างานของตนเองเป็นงานแนววัยรุ่น เน้นความบันเทิง ดังนั้น นักวิจารณ์ที่เป็นรู้จักจึงไม่ให้ความสนใจงานประเภทนี้ เพราะเห็นว่านักวิจารณ์อาชีพจะเน้นการวิจารณ์งานวรรณกรรมคุณภาพมากกว่า และยังยอมรับว่างานของตนยังต้องพัฒนาอีกมาก

6. ผู้สร้าง / นักเขียน

ในปัจจุบันหนทางการสร้างงานและเผยแพร่งานของนักเขียนหน้าใหม่มีความสะดวกและง่ายดายกว่าเดิมมาก เนื่องจากพื้นที่อินเทอร์เน็ตเปิดกว้างอย่างเสรีและรองรับการเติบโตและการขยายตัวของผู้ที่ปรารถนาจะเป็นนักเขียนอย่างไม่จำกัด ขณะเดียวกันผู้ที่ปรารถนาอยากเป็นนักเขียนก็ไม่ต้องผ่านการพิจารณาจากบรรณาธิการก่อนที่จะได้รับการอนุญาตให้ตีพิมพ์เผยแพร่อีกต่อไป เพียงแค่คำสั่งที่เขียนโพสต์ในอินเทอร์เน็ตก็ได้เผยแพร่และได้กลายเป็นนักเขียนแล้ว จึงไม่น่าแปลกใจที่จะพบว่าปริมาณของนักเขียนหน้าใหม่ โดยเฉพาะนักเขียนออนไลน์เพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณและมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ นักเขียนกลุ่มนี้ประกอบด้วยคนหลากหลายอาชีพ อยู่ในหลายพื้นที่ เกือบทั้งหมดมีงานประจำและเป็นนิสิตนักศึกษาที่มีอยู่ไม่น้อย บางคนเคยมีงานประจำและลาออกเพื่อมาเขียนนิยายออนไลน์โดยเฉพาะ การศึกษาของนักเขียนมีตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเรื่อยไปจนถึงระดับปริญญาเอก และวุฒิการศึกษาของนักเขียนมีความหลากหลายมาก มีทั้งอักษรศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ นิเทศศาสตร์ มัณฑนศิลป์ โบราณคดี สถาปัตยกรรม วิทยาศาสตร์ บริหาร การโรงแรม ฯลฯ

จากข้อมูลการศึกษาทำให้ผู้วิจัยเห็นว่านักเขียนหน้าใหม่เหล่านี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ยุค คือ

6.1 นักเขียนยุคก่อนที่ผลงานวรรณกรรมออนไลน์จะได้รับการเลือกไปตีพิมพ์

นักเขียนวรรณกรรมออนไลน์เริ่มแรกเกิดเมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา จากเว็บไซต์ที่เปิดพื้นที่ในลงเรื่องของนักเขียนหน้าใหม่ 2 แห่งแรก แห่งแรก คือ เจเจบุ๊ก เกิดจากการชอบอ่านนิยายกำลังภายใน ต่อมาได้นำเรื่องที่ตนเองเขียนไปโพสต์ไว้ หลังจากนั้นก็มีผู้สนใจเข้ามาอ่านเรื่องที่เขียนเป็นตอนๆ จึงเริ่มเปิดเว็บบอร์ดให้สนทนากัน ต่อมาจึงเป็นพื้นที่เปิดให้ผู้อ่านนำ

งานเขียนมาลงได้ แห่งที่สองคือ เว็บพันทิป ในช่วงแรกยังไม่ได้เปิดถนนนักเขียน แต่เริ่มที่ห้องสมุดก่อน ช่วงแรกๆ จะมีงานอยู่ 2 แนว คือ แฟนตาซี กับ Sci-fi ต่อมาจึงเริ่มเปิดรับงานแนวอื่นๆ โดยเฉพาะเรื่องสั้นที่ถนนหนังสือ พื้นที่แห่งนี้กลายเป็นพื้นที่แรกที่สำนักพิมพ์เข้ามาคัดเรื่องไปตีพิมพ์ สำนักพิมพ์แรกที่เข้ามาเปิดตลาดก็คือ สำนักพิมพ์แจ่มใส นักเขียนรุ่นแรกของแจ่มใส เช่น สิริจินดา วลีวิไล เด็กทะเล ป้าหนอน และ เคลียไอซ์ นักเขียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่เรียดอปริญาโทและปริญาเอกในต่างประเทศ อายุประมาณ 25 ปีขึ้นไป จากการสัมภาษณ์นักเขียนรุ่นแรกของสำนักพิมพ์แจ่มใสเกี่ยวกับบรรยากาศการเขียนงานในอินเทอร์เน็ตในช่วงต้นพบว่าสมัยนั้นคนที่เขียนงานยังมีจำนวนน้อย และนักเขียนส่วนใหญ่จะรู้จักกันหมด เพราะว่าแต่ละคนตามไปอ่าน วิจารณ์ และให้กำลังใจกันจริงๆ เพราะว่าคนที่เขียนในขณะนั้นเป็นผู้ที่รักการเขียนอย่างแท้จริง และยังไม่มีแนวโน้มว่าจะนำงานในอินเทอร์เน็ตไปพิมพ์ นักเขียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เติบโตยังคงมาจากวัฒนธรรมหนังสือเป็นผู้ที่รักการอ่านทั้งงานวรรณกรรมและงานแนวอื่นๆทั้งของไทยและต่างประเทศ ซึ่งรวมไปถึงการอ่านการ์ตูนญี่ปุ่นด้วย งานเขียนของนักเขียนกลุ่มนี้ยังคงสร้างงานตามวรรณกรรมยอดนิยมที่ดีพิมพ์เผยแพร่อยู่ ยังคงเป็นแนวเรื่องแบบเก่า และให้ความสำคัญกับความถูกต้องของภาษาไทย และงานเขียนด้วยภาษาบรรยายมากกว่าภาษาสนทนา

6.2 นักเขียนยุคหลังจากที่งานออนไลน์จะได้รับการเลือกไปตีพิมพ์อย่างแพร่หลาย

งานเขียนในยุคหลังนี้ส่วนใหญ่จะมีเมื่อเว็บเด็กดีเปิดพื้นที่ให้เด็กรุ่นใหม่เข้ามาเผยแพร่งาน เมื่อผลงานไวรัลของ ดร. ป๊อป ได้รับการตีพิมพ์ส่งผลต่อการก่อให้เกิดกระแสความตื่นตัวในกลุ่มวัยรุ่น กรณีของ ดร. ป๊อป ช่วยจุดประกายและเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กวัยรุ่นจำนวนไม่น้อยที่มีความฝันอยากเป็นนักเขียนกล้าที่จะก้าวเข้ามาเป็นนักเขียนหน้าใหม่เพื่อนำเสนอเรื่องราวและจินตนาการของตนมากขึ้น ขณะเดียวกันกระแสการตอบรับงานวรรณกรรมออนไลน์ของสำนักพิมพ์แจ่มใสสามารถสร้างส่วนแบ่งการตลาดที่สูงมากจากงานวรรณกรรมยอดนิยมที่ครองตลาดอยู่ในขณะนั้น ทำให้มีสำนักพิมพ์เดิม และสำนักพิมพ์เกิดใหม่จำนวนมาหันมาสนใจงานออนไลน์ไปตีพิมพ์มากขึ้น ปัจจัยทั้งสองจึงกลายเป็นการดึงดูดให้วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยเริ่มหันมาเขียนงานวรรณกรรมออนไลน์ เพราะเห็นช่องทางที่จะมีชื่อเสียง และได้เงินค่าเรื่องไปพร้อมกันด้วย จากเหตุผลข้างต้นพบว่าได้ส่งผลให้ค่านิยมของการเป็นนักเขียนต่างออกไป จากเดิมที่เขียนเพราะอยากเขียน กลายเป็นเขียนเพราะอยากตีพิมพ์ และผู้ที่เขียนวรรณกรรมเป็นงานอดิเรกก็เขียนเป็นอาชีพไป ด้วยเป้าหมายที่อยากได้รับการตีพิมพ์นี้เองจะพบว่า แม้จะต้องเปลี่ยนแปลงตอนจบตามความต้องการของสำนักพิมพ์หรือตามความต้องการของคนอ่านก็ยินดีที่จะทำ

เมื่อจำนวนนักเขียนและผลงานมีมากขึ้น ขณะเดียวกันงานวรรณกรรมออนไลน์จำนวนไม่น้อยที่ยังไม่มีคุณภาพก็ได้รับเลือกไปตีพิมพ์ เนื่องจากในช่วงแรกๆ สำนักพิมพ์ทั้งหลายต่างแย่งงานวรรณกรรมออนไลน์ไปตีพิมพ์เพื่อสนองตอบกระแสความนิยมที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น จน

กลายเป็นค่านิยมว่านักเขียนเหมือนเป็นผู้นำในสังคมของเด็ก เมื่องานของใครได้รับการตีพิมพ์ ก็ถือว่ามียี่ห้อเสียง หรือ “ดัง” แล้ว เพราะถือว่าได้เลื่อนสถานะให้สูงขึ้น โดยไม่สนใจว่างานที่ได้รับการตีพิมพ์นั้นจะเขียนดีหรือไม่ก็ได้ จนส่งผลให้คุณภาพของผลงานลดลง โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการนับคะแนนโหวตนิยายที่ได้รับความนิยม ซึ่งจะนับทั้งคอนเมนต์และการคลิกเข้าไปดูผลงาน จึงเห็นว่าในช่วงหลังคอนเมนต์จึงมีในลักษณะที่บอกว่า “มันแล้วนะ” หรือ “มันเราด้วยดิ” มากขึ้น และมีผู้ที่เข้าไปอ่านงานวรรณกรรมออนไลน์อย่างจริงจังน้อยลง

แม้ว่าในปัจจุบันการแย่งต้นฉบับงานออนไลน์ของสำนักพิมพ์จะลดลงแล้ว แต่ความปรารถนาของวัยรุ่นที่จะเป็นนักเขียนยังไม่ลดลง และปัจจุบันอายุเฉลี่ยของผู้ที่ปรารถนาจะเป็นนักเขียนสมัครเล่นหน้าใหม่ของเว็บไซต์เด็กก็มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ คือจะอยู่ในช่วงอายุประมาณ 8-17 ปี ผู้วิจัยพบว่าอิทธิพลของวรรณกรรมแนวขนบมีต่องานเขียนของนักเขียนกลุ่มนี้น้อยมาก อาจเนื่องมาจากสมัยปัจจุบันเป็นยุคที่สารสนเทศประเภทต่างๆ เฟื่องฟู ไม่ว่าจะเป็นละครซีรีส์เกาหลี การ์ตูนญี่ปุ่น เกมคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ต่างประเทศ และสื่อประเภทอื่นๆ กลายเป็นอิทธิพลหลักที่เป็นที่มาของประสบการณ์และแรงบันดาลใจในการเขียนของนักเขียนรุ่นมากกว่าที่จะมาจากการอ่านวรรณกรรมแนวขนบเช่นเดิม และยังมีนักเขียนรุ่นใหม่บางคนเชื่อว่าการเขียนนิยายไม่ได้มาจากการอ่านนิยายก็ได้ แต่อาจมาจากแล้วการรับรู้ข้อมูลโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นข่าว สารคดี หนังสือพิมพ์ เหตุการณ์รอบตัว แล้วค่อยเอามาเขียน ทั้งยังยอมรับว่านักเขียนที่อ่านนิยายมากกว่าจะได้เปรียบที่มีคลังคำมากกว่า และสามารถลำดับเรื่องราวได้ดีและแม่นยำกว่า

หากพิจารณาภาพรวมของการเขียนวรรณกรรมออนไลน์ในปัจจุบันพบว่า งานในกลุ่มนี้สร้างรูปแบบใหม่ในการเขียนขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างประเภทงานวรรณกรรม (genre) แนวใหม่ขึ้น ดังที่กล่าวไว้อย่างละเอียดแล้วในข้อ 5 หรือการสร้างภาษาใหม่ของงานวรรณกรรม นักเขียนวรรณกรรมออนไลน์จำนวนหนึ่งเห็นว่าวรรณกรรมควรที่จะเน้นที่การสื่อความคิดจินตนาการ และความบันเทิงให้กับผู้อ่าน อันเป็นการสื่อความระหว่างผู้สร้างกับผู้รับ มากกว่าจะเน้นความถูกต้องทางวรรณศิลป์ ถ้าผู้อ่านชอบ ผู้เขียนก็พึงพอใจแล้ว

นอกจากนี้ยังพบว่าการที่นักเขียนรุ่นใหม่จำนวนมากมีประสบการณ์ในการเขียนและการอ่านน้อยจึงเกิดปัญหาในการเขียนทั้งการเปิดเรื่อง การใช้มุมมอง การบรรยายเรื่อง การใช้เสียง sound effect และ การขาดการพิสูจน์อักษร ในกรณีของการใช้โครงเรื่องและตัวละครซ้ำซ้อนนั้น ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากนักเขียนกลุ่มนี้มีประสบการณ์และแรงบันดาลใจที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ยังมีนักเขียนบางคนที่สร้างงานด้วยการลอก หรืออาศัยแรงบันดาลใจจากงานวรรณกรรม เกม หรือการ์ตูนที่เป็นที่รู้จัก ปัญหาอีกประเด็นที่พบคือ การขาดความสมเหตุสมผลในงานวรรณกรรม เนื่องจากนักเขียนสมัครเล่นจำนวนหนึ่งก็ยอมรับเองว่าเขียนเรื่องโดยไม่ศึกษาข้อมูลก่อนที่จะเขียน หรือไม่มีความรู้ในเรื่องที่จะเขียนเลย

ข้อสังเกตสืบเนื่องที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือนักเขียนรุ่นใหม่มุ่งแต่สร้างงาน โดยไม่อ่านหนังสือเพิ่มเติมทั้งที่เป็นผลงานของนักเขียนออนไลน์ด้วยกันเอง จึงอาจจะไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เพราะการอ่านงานของนักเขียนคนอื่นจะช่วยให้สามารถเห็นทั้งข้อดีและข้อเสียเกี่ยวกับการเขียน ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาการเขียนของตนเองได้ รวมทั้งยังไม่อ่านงานวรรณกรรมของนักเขียนรุ่นผู้ใหญ่ด้วย โดยอ้างเหตุผลว่าอ่านไม่เข้าใจ งานวรรณกรรมของนักเขียนรุ่นใหญ่สื่อสารกับพวกเขาไม่ได้ เพราะใช้ภาษาเก่า ภาษาสูง และภาษาที่สละสลวยเกินไป ทั้งๆที่สาเหตุที่แท้จริงส่วนหนึ่งมาจากความสามารถในการอ่านและข้อจำกัดของคลังคำภาษาไทยของนักอ่านรุ่นใหม่จนทำให้พวกเขาไม่สามารถเข้าใจและรับงานของนักเขียนอาชีพได้ในขณะเดียวกันนักเขียนวรรณกรรมออนไลน์จำนวนหนึ่งเขียนงานโดยใช้ภาษาง่าย ใช้เฉพาะคำง่าย และคำพื้นฐาน โดยเสี่ยงการใช้คำที่แปลกหูแปลกตา และเสี่ยงการใช้คำยากหรือคำที่คิดว่าอาจจะสร้างปัญหาให้แก่ผู้อ่าน เพื่อมุ่งเน้นการสื่อสารกับผู้อ่านในวงกว้างอย่างทั่วถึง ผู้วิจัยเห็นว่าการทำตามใจผู้อ่านก็ส่งผลต่อคุณภาพของงานวรรณกรรมด้วยเช่นกัน เพราะผู้เขียนส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงหน้าที่ส่วนหนึ่งของตนในฐานะผู้นำสังคมการอ่านที่มีหน้าที่ช่วยพัฒนาการอ่านของผู้อ่านในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มพูนคลังศัพท์อันถือเป็นรากฐานสำคัญในการอ่านงานประเภทอื่นต่อไป หากนักเขียนวรรณกรรมออนไลน์ยังไม่ตระหนักในหน้าที่ทางอ้อมของตนก็อาจจะทำให้เกิดภาวะความอ่อนด้อยในการอ่านขึ้นได้ ทั้งๆที่มีความคึกคักในการสร้างและอ่านงานวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นก็ตาม

นอกจากนี้ยังมีผู้ตั้งประเด็นอีกว่านักเขียนก็นับเป็นปัจจัยประการสำคัญที่ทำให้คุณภาพของงานวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตตกต่ำลง เนื่องจากผู้ที่แต่งงานวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตมีจำนวนมาก และหลายคนก็แต่งแบบไม่จริงจัง เขียนงานอย่างไม่ตั้งใจ เขียนงานตามกระแส โดยไม่ใส่ใจทั้งคุณภาพของภาษาและแนวเรื่องจึงก่อให้เกิดงานแนวซ้ำๆ อีกทั้ง ความไม่ใส่ใจเหล่านี้ก็ส่งผลให้เกิดปัญหา "การตอมนิยาย" ตามมาก ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากคิดไม่ออก เกิดปัญหาระหว่างเขียน ดิบดีตันทางภาษา หรือซีเกียจ ปัญหาต่างๆเหล่านี้ทำให้ผู้อ่านจำนวนหนึ่งหมดความเชื่อถืองานวรรณกรรมที่แต่งในอินเทอร์เน็ต

ประเด็นเรื่องการไร้ทีมงานวรรณกรรมออนไลน์ของนักเขียนสมัครเล่น นับเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญ of นักเขียนด้วย เพราะพบว่าในปัจจุบันนักเขียนสมัครเล่นในเว็บไซต์ส่วนใหญ่ มักจะชอบรีไรท์งาน และนักเขียนแต่ละคนจะมีเหตุผลในการรีไรท์งานต่างกันออกไป เหตุผลสำคัญที่สุดในการรีไรท์คือการวางแผนในการเขียนผิดพลาดหรือไม่มีการวางแผนในการเขียนไว้ล่วงหน้า การรีไรท์งานของนักเขียนในอินเทอร์เน็ตเช่นนี้จะต่างจากการเขียนวรรณกรรมของนักเขียนอาชีพ เพราะขั้นตอนการรีไรท์งานของนักเขียนอาชีพไม่เป็นที่เปิดเผยให้ผู้อ่านทั่วไปเห็นเหมือนดังเช่นงานวรรณกรรมของนักเขียนรุ่นใหม่ในอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ การรีไรท์งานบ่อยครั้งของนักเขียนก็เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผลงานเรื่องดังกล่าวไม่เป็นที่นิยมเท่ากับงานที่รีไรท์น้อย หรือไม่มีรีไรท์ของนักเขียนคนอื่น แม้ว่าจะงานที่รีไรท์จะเป็นผลงานที่มีคุณภาพ

มากกว่าก็ตาม เนื่องจากผู้อ่านไม่อยากจะเสียเวลาและเสียอารมณ์ที่จะกลับมาเริ่มอ่านเรื่องเดิมใหม่อีกครั้ง

อีกทั้งยังพบว่านักเขียนสมัครเล่นในอินเทอร์เน็ตจำนวนหนึ่งยังขาดสำนึกทางสังคมที่จะแสดงความรับผิดชอบงานเขียนของตน เนื่องจากเนื้อหาและแนวคิดที่นำเสนอในผลงานบางครั้งก็นำเสนองานโดยไม่สนใจผู้อ่าน มุ่งแต่เขียนเพื่อสนองความต้องการของตนเพียงอย่างเดียว แม้จะมีผู้แสดงทัศนะวิจารณ์ในเชิงตำหนิ นักเขียนบางคนก็แสดงท่าทีไม่ยอมรับข้อวิจารณ์นั้นๆ และเห็นว่าถ้าผู้อ่านคนใดไม่พอใจก็ไม่จำเป็นต้องอ่าน อีกทั้ง ในปัจจุบันงานจำนวนมากนิยมสอดแทรกจากอีโรติก เพราะเห็นว่าจากดังกล่าวจะช่วยให้งานได้รับความนิยม จึงนับเป็นข้อยืนยันที่แสดงให้เห็นว่านักเขียนจำนวนมากยังขาดสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมอยู่

7. ผู้รับ / ผู้อ่าน

ผู้อ่านหรือผู้รับนับเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสูงมากต่อการสร้างความแพร่หลายและค่านิยมของนิยายออนไลน์ จากปริมาณนิยายที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงเป็นเรื่องยากที่ผู้อ่านจะสามารถอ่านงานได้ทั้งหมด ผู้อ่านส่วนใหญ่จึงต้องสุ่มอ่านงาน โดยเลือกจากชื่อนักเขียนที่เป็นคนดัง งานที่ได้รับความนิยม หรืองานที่ขึ้นหน้าเว็บ จำนวนตอนที่มีมากและมีการอัปเดตสม่ำเสมอ คำโฆษณาเรื่องที่น่าสนใจ และจำนวนคนเข้ามาอ่านและคนเมนต์มาก การเลือกของผู้อ่านโดยอาศัยปัจจัยเช่นนี้จึงอาจจะทำให้งานที่มีคุณภาพจำนวนหนึ่งไม่เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเขียนที่แหวกออกจากงานกระแสยอดนิยม

ผู้วิจัยเห็นว่าผู้รับ / ผู้อ่านในที่นี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มกว้างๆ คือ

7.1 ผู้อ่านที่อ่านงานวรรณกรรมออนไลน์ในเว็บเด็กดี

ผู้วิจัยเห็นว่าความเฉพาะตัวของผู้รับ / ผู้อ่านในกลุ่มนี้คือ ผู้ที่เริ่มต้นจากการเป็นนักอ่านต่อมาไม่น่าจะได้ผันตัวเองไปเป็นนักเขียน หรือนักวิจารณ์ จึงอาจกล่าวได้ว่านักอ่านส่วนใหญ่เป็นทั้งนักเขียน และนักวิจารณ์ที่เสนอผลงานในเว็บไซต์แห่งนี้แล้ว นักอ่านนับเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลอย่างสูงมาก เพราะไม่เพียงแต่เป็นผู้กำหนด และสร้างกระแส แนว และรูปแบบของงานวรรณกรรมออนไลน์แบบต่างๆ เท่านั้น ยังเป็นกลุ่มที่นักเขียนให้ความสำคัญมากที่สุด จะเห็นได้ว่านักเขียนจำนวนมากมุ่งสร้างงานเพื่อสนองความต้องการของนักอ่าน อาจมีเพียงนักเขียนบางคนเท่านั้นที่กล้าสร้างงานโดยไม่สนใจที่จะสนองความต้องการของผู้อ่าน แต่มุ่งสนองความต้องการของตนเป็นสำคัญ หากพิจารณาในอีกมุมหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าเหตุผลสำคัญที่ผู้อ่านชื่นชอบงานวรรณกรรมออนไลน์ เนื่องจากผู้อ่านต่างรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมในการสร้างงานด้วย ปัจจุบันความมีส่วนร่วมของผู้อ่านกับงานวรรณกรรมออนไลน์พัฒนาไปถึงขั้นที่นักเขียนออกประกาศรับสมัครตัวละคร โดยเปิดโอกาสให้ผู้อ่านมีสิทธิสมัครเป็นหนึ่งในตัวละคร

ของเรื่องที่จะแต่งได้ โดยให้ผู้อ่านบอกลักษณะของตัวละครนั้นๆ เช่น ชื่อ รูปร่างหน้าตา บุคลิกลักษณะ ท่าทาง และภูมิหลังต่างๆ การมีส่วนร่วมของผู้อ่านเช่นนี้คล้ายกับข้อสังเกตของคุณภาณุ ตรีเวช ที่ว่าวรรณกรรมออนไลน์ไม่ได้เป็นงานที่สร้างจากเสียงของผู้เขียนเพียงอย่างเดียว แต่เป็นสรรพสำเนียงที่ผสมมาจากทั้งเสียงของผู้อ่านและเสียงของนักวิจารณ์ จนก่อให้เกิดการเขียนใหม่ หรือ รีไรท์งานของผู้เขียนอยู่เสมอ ยิ่งไปกว่านั้น บางครั้งนักอ่านยังช่วยนักเขียนเพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับสำนักพิมพ์ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเขียนที่มีชื่อเสียงและมีกลุ่มแฟนคลับแล้ว นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ปกป้องนักเขียนในกรณีที่ผลงานหรือนักเขียนถูกนักวิจารณ์โจมตีหรือวิพากษ์วิจารณ์ผลงานในเชิงตำหนิ และในบางครั้งนักอ่านยังช่วยนักเขียนปกป้องผลงานของนักเขียน โดยเฉพาะในกรณีที่ถูกลองหรือขโมยผลงานด้วย

กลุ่มนักอ่านในพื้นที่แห่งนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) นักอ่านที่เปิดเผยตัวตน ด้วยการแสดงความเห็นทั้งในเชิง ตำหนิ ชม หรือให้กำลังใจนักเขียนเมื่ออ่านผลงานในตอนต่างๆ ของนักเขียนแล้ว หากชื่นชอบผลงานของนักเขียนคนใดมากเป็นพิเศษก็จะสมัครเป็นแฟนคลับเพื่อติดตามผลงานของนักเขียนคนนั้นต่อไป และ 2) นักอ่านเงา คือนักอ่านที่ไม่แสดงตน แต่จะเข้ามาอ่านงานวรรณกรรมที่ลงเผยแพร่ผลงานอย่างเงียบๆ ผู้วิจัยพบว่าช่วงสองเดือนที่ผ่านมา นักเขียนบางคนที่ต้องการให้นักอ่านแสดงความเห็นหรือคอมเมนต์ผลงานของตนไม่ว่าจะในลักษณะใด เริ่มแสดงความไม่พอใจนักอ่านเงามากขึ้นเรื่อยๆ จนบางครั้งก็เขียนข้อความในเชิงต่อนักอ่านเงาอย่างโจ่งแจ้งและรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเรียกร้องให้นักอ่านเหล่านี้เลิกทำตัวเป็นนักอ่านเงา

7.2 ผู้อ่านที่อ่านงานวรรณกรรมออนไลน์นอกเว็บเดีทดี

ผู้อ่านกลุ่มนี้นับเป็นผู้รับวรรณกรรมออนไลน์กลุ่มใหม่ผ่านงานออนไลน์ที่ดีพิมพ์แล้ว ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากสำนักพิมพ์ต่างๆ พยายามสร้างกิจกรรมเพื่อกระตุ้นยอดขาย อันรวมไปถึงการขยายฐานผู้รับด้วย ทั้งในแง่ของการโฆษณา การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย และการอ่านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพบปะระหว่างนักเขียนกับแฟนคลับ หรือการเชื่อมฐานผู้อ่านงานออนไลน์ต่างแนวให้หันมาสนใจงานเขียนแนวอื่นๆ เพิ่มขึ้น จากข้อมูลสัมภาษณ์บรรณาธิการสำนักพิมพ์แจ่มใสพบว่ายอดขายจำหน่ายหนังสือออนไลน์มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และกลุ่มผู้อ่านหลักคือกลุ่มวัยรุ่น นอกจากนี้จะพบว่าผู้รับบางคนที่เคยอ่านงานวรรณกรรมออนไลน์บางเรื่องจากเว็บเดีทดีหรือเว็บอื่นๆ มาแล้ว เมื่องานเรื่องดังกล่าวดีพิมพ์เป็นเล่มก็ตามซื้องานเรื่องนั้นด้วย เนื่องจากเห็นว่างานที่เผยแพร่ในเว็บ และที่ตีพิมพ์เป็นเล่มมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะความถูกต้องของข้อมูล และตัวละครต่างๆ แต่ก็มีนักอ่านบางกลุ่มที่จะอ่านเฉพาะงานออนไลน์เท่านั้น เพราะอ่านได้ฟรี และมีเรื่องหลากหลายให้เลือกอ่าน หรือเฉพาะงานหนังสือแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักอ่านรุ่นผู้ใหญ่ที่ไม่มีความชัดเจนในเรื่องคอมพิวเตอร์ หรือผู้ที่ยังหลงใหลในเสน่ห์ของหนังสืออยู่

ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ว่างานวรรณกรรมออนไลน์จะมีการปรับเปลี่ยนและเติบโตมากกว่า 10 ปี นับตั้งแต่ก่อตั้งขึ้น และมีการเสนอผลงานทั้งในโลกออนไลน์และโลกหนังสือ แต่จะพบว่าผู้อ่านส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มยังคงนิยมอ่านงานในแนวเดิมๆ เช่น แนวแฟนตาซี และแนวหวานแหวว แม้ว่าจะมีงานวรรณกรรมแนวนี้เป็นจำนวนมากที่ซ้ำกันทั้งโครงเรื่องหรือเนื้อหา โดยไม่ออกมาเรียกร้องหรือพยายามผลักดันให้งานแนวนี้นี้มีมาตรฐานในการเขียนที่ดีขึ้น เพราะยังยอมรับผลงานที่มีการใช้ภาษาวิบัติ ภาษาแสลง อีโมติคอน หรือ sound effect แทนการบรรยาย ขณะเดียวกันก็ไม่เรียกร้องให้นักเขียนเน้นคุณค่าหรือสร้างแนวคิดในผลงานที่สูงขึ้น การกระทำของผู้อ่านเช่นนี้จึงส่งผลให้มาตรฐานงานวรรณกรรมออนไลน์ยังไม่พัฒนาแนวเรื่อง หรือคุณค่าไปไกลกว่านี้

8. นักวิจารณ์ / บทวิจารณ์ / ทศนะวิจารณ์

จากการสำรวจและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนักวิจารณ์ บทวิจารณ์ และ ทศนะวิจารณ์ ในพื้นที่ของเว็บไซต์เด็กดีพบว่า ประชาคมแห่งนี้มีความตื่นตัวในแง่ของการวิจารณ์เป็นอย่างมาก แม้ว่าการวิจัยในช่วงแรกยังไม่มีผลงานในลักษณะของบทวิจารณ์อย่างชัดเจน กล่าวคือในช่วงต้นลักษณะการวิจารณ์ที่ปรากฏจะเป็นการนำเสนอทศนะวิจารณ์ในประเด็นต่างๆ ผ่านรูปแบบของกระทู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทู้ในบอร์ดนักเขียน สำหรับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการคัดเลือกกระทู้ คือการพิจารณาจากหน้าเว็บบอร์ดของเว็บไซต์เด็กดี ซึ่งจะมีการจัดอันดับกระทู้ Top 5 โดยอัตโนมัติตามจำนวนผู้เข้าชมและแสดงความเห็นในกระทู้นั้นๆ การสังเกตการณ์จะมุ่งไปที่กระทู้ Top 5 เหล่านี้เป็นหลัก จากนั้นจึงเลือกอ่านกระทู้อื่นๆ ต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะคัดเลือกกระทู้ที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ กระทู้ที่มีการสอบถามและ/หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรม ตลอดจนกระทู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการวรรณกรรม เช่น ปัญหาที่เกี่ยวกับสำนักพิมพ์ การพบปะสังสรรค์ของนักเขียน นักอ่าน และสำนักพิมพ์ หรือการสัมภาษณ์นักเขียน เป็นต้น ในระยะหลังเมื่อมีการสัมภาษณ์นักเขียน นักอ่าน นักวิจารณ์ สำนักพิมพ์ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการวรรณกรรมออนไลน์ บางครั้งผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์จะส่ง link ของกระทู้หรือเว็บไซต์ที่น่าสนใจมาให้ผู้วิจัยด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นในกระทู้ "โปรดมองข้ามกระทู้นี้ไป...กระทู้เว็บเด็กดี สังคม / ส่วนหนึ่ง / และ / ยัดเยียด"²⁰ ของ kotore นับเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะช่วยให้ชัดเจนขึ้น เนื่องจากกระทู้ดังกล่าวแสดงให้เห็นธรรมชาติและความเป็นไปของการตั้ง doubt และลักษณะของกระทู้ต่างๆ ที่ปรากฏในเว็บเด็กดีซึ่งสามารถแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ได้ ดังนี้

1 คนตั้งกระทู้ เห็นว่าถ้าเป็นคนดังตั้งกระทู้จะมีผู้สนใจเข้ามาดูกระทู้เกือบร้อยคน แต่ถ้าเป็นกระทู้ที่มีสาระ แต่คนตั้งไม่มีชื่อเสียงก็มีคนเข้าไปดูมากแต่ไม่มากเท่าคนดัง หรือถ้าเป็น

²⁰ <http://www.dek-d.com/board/view.php?id=1099387>

กระทู้มีสาระ และคนตั้งกระทู้พอจะเป็นที่รู้จักก็จะมีคนเข้าไปทักทาย ส่วนกระทู้ที่เป็นที่นิยมจะเป็นกระทู้ของ "สมาพันธ์" เป็นส่วนใหญ่ และกระทู้วิจารณ์ที่ดีเห็นว่าเป็นของ Spock

2 **ตอบกระทู้** จะมีทั้งกระทู้ที่หนูเนเชียร์คนตั้ง หรือกระทู้ที่ผู้เขียนโดนโจมตีจากการพิมพ์ผิดเพราะถือว่าทำให้ภาษาวิบัติ ข้อความในกระทู้บางครั้งก็ถูกลอกและนำไปโพสต์ที่อื่นโดยไม่ระบุที่มา หรือบางครั้งก็โดนลอกไปแล้วเปลี่ยนชื่อ หรือ บางกระทู้ก็เป็นแค่เข้ามาแฉทักทาย ทำความรู้จัก หรือ ระบายความทุกข์ โศก โดยไม่ตอบเกี่ยวกับกระทู้ที่ตั้งไว้เลย คนที่เข้ามาตอบกระทู้ส่วนใหญ่เป็นคนเก่าๆ ไม่ค่อยมีคนใหม่ เพราะผู้ที่เข้ามาใหม่ไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควร ส่วนใหญ่ถ้ากระทู้สั้นมักจะมีคนสนใจอ่าน และตอบ แต่กระทู้ยาวมากๆ ก็ไม่ค่อยมีคนอ่านและตอบสักเท่าใด หรือบางกระทู้ก็ตอบแบบไร้สาระ หรือตอบคนละเรื่องกับกระทู้ที่ตั้งไว้

3 **ลักษณะกระทู้** หากเป็นกระทู้คนตั้งจะพบว่าเมื่อคนตั้งกล่าวหรือเขียนความเห็นต่อว่าผู้ใด ก็จะมีคนอื่นต่อว่าผู้นั้นตามไปด้วย หรือหากคนตั้งเปิดประเด็นอะไรไว้ก็จะมีผู้เข้าไปร่วมเปิดประเด็นต่อด้วย หรือบางคนก็ชอบตอบกระทู้ในแนวติคนตั้ง เพื่อสร้างความตึงเครียดและตင်ตัวเอง ด้วยเหตุนี้ ความดังของผู้ตั้งและตอบกระทู้จะเป็นปัจจัยและทิศทางสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดทัศนะวิจารณ์ ไม่ว่าจะเป็นทัศนะในทางบวกหรือลบก็ตาม นอกจากนี้ ความสั้นและยาวของกระทู้ก็มีผลสำคัญต่อการดึงดูดให้มาสนใจอ่านและตอบกระทู้ด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยพบว่าบอร์ดนักเขียนแบ่งกลุ่มสมาชิกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอ่านจกเก่า นักเขียนทั่วไป และ ผู้ที่เพิ่งเข้ามาใหม่หรือสมาชิกใหม่ และในระยะหลังกลุ่มอ่านจกเก่านั้นเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดในบอร์ดนักเขียนจนเกิดคำว่า "ศักดิ์นาเว็บบอร์ด" ซึ่งหมายถึงการที่สมาชิกที่อยู่มานานหรือมีชื่อเสียงในเว็บจนมีอิทธิพลสามารถชี้นำความเห็นของสมาชิกคนอื่นๆ ได้ เช่น การชี้แนะให้อ่านหรือไม่อ่านนิยายเรื่องที่พวกเขาชอบหรือไม่ชอบ โดยไม่เกี่ยวกับคุณภาพของนิยายเรื่องนั้นๆ การต่อต้านนักอ่านเงา การรณรงค์ต่อต้านภาษาวิบัติ การกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมในเว็บบอร์ด ฯลฯ บางครั้งความเห็นของ "ผู้นำ" นั้น อาจเป็นความเห็นที่ไม่ถูกต้องนัก และอาจทำให้เกิดความเห็นไม่ลงรอยกันขึ้นในเว็บบอร์ด หากมีการถกเถียงหรือมีข้อขัดแย้งที่รุนแรงในการตั้งและตอบกระทู้ ผู้จัดทำเว็บไซต์จะเข้ามาบีบหนทางด้วยการดักเตือน โดยมากก็จะทำให้ความเห็นที่ไม่ลงรอยกันสงบลงได้ นอกจากนี้ นักเขียนบางคนยอมรับว่าไม่ชอบ "ศักดิ์นาเว็บบอร์ด" ไม่ชอบสังคมบอร์ดที่เด็กดี เพราะต่างไปจากเดิมที่มีคนน้อยกว่านี้ และส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อยากเขียนจริงๆ มีการช่วยเหลือกันจริงๆ แบ่งปันกันในเรื่องเทคนิคและมีสาระมากกว่านี้ แต่ตอนหลังเริ่มมีคนมากขึ้น มี "เกรียน" มาป่วน จนบรรยากาศไม่อบอุ่นเหมือนเดิมจึงย้ายเรื่องของตนไปอยู่ที่เว็บอื่น

จากการติดตามความเคลื่อนไหวของกระทู้วิจารณ์ในพื้นที่ดังกล่าว ผู้วิจัยเลือกกระทู้ที่เสนอทัศนะวิจารณ์ที่น่าสนใจจำนวน 62 กระทู้ มาเป็นกรณีศึกษา จะพบว่าทิศทางของทัศนะวิจารณ์ในกระทู้ต่างๆ ที่ปรากฏอาจแบ่งเป็นประเด็นกว้างๆ ได้ 4 ลักษณะคือ

1. การแนะนำการแต่งนิยายออนไลน์ จำนวน 18 กระตุ้

กระตุ้ทั้งหมดนี้เป็นการเสนอทัศนะและแนวคิดเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อนักเขียนนิยายออนไลน์เพื่อนำไปใช้หรือปรับปรุงงานเขียนของตน เนื่องจากประเด็นในกระตุ้ที่นำเสนอเน้นมีทั้งการชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง ทั้งในเรื่องการสร้างพล็อตเรื่องที่ซ้ำๆ ปัญหาการสร้างตัวละครมิติเดียว หรือตัวละครแบน วิธีการกำจัดตัวละครที่เกินมาในเรื่อง หรือชี้ให้เห็นปัญหาของนักเขียนจำนวนมากที่ไม่สามารถเขียนเรื่องต่อจนจบว่า ส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่วางโครงเรื่องไว้ล่วงหน้า แต่เป็นการเขียนเรื่องไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีทิศทาง นอกจากนี้ยังมีการเสนอแนะแนวทางและวิธีการที่เป็นประโยชน์ในการเขียนและการเสนองานทั้งในเรื่องการเขียนคำโปรย เพื่อโฆษณาขายและสร้างความน่าสนใจให้กับนิยายของตนจนสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้ หรือ การแนะนำการเขียนเรื่องย่อเพื่อส่งให้สำนักพิมพ์พิจารณาเลือกนิยายของตนไปตีพิมพ์ โดยแนะนำว่าเรื่องย่อไม่ควรเกิน 2 หน้า A4 ซึ่งต้องสรุปและนำเสนอเรื่องทั้งหมดอย่างรวบรัด กระชับ และน่าสนใจ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีการตั้งกระตุ้ในหลากหลายประเด็น นับตั้งแต่แรงบันดาลใจเบื้องต้นและจุดมุ่งหมายในการเขียนงาน สำนักทางสังคมของนักเขียนรุ่นใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ นักเขียนสามารถเชื่อมโลกภายใน และภายนอกของตนกับผู้อ่านได้ รวมไปถึงเรื่องความอ่อนไหวของนักเขียนที่ไม่สามารถยอมรับคำตำหนิจากนักวิจารณ์ได้

ผู้วิจัยเห็นว่ากระตุ้ในกลุ่มนี้มักนำเสนอใน 2 ลักษณะ คือ 1) การทำเสมือนนักเขียนผู้มีประสบการณ์มากกว่ามาร่วมถ่ายทอดประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ของตนให้แก่ นักเขียนรุ่นต่อมา และ 2) การตั้งประเด็นเพื่อร่วมกันคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน จนช่วยให้มองเห็นข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการเขียน และพัฒนางานเขียนของนักเขียนหน้าใหม่ต่อไป

2. การนำเสนอจุดอ่อน หรือข้อบกพร่องของงานวรรณกรรมออนไลน์แนวต่างๆ รวม 19 กระตุ้

ทัศนะวิจารณ์ที่ปรากฏในกระตุ้ทั้งหมดแสดงให้เห็นจุดอ่อนและข้อบกพร่องในงานวรรณกรรมออนไลน์ 3 แนวใหญ่ๆ คือ

2.1 แนวหวานแหวว เนื้อหาในกระตุ้ทั้ง 5 เสนอทัศนะเกี่ยวกับนิยายแนวหวานแหววนั้นจะนำเสนอในประเด็นที่คล้ายกัน ทั้งในแง่ของความซ้ำซากและน่าเบื่อของงานแนวนี้ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญจากการนำเสนอพล็อตเรื่องเดิมๆ ตัวละครแบบฉบับที่พระเอกต้องหล่อ รวย เอาแต่ใจ เก่งในทุกด้าน และนางเอกต้องโง่ ซื่อ แต่น่ารัก ความไร้เหตุผลของการดำเนินเรื่องและการตัดสินใจของละคร และตอนจบที่พระเอกกับนางเอกก็จะมีความสุขที่ได้รักกัน รวมไปถึงความนิยมใช้การใช้ไ้มติคอนอย่างแพร่หลาย จนกลายเป็นสัญลักษณ์ของงานแนวนี้ การนำเสนอในที่นี้ ผู้ตั้งกระตุ้และผู้เสนอความเห็นส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะสร้างจิตสำนึกร่วมกันให้กับนักเขียนงานแนวหวานแหววเพื่อให้ทราบถึงข้อด้อยในผลงาน และผลักดันให้พัฒนา

แนวการเขียน พล็อตเรื่อง และการสร้างตัวละครใหม่ๆ ให้หลุดพ้นจากสูตรสำเร็จอันน่าเบื่อเหล่านี้ ประกอบกับยังย้ำให้เห็นว่าหากยังแต่งงานในลักษณะนี้ต่อไปก็จะมีผู้ใดมาอ่าน เพราะผู้อ่านเริ่มเบื่องานในทำนองนี้แล้ว

2.2 แนวแฟนตาซี กระตุ้นความเห็นเกี่ยวกับงานแฟนตาซีนับว่ามีจำนวนมากที่สุด คือ มี 10 กระตุ้น และในจำนวน 6 กระตุ้นก็กล่าวถึงความน่าเบื่อของนิยายแนวนี้ เช่นเดียวกับนิยายแนวหวานแหว่วว่าเกิดจากนักเขียนสร้างงานแนวเดิมๆ ซ้ำๆ ทั้งในแง่ของพล็อตเรื่อง การดำเนินเรื่อง ฉาก และตัวละคร ส่วนประกอบเหล่านี้จึงก่อให้เกิดสูตรสำเร็จที่ถูกนำไปผลิตซ้ำเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานแฟนตาซีแนวโรงเรียนเวทมนตร์ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นความเข้าใจผิดของนักเขียนหน้าใหม่บางส่วนที่คิดว่าการเขียนงานแฟนตาซีที่ดีนั้นต้องเริ่มจากการวางพล็อตเรื่องให้ยิ่งใหญ่ อลังการ เช่นเดียวกับงานมหากาพย์เรื่องเยี่ยม *The Lord of the Ring*

กระตุ้นที่เรียกร้องให้นักเขียนเลิกเขียนงานตามสูตรสำเร็จที่ซ้ำซากเช่นนี้ ก่อให้เกิดการสร้างกระแสนงานแฟนตาซีรูปแบบใหม่ขึ้น คือ ดาร์ค แฟนตาซี ด้วยเหตุนี้จึงมีกระตุ้นจำนวน 4 กระตุ้นที่พยายามอธิบายและสร้างความเข้าใจกับผู้อ่านว่างานแนวดาร์ค แฟนตาซีเป็นอย่างไร กระตุ้นเหล่านี้กระตุ้นให้เกิดการถกเถียงและแลกเปลี่ยนทัศนะกันอย่างกว้างขวางในบอร์ดนักเขียน ทั้งในกลุ่มที่พยายามสร้างงานดาร์ค แฟนตาซี และในกลุ่มที่เห็นต่างว่าตัวอย่างงานที่เรียกว่าดาร์ค แฟนตาซี ที่พยายามสร้างขึ้นนั้นยังไม่ใช่ดาร์ค แฟนตาซีที่แท้จริง อีกทั้ง บางคนเห็นว่าการสร้างกระแสนงานในแนวทางใหม่ๆ มิใช่เกิดจากนักเขียนออกมาบอกว่างานของตนเป็นงานเขียนแนวใหม่เท่านั้น แต่การจะพิสูจน์ว่างานชิ้นนี้เป็นงานแนวใหม่จริงๆหรือไม่ต้องมาจากการยอมรับจากผู้อ่านในระดับหนึ่ง จนสามารถที่จะสร้างกระแสยอมรับงานรูปแบบใหม่จากนักอ่านในวงกว้างได้

2.3 แนววาย แม้ว่าจะมีเพียงกระตุ้นเดียวที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานแนววายแต่ก็สามารถชี้ให้เห็นปัจจัยที่ส่งผลให้ในปัจจุบันงานแนวนี้มีมาตรฐานต่ำลงเพราะเกิดจากนักเขียนใหม่ๆ ที่เห็นว่างานแนวนี้ได้รับความนิยมจึงเกิดกระแสการแต่งเลียนแบบ หรือบางคนก็ลอกงานของนักเขียนคนอื่นมาเป็นของตน จนทำให้นักเขียนงานคุณภาพบางคนเลิกเขียนงานแนวนี้ไป หรือนักเขียนตัวจริงของงานแนวนี้ส่วนใหญ่ก็เปลี่ยนไปลงผลงานที่เว็บอื่นที่เป็นเว็บเฉพาะกลุ่มจริงๆ เมื่องานแนวนี้มิได้เขียนมาจากความรู้สึกที่แท้จริงหรือไม่ได้เกิดจากการถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้ที่ได้สัมผัสกับกลุ่มคนรักร่วมเพศจริงๆ ก็ส่งผลให้งานขาดความลุ่มลึก เป็นเพียงการนำเสนอเพียงแต่เปลือกที่ฉาบฉวย เน้นฉากอิโรติกซ้ำๆ และมีแนวเรื่องเดิมๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรักในโรงเรียนของเด็กมัธยม หรือความรักในกลุ่มนักร้องหรือดารายอดนิยมเท่านั้น

นอกจากกระตุ้นที่เกี่ยวกับวรรณกรรมออนไลน์แนวต่างๆแล้ว ยังมีกระตุ้นที่ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับภาพรวมของการเขียนนิยายออนไลน์ในเว็บเด็กดี ทั้งในแง่ปริมาณผู้อ่านงานวรรณกรรมลดลงกว่าเดิม สาเหตุที่นิยายออนไลน์บางเรื่องไม่สามารถดึงดูดใจให้ผู้อ่านเลือก

อ่านได้ รวมไปถึงการต่อสู้ของนักเขียนที่ต้องเลือกระหว่างการสร้างงานวรรณกรรมแนวตลาดที่ขายได้อย่างแน่นอนกับนิยายแนวแหวกที่ตนอยากเขียน แต่ขาดการสนับสนุนจากกลุ่มผู้อ่านและสำนักพิมพ์ จะพบว่าข้อสังเกตในกระทู้เหล่านี้ก่อให้เกิดการถกเถียง เสนอความเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ในกลุ่มนักเขียนในบอร์ดเด็กเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยถือว่ากระทู้ในกลุ่มนี้ทั้งหมดเป็นกลไกการตรวจสอบคุณภาพของงานวรรณกรรมออนไลน์ในประชาคมของนักเขียนในลักษณะหนึ่ง กล่าวคือเมื่อมีกระแสที่มุ่งติแผ่และนำเสนอข้อบกพร่องของการเขียนงานแนวต่างๆ ก็ช่วยเตือนให้นักเขียนจำนวนหนึ่งเริ่มหันกลับไปพิจารณางานของตนอีกครั้งว่าเป็นไปตามสิ่งที่เสนอไว้ในกระทู้เหล่านี้บ้างหรือไม่ ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง และ พัฒนางานเขียนให้หลุดพ้นจากการยึดสูตรสำเร็จอันเป็นข้อบกพร่องที่มีอยู่ไปพร้อมๆ กันด้วย หากกลไกดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากพอก็จะว่าช่วยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการเขียนวรรณกรรมออนไลน์ได้อย่างมีระบบและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. การแนะนำการเขียนวิจารณ์ รวม 7 กระทู้

เนื้อหาในกระทู้ส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่าการวิจารณ์ยังคงเป็นสิ่งใหม่ในเว็บไซด์เด็กดี จึงมีสมาชิกในบอร์ดนักเขียนจำนวนหนึ่งอยากทราบถึงหลักการวิจารณ์ และวิธีการเขียนวิจารณ์ ในกรณีนี้ก็มีผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการวิจารณ์ทั้งในแง่ของการเรียนหลักการวิจารณ์มาจากชั้นเรียน และจากประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านหรือการเขียนมาแสดงอธิบายให้ความรู้ที่ตนทราบ นอกจากนี้ยังมีการเสนอข้อสงสัยบางประการเกี่ยวกับการวิจารณ์ในลักษณะ “จิก กัด สับ” ว่าวิจารณ์ในลักษณะนี้เป็นการดีเพื่อก่อหรือทำลายนักเขียนกันแน่ ในประเด็นนี้ก็ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็นกันอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ ปฏิภินยานักเขียนที่มีต้องงานวิจารณ์ (จิก กัด สับ) และนักวิจารณ์หรือ “นักสับ” ที่ cammy เสนอไว้สะท้อนภาพนักเขียนและการวิจารณ์ในเว็บเด็กดีไว้อย่างชัดเจน ซึ่ง cammy เสนอไว้ในลักษณะต่างๆ ดังนี้ 1) เจ้าคิดเจ้าแค้น ไม่พอใจคนสับ จึงหาเรื่องแค้นด้วยการสับนิยายคืน หรือไม่ก็เม้นลูกโซ่ 2) หลงตัวเอง ไม่ยอมรับอะไรทั้งสิ้น เป็นพวกหัวแข็ง พอสับแล้วไม่คิดปรับปรุงแก้ไข แถมด่าคนสับว่าไม่เข้าใจความยิ่งใหญ่ของนิยายที่เขาแต่ง 3) อารมณ์อ่อนไหว พวกชอบคำชมไม่ชอบคำติ ไม่ชอบใช้คำรุนแรง มีจิตใจอ่อนโยน อ่อนแอ ค่อนข้างอ่อนไหว ถูกติประโยคเดียวจิตใจก็แตกเป็นเสี่ยงๆ 4) พวกยิ่งใหญ่ คิดว่าตนเป็นพระเจ้า เจ้าพ่อ เจ้าแม่ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีนิยายตีพิมพ์เป็นเล่มแล้ว ใครมาติอะไรก็ไม่เห็นหัว และแฟนคลับก็จะออกมาด่าและแก้แค้นแทนเจ้าของนิยายด้วย 5) ชอบโดนติได้ ต่ำได้เต็มๆ ไม่หลงตัวเอง ยอมรับความคิดเห็น คนกลุ่มนี้ใจกว้าง 6) พวกไม่รู้ตัวเอง เป็นกลุ่มที่ชอบสงสัยว่านิยายของตนเองดีหรือไม่ดีตรงไหน อธิบายอย่างไรก็ไม่เข้าใจ 7) พวกฝึกฝน มือใหม่หัดแต่ง เป็นพวกใจรัก อยากแต่งนิยายสักครั้งในชีวิต เนื้อเรื่องของมือใหม่ส่วนใหญ่มักจะซ้ำซากและเนื้อหายาวมาก เต็มไปด้วยอีโม 8) เน้นโฆษณา ชอบโฆษณานิยาย

ตัวเองอย่างเร็ดหุ แต่เนื้อหาขยายไม่ลงการหรือเร็ดหุเหมือนที่โฆษณาไว้ 9) การตลาดแบบพอกๆกับขยาย นักเขียนในเด็กดีส่วนใหญ่เป็นพวกมือใหม่หัดแต่ง และชอบโฆษณาในโพส 10) พวกเล่นภาษา เป็นพวกที่ชอบอยากให้นิยายของตนเร็ดหุ ลงการเพราะภาษาสละสลวย เน้นการเล่นคำ แต่คำที่ใช้ในส่วนใหญ่มักจะใช้ผิด

เนื้อหาต่างๆ ที่ปรากฏในกระทู้เกี่ยวกับการเขียนวิจารณ์เหล่านี้ช่วยให้ผู้วิจัยสรุปแนววิจารณ์ที่นักเขียนในบอร์ดนักเขียนต้องการอย่างกว้างๆ ว่างานวิจารณ์ที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการวิจารณ์ จิก สับ หรือกัด ต้องเป็นงานที่เสนอทัศนะวิจารณ์อย่างเป็นกลาง ซึ่งให้เห็นทั้งในข้อดี และข้อด้อยที่พบในงานเขียนนั้นๆด้วย หากนักวิจารณ์สามารถที่จะชี้ทางแก้ไขหรือพัฒนางานให้กับนักเขียนก็จะเป็นประโยชน์มากขึ้น

4. การวิจารณ์วงการวรรณกรรมออนไลน์ รวม 20 กระทู้

กระทู้ในประเด็นนี้เป็นการเสนอมุมมองและการวิจารณ์ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของวงการวรรณกรรมออนไลน์ นับตั้งแต่ความเห็นของนักอ่านบางกลุ่มที่ว่านักเขียนเป็นเพียงพลเมืองชั้นสองในเว็บเด็กดีที่ดูจะไม่ค่อยมีบทบาทและความสำคัญเท่าใดนัก และมีกระทู้ในทำนองเดียวกันอีกที่แสดงความไม่พอใจที่เห็นนักเขียนเป็นเพียงผู้ให้บริการ นอกจากนี้ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์นักเขียนที่แสดงความไม่พอใจนักอ่านเงาที่ไม่มีความเห็นใดๆ เมื่ออ่านนิยายออนไลน์จบแล้วอย่างรุนแรง อันก่อให้เกิดกระแสต่อต้านนักเขียนกลุ่มนี้ทั้งจากนักเขียนและนักอ่าน ยิ่งไปกว่านั้น กระทู้ได้ขยายขอบเขตออกไปสู่ความขัดแย้งระหว่างนักเขียนกับสำนักพิมพ์ ในกรณีที่สำนักพิมพ์ตีพิมพ์งานของนักเขียนผิดพลาด คือนำงานฉบับร่างไปตีพิมพ์แทนฉบับสมบูรณ์ และเมื่อนักเขียนท้วงติง สำนักพิมพ์ก็แก้ไขด้วยการเปลี่ยนแปลงและตัดเนื้อหาบางส่วนเพื่อให้จำนวนหน้าคงเดิม และป้องกันการเพิ่มต้นทุนการผลิต โดยไม่สนใจว่าการกระทำดังกล่าวส่งผลต่องานเขียนเล่มต่อไปในชุดของนักเขียนหรือไม่ ทั้งยังกล่าวถึงในประเด็นร้อน (hot issue) ในกรณีการถูกขโมยผลงานก็มีทั้งการเรียกร้องให้เว็บมาสเตอร์ช่วยแบนนักเขียนที่ขโมยงาน ขณะเดียวกันนักเขียนและนักอ่านคนอื่นๆ ก็ช่วยรวบรวมข้อมูลเพื่อเก็บหลักฐาน และเสนอแนวทางแก้ปัญหาทั้งการเจรจากับนักเขียนที่กระทำผิด การแจ้งความดำเนินคดี และการติดต่อสำนักพิมพ์เพื่อแจ้งข้อเท็จจริงให้ทราบ

ผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลที่ได้จากกระทู้ต่างๆ เหล่านี้ช่วยให้มองเห็นภาพรวมของปรากฏการณ์ร่วมสมัยของวรรณกรรมออนไลน์ ทั้งที่เป็นลักษณะเฉพาะของเว็บเด็กดี และปรากฏการณ์อื่นๆ ของวงวรรณกรรมนอกพื้นที่แห่งนี้ด้วย กระทู้เหล่านี้ช่วยยืนยันถึงความตื่นตัวของนักเขียนในเว็บเด็กดีที่หมั่นตรวจสอบ ตั้งคำถาม เสนอทางแก้ และแลกเปลี่ยนข้อมูลในประเด็นต่างๆ ระหว่างกันอยู่เสมอ อันจะช่วยให้ นักเขียน นักอ่าน และนักวิจารณ์มองเห็นความเป็นไป ปัญหา อุปสรรค ข้อดี และข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบและบริบทของวรรณกรรมออนไลน์อย่างรอบด้าน อีกทั้ง การเสนอในรูปแบบของกระทู้ยังนับเป็นเสนอประเด็นความคิด

ได้อย่างจับใจ ทันทีทั้งที่ และสอดคล้องกับความเป็นไป หรือความเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันการเสนอความเห็นระหว่างกันผ่านกระทู้เหล่านี้นับว่าช่วยกระตุ้นและสร้างให้เกิดวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์อย่างค่อยเป็นค่อยไป แม้ว่าบางครั้งความรุนแรง และความดุเดือดในการโต้แย้งหรือเสนอความเห็นของนักเขียนและสมาชิกบางคนจะสูงมาก แต่เว็บมาสเตอร์ นักเขียนและสมาชิกส่วนใหญ่ก็จะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยเพื่อช่วยลดบรรยากาศที่รุนแรงนั้นให้คลายลง จนท้ายที่สุดก็จะเป็นการเสนอความเห็น และทัศนะวิจารณ์อาศัยบนพื้นฐานของเหตุผลมากกว่าอารมณ์ นอกจากนี้ หากสมาชิกคนใดยังมีประเด็นสืบเนื่อง หรือยังมีประเด็นโต้แย้งกระทู้ใดกระทู้หนึ่งเป็นพิเศษสามารถที่จะตั้งกระทู้สืบเนื่องจากกระทู้นั้นๆ ได้ ทั้งในรูปของกระทู้เห็นด้วย และกระทู้โต้แย้ง ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการวิจารณ์ซ้อนวิจารณ์ในพื้นที่อินเทอร์เน็ต

ต่อมาเมื่อการเขียนบทวิจารณ์เริ่มมีความแพร่หลาย และมีความสำคัญมากขึ้นก็ส่งผลให้เกิดกลุ่มวิจารณ์ นักวิจารณ์ และบทวิจารณ์ในเว็บไซต์เด็กดีเป็นจำนวนมาก จากการสำรวจพบว่า มีนักวิจารณ์และกลุ่มวิจารณ์ในเว็บไซต์เด็กดีจำนวน 28 กลุ่ม ซึ่งมีอัตราการเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2552 การเกิดขึ้นของกลุ่มวิจารณ์ในพื้นที่เว็บไซต์เด็กดีนับเป็นปรากฏการณ์ของสังคมร่วมสมัยที่น่าสนใจ เนื่องจากในช่วงแรกของการสำรวจ ผู้วิจัยพบว่าประชาคมแห่งนี้มีความต้องการทัศนะวิจารณ์ และบทวิจารณ์อย่างมากโดยเฉพาะในกลุ่มนักเขียน เพราะนักเขียนหน้าใหม่เชื่อว่าการวิจารณ์จะช่วยให้มองเห็นจุดเด่น จุดด้อย ในงานของตนซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่พบในการเขียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาผลงานของตนให้ดีขึ้น และนักเขียนบางคนยังเชื่อยิ่งไปกว่านั้นว่า ถ้าเขียนวิจารณ์ก็จะช่วยให้เขียนงานวรรณกรรมได้ดีขึ้น เพราะจะเข้าใจและมองเห็นข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดต่างๆ ในงานเขียนชัดเจนขึ้น ทัศนะวิจารณ์ที่ปรากฏในช่วงแรกมักจะเป็นในรูปของ comment หรือการแสดงความเห็น หรือกระทู้จากผู้อ่านเมื่ออ่านผลงานตอนนั้นๆ จบ งานในช่วงนี้ก่อให้เกิดการวิจารณ์ในลักษณะใหม่ขึ้น คือ “การจิก กัด และสับ” และผู้วิจารณ์ถูกเรียกว่าเป็น “นักสับ” ไปโดยปริยาย การวิจารณ์ในลักษณะใหม่นี้ ผู้วิจารณ์มักจะทำท่าที่ก้าวร้าว ใช้ถ้อยคำรุนแรง เน้นการตำหนิ และชี้ข้อบกพร่องที่พบในผลงาน จะพบว่านักสับบางคนเขียนวิจารณ์โดยใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล หรือบางคนก็ตำหนิงานวรรณกรรมเหล่านั้นด้วยอคติส่วนตัว จนบางครั้งก็ทะเลาะหรือขัดแย้งข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีนักสับบางคนวิจารณ์งานโดยอ่านงานไม่จบ หรือไม่ได้อ่านงานเลยก็มี แต่เมื่อ Spock เริ่มเผยแพร่ผลงานวิจารณ์ของตนโดยใช้ชื่อว่า “รวมบทวิจารณ์นิยายนักเขียนสมัครเล่นจากเว็บ dek-d.com” ขึ้นเป็นครั้งแรกในเว็บไซต์เด็กดีเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2550 จึงอาจกล่าวได้ว่า Spock เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ก่อให้เกิดกฎหรือกรอบการวิจารณ์งานวรรณกรรมออนไลน์ในเว็บไซต์เด็กดีขึ้น เนื่องจากการวิจารณ์ของ Spock ต่างจากบทวิจารณ์ทั่วไป เพราะกลุ่มเป้าหมายในการวิจารณ์ของเขาไม่ใช่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นนักอ่าน แต่เขามุ่งไปยังกลุ่มผู้อ่านที่เป็นนักเขียน ด้วยเหตุนี้ เขาจึงวิจารณ์แยกตามองค์ประกอบ

ของนิยาย เช่น ตัวละคร ภาษา การบรรยาย มุมมอง การสอดแทรกทัศนคติและความคิด และแนวเรื่อง สำหรับการวิจารณ์งานของนักเขียนสมัครเล่น Spock ซึ่งให้เห็นทั้งข้อดี ข้อเสีย และแนะนำวิธีการแก้ไขงานให้นักเขียนเหล่านั้น ในตอนท้ายของบทวิจารณ์ก็จะมีการให้คะแนนนิยายเรื่องนั้นๆ โดยมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน แต่สิ่งหนึ่งที่ขัดแย้งกันเสมอในบทวิจารณ์ของ Spock ก็คือ Spock จะบอกอยู่เสมอว่าข้อวิจารณ์ที่เสนอนั้นเป็นความคิดเห็นของคนๆหนึ่ง ขณะเดียวกัน Spock ก็จะไม่ยออยู่ตลอดเวลาว่าตนเป็นผู้มีวุฒิภาวะทั้งในการอ่าน การเขียนวรรณกรรมที่มากพอที่จะให้ทัศนะวิจารณ์ได้ จนดูเหมือนว่าเป็น Spock ผู้เชี่ยวชาญทั้งในการอ่านและการเขียนงาน นับว่าช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับทัศนะวิจารณ์ที่เสนออย่างมาก

ผลงานวิจารณ์วรรณกรรมทั้งหมดของ Spock แสดงให้เห็นว่าเขาให้ความสำคัญและความสนใจวิจารณ์ผลงานของนักเขียนสมัครเล่นมากกว่างานดีพิมพ์ของนักเขียนอาชีพ และนิยายส่วนใหญ่ที่เลือกมาวิจารณ์มักจะยังเขียนไม่จบ จึงนับเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในการเขียนวิจารณ์นี้ต่างจากงานวรรณกรรมที่ผ่านมาเพราะนักวิจารณ์อาชีพจะเขียนวิจารณ์ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว แต่การทำเช่นนั้นนับว่าเป็นประโยชน์ต่อนักเขียนหน้าใหม่อย่างมาก เนื่องจากนักเขียนส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่นที่ยังขาดประสบการณ์ในการเขียน แม้ว่า Spock มุ่งเขียนวิจารณ์เพื่อช่วยเหลือนักเขียนหน้าใหม่ แต่ทัศนะวิจารณ์ที่ปรากฏยังเป็นประโยชน์ต่อการเขียนทั้งต่อนักเขียนผู้นั้นและนักเขียนทั่วไปที่ได้เข้ามาอ่านด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าการที่ Spock มุ่งความสนใจไปที่นักอ่านที่เป็นนักเขียน อาจมีสาเหตุมาพื้นที่ในการเผยแพร่บทวิจารณ์คือ บอร์ดของนักเขียนในเว็บเด็กดี เมื่อกลุ่มผู้อ่านเป็นนักเขียนสมัครเล่น ประเด็นการวิจารณ์ของ Spock จึงเป็นไปเพื่อสนองความต้องการของผู้อ่านในกลุ่มนี้ที่สำคัญ ส่วนเท่าที่ในการวิจารณ์ของ Spock นั้น เขานำเสนอด้วยบทบาทของนักสับที่มีลีลาการวิจารณ์แบบจิก กัด สับ โดยเฉพาะเมื่อวิจารณ์ผลงานวรรณกรรมของนักเขียนเชิพยอดนิยมทั้งของไทยและต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับและยกย่องจากนักอ่านและนักวิจารณ์ทั่วไป และเขาจะลดความรุนแรงลงเมื่อวิจารณ์งานของนักเขียนหน้าใหม่ แต่อย่างไรก็ดียังคงลีลาของนักสับอยู่

แม้ว่าการให้ทัศนะวิจารณ์ของ Spock มักจะชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของผู้เขียนอย่างกว้างๆ และไม่คอยยกตัวอย่างประกอบการชี้ข้อบกพร่องต่างๆเหล่านั้น แต่ผลตอบรับจากผู้อ่านบทวิจารณ์ส่วนใหญ่มักจะเป็นนักเขียนหรือนักอ่านรุ่นเด็กที่ยังมีประสบการณ์ในการอ่านและเขียนงานวรรณกรรมน้อย จึงเห็นด้วยและชื่นชมกับข้อวิจารณ์ทุกอย่างที่ Spock นำเสนอจนยอมรับและเห็นพ้องกันว่าวิจารณ์แบบ “จิก กัด สับ” เป็นแนวการวิจารณ์ที่ดี และใช้เป็นต้นแบบของการวิจารณ์ต่อมา ผู้วิจัยเห็นว่านี่คือประเด็นที่น่าห่วง กล่าวคือผู้ที่เข้าไปอ่านและแสดงทัศนะส่วนใหญ่ในเว็บเด็กดีจะเป็นเยาวชน ซึ่งจะมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 10-30 ปี หากคนเหล่านั้นเห็นว่าทัศนะและเท่าที่ในการวิจารณ์ของ Spock คือต้นแบบงานวิจารณ์ที่ดีของงานวิจารณ์ในรุ่นต่อมาก็จะลดคุณค่าของวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ลง

ผู้วิจัยเห็นว่าหลังจากบทวิจารณ์ชิ้นแรกของ Spock อีกกว่าหนึ่งปีถึงจะปรากฏกลุ่มนักวิจารณ์กลุ่มที่สอง คือ “++แนะนำนิยาย&รับวิจารณ์นิยายจ้า++” ก่อตั้งโดย Buffy~ เมื่อวันที่

15 มิถุนายน 2551 กลุ่มนี้ยังคงยึดกรอบและเกณฑ์ในการวิจารณ์คล้ายกับ Spock นั่นคือการวิจารณ์ที่แบ่งเป็นประเด็นย่อยๆ คือ การบรรยาย ตัวละคร บทสนทนา การดำเนินเรื่อง ความแปลกใหม่ของเนื้อเรื่อง ซึ่งจะมีการให้คะแนน แต่การให้คะแนนนั้นจะต่างจาก Spock แทนที่จะให้คะแนนรวมเต็ม 10 ก็เปลี่ยนเป็นการแยกให้คะแนนออกเป็นหัวข้อๆ ละ 20 คะแนน รวม 100 คะแนน และจะนำคะแนนที่ได้มาตัดเกรด เป็น A B+ B C+ C... ทั้งยังให้คะแนนความสนุกเป็นดาว ซึ่งจะมีคะแนนเต็ม 5 ดาว นอกจากนี้ ความแตกต่างอีกประการหนึ่งที่พบคือแทนที่จะวิจารณ์คนเดียว แต่เป็นกลุ่มนักวิจารณ์รวม 8 คน

ยิ่งไปกว่านั้นยังมีกลุ่มวิจารณ์กลุ่มแรกๆ ที่น่าสนใจอีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่ม LPF ที่ก่อตั้งโดย Peecee เมื่อเดือน ตุลาคม 2551 แต่ตอนนี้ปิดตัวไปแล้ว ความน่าสนใจของกลุ่มนี้ก็คือ Peecee ที่ก่อตั้งกลุ่มเป็นเด็กอายุ 13 ที่กล้าเสนอทัศนะวิจารณ์อย่างรุนแรง โดยแสดงจุดมุ่งหมายหลักของหน่วยไว้ด้วยว่า “เพื่อหาจุดบกพร่องของนิยายของนักเขียนในเว็บไซต์เด็กดี เพื่อให้พวกเขาหรือเธอเหล่านั้นนำไปแก้ไขและปรับปรุงให้วงการนิยายไทยได้มีผลงานคุณภาพดีๆ และก้าวให้ทันต่างชาติ ส่วนเป้าหมายรองคือ ต้องการสืบหานิยายแนวแฟนตาซีที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว พลืดย่น่าสนใจและไม่จำเจ สามารถผูกเรื่องได้เยี่ยม เมื่ออ่านแล้วรู้สึกว่าการอ่านเรื่องสามารถแตกแขนงออกไปได้อีกหลายยอด ซึ่งทางเราจะสนับสนุนอย่างเต็มที่เพื่อเป็นการบุกเบิกวงการนิยายแฟนตาซีไทย” ทั้งยังกล้าที่จะตั้งเกณฑ์เพื่อแยก “ระดับคุณภาพนิยาย” ว่านิยายแต่ละเรื่องที่ถูกวิจารณ์จะถูกแบ่งเข้าตามหมวดต่างๆ ซึ่งหมวดน่าติดตามและดูการพัฒนาในอนาคตนั้นจะมีขอบเขตในระดับกว้างที่สุด จึงเป็นการยากที่นิยายเรื่องหนึ่งจะได้เป็นนิยายแนะนำ ซึ่งมีแนวโน้มว่าหมวดนี้จะมีเรื่องที่ถูกเก็บเข้าคลังมากที่สุด สำหรับบางเรื่องก็นำมาให้อ่าน ถ้าเรื่องนั้นไม่ถูกเก็บเข้าคลังนิยายในหมวดใดเลยแม้แต่หมวดปรับปรุงและพัฒนา Peecee ถือว่านิยายเรื่องนั้นไร้คุณภาพ และผู้แต่งก็ไร้ใจรัก ทั้งนี้ยังมีการแสดงความคิดเกี่ยวกับนิยายแนะนำว่าอยู่ในขั้นดีแต่ที่สมควรได้รับการส่งเสริมเล็กน้อย มีคุณค่ามากกว่านิยายหมวดน่าติดตามและดูและการพัฒนาในอนาคต นิยายแนะนำมี 3 คลาส คือ L (Last) เป็นคลาสต่ำสุด P (Perfect) เป็นคลาสกลาง และ F (Fantasy) เป็นคลาสสูง

ด้วยเหตุนี้เราจะเห็นว่ากลุ่มวิจารณ์ 3 กลุ่มแรกๆ นั้นนับเป็นต้นแบบของกลุ่มวิจารณ์อื่นๆ ที่เปิดตามมา เพราะกลุ่มวิจารณ์ที่เกิดขึ้นมาตามมาไม่ว่าจะเป็นคนเดียวหรือเป็นกลุ่มนั้น ส่วนใหญ่ก็จะวิจารณ์โดยแบ่งประเด็นๆ และให้คะแนน แต่จะมีน้อยรายที่ไม่ตัดเกรด หรือให้คะแนน เช่น “กล้วยหอมจอมลับ (รับวิจารณ์นิยาย)” ก่อตั้งโดย Black wing kite เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2552 เพราะเห็นว่าวิจารณ์เป็นเพียงความเห็นของคนๆ หนึ่งเท่านั้น

จากปรากฏการณ์ที่พบนี้จะเห็นได้ว่าในช่วงตั้งแต่เดือนกันยายน 2551 เป็นต้นมาเกิดกลุ่มนักวิจารณ์ในเว็บไซต์เด็กดีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะปี 2552 เกิดกลุ่มวิจารณ์ทั้งสิ้น 21 กลุ่ม และจะพบว่าภายในวันเดียวคือ วันที่ 8 สิงหาคม 2552 มีกลุ่มวิจารณ์เกิดขึ้นพร้อมกัน 3 กลุ่มคือ 1) “[วิจารณ์นิยาย...] [สำนัก Black Snow]” ก่อตั้งโดย Chocolate_Berry 2) “[Juliet],,รับวิจารณ์นิยาย !!” ก่อตั้งโดย Sugazie ♥ และ 3) “[Oop ! Plus [รับวิจารณ์นิยาย] Pro

Shop []" ก่อตั้งโดย Top Ten Teen ♥ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มวิจารณ์ในช่วงหลังมักจะมีการตั้งชื่อกลุ่มที่คล้ายๆกัน กล่าวคือ ชื่อของกลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีคำว่า "รับวิจารณ์" หรือ "รับสับ" ที่ปรากฏบ่อยมาก จนอาจจะกลายเป็นปัญหากับผู้อ่านที่ไม่อาจแยกหรือจดจำกลุ่มวิจารณ์ได้ เพราะชื่อกลุ่มคล้ายกันอย่างมาก

ยิ่งไปกว่านั้นจะเห็นว่ากลุ่มวิจารณ์ในช่วงหลังส่วนใหญ่จะมีคำเตือนสำหรับนักเขียนที่จะส่งงานมาให้วิจารณ์คล้ายกันคือ วิจารณ์ตรงและแรง ถ้าเป็นนักเขียนที่ไม่อาจยอมรับคำติชมได้ไม่ต้องส่งมาให้ ขณะเดียวกันเกือบทุกกลุ่มก็จะปกป้องตนเองว่า ไม่ใช่นักวิจารณ์อาชีพ แต่เป็นนักอ่านที่อ่านงานมาจำนวนหนึ่ง ขณะเดียวกันก็บอกในทางกลับกันไว้ด้วยว่าข้อวิจารณ์ที่เสนอนั้นเป็นเพียงความคิดของผู้อ่านคนหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีข้อผิดพลาดได้ และบางกลุ่มยังขยายความต่อไปอีกว่าถ้าข้อวิจารณ์มีข้อผิดพลาดก็สามารถที่จะแจ้งให้ทราบได้ นอกจากนี้ยังมีข้อกำหนดกฎ หรือ กติกาให้กับผู้เขียนที่ต้องการส่งผลงานมาให้วิจารณ์ เพราะกลุ่มวิจารณ์ส่วนใหญ่จะกำหนดว่าจะวิจารณ์งานในแนวใดไว้อย่างชัดเจน บางกลุ่มวิจารณ์งานทุกแนว แต่บางกลุ่มก็กำหนดแนวเรื่องบางแนวเท่านั้น เช่น กลุ่ม LPF รับเฉพาะนิยายแฟนตาซี หรือ กลุ่ม "Are you ready !? > รับวิจารณ์นิยาย <" ก่อตั้งโดย Toffyz รับเฉพาะงานหวานแหววและแฟนฟิค ขณะเดียวกัน บางครั้งผู้ส่งงานเขียนก็มีสิทธิเลือกได้ว่าต้องการให้วิจารณ์งานในระดับใด เช่น กลุ่ม „ป.เป้งฟูลุ้,รับวิจารณ์นิยายจ๊ะ•,..“ ก่อตั้งโดย [≡ป.เป้งฟูลุ้≡] จะแบ่งระดับการวิจารณ์จะมีทั้งหมด 4 ระดับ 1) แรงโคตรไม่เกรงใจใคร 2) แรงลงมาหน่อย 3) ปานกลางถึงขั้นแรงนั้นแหละ *เวกัรนะเนีย และ 4) สุดๆแล้ว ไม่แรงยอมเยา นุ่มนวล *เฮ้ย! คุณหนูแท้ๆ หรือ กลุ่ม | | | x ...รับวิจารณ์งานเขียนทุกชนิด!!!!... x | | | •" ก่อตั้งโดย S.K. NAKI จะแบ่งระดับการวิจารณ์เป็น 3 ระดับ คือ ดีเปรชั่น โชนร้อน และ เสอริเคน ตามชื่อพายู โดยระบุว่า ดีเปรสชันเป็นระดับวิจารณ์แรงสูงสุด

ความแปลกของกลุ่มวิจารณ์ในช่วงหลัง คือ มีการเปิดรับสมัครนักวิจารณ์เข้ากลุ่มของตน โดยบางกลุ่มจะมีแบบทดสอบให้ผู้สมัครเป็นนักวิจารณ์ตอบ เช่น กลุ่ม "Open!..x(รับวิจารณ์นิยาย)x.." ก่อตั้งโดย ~ice cream~ จะมีแบบทดสอบเป็นคำถาม 10 ข้อ เช่น คุณคิดยังไงกับนิยาย คุณคิดว่า...การวิจารณ์ช่วยอะไรกับคนแต่งได้บ้าง คุณชอบงานแนวไหนมากที่สุด คิดว่าการพูดตรงๆกับการถนอมน้ำใจคุณชอบแบบไหนมากกว่ากัน หรือ คุณคงเป็นคนตรงเวลาและพูดรู้เรื่อง หรือบางกลุ่มก็รับสมัครใจจะเป็นนักวิจารณ์ แต่อย่างไรก็ดี กลุ่มวิจารณ์ที่มีนักวิจารณ์มากกว่า 2 คน มักจะลงประวัติย่อของนักวิจารณ์ไว้ด้วยเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจให้นักเขียนว่าจะเลือกนักวิจารณ์คนใดให้วิจารณ์งานของตน ทั้งนี้ บางกลุ่มที่มีแบบฟอร์มการส่งนิยายให้วิจารณ์ ซึ่งผู้ส่งงานให้วิจารณ์ต้องปฏิบัติตามกฎที่กำหนดอย่างเคร่งครัด สำหรับกลุ่มที่มีนักวิจารณ์หลายคนบางกลุ่มก็จะมีกฎสำหรับนักวิจารณ์ด้วย อาทิ กำหนดการเลือกและส่งงานวิจารณ์ รวมถึงกฎของนักวิจารณ์นิยายที่ดี เช่น กลุ่ม „ป.เป้งฟูลุ้,รับวิจารณ์นิยายจ๊ะ•,..“ มีการกำหนดคุณสมบัติไว้ว่า 1) คุณต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย 2) ไม่ใช่ข้อคิดในการวิจารณ์นิยายของคนอื่น ควรวิจารณ์

ด้วยใจจริง 3) เมื่อมีคนมาเสนองานวิจารณ์ให้กับคุณ เราจะไปติดต่อคุณเอง 4) รับงานวิจารณ์เสร็จมาบอกที่บทความด้วย 5) ไม่มีอะไรมาก ขอแค่ให้นักวิจารณ์ทุกคนทำตามกฎเหล่านี้ให้ดีกว่าพอแล้ว นอกจากนี้มีกลุ่มวิจารณ์บางกลุ่มกำหนดให้ผู้ส่งงานเขียนจะต้องให้ข้อมูลเบื้องหลังของนักเขียนด้วย คือ กลุ่ม "รับวิจารณ์นิยายครับ" ก่อตั้งโดย UnBORNable กำหนดว่าผู้ส่งต้องแจ้งชื่อนิยาย และนามปากกา การบอกแนวและโครงเรื่องที่ค่อนข้างละเอียด บอกแรงบันดาลใจและจุดประสงค์การแต่ง และเลือกระดับการวิจารณ์เพื่อเป็นข้อมูลให้นักวิจารณ์ด้วย

ในส่วนของการประเมินการวิจารณ์นั้น กลุ่มวิจารณ์ส่วนใหญ่จะเกณฑ์การพิจารณาผลงานไว้ด้วยว่าแบ่งการพิจารณาเป็นประเด็นใดบ้าง ส่วนใหญ่ก็จะแบ่งคล้ายๆ ซึ่งเหมือนกับที่ทั้ง Spock และ กลุ่มของ Buffy เคยกำหนดไว้ และยังมีเพิ่มบางประเด็น เช่น การจัดหน้า ความสนุก ความพอใจ การวิจารณ์ส่วนใหญ่มักจะเป็นการเสนอทัศนะวิจารณ์ที่เป็นอัตวิสัย กล่าวถึงความชอบ ไม่ชอบ เท่านั้น โดยยังไม่ได้แสดงผลประกอบการวิจารณ์เพื่อชี้ให้เห็นข้อดี และข้อด้อยของงาน จะมีนักวิจารณ์จำนวนน้อยมากที่สามารถแสดงผลอย่างเป็นรูปธรรมได้ เช่น B1 และ B2 ในกลุ่ม "กล้วยหอมจอมสับ (รับวิจารณ์นิยาย)" บทวิจารณ์ของ Spock งานวิจารณ์ของกลุ่ม Buffy และ กลุ่ม LPF นอกจากนี้ยังมีนักวิจารณ์บางคนที่แสดงทัศนะวิจารณ์สั้นมากจนไม่อาจจะเรียกว่าเป็นบทวิจารณ์ได้ สมควรจะเป็นแค่ comment เท่านั้น

นอกจากนี้ ปรากฏการณ์รูปแบบใหม่ๆของการวิจารณ์ในช่วงหลังคือ การวิจารณ์เฉพาะตอนในนิยาย คือวิจารณ์นิยายตอนต่อตอน และนักวิจารณ์ที่วิจารณ์ในลักษณะนี้จะไม่ให้ภาพรวมของนวนิยายที่วิจารณ์ แต่มุ่งวิจารณ์ในลักษณะตอบโจทย์หรือตอบประเด็นที่ตั้งไว้เท่านั้น จึงทำให้งานวิจารณ์ลักษณะนี้ไม่สามารถสื่อสารหรือเป็นประโยชน์กับผู้อ่านทั่วไป หรือนักเขียนคนอื่นๆได้ เพราะงานวิจารณ์ไม่ได้แสดงความเห็นอันแจ่มชัดหรือแสดงตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้การเขียนหรือการอ่านนิยายเรื่องอื่นในแนวนั้นต่อไปได้ อีกทั้ง กลุ่มวิจารณ์ช่วงหลังบางกลุ่มนอกจากทำหน้าที่รับวิจารณ์งานแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นผู้โปรโมทนวนิยายด้วย เช่น กลุ่ม "+ รับโปรโมท & วิจารณ์นิยาย +" ก่อตั้งโดย THE GALE แจ้งว่าหากนิยายที่ได้รับการวิจารณ์เรื่องใดได้คะแนนมากกว่า 7 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนนจะได้เป็นนิยายแนะนำ เช่นเดียวกับกลุ่ม . "((^=รับวิจารณ์นิยาย ทูกราชอาณาจักร ในหมวดแฟนตาซีคิราบ=^))" ก่อตั้งโดย ConshoO ที่จะมีการจัดอันดับนิยายที่วิจารณ์ทุกสัปดาห์ จึงนับเป็นการเพิ่มสถานะให้กับกลุ่มวิจารณ์ของตน และบางกลุ่มยังมีการจัดกิจกรรมการประกวดนิยาย คือกลุ่ม "[Juliet]...รับวิจารณ์นิยาย !!" ก่อตั้งโดย Sugazie ♥

ปรากฏการณ์ของการเกิดกลุ่มและนักวิจารณ์จำนวนมากในเว็บไซต์เด็กดีนี้แสดงให้เห็นถึงความต้องการนักวิจารณ์ของนักเขียนนิยายหน้าใหม่ และในอนาคตผู้วิจัยเห็นว่าแนวโน้มของการวิจารณ์ในลักษณะนี้จะมีมากขึ้น และกลุ่มนักวิจารณ์ก็จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นด้วย แนวโน้มดังกล่าวอาจจะเกิดจากการทำตามกระแสที่มีนักเขียนและนักอ่านเริ่มหันมาเขียนวิจารณ์หรือเริ่มเป็นนักวิจารณ์เพิ่มมากขึ้น โดยเข้าใจผิดว่างานวิจารณ์เป็นเพียงการเขียนถึงข้อด้อย หรือข้อบกพร่องที่ตนพบในนิยายที่อ่าน ซึ่งจะแบ่งการวิจารณ์เป็นหัวข้อต่างๆตามที่กำหนดเท่านั้น

จึงเป็นที่น่าเสียดายว่างานวิจารณ์ที่ปรากฏกว่าร้อยละ 95 ไม่อาจเรียกว่างานวิจารณ์ได้ เพราะงานเหล่านี้เสนอเพียงแค่อัตวิสัยที่แสดงความชอบและไม่ชอบเท่านั้น หรือบางครั้งก็มุ่งวิจารณ์ตอบประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนด ขณะเดียวกันยังพบว่านักวิจารณ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การอ่านงานวรรณกรรมจำนวนน้อยมาก จนไม่สามารถที่จะแสดงเหตุผลเพื่อสนับสนุนทัศนะวิจารณ์ของตนได้ อีกทั้งยังไม่สามารถให้ตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อประกอบการวิจารณ์ได้ หรือบางครั้งผู้วิจารณ์จำนวนหนึ่งก็แสดงให้เห็นว่ายังไม่มีเข้าใจธรรมชาติของงานวรรณกรรม เช่น 1 นักวิจารณ์กลุ่ม “[] Oop ! Plus” แนะนำให้นักเขียนเอารูปตัวละครมาเสนอไว้ในหน้านิยายด้วย ในกรณีนี้ผู้วิจัยเห็นว่านักวิจารณ์ไม่พวักที่จะแนะนำให้นักเขียนแก้ปัญหาดังกล่าววิธีนี้ เพราะผู้เขียนต้องสามารถเขียนบรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ โดยไม่จำเป็นต้องนำภาพตัวละครที่จินตนาการไว้มารประกอบให้ดูก็ได้ หรือบางครั้งนักวิจารณ์ยังขาดความชัดเจนในประเด็นที่วิจารณ์ เพราะคำแนะนำหรือข้อวิจารณ์แสดงนั้นไม่น่าจะช่วยนักเขียนปรับปรุงงานของตนได้ เช่น ConshoO นักวิจารณ์กลุ่ม “((^=รับวิจารณ์นิยาย ทุกราชอาณาจักร ในหมวดแฟนตาซีครับ=^))” วิจารณ์สำนวนของนิยายเรื่องหนึ่งว่า “สำนวน อันนี้บอกได้ว่าผ่านพอฉิวเฉียด เพราะว่าไม่ถึงกับห่วยแตกนัก แต่ก็ไม่ได้ดีเหมือนกัน อ่านไปแล้ว (สะดุด แล้วก็แปลกยังงี้ก็ไม่รู้เหมือนกัน) แต่ถือว่าดีสำหรับมือใหม่ เอาเป็นว่าผ่านนะครับ” การวิจารณ์เช่นนี้แสดงให้เห็นว่าผู้วิจารณ์ก็ยังไม่มีความชัดเจนในประเด็นหรือหัวข้อที่ตนวิจารณ์ และการวิจารณ์ที่มีประโยชน์ผู้วิจารณ์ก็หาที่จะสามารถระบุขอบกพร่องของนักเขียนที่เห็นได้อย่างชัดเจน แม้ว่าในบางครั้งอาจไม่เสนอวิธีการแก้ไขก็ตาม แต่ในที่นี้นักวิจารณ์ยังไม่สามารถที่จะชี้ให้เห็นขอบกพร่องที่ชัดเจนได้ จึงนับว่านี่คือขอบกพร่องที่เกิดขึ้นของนักวิจารณ์กลุ่มใหม่ๆ

ผู้วิจัยเห็นว่าการเพิ่มขึ้นของนักวิจารณ์และกลุ่มวิจารณ์จำนวนมากโดยเฉพาะในช่วงปี 2552 นั้น นับเป็นการวิจารณ์ตามกระแสมากกว่าที่จะเกิดจากความพร้อมของนักวิจารณ์เอง จะเห็นได้ว่ามีนักวิจารณ์ไม่กี่คนหรือไม่ก็กลุ่มเท่านั้นที่จะสามารถแสดงให้เห็นผ่านบทวิจารณ์ว่าเป็นนักอ่านที่มีประสบการณ์การอ่านงานมาเป็นจำนวนมาก จนสามารถมองเห็นข้อดี ข้อด้อย และแนวทางแก้ปัญหานักเขียนได้จริง และงานของนักวิจารณ์ในกลุ่มนี้จะสามารถสื่อสารได้ทั้งกับนักเขียนที่เป็นผู้เขียนงานเรื่องนั้นๆ นักเขียนทั่วไป และนักอ่านได้ บทวิจารณ์เหล่านี้มักจะเป็นบทวิจารณ์ที่เขียนในลักษณะความเรียงขนาดยาวที่อธิบายและชี้ให้เห็นข้อดี ข้อด้อย และแนวทางปรับปรุงงานแต่ละประเด็นอย่างเป็นเหตุเป็นผล แต่เป็นที่น่าเสียดายว่านักวิจารณ์ที่วิจารณ์งานในลักษณะนี้มีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักวิจารณ์ที่เกิดขึ้น และมีบทวิจารณ์เป็นจำนวนน้อยด้วย เช่น กลุ่ม “กล้วยหอมจอมลับ” ก็รับวิจารณ์งานเดือนละ 4 ชิ้น หรือ Spock ก็หยุดเขียนงานวิจารณ์ไปตั้งแต่ปี 2551

คุณภาพงานวิจารณ์และนักวิจารณ์นับเป็นประเด็นที่น่าห่วงและต้องติดตามศึกษาต่อไป เพราะหากนักวิจารณ์หรือกลุ่มวิจารณ์ที่เกิดขึ้นยังคงเขียนงานวิจารณ์ตามแบบงานวิจารณ์ส่วนใหญ่ที่ปรากฏ (คือกลุ่มร้อยละ 95) ก็อาจจะไม่เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพของงานวรรณกรรมออนไลน์ได้มากเท่างานเขียนของกลุ่มนักวิจารณ์จำนวนน้อย

(ประมาณร้อยละ 5) ได้ หากมีงานวิจารณ์ในลักษณะนี้เป็นจำนวนมากขึ้นก็อาจจะสร้างความเข้าใจผิดต่อประชาคมแห่งนี้ว่างานวิจารณ์และนักวิจารณ์ที่ดีควรมีลักษณะเช่นนี้ ด้วยเหตุนี้จึงอาจจะเป็นโจทย์ที่ท้าทายในการวิจัยต่อไปว่าทำอย่างไรจึงจะปรับให้นักวิจารณ์ส่วนใหญ่รู้ว่างานวิจารณ์ที่แท้จริง หรืองานวิจารณ์ที่ดีและมีคุณค่านั้นควรมีลักษณะใด เพื่อจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาคมออนไลน์ ทั้งในกลุ่มนักเขียน นักอ่าน และนักวิจารณ์อย่างแท้จริง

นอกจากการศึกษานักวิจารณ์ กลุ่มวิจารณ์ และบทวิจารณ์ในเว็บเด็กดีแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาบล็อกวิจารณ์นอกพื้นที่เว็บเด็กดี อีก 4 บล็อก คือ 1) บล็อก "laughable-loves" (<http://laughable-loves.blogspot.com/>) บทวิจารณ์จำนวน 198 บท (ต.ค. 49 - ก.พ. 51) 2) บล็อกของ Woratana (woratana.exteen.com) บทวิจารณ์จำนวน 13 บท 3) บล็อกของผู้สาวเมืองยศ (<http://www.bloggang.com/mainblog.phpMid=mybook>) บทวิจารณ์จำนวน 95 บท (17 กรกฎาคม 2548 - 29 กรกฎาคม 2552) และ 4) บล็อกของยาคุลท์ (<http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=yum-cha> (30 ธันวาคม 2548 ถึง 1 เมษายน 2552) บทวิจารณ์จำนวน 613 บท

ความแตกต่างระหว่างบทวิจารณ์ในเว็บไซด์เด็กดีกับบทวิจารณ์ในบล็อกนอกเว็บไซด์เด็กดี 3 ใน 4 คน คือ laughable-loves ผู้สาวเมืองยศ และยาคุลท์ ในเบื้องต้นพบว่านักวิจารณ์ทั้งสามคนไม่ได้ตั้งตัวขึ้นมาเป็นนักวิจารณ์ เพียงแต่ต้องการเสนอความเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านไว้ในบล็อกส่วนตัวของตนในลักษณะบันทึกหรือไดอารี่เท่านั้น นักวิจารณ์กลุ่มนี้ยืนยันว่าไม่มีผลประโยชน์ใดๆจากการวิจารณ์ เพราะไม่ได้เงิน ไม่ได้วิจารณ์ผลงานที่ตัวเองเขียน แต่เป็นไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่ผู้อ่าน เนื่องจากปัจจุบันหนังสือมีราคาแพงและมีจำนวนมาก หากได้อ่านก่อนจะสามารถบอกกับคนอื่นเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อทางการค้าหรือเหยื่อของผู้เขียนไม่รับผิดชอบที่ลอกงาน ไม่รับผิดชอบต่อสังคม หรือนักวิจารณ์บางคนเคยชินกับงานคลาสสิกที่มีคุณภาพเมื่อมาอ่านงานออนไลน์จึงหงุดหงิดและอยากระบายออก ทั้งนักวิจารณ์บางคนระบุว่าปัญหาการวรรณกรรมไทยคือไม่มีนักวิจารณ์เป็นเรื่องเป็นราว พอมีผู้เขียนวิจารณ์ยาวๆเป็นเรื่องเป็นราวหรือดูเป็นวิชาการก็มีผู้สนใจเข้ามาอ่านเมื่อมีผู้สนใจมาอ่านมากขึ้นจนได้รับการยอมรับว่าบันทึกความเห็นเหล่านี้คือบทวิจารณ์ และยกย่องเจ้าของบล็อกเหล่านั้นว่านักวิจารณ์ จะพบว่าผู้อ่านที่เข้ามาอ่านงานของนักวิจารณ์กลุ่มนี้นอกจากผู้อ่านทั่วไปแล้ว ยังมีนักเขียน และบรรณาธิการสำนักพิมพ์ด้วย จากการศึกษาบล็อกวิจารณ์วรรณกรรมเหล่านี้ ผู้วิจัยเห็นว่านักวิจารณ์ทั้งสามมีความพ้องกันประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประการแรก คือ ประสบการณ์ในการอ่านงานวรรณกรรม นักวิจารณ์กลุ่มนี้นับเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการอ่านงานวรรณกรรมอย่างกว้างขวาง หากพิจารณาเฉพาะบทวิจารณ์ที่น่าเสนอจะพบว่าผู้สาวเมืองยศจะสนใจอ่านงานวรรณกรรมยอดเยี่ยมของไทยเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นงานของนักเขียนชั้นครูรุ่นเก่าหรืองานของนักเขียนรุ่นใหม่ที่มีพื้นฐานมาจากงานออนไลน์ จึงต่างจากยาคุลท์ที่ไม่เพียงแต่อ่านงานของนักเขียนไทยและนักเขียน

ต่างประเทศ ยังอ่านงานหลากหลายประเภทด้วย ทั้งวรรณกรรมยอดเยี่ยม วรรณกรรมสะท้อนสังคม วรรณกรรมโรแมนติก วรรณกรรมเยาวชน นิทานภาพประกอบ ความเรียงต่างๆ และบันเทิงคดีท่องเที่ยว เช่นเดียวกับ "laughable-loves" ที่ไม่ติดอยู่แต่เฉพาะวรรณกรรมประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่อ่านครอบคลุมทั้งนวนิยาย เรื่องสั้น บทความ กวีนิพนธ์ บันเทิงคดี และบทละคร และยังครอบคลุมแนวเรื่องที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสัจนิยม สะท้อนสังคม เสียดสี วิทยาศาสตร์ สืบสวน จิตวิทยา ดลก โศกนาฏกรรม ปรัชญา และศาสนา และยังมีประสบการณ์ในการอ่านงานวรรณกรรมของหลายชาติ ทั้ง อังกฤษ อเมริกัน แคนาดา เยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี จีน ญี่ปุ่น และ อินเดีย ซึ่งนอกจากงานวรรณกรรมแล้วยังอ่านหนังสือปรัชญา ภาพยนตร์ ดนตรี การเมือง จิตวิทยา และประวัติศาสตร์

ประการที่สอง คือ ความสม่ำเสมอในการเขียนวิจารณ์ "laughable-loves" เขียนบทวิจารณ์คือประมาณ 5-10 ชิ้นต่อเดือน และได้มีการทำสารบัญแยกประเภทผลงานทั้งหมดไว้ โดยแบ่งเป็นหนังสือของนักเขียนต่างประเทศ (เรียงตามอักษร) หนังสือของนักเขียนไทย ซึ่งอำนวยความสะดวกให้อ่านอย่างมากในการค้นหาหรือเลือกอ่านเฉพาะที่กล่าวถึงเรื่องที่สนใจได้ แม้ว่าผู้สาวเมืองยศ และยาคุลท์จะไม่ได้ทำสารบัญเพื่อความสะดวกในการสืบค้นมากเท่า "laughable-loves" แต่ทั้งสองคนก็เขียนบทวิจารณ์อย่างสม่ำเสมอเช่นกัน จากการคำนวณอย่างคร่าวๆของผู้วิจัยพบว่าผู้สาวเมืองยศเขียนงานเฉลี่ย 1-2 ชิ้นต่อเดือน และยาคุลท์เขียนมากถึงประมาณ 14-15 ชิ้นต่อเดือน

ประการที่สาม คือ รูปแบบการวิจารณ์ บทวิจารณ์ส่วนใหญ่ของทั้งสามคนคล้ายกันคือ โดยแบ่งการวิจารณ์เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการเล่าเรื่องย่อของหนังสือที่เลือกมาวิจารณ์ "laughable-loves" มักจะปูพื้นให้กับผู้อ่านด้วยการเล่าเรื่องย่อของหนังสือ และให้ประวัติหรือภูมิหลังของผู้เขียนโดยเฉพาะนักเขียนต่างประเทศ เพื่อช่วยเป็นฐานความรู้ให้กับผู้อ่านที่ไม่เคยได้อ่านหรือสัมผัสกับงานของนักเขียนผู้นั้นมาก่อน ในขณะที่ผู้สาวเมืองยศและยาคุลท์จะคัดเรื่องย่อมาจากหน้าเว็บไซต์ของสำนักพิมพ์ บล็อกนักเขียน หรือมาจากปกหลังของหนังสือเพื่อปูพื้นให้กับผู้อ่านเช่นกัน

ส่วนที่สองเป็นทัศนะวิจารณ์ของผู้เขียน จะพบว่า "laughable-loves" และยาคุลท์มักจะวิจารณ์งานเพื่อชี้จุดเด่นและจุดด้อย ทั้งในเรื่องของความคิด ประเด็น และวิธีการเขียน บางครั้งก็เสนอแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้นเพื่อพัฒนาผลงานให้ดีขึ้นด้วย จะเห็นได้ว่าบทวิจารณ์ส่วนใหญ่เป็นบทวิจารณ์ปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านคิดต่อเอง เพราะมักไม่เขียนสรุปแบบฟันธงว่าข้อวิจารณ์ที่เสนอเป็นคำตอบสุดท้าย และบ่อยครั้งยังมีการแสดงความคิดเห็นในเชิงยั่วยุให้ผู้อ่านคิดต่อและโต้แย้งด้วย อีกทั้งยังมักจะเสนอความคิดในเชิงประเมินคุณค่าผลงานที่กล่าวถึงด้วยการบอกว่าชอบหรือไม่ชอบผลงานชิ้นนี้เพราะเหตุใด ซึ่งเหตุผลที่เสนอส่วนใหญ่จะเป็นไปในเชิงอัตวิสัย แต่บางครั้ง "laughable-loves" ก็มีการวิจารณ์โดยอาศัยทฤษฎีวรรณคดีมาอธิบาย โดยเฉพาะการวิจารณ์โดยแบ่งตามประเภทของผลงานวรรณกรรม (genre) จึงต่างจากผู้สาวเมืองยศที่จะเสนอทัศนะวิจารณ์โดยมุ่งชี้ข้อผิดพลาดมากกว่า และ

มักจะใช้ภาษาในเชิงเสียดสี ประชดประชัน และจิกกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานของนักเขียนรุ่นใหม่ที่มีส่วนใหญเป็นงานที่มาจากวรรณกรรมออนไลน์ หากเป็นผลงานของนักเขียนชั้นครูก็จะวิจารณ์อย่างชื่นชม และเปลี่ยนโทนภาษาให้สุภาพมากขึ้น

ประการที่สี่ คือ การให้ทัศนะเชิงวิจารณ์ บทวิจารณ์ของ "laughable-loves" และ ยาคูลท์แสดงให้เห็นว่าผู้วิจารณ์มีวุฒิภาวะในการอ่านและการวิจารณ์ในระดับที่น่าสนใจ เนื่องจากผู้เขียนสามารถที่จะวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงเปรียบเทียบในหลายระดับ ทั้งการเปรียบเทียบผลงานหลายเรื่องของนักเขียนคนเดียวกันเพื่อแสดงพัฒนาการ จุดเด่นและจุดด้อยของผลงานและนักเขียน หรือการเปรียบเทียบกับผลงานประเภทเดียวกันกับนักเขียนคนอื่น ทั้งที่เป็นนักเขียนไทยและต่างประเทศ หรือการเปรียบเทียบกับผลงานวรรณกรรมกับงานศิลปะแขนงอื่น เช่น ภาพยนตร์ การ์ตูน และดนตรี นอกจากนี้ บางครั้งการวิจารณ์ยังขยายขอบเขตออกนอกตัวงานวรรณกรรมไปสู่บริบทแวดล้อมทั้งในและต่างประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น หลายครั้งที่ผู้วิจารณ์ได้แสดงทัศนะต่อวงการวรรณกรรมไทย ทั้งในเรื่องกระแสหนังสือทำมือ วงการวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตต่อมาตรฐานคุณภาพของงานวรรณกรรมของนักเขียนหน้าใหม่ ปัญหาการเขียนของนักเขียนไทยและการพัฒนางานของนักเขียนไทย และจุดด้อยของนักเขียน และบางครั้งผู้เขียนได้เปรียบเทียบประสบการณ์และความรู้สึกของเขามีสื่อมวลชนบางชิ้นเปลี่ยนไปตามวุฒิภาวะที่เพิ่มขึ้นและโอกาสในการได้สัมผัสงานที่หลากหลายและกว้างขวางมากขึ้น

จึงต่างจากผู้สาวเมืองยศที่มักให้ทัศนะวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา หนักแน่น ชัดเจน ทั้งในแง่ของความชอบและไม่ชอบ ผู้สาวเมืองยศมักจะมีทัศนะทั้งในเชิงตำหนิ เมื่อวิจารณ์นิยายของนักเขียนใหม่ที่เริ่มงานรวมเล่มส่วนใหญ่มาจากนวนิยายออนไลน์ โดยยกข้อบกพร่องมาให้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งมีทั้งกล่าวถึงในประเด็นเดียว หรือว่าวิเคราะห์ให้เห็นในหลายประเด็น ข้อบกพร่องส่วนใหญ่ของนิยายรุ่นใหม่ของผู้สาวเมืองยศนำเสนอแน่นอนจะมีประเด็นใหญ่ๆที่ซ้ำๆกันของนักเขียนเหล่านี้ เช่น การเขียนงานเหมือนเขียนการ์ตูนญี่ปุ่น ซึ่งขาดความสมจริงทั้งการสร้างตัวละคร และการดำเนินเรื่อง ความลื่นไหลของภาษา ความผิดพลาดของข้อมูล การสร้างตัวละครเอก มักจะมีแม่แบบมาจากการ์ตูนญี่ปุ่น ซีรีเกาหลี่ และละครเจ็ดสี นอกจากนี้ยังมีการตั้งประเด็นการวิจารณ์นิยายเฉพาะ เช่น นินทาหนังสือ นินทานักเขียน นินทานักอ่าน และ หนังสือชวนอึ้งแห่งปี ขณะเดียวกันถกงานบางเรื่องที่ค่อนข้างดี บางครั้ง ก็ จะชมและให้กำลังใจบ้าง นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สาวเมืองยศไม่ได้วิจารณ์เฉพาะนวนิยาย แต่ยังวิจารณ์รวมไปถึงวงการวรรณกรรมด้วย เช่น การวิจารณ์ปฏิกิริยาของแฟนคลับเมื่อวิจารณ์งานเขียนบางเรื่อง บางครั้งก็ยังตำหนิไปถึงการทำงานของบรรณาธิการด้วย เช่น การวิจารณ์มาตรฐานการตรวจคำผิดของสำนักพิมพ์ การวางรูปแบบของนิยาย ทั้งเรื่องขนาดตัวอักษร การเว้นวรรค และ การเว้นบรรทัด ยิ่งไปกว่านั้นยังมีการวิจารณ์เปรียบนวนิยายกับงานแปรรูปที่อาศัยนวนิยายเป็นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นละครโทรทัศน์ หรือ ภาพยนตร์ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะให้ทัศนะวิจารณ์ในเชิงตำหนิ

ประการสุดท้าย คือ จุดเด่น และจุดด้อยของการวิจารณ์ จุดเด่นร่วมกันของนักวิจารณ์ทั้งสามคนคือ การวิจารณ์ในเชิงเปรียบเทียบ ทั้งเปรียบเทียบงานเขียนของนักเขียนคนเดียวกัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ และจุดบกพร่องอันเป็นจุดอ่อน ขณะเดียวกันก็ยังเสนอทัศนะเชิงเปรียบเทียบระหว่างนักเขียนที่นำเสนองานคล้ายๆกัน ก็ช่วยสร้างมุมมองของการวิจารณ์ที่แปลกใหม่ ในกรณีที่นักวิจารณ์ติดตามอ่านผลงานของนักเขียนคนใด หรืองานแนวใดมานานก็ทำให้มองเห็นสูตรสำเร็จ หรือกรอบคิดบางอย่างของการสร้างงานได้ จนสามารถสรุปข้อสังเกตของการสร้างงานแบบต่างๆ ขณะเดียวกันสามารถชี้ให้ผู้อ่านเห็นข้อดี และข้อด้อยที่ปรากฏได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นงานเขียนรุ่นเก่า และงานรุ่นใหม่ ซึ่งช่วยให้มองเห็นมุมมอง และพัฒนาการของงานได้ชัดเจน เช่น ผู้สาวเมืองยศมีประสบการณ์การอ่านนวนิยายแนวพาฝัน หรือยาคุลท์ก็มีประสบการณ์การอ่านงานโรแมนซ์ และ "laughable-loves" ก็อ่านงานของเฮอริมาน เฮสเส และ มิลาน กุนเดอร์รา ขณะเดียวกันก็สามารถเสนอทัศนะวิจารณ์ในเชิงเปรียบเทียบได้อย่างมีน้ำหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปรียบเทียบงานของนักเขียนหน้าใหม่กับงานของนักเขียนชั้นครูเพื่อนำเสนอความบกพร่องและวิธีการแก้ไข

ในแง่ของความกล้าในการวิจารณ์ จะพบว่านักวิจารณ์ทั้งสามกล้าวิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา และกล้าที่จะประเมินคุณค่างานว่าดีหรือไม่ดี แต่ท่าทีในการวิจารณ์จะต่างกันไปในขณะที่ผู้สาวเมืองยศจะวิจารณ์ในเชิงตำหนิที่ค่อนข้างรุนแรง กล้าตำหนิทั้งนักเขียนและสำนักพิมพ์ ซึ่งต่างจาก "laughable-loves" และ ยาคุลท์ ที่แม้ว่าจะนำเสนอทัศนะในเชิงตำหนิ แต่ก็ยังใช้ภาษาและท่าทีที่นุ่มนวลกว่า

แต่ความโดดเด่นอีกประการของผู้สาวเมืองยศและยาคุลท์ คือ การสร้างประชาคม ผู้วิจัยจะพบว่าในบทวิจารณ์บางบทของทั้งคู่ได้ใช้ข้อมูลขอเพื่อนนักอ่านในกลุ่มटनाเสนอทัศนะวิจารณ์เพื่อแสดงให้เห็นทัศนะที่พ้องกันต่อผลงานชิ้นหนึ่งๆ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจารณ์ออนไลน์ด้วยกันที่มีการติดต่อและแสดงความเห็นในบล็อกของนักวิจารณ์คนอื่นด้วย หรือมีการอ่านงานซึ่งกันและกันในกลุ่มของนักวิจารณ์

ข้อด้อย คือ ข้อด้อยที่พบร่วมกันของทั้งสามคนคือ การวิจารณ์ส่วนใหญ่จะเป็นการให้ทัศนะเชิง preview มากกว่า review หรือบางครั้งผู้เขียนก็เล่าเรื่องย่อของหนังสือที่อ่าน โดยไม่ให้ทัศนะวิจารณ์ หรือในการแสดงความเห็นเกี่ยวกับผลงานบางชิ้นไม่มีเกริ่นนำหรือให้ความรู้พื้นฐานให้ผู้อ่านเลย มีแต่การนำเสนอเฉพาะประเด็นเท่านั้น

ในกรณีของผู้สาวเมืองยศพบว่า บทวิจารณ์บางบทไม่มีเกริ่นนำเรื่องย่อที่วิจารณ์ และวิจารณ์บางประเด็นเท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากเป็นบทวิจารณ์ที่เสนอทัศนะวิจารณ์ในเชิงลบที่รุนแรงก็จะเสี่ยงไม่ระบุชื่อเรื่อง และ/ หรือ ชื่อผู้แต่ง เพื่อป้องกันกรณีพิพาทที่อาจส่งผลมาจากบทวิจารณ์ดังกล่าว ทั้งกับนักเขียน สำนักพิมพ์ หรือแม้แต่ผู้อ่านที่เป็นแฟนคลับ บางครั้งก็วิจารณ์แบบมือคด โดยอาศัยรสนิยมและความชอบส่วนตัว มากกว่าการพิจารณาเรื่องในองค์รวมด้วยสายตาที่เป็นกลาง จนกลายเป็นการวิจารณ์แบบจับผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ

วิจารณ์โดยตั้งประเด็นที่เป็นจุดบกพร่องมากล่าวถึงเพียงประเด็นเดียว โดยไม่กล่าวถึงมุมมองในประเด็นอื่นๆร่วมด้วยอีกเลย

ในกรณีของ "laughable-loves" พบว่าบล็อกที่นำเสนอบทวิจารณ์นั้น ไม่ได้ทำ link เชื่อมกับเว็บไซต์วรรณกรรมไทยอื่นๆ จึงทำให้ผลงานไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายนัก จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย เพราะจำนวนของผู้มาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อวิจารณ์มีน้อยมาก

โดยสรุปจากกล่าวได้ว่าบทวิจารณ์งานวรรณกรรมของนักวิจารณ์ทั้งสามคนให้ความสำคัญที่จะวิจารณ์งานที่ดีพิมพ์แล้ว แม้ว่าจะรวมผลงานที่มาจากวรรณกรรมออนไลน์ด้วยก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดก้าวข้ามไปวิจารณ์งานออนไลน์ที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์อย่างจริงจัง จึงอาจกล่าวได้ว่านักวิจารณ์กลุ่มนี้อาศัยพื้นที่อินเทอร์เน็ตเป็นเพียงช่องทางในการนำเสนอผลงานของตน มากกว่าที่จะเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมวรรณกรรมออนไลน์อย่างแท้จริง หรือเชื่อมโยงงานวิจารณ์กับงานวรรณกรรมออนไลน์อย่างแท้จริง จากการสัมภาษณ์มีนักวิจารณ์บางคนให้เหตุผลที่ไม่วิจารณ์งานออนไลน์ เพราะเห็นว่างานวรรณกรรมออนไลน์ที่ดีที่สุดก็ยังไม่สามารถพัฒนาไปถึงงานคลาสสิกได้ แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะบอกได้ว่าเกิดจากเหตุผลใด จะเห็นก็เพียงตัวละครไม่มีมิติ ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีผู้มาขอให้สับ(วิจารณ์)ผลงานที่โพสต์ไว้ในอินเทอร์เน็ตก็จะขอผลัดผ่อนไปโดยอ้างว่ายังไม่มีเวลา ไม่ว่าง แต่แท้ที่จริงแล้วเป็นเพราะว่าเรื่องที่ผู้เขียนให้ขอให้วิจารณ์นั้น ผู้วิจารณ์ไม่รู้จะวิจารณ์อะไร เพราะไม่มีอะไรให้วิจารณ์ ทั้งยังไม่กล้าที่จะบอกผู้เขียนไปตรงๆ

อย่างไรก็ดียังมี "laughable-loves" ที่เริ่มจะเปิดช่องทางเข้าหาประชาคมวรรณกรรมออนไลน์ด้วยการจัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเขียนเรื่องสั้นหน้าใหม่ส่งผลงานเรื่องสั้นของตนมาให้อ่าน ซึ่งก็มีผู้สนใจส่งงานมาให้วิจารณ์หลายชิ้น แต่เป็นที่น่าสนใจว่าผู้อ่านบล็อกจะรับรู้เฉพาะทัศนะวิจารณ์เท่านั้น โดยไม่มีโอกาสได้อ่านงานเขียนต้นฉบับเปรียบเทียบกับพร้อมกันด้วย อีกทั้ง laughable-loves ยังมีความปรารถนาที่จะทำเครือข่ายนักวิจารณ์หนังสือทางอินเทอร์เน็ต ในช่วงแรกอาจเป็นการรวมกับกันอย่างหลวมๆ ก่อน โดยนำบทวิจารณ์มานำเสนอไว้ในบล็อก ซึ่งเป้าหมายของโครงการนี้คือ ก่อตั้งเครือข่ายเพื่อปกป้องนักวิจารณ์เพื่อให้สามารถที่จะเสนอความชอบ หรือไม่ชอบหนังสือสักเล่มหนึ่ง โดยไม่สำคัญว่าผู้เขียนจะเป็นศิลปินแห่งชาติ นักเขียนใหม่ไฟแรง เจ้าของบล็อก หรือเพื่อนสนิทใกล้ชิด

ในขณะที่บทวิจารณ์ของ Woratana ต่างออกไปจากนักวิจารณ์ทั้งสามข้างต้น บทวิจารณ์ทุกชิ้น (รวม 13 บท) จะเริ่มด้วยการให้ข้อมูลทั่วไปของหนังสือที่นำมาวิจารณ์ ทั้งผู้เขียน ราคา และสำนักพิมพ์ ต่อจากนั้นก็เล่าเรื่องย่อเพื่อเป็นฐานในผู้อ่านที่ไม่เคยอ่านเรื่องมาก่อน จากนั้นจึงจะวิจารณ์เรื่อง โดยจะวิจารณ์ทั้งการออกแบบปก แนวเรื่อง สำนวนภาษาที่ใช้ และการทำงานของสำนักพิมพ์ เช่น การพิสูจน์อักษร

บทวิจารณ์ส่วนใหญ่ของ Woratana จะเป็นการวิจารณ์งานวรรณกรรมออนไลน์ โดยจะวิจารณ์เปรียบเทียบนิยายที่เลือกมากับนิยาย เกม หรือการ์ตูนที่เคยอ่านพบซึ่งจะตั้งข้อสังเกต

ความคล้ายคลึงที่พบหรือบางครั้งก็เปรียบเทียบว่าคล้ายคลึงกันอย่างไร การวิจารณ์ส่วนใหญ่ Woratana จะยกตัวอย่างให้ผู้อ่านเห็นอย่างชัดเจน ซึ่งช่วยให้เข้าใจประเด็นที่น่าเสนอมากขึ้น บางครั้งก็ใช้การให้คะแนนนิยาย โดยแยกส่วนตามองค์ประกอบของนิยาย เช่น เนื้อเรื่อง พล็อต ตัวละคร คำพูด เช่นเดียวกับการวิจารณ์ของ Spock ในการวิจารณ์นั้นส่วนใหญ่ Woratana มุ่งจะเสนอข้อผิดพลาดของผู้เขียน เพื่อให้เห็นข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษา ซึ่งนับเป็นประเด็นที่ผู้วิจารณ์ให้ความสนใจมาก เพราะมักจะนำประโยคหรือการใช้คำที่ผิดพลาดของนักเขียนออกมาให้เห็น บางครั้งก็อธิบายถึงข้อผิดพลาดที่พบ หรือบางครั้งก็แก้ไขให้ดูเป็นตัวอย่าง แต่ภาษาที่ผู้วิจารณ์ใช้ในการวิจารณ์นั้นก็ไม่ได้ใช้ภาษาเขียนที่ถูกต้อง หากใช้ภาษาพูดแทน และภาษาพูดที่ใช้บางครั้งก็เป็นภาษาวิบัติด้วย อีกทั้งผู้ที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นก็ใช้ภาษาวิบัติด้วยเช่นกัน อาจกล่าวได้ว่าในพื้นที่แห่งนี้ น่าจะเห็นว่าการใช้ภาษาวิบัติเช่นนี้เป็นเรื่องปกติ เช่น ทะมาน (ท่าไม) มาน (มัน) มะค้อย (ไม่ค้อย) จา (จะ) อาร้าย (อะไร) หรือ ก็ไม่รู้ (ก็ไม่รู้) เป็นต้น ซึ่งต่างจากภาษาในบล็อกของนักวิจารณ์สามคนข้างต้นที่ยังเคร่งครัดในการใช้ภาษาเขียนที่ถูกต้องอยู่

แต่ Woratana ยังเลือกวิจารณ์งานนักเขียนอาชีพที่ได้รางวัลซีไรต์สองเล่ม คือ เจ้าหญิงกับความสุขของกะทิ ผู้วิจารณ์เสนอทัศนะวิจารณ์ในเชิงชื่นชมนักเขียนทั้งในเรื่องของจินตนาการที่โดดเด่นและข้อคิดที่แฝงไว้อย่างยอดเยี่ยมใน เจ้าหญิง และความสุขของกะทิ ซึ่งให้เห็นถึงความสั่นไหวของภาษา สำนวน และความสวยงามของการบรรยายฉาก โดยเฉพาะฉากบ้านในชนบท การวิจารณ์หนังสือทั้งสองเล่มของผู้วิจารณ์ช่วยเชื่อมโยงโลกของนักอ่านรุ่นใหม่เข้ากับงานของนักเขียนอาชีพด้วย เพราะมีผู้อ่านบางคนที่ยังไม่เคยอ่านแสดงความสนใจว่าเมื่อได้อ่านบทวิจารณ์ของ Woratana แล้วกระตุ้นให้อยากอ่านวรรณกรรมต้นฉบับบ้าง

นอกจากนี้ยังพบว่าบทวิจารณ์ของ Woratana ต่างจากบทวิจารณ์ในเว็บเด็กดี คือ มีการเสนอทัศนะวิจารณ์ที่มากกว่าบอกว่าชอบ ไม่ชอบ หรือ ดี ไม่ดี บางครั้งมีการเสนอทัศนะวิจารณ์ที่มีลักษณะวิจารณ์ซ้อนวิจารณ์ด้วย ยิ่งไปกว่านั้น บทวิจารณ์ของ Woratana กังก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเขียน นักอ่าน นักวิจารณ์ ทั้งยังรวมไปถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพิมพ์หนังสือ เช่น ผู้ออกแบบปก และ บรรณาธิการ เพราะบทวิจารณ์บางบทเช่น เรื่อง *Darkmoon Stamina* นั้นส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ออกมาแสดงความเห็นพร้อมกันทั้งหมด จึงช่วยให้การมองวรรณกรรมเรื่องนั้นอย่างรอบด้าน หรือบางครั้งก็เสนอทัศนะในประเด็นที่เห็นต่าง และยังชี้แจงเพื่อแก้ความเข้าใจผิดบางประการด้วย นอกจากนี้จะพบว่ามีผู้เขียนนิยายหลายเรื่องที่ Woratana นำมาวิจารณ์ ได้ออกมาขอบคุณที่ผู้วิจารณ์ได้ชี้ข้อบกพร่องในการเขียนของตน และบางเรื่องก็มีทั้งผู้ออกแบบปก และบรรณาธิการหนังสือออกมาขอบคุณที่กล่าวถึง

ผู้วิจัยสามารถที่จะสรุปภาพรวมของบทวิจารณ์ นักวิจารณ์ และ ทัศนะวิจารณ์ที่ปรากฏในพื้นที่อินเทอร์เน็ตได้ว่า นักเขียนวรรณกรรมออนไลน์ส่วนใหญ่เรียกร้องและต้องการให้นักวิจารณ์ช่วยพิจารณางานของตน ทั้งชี้ให้เห็นข้อดี ข้อบกพร่อง และแนวทางแก้ไขเพื่อนำมาพัฒนา

ผลงานให้ดีขึ้น แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าบทวิจารณ์ส่วนใหญ่จะเน้นการชี้ข้อบกพร่อง มุ่งแสวงหาข้อเสีย หรือข้อด้อยต่างๆในงานวรรณกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งเมื่อผลสานกับท่าที ลีลา หรือน้ำเสียงของผู้วิจารณ์ที่เป็นไปในลักษณะกร้าวราว เสียดสี ดูถูก และการใช้ถ้อยคำที่รุนแรง จึงทำให้การวิจารณ์เหล่านั้นเป็นชนวนให้เกิดการปะทะกันระหว่างนักเขียนกับนักวิจารณ์เพิ่มมากขึ้น โดยต่างฝ่ายก็ต่างยึดอัตตาตัวเองเป็นที่ตั้งและเห็นว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นถูกต้อง นอกจากนี้ยังพบว่าสถานภาพการวิจารณ์ในเว็บไซต์มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น และมีลักษณะการวิจารณ์เพื่อกำหนดความดี เลว ของงานมากขึ้น ทักษะวิจารณ์บางครั้งไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของงาน แต่เป็นการโจมตีแบบรวมหมู่ที่สร้างขึ้นเพื่อสนองความสะใจของผู้วิจารณ์แต่เพียงประการเดียว อันเป็นการแสดงอำนาจของผู้วิจารณ์เท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นว่าลักษณะการวิจารณ์หรือการสับที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในพื้นที่อินเทอร์เน็ตในขณะนี้ มีลักษณะต่างไปจากการวิจารณ์วรรณกรรมดั้งเดิม และต่างไปจากการวิจารณ์ในความหมายที่โครงการขีตถิธมาที่มุ่งเน้นให้ศิลปินนั้นสามารถที่จะยืนอยู่บนเวทีได้อย่างสง่างามต่อไป แม้ว่าการวิจารณ์ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตในปัจจุบันก็มีความต้องการที่จะให้นักเขียนมองเห็นข้อผิดพลาดและข้อด้อยของตนเพื่อปรับปรุง บางครั้งก็นำเสนอข้อบกพร่องจนทำให้นักเขียนหน้าใหม่จำนวนไม่น้อยท้อถอย หหมดกำลังใจ และเลิกเขียนงานไป

ด้วยเหตุนี้ นักเขียนส่วนใหญ่จึงเรียกร้องการวิจารณ์ที่สร้างสรรค์ที่ต้องการชี้ให้ผู้เขียนเห็นทั้งข้อดีและข้อเสียเพื่อจะได้นำไปพัฒนางานเขียนต่อไป บางคนก็เรียกร้องให้นักวิจารณ์มีมารยาทในการวิจารณ์ โดยการลดความรุนแรงของถ้อยคำที่จะทำให้ นักเขียนเสียความรู้สึกและปิดรับการวิจารณ์นั้นแม้ว่าจะเป็นบทวิจารณ์ที่ดีก็ตาม นอกจากนี้ยังมีนักเขียนออนไลน์บางคนเรียกร้องให้นักวิจารณ์มืออาชีพพิจารณาวิจารณ์งานของตน แต่นักเขียนออนไลน์ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่านักวิจารณ์อาชีพผู้ที่มีชื่อเสียง ไม่สนใจที่งานออนไลน์ จนกล่าวว่า“อยู่กันคนละโลก”คนละกลุ่มกัน ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนในประเด็นนี้คือ กลุ่มนักเขียนตัวอย่างที่สัมภาษณ์ทั้งหมดราว 20 คนส่วนใหญ่พบว่าไม่มีผู้ใดรู้จักนักวิจารณ์ในวงการวรรณกรรมในปัจจุบันเลย เมื่อสัมภาษณ์ถึงนักวิจารณ์ที่ชื่นชอบ คำตอบที่ได้สำหรับนักเขียนวัย 20 ปลายๆไปจนถึง 40 มีทั้ง ไม่มีนักวิจารณ์ในดวงใจ ไม่มีนักวิจารณ์ที่ชอบ ไม่รู้จักนักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง ไม่ค่อยรู้จักนักวิจารณ์ และบางคนยังสงสัยว่ามีนักวิจารณ์ในเมืองไทยด้วยหรือ อีกทั้งยังเห็นพ้องกันว่าวงการวรรณกรรมไม่ค่อยมีใครวิจารณ์เป็นเรื่องเป็นราว งานวิจารณ์เล็กๆไม่ค่อยมี มักจะเป็นแต่ review ในบล็อก ซึ่งก็มีแต่เป็นส่วนน้อย และนักเขียนบางคนมีภาวะของการไม่สนใจนักวิจารณ์ เพราะจากกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ทั้งหมดมีเพียงนักวิจารณ์ออนไลน์เท่านั้นที่รู้จักนักวิจารณ์จนสามารถเอ่ยชื่อ หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ซึ่งเป็นนักวิจารณ์เพียงผู้เดียวที่มีผู้กล่าวถึง นอกจากนี้ยังมีบางกระบวนวาทกรรมหนังสือขาดแคลนนักวิจารณ์ไม่มีใครเขียนวิจารณ์เป็นเรื่องเป็นราว จะมีก็แต่โฆษณาหรือเรื่องย่อ หรือการวิจารณ์จะมาเป็นเทศกาล เช่น ซีไรต์ ในที่นี้จะ

พบว่าเมื่อกล่าวถึงการวิจารณ์ในพื้นที่ออนไลน์ส่วนใหญ่จะหมายถึงการแสดงความเห็นหรือคอมเมนต์จากผู้อ่านซึ่งอยู่ในเว็บไซต์มากกว่าเพราะไม่ค่อยมีอะไรที่ลึกกว่านั้น

นักเขียนบางคนเห็นว่าสังคมของนักเขียนในอินเทอร์เน็ตปัจจุบันเป็นสังคมที่ฉาบฉวยไม่จริงจัง ทั้งในการอ่าน และการวิจารณ์ ซึ่งต่างจากในช่วงต้นที่นักเขียนและนักอ่านมีความจริงจังมากกว่า คือจะอ่านและวิจารณ์งานอย่างจริงจัง แต่ในปัจจุบัน ผู้อ่านและผู้วิจารณ์สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นทั้งๆที่ไม่เคยอ่านมาก่อนก็มี จนทำให้นักเขียนแก้ปัญหานี้โดยการขอให้นักวิจารณ์เป็นการส่วนตัวให้ช่วยอ่านและวิจารณ์งานของตน โดยจะบอกอีเมลล์แอดเดรสของตนไว้ ปัจจุบันมีนักเขียนบางกลุ่มไม่สนใจทัศนคติวิจารณ์ที่เกิดขึ้น เพราะเห็นว่าไม่มีผลกับงานของตน แต่จะให้ความสนใจกับผู้อ่านและสำนักพิมพ์มากกว่า แม้จะมีนักวิจารณ์ชี้ให้เห็นข้อผิดพลาด แต่ถ้าสำนักพิมพ์ยอมที่จะตีพิมพ์หรือนักอ่านชอบ ท้ายที่สุดแล้วผลงานเหล่านั้นก็สามารถที่จะได้ตีพิมพ์อยู่นั่นเอง

นอกจากนี้ จากคำบอกเล่าของนักวิจารณ์ทุกคนไม่ว่ารุ่นใหญ่หรือรุ่นเล็กต่างพูดถึงผลกระทบจากการวิจารณ์ของตนที่ส่งผลกระทบต่อยอดขายวรรณกรรมออนไลน์ที่ถูกตีพิมพ์หรือส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกซื้อวรรณกรรมออนไลน์เพื่อตีพิมพ์ของสำนักพิมพ์ โดยนักเขียนและสำนักพิมพ์ต่างเข้าหานักวิจารณ์เพื่อผลประโยชน์ดังกล่าว เพราะการวิจารณ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักอ่านบางกลุ่ม นักวิจารณ์แต่ละคนก็มีแฟนประจำเช่นเดียวกับนักเขียน นักวิจารณ์วรรณกรรมที่เป็นผู้ใหญ่อย่างน้อยสองคนต่างเล่าถึงประสบการณ์ของตนว่ามีนักเขียนและบรรณาธิการบางสำนักพิมพ์ส่งหนังสือมาให้และขอให้วิจารณ์ขึ้นบนบล็อกของตนเพราะส่งผลกระทบต่อยอดขาย ไม่ว่าการวิจารณ์นั้นจะเป็นบวกหรือลบก็ตาม ด้านนักวิจารณ์วรรณกรรมที่เป็นเยาวชนก็เล่าถึงผลกระทบจากการวิจารณ์ของตนเช่นกันว่า ผลงานที่วิจารณ์แล้วให้คะแนนสูงๆ ก็มีสำนักพิมพ์ที่เพิ่งก่อตั้งคัดเลือกไปพิมพ์ด้วยเช่นกัน ในแง่การยอมรับตัวนักวิจารณ์นั้นมีทั้งผู้ยอมรับและไม่ยอมรับในตัวนักวิจารณ์ ด้านผลกระทบจากการวิจารณ์ นักวิจารณ์เองมองว่าบางครั้งมีส่วนต่อยอดขาย แต่สำหรับนักเขียนบางคนหรือสำนักพิมพ์บางแห่งที่มีกลุ่มลูกค้าประจำอยู่แล้วก็ยังเห็นว่าการวิจารณ์ไม่อาจก่อให้เกิดผลกระทบใดๆได้

อาจกล่าวได้ว่าบทบาทการวิจารณ์บางครั้งทำหน้าที่ควบคุมและตรวจสอบการทำงานของสำนักพิมพ์ด้วย เช่น จากการบอกเล่าของนักวิจารณ์ผู้หนึ่งกล่าวถึงกรณีที่วิจารณ์สำนักพิมพ์แห่งหนึ่งลงในบล็อกของตน ว่าสำนักพิมพ์นั้นประกาศตัวว่าเป็นสำนักพิมพ์ใสๆ แต่ผลงานที่ตีพิมพ์บางเล่มกลับสอดแทรกฉากอีโรติกไว้ด้วย การวิจารณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบตามมาอย่างมาก จนสำนักพิมพ์แห่งนั้นต้องปรับปรุงการคัดเลือกต้นฉบับมากขึ้น จนท้ายที่สุดก็ออกมาประกาศตัวเป็นสำนักพิมพ์สีขาว ในขณะที่สำนักพิมพ์อื่นๆก็พิมพ์เผยแพร่งานที่มีฉากอีโรติกสอดแทรกอยู่

ในส่วนของสำนักพิมพ์เองระบุว่าวิจารณ์มีผลกระทบบ้างแต่ต้องดูเป็นรายกรณี ในความเป็นจริงสำนักพิมพ์จะให้ความสำคัญมาก โดยเฉพาะความผิดพลาดที่เกิดมาจากการผลิต

เพราะเห็นว่าหากมีการวิจารณ์ในแง่จากผู้อ่านบนหน้าเว็บบอร์ด ทางบรรณาธิการถือว่าเป็น
 ประจักษ์บนหน้าเว็บ ที่มีผลและแพร่กระจายไปในวงกว้างอย่างรวดเร็ว

ผู้วิจัยเห็นว่าเนื้อหาและข้อมูลที่ได้ทั้งจากกระทู้และบทวิจารณ์ชี้ให้เห็นถึงปรากฏการณ์
 ร่วมสมัยของทั้งการสร้าง การรับ และการวิจารณ์งานวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตที่น่าสนใจ
 เพราะเนื้อหาดังกล่าวไม่ได้ชี้ให้เห็นเฉพาะลักษณะสุนทรียศาสตร์ของงานประเภทนี้เท่านั้น แต่
 ยังแสดงให้เห็นถึงปัจจัยทางสังคมแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดทั้งการสร้าง การพัฒนา และการเสื่อมลง
 ของมาตรฐานงานวรรณกรรมไปพร้อมกันด้วย

9. การเขียนบทวิจารณ์ของผู้วิจัย

จากการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับบทวิจารณ์ที่ปรากฏในพื้นที่อินเทอร์เน็ตนั้นมีลักษณะที่
 แตกต่างจากบทวิจารณ์ที่ปรากฏอยู่ในสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งในแง่ภาษาและท่าทีที่ใช้ บทวิจารณ์
 จำนวนไม่น้อยในพื้นที่อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะในเว็บไซต์เด็กดีจะมีลักษณะที่ค่อนข้างก้าวร้าว
 วิจารณ์แบบ “จิก กัด สับ” จึงเป็นการบั่นทอนกำลังใจนักเขียน และส่งผลให้นักเขียนจำนวน
 หนึ่งที่ถูกวิจารณ์อย่างรุนแรงนี้เลิกเขียนนิยายไป นอกจากนี้ยังพบว่าผู้คนจำนวนมากใน
 ประชาคมแห่งนี้ยังโยนหาความรู้ผ่านบทวิจารณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเขียนหน้าใหม่ เพราะ
 นักเขียนส่วนหนึ่งเชื่อว่าบทวิจารณ์มีประโยชน์ที่ช่วยชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดต่าง ๆ ในการเขียน
 ขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างความรู้เพื่อจะสามารถนำไปปรับใช้ในการเขียนงานของตนได้ต่อไป จึง
 พบว่านักเขียนจำนวนไม่น้อยเรียกร้องขอความเห็นหรือข้อวิจารณ์จากทั้งนักอ่านและนักวิจารณ์
 อยู่เสมอ

ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้วิจัยหารือกับหัวหน้าโครงการฯ ในประเด็นนี้ จึงมีความเห็นร่วมกันว่า
 ผู้วิจัยน่าจะลองเขียนบทวิจารณ์และนำไปโพสต์ไว้ในเว็บไซต์เด็กดี เพื่อสังเกตปฏิกิริยาของผู้รับ
 ที่อยู่ในเว็บเด็กดีว่าจะเป็นเช่นไร ด้วยเหตุนี้ ในระยะหลังของการวิจัย ทางกลุ่มกรณีศึกษาฯ ได้
 ทดลองสร้างกลุ่มวิจารณ์ในเว็บไซต์เด็กดีขึ้นที่ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/> สาเหตุ
 ที่ใช้ชื่อนี้เพราะเป็น my.id ส่วนตัวของคุณจักรนาท ระยะแรกได้ทำการวิจารณ์นิยายออนไลน์ที่
 ได้รับการตีพิมพ์แล้ว ส่วนมากเป็นนิยายจาก book of the month ของเว็บไซต์เด็กดี และนิยาย
 ของนักเขียนออนไลน์ที่ได้สัมภาษณ์ คือ 1) ทินอส 2) สาวหน้าใสปะทะนายวายร้ายสุดเท่ 3)
 เซวี่น่า มหานครแห่งมนตรา และ 4) นักรบแห่งมังกร



my.id ของกลุ่มกรณีศึกษา

เมื่อวิจารณ์นิยายแต่ละเรื่องแล้วจะนำไปโพสต์ไว้สองที่คือที่ my.id ของทางกลุ่ม กับ หน้านิยายเรื่องนั้นๆ ในส่วนที่ให้ลงบทวิจารณ์โดยเฉพาะ เพื่อสะดวกต่อการค้นหา จนถึงปัจจุบัน กลุ่มกรณีศึกษาฯ ได้วิจารณ์นิยายและเรื่องสั้นในอินเทอร์เน็ตแล้วจำนวน 10 เรื่อง นอกเหนือจาก 4 เรื่องข้างต้นแล้ว ก็ยังมีนิยายอีก 6 เรื่องที่นักเขียนนิยายในเว็บไซต์มาขอให้วิจารณ์ คือ 1) *The Chronicle of dragons* 2) *แต่เธอ... ผู้เสียสละ* 3) *เมื่อเขาบอกว่า ผมมันโรคจิต!* 4) *เทพธิดาข้างถนน* 5) *Because, you're my friend* และ 6) *Rosa Diary* บันทึกรักกุหลาบป่า



หน้าบทความวิจารณ์นิยายของกลุ่มฯ

จากการโพสต์บทวิจารณ์นิยายในเว็บเด็กดีมีผลตอบรับพอสมควร และเป็นไปในทิศทางที่ดี คือกลุ่มประชาคมยอมรับทัศนะวิจารณ์และบทวิจารณ์เต็มรูปแบบที่แตกต่างจากบทวิจารณ์ที่มีอยู่แพร่หลายในอินเทอร์เน็ต นักเขียนออกมาขอบคุณข้อวิจารณ์ที่เสนอ และมีผู้อ่านบางคนแสดงความสนใจที่จะเป็นแฟนติดตามอ่านบทวิจารณ์ของกลุ่มกรณีศึกษาต่อไป นอกจากนี้ยังมีนักเขียนนิยายออนไลน์จำนวนหนึ่งขอให้โครงการไปช่วยวิจารณ์งานของตนให้ด้วย จึงโพสต์ link ไปยังนิยายของตนไว้ที่หน้าบทความและหน้าแรก my.id ของทางกลุ่ม แต่ทางกลุ่มกรณีศึกษา ไม่ค่อยได้ลงบทวิจารณ์บ่อยนักจึงไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก

หลังจากทางกลุ่มฯ วิจารณ์นิยายเรื่อง เซวิน่า มหานครแห่งมนตรา แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าการโพสต์บทวิจารณ์เรื่องนี้เฉพาะที่หน้านิยายและ my.id ของกลุ่มยังไม่มีผู้พบเห็นมากพอ เพราะผู้แต่งเรื่องเซวิน่าฯ ได้ยก my.id ให้กับสำนักพิมพ์ไปแล้วจึงไม่ค่อยมีนักอ่านเข้ามาสนทนากับนักเขียนเท่าใดนัก อีกทั้งทางกลุ่มก็ยังไม่เป็นที่รู้จักในเว็บไซต์ จึงได้นำบทวิจารณ์เฉพาะเรื่องนี้ไปโพสต์เป็นกระทู้ในเว็บบอร์ด พบว่ามีผู้ให้ความสนใจจำนวนมาก มีการแสดงความคิดเห็นในทางชื่นชมและต้องการให้วิจารณ์นิยายต่อไป อีกทั้งกระทู้วิจารณ์นิยายเรื่องนี้ได้รับการโหวตให้เป็นกระทู้ Top 5 ในขณะนั้นด้วย

10. การทดลองให้กลุ่มวิจารณ์ในเว็บเด็กติวิจารณ์ยาย

เมื่อเก็บข้อมูลไปได้ระยะหนึ่ง คุณจักรนาท นาคทอง ผู้วิจัยคนหนึ่งได้สมัครเป็นสมาชิกเว็บเด็กดี และนำนิยายที่ตนเองแต่งเรื่อง "อันนากับภูณินทร์" แนวแฟนตาซี (ปัจจุบันมี 23 ตอน) ไปโพสต์ในเว็บไซต์ที่ <http://writer.dek-d.com/bluewhale/writer/view.php?id=506712> และได้ทดลองให้กลุ่มวิจารณ์ต่างๆ ในเว็บวิจารณ์ยายเรื่องนี้วิจารณ์ ทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่ม I-read ของความเงียบนิรันดร์ กลุ่ม ++แนะนำนิยาย&รับวิจารณ์ยายจำ++ ผู้ก่อตั้งคือBuffy~ และกลุ่ม □ รับวิจารณ์ยาย □ ,, {OnLinE} ,, ผู้ก่อตั้งคือหยาดธารากกลางสายลม เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการวิจารณ์ของหลายๆ กลุ่ม



นิยายเรื่องอันนากับภูณินทร์

บทวิจารณ์ของกลุ่ม "I-read" เป็นทัศนะวิจารณ์ที่ตัดตอนมาจากช่วงสรุป (ที่เขียนได้ใจความเหมือนกับเนื้อหา) ว่า เป็นเรื่องที่ดำเนินไปได้เรื่อย ๆ ดีค่ะ ไม่ถึงกับต้องใช้คำว่ารำเนื่อ แต่ก็ไม่น่าติดตามเท่าไรนัก เพราะเสน่ห์ดึงดูดของเรื่องยังไม่ค่อยมี เป็นนิยายที่เราไม่รู้จะแนะนำอะไรดี ความจริงการบรรยายนั้นดีอยู่แล้ว แต่มีบางส่วนที่เราบอกไม่ถูกเหมือนกันว่ามันทำให้ไม่น่าติดตามยังไง เป็นการพูดความรู้สึกในฐานะนักอ่านเพียงอย่างเดียว และไม่มี

คำแนะนำใดๆ ให้กับนักเขียนที่จะนำไปปรับปรุงได้เลย แต่ในส่วนนี้นักอ่านนั้นจะเห็นรายชื่อของนิยายที่ทางกลุ่มได้วิจารณ์ที่ my.id จึงอาจถือได้ว่าเป็นช่องทางในการเข้าถึงนิยายได้อีกทางหนึ่ง

บทวิจารณ์ของกลุ่ม □ “รับวิจารณ์นิยาย □ .. {OnLinE} ..” ผู้วิจารณ์คือ Goranes วิจารณ์ด้วยการพรรณนาความคิดเห็นที่มีต่อนิยายเรื่องนี้ รวมถึงแนะนำการเขียนที่ผู้วิจารณ์คิดว่าควรจะเป็น เช่น ควรมีชื่อตอน ควรบรรยายทิวทัศน์และรูปร่างหน้าตาของตัวละครให้ชัดเจนขึ้น และมีคำบางคำในเนื้อเรื่องที่ใช้คำอื่นหรืออ่านไม่เข้าใจ เช่น รสชาติของกาแฟ “ขมปร่าอมเปรี้ยว” อ่านแล้วไม่เข้าใจ หรือ “เข็มขัดนิรภัยทำงานอย่างซื่อสัตย์” ซึ่งผู้วิจารณ์เห็นว่าควรเปลี่ยนจากคำว่าซื่อสัตย์เป็นคำอื่นที่ชัดเจนขึ้น แต่ไม่ได้แนะนำว่าควรใช้คำว่าอะไร ผู้วิจารณ์วิจารณ์ผ่านระบบวิจารณ์ของเว็บไซต์ซึ่งแตกต่างจากผู้วิจารณ์คนอื่นที่วิจารณ์เรื่องนี้

ส่วนบทวิจารณ์ของกลุ่ม “++แนะนำนิยาย&รับวิจารณ์นิยายจ๋า++” ผู้วิจารณ์คือ Buffy~ เป็นการวิจารณ์ตามหัวข้อได้แก่ ภาษา ตัวละคร แก่นเรื่อง/โครงเรื่อง การดำเนินเรื่อง/เหตุการณ์ บทสนทนา อื่นๆ และให้คะแนน มีคำแนะนำว่าไม่ควรใช้คำซ้ำ ลดบทบาทตัวละครที่ไม่จำเป็น ควรปูทางเรื่องมากกว่าจะให้ข้อมูลโดยตรง และควรจัดหน้าให้อ่านง่าย

หากเปรียบเทียบกลุ่มวิจารณ์ทั้งสาม ผู้วิจัยเห็นว่าคำวิจารณ์ของ Goranes ดูจะเป็นรูปธรรมมากที่สุด เพราะแนะนำว่าควรจะทำอะไร ส่วนของ Buffy~ ก็สามารถทำตามได้บ้าง (หากจะทำ) แต่ I-read ไม่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เลย อย่างไรก็ตาม Buffy~ และ I-read ไม่ได้อ่านนิยายที่เขียนจนจบทั้งหมด โดยอ่านไปเพียง 10 ตอนเท่านั้น

11. บรรณาธิการ / สำนักพิมพ์

บรรณาธิการและสำนักพิมพ์นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการวรรณกรรมออนไลน์ที่ไม่อาจละเลยได้ เนื่องจากบุคคลกลุ่มดังกล่าวทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ และนำวรรณกรรมออนไลน์ออกจากพื้นที่เฉพาะของกลุ่มผู้รับในอินเทอร์เน็ตให้ขยายออกไปสู่สังคมอันกว้างใหญ่นอกโลกไซเบอร์ ในช่วงต้นบรรณาธิการและสำนักพิมพ์ต้องทำหน้าที่ทางานวรรณกรรมต้นฉบับที่น่าสนใจตามเว็บไซต์ต่างๆ สำนักพิมพ์และบรรณาธิการที่เป็นสำนักพิมพ์ดั้งเดิม และบรรณาธิการรุ่นใหม่เหล่านี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างกระแสวรรณกรรมออนไลน์ให้เป็นที่รู้จักและนิยมอย่างแพร่หลายในโลกการอ่าน จนสามารถรุกไล่ แย่งพื้นที่และส่วนแบ่งการตลาดจากวรรณกรรมร่วมสมัยและวรรณกรรมยอดนิยมที่เป็นเจ้าของตลาดแต่เดิมมาได้ เมื่อกระแสความนิยมวรรณกรรมออนไลน์แพร่หลายมากขึ้น จนส่งผลให้เกิดสำนักพิมพ์ใหม่ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อตอบสนองความต้องการวรรณกรรมออนไลน์ของผู้อ่านที่เพิ่มสูงขึ้น ขณะเดียวกันงานวรรณกรรมออนไลน์ของนักเขียนหน้าใหม่ก็ได้รับโอกาสได้ดีพิมพ์มากขึ้นด้วย

การแข่งขันของสำนักพิมพ์ต่างๆ เพื่อแย่งส่วนแบ่งการตลาดของนิยายกระแสนิยมใหม่นี้ ส่งผลให้เกิดการเร่งรีบผลิตต้นฉบับเพื่อนำออกจำหน่าย จนส่งผลต่อคุณภาพของงาน เนื่องจากพบว่าสำนักพิมพ์หลายแห่งขาดความรับผิดชอบ โดยนำเสนอานที่ไม่มีคุณภาพ

ออกมาเป็นจำนวนมาก นับตั้งแต่การไม่ตรวจแก้ภาษา ทั้งการสะกดคำผิด การใช้ไวยากรณ์ และการใช้ภาษาวิบัติ ความผิดพลาดของข้อมูล การกระทำที่ขาดความรับผิดชอบของสำนักพิมพ์เหล่านี้ส่งผลต่อการลดคุณภาพและมาตรฐานของผลงานวรรณกรรมไปพร้อมกันด้วย ขณะเดียวกัน เมื่อสำนักพิมพ์จำนวนมากแย่งชิงต้นฉบับกันอย่างดุเดือด จึงส่งผลให้เกิดนักเขียนหน้าใหม่เพิ่มขึ้นจำนวนมาก เพราะนักเขียนบางส่วนเชื่อว่าไม่ว่าจะเขียนอย่างไร ถ้าเขียนเรื่องตามแนวและกระแสนิยมจนจบก็จะได้รับการตีพิมพ์อย่างแน่นอน

บรรณาธิการและสำนักพิมพ์ไม่เพียงแต่แสวงหาด้านฉบับที่น่าสนใจตามเว็บไซต์เท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่รวบรวมนักเขียนหน้าใหม่ที่เขียนงานได้น่าสนใจเข้าเป็นสมาชิกของสำนักพิมพ์ด้วย เมื่อสำนักพิมพ์มีนักเขียนประจำเพิ่มมากขึ้น ก็ลดการเข้าไปค้นหาเรื่องในเว็บไซต์ลง ขณะเดียวกันสำนักพิมพ์แต่ละแห่งยังสร้างความชัดเจนให้กับสำนักพิมพ์ของตน ด้วยการสร้างและกำหนดแนวเรื่องที่สำนักพิมพ์สนใจไว้อย่างชัดเจน เช่น สำนักพิมพ์แจ่มใสจะเน้นนิยายรัก และ สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คเน้นแนวแฟนตาซี จึงต่างจากสำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์ที่กำหนดแนวหนังสือไว้อย่างกว้างๆ ความชัดเจนเช่นนี้ช่วยให้นักอ่านสามารถเลือกซื้อผลงานของบางสำนักพิมพ์เพราะแน่ใจว่างานของสำนักพิมพ์นี้เป็นแนวที่ตนชื่นชอบ ส่วนนักเขียนหน้าใหม่ก็ทราบว่าตนต้องส่งงานผลงานของตนไปให้สำนักพิมพ์ใดพิจารณา ทั้งนี้พบว่าสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียงบางแห่งได้รับความนิยมจากนักเขียนหน้าใหม่ส่งงานมาให้พิจารณาเป็นจำนวนมาก ในปัจจุบันพบว่าต้นฉบับที่ส่งมาให้พิจารณาของนักเขียนบางคนมีพร้อมทั้งเนื้อเรื่องทั้งหมด หน้าปก และกลุ่มแฟนคลับ จึงช่วยลดขั้นตอนการทำงานให้กับสำนักพิมพ์ลง ระหว่างนั้น สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ก็เปิดพื้นที่อินเทอร์เน็ตในเว็บสำนักพิมพ์เพื่อสร้างนักเขียนหน้าใหม่ของตนไปพร้อมกัน

บรรณาธิการและสำนักพิมพ์ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเฉพาะแสวงหาด้านฉบับเท่านั้น แต่ต้องดูแลการผลิตงานในองค์รวมด้วย เริ่มต้นแต่การพิสูจน์อักษร การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และการใช้ภาษา โดยเฉพาะสำนวน และภาษาิตต่างๆ ในขั้นตอนนี้บรรณาธิการจะต้องติดต่อกับนักเขียนอย่างใกล้ชิด จึงจะพบการกระทบกระทั่งระหว่างบรรณาธิการกับนักเขียนในประเด็นการแก้ไขผลงานก่อนตีพิมพ์บางครั้งกลายเป็นประเด็นปัญหาที่ยืดเยื้อ เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างไม่สามารถเจรจาจนบรรลุผลที่น่าพอใจร่วมกัน หรือบางครั้งบรรณาธิการก็ถืออภิสิทธิ์ปรับแก้งานต้นฉบับตามที่ตนเห็นสมควรโดยไม่สนใจความเห็นของผู้เขียน ในกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นนั้นอาจจะต้องพิจารณาข้อมูลจากทั้งสองฝ่ายไปพร้อมกัน เพราะเมื่อสอบถามจากนักเขียน นักเขียนก็จะกล่าวโทษสำนักพิมพ์ว่ากระทำโดยพลการไม่แจ้งให้ทราบ และจะทราบก็ต่อเมื่องานพิมพ์ออกมาเป็นเล่มแล้ว ในขณะที่บรรณาธิการก็จะกล่าวโทษนักเขียนด้วยเช่นกันว่า เมื่อนักเขียนที่มีแฟนคลับก็เริ่มใช้แฟนคลับเป็นอำนาจต่อรองว่าไม่ต้องการแก้ไข เพราะแฟนคลับชอบ แม้ว่าผลงานยังมีข้อผิดพลาดที่ต้องแก้ไขอยู่ แต่อย่างไรก็ดี จากผลการสัมภาษณ์นักเขียนพบว่า นักเขียนทุกคนเห็นความสำคัญของระบบบรรณาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการช่วยตรวจสอบความถูกต้องของผลงานในทุกแง่มุมก่อนที่จะพิมพ์งานออกเผยแพร่

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลงานมีความแตกต่างกันระหว่างงานที่โพสต์ไว้ในเว็บกับงานที่ดีพิมพ์ และตามข้อตกลงระหว่างสำนักพิมพ์กับนักเขียนสำหรับผลงานตีพิมพ์แล้ว นักเขียนจำเป็นต้องลบงานที่โพสต์ไว้บางส่วนออก หรือบางคนก็ลบเรื่องทั้งหมด และเขียนแจ้งว่าผลงานเองนี้ได้รับการตีพิมพ์แล้ว

เมื่อวงการวรรณกรรมออนไลน์มีการแข่งขันกันสูงมาก บรรณาธิการจึงต้องสร้างจุดแข็งให้กับสำนักพิมพ์ของตน ทั้งในส่วนของ การสร้างความชัดเจนของแนวเรื่องที่นำเสนอ เพื่อสร้างตลาดและฐานลูกค้าเฉพาะกลุ่ม ขณะเดียวกันก็พยายามที่จะขยายแนวเรื่องออกไปเพื่อตอบสนองความต้องการอันหลากหลายของนักอ่านในทุกแนว การขยายแนวเรื่องแต่ละสำนักพิมพ์เช่นนี้เป็นทั้งความต้องการของนักเขียนที่จะฉีกหรือเปลี่ยนแนวการเขียนของตน หรือเกิดจากการตั้งใจย้ให้นักเขียนของบรรณาธิการ บางครั้งบรรณาธิการก็นำนักเขียนต่างวัยสองคนมาทำงานร่วมกัน โดยที่นักเขียนไม่มีโอกาสเลือกทั้งผู้ร่วมงานและแนวเรื่องที่จะเขียน เพราะถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วจากบรรณาธิการ ซึ่งผลลัพธ์ของงานที่เกิดขึ้นอาจเป็นการเขียนงานวรรณกรรมสลับกันคนละบท หรือแบ่งให้คนหนึ่งเขียนจากมุมมองของพระเอก ขณะที่อีกคนเขียนในมุมมองของนางเอก อีกทั้งยังพบว่างานวรรณกรรมออนไลน์ที่ดีพิมพ์ในปัจจุบันนั้นมีการพัฒนารูปแบบให้แปลกใหม่อยู่เสมอ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้อ่าน เช่น การมีเพลงประกอบการอ่านนิยาย หรือการสร้างให้นิยายเรื่องหนึ่งให้มี 2-3 ทางเลือกให้ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการตัดสินใจของตัวละครเอก หรือตอบจบของเรื่องได้เอง

เมื่อกลับมาพิจารณาความชัดเจนและบทบาทของบรรณาธิการงานวรรณกรรมออนไลน์รุ่นใหม่ จากข้อมูลสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่าบรรณาธิการรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้ที่เชี่ยวชาญทางอักษรศาสตร์ หากเป็นผู้ที่จบมาจากหลากหลายแขนงวิชา แต่มีปัจจัยร่วมกันคือชอบอ่านหนังสือ และหนังสือในที่นี้มิได้หมายถึงเฉพาะงานวรรณกรรมเท่านั้น และมีทักษะในการเขียนบ้าง ดังเช่นที่ คุณศศกร วัฒนาสุทธีวงศ์ ผู้อำนวยการสายงานธุรกิจของสำนักพิมพ์แจ่มใสให้ข้อมูลว่า บรรณาธิการของสำนักพิมพ์จะเน้นว่าเป็นคนรุ่นใหม่ มีความคิดที่เปิดกว้าง และชอบอ่านหนังสือ และบรรณาธิการทั้งหมดก็ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำหนังสือหรือเคยเป็นบรรณาธิการมาก่อน ซึ่งก็สอดคล้องกับการรับบรรณาธิการของอีกหลายสำนักพิมพ์ แต่อาจจะต่างกันเล็กน้อยที่สำนักพิมพ์แจ่มใสจะมีทดสอบผู้ที่สมัครเป็นบรรณาธิการทั้งสอบข้อเขียนและสอบปฏิบัติ และเมื่อรับเข้ามาเป็นบรรณาธิการแล้ว ในช่วงแรกก็ให้ทำงานคู่กับบรรณาธิการรุ่นเก่าไปก่อนจนมีประสบการณ์มากพอที่จะทำงานเองตามลำพัง ผู้วิจัยเห็นว่าการสอนงานในลักษณะนี้ ท้ายที่สุดก็ก่อให้เกิดธรรมเนียมร่วมของสำนักพิมพ์ขึ้นมาโดยปริยาย

ปัจจุบันสำนักพิมพ์ยอดนิยมจะมีนักเขียนของตนประมาณ 60-70 คน และจากกำหนดการออกหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ในแต่ละเดือนจะมีการระบุไว้อย่างชัดเจน ในกรณีของสำนักพิมพ์แจ่มใสจะออกหนังสือใหม่เดือนละ 11 – 12 เล่ม ยกเว้นในช่วงเทศกาลก็จะเพิ่มปริมาณขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการหนังสือใหม่ของผู้อ่าน เช่น เทศกาลวาเลนไทน์ งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และงานมหกรรมหนังสือระดับชาติ ทำให้บรรณาธิการรุ่นใหม่เหล่านี้ไม่

สามารถที่จะเสียเวลาเพื่อทำงานอย่างทุ่มเททั้งต่อนักเขียนคนหนึ่งคนใด หรืองานเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ จึงต่างจากบรรณาธิการรุ่นเก่าที่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับนักเขียนและงานวรรณกรรมได้มากกว่า การต้องทำงานอย่างเร่งรีบส่งผลต่อคุณภาพการทำงานของบรรณาธิการในปัจจุบันที่ลดต่ำ หลายคนเห็นว่าบรรณาธิการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเลยพันธกิจสำคัญในอาชีพของตนไป และมีนักวิจารณ์บางคนเห็นว่าคนกลุ่มนี้ไม่สามารถเรียกว่าเป็นบรรณาธิการได้ เพราะทำหน้าที่เพียงแค่เป็นนายหน้าหาต้นฉบับเท่านั้นเอง นอกจากนี้ ความเร่งรีบที่ถูกบีบบังคับด้วยการแข่งขันทางธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดในการเสนองานของสำนักพิมพ์ ความต้องการของผู้อ่าน และกลไกการตลาดและธุรกิจส่งผลต่อนักเขียนด้วยเช่นกัน ด้วยภาวะและปัจจัยที่บีบบังคับเช่นนี้ทำให้นักเขียนต้องผลิตผลงานอยู่ตลอดเวลาเพื่อแข่งกับเวลา จึงส่งผลให้นักเขียนส่วนหนึ่งขาดการครุ่นคิดและตรึกตรองเพื่อสร้างผลงานคุณภาพขึ้นมา

สถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นกับวรรณกรรมอินเทอร์เน็ตในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา พบว่าการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ก่อให้เกิดความซ้ำซากในงานวรรณกรรมดังกล่าว ทั้งในเรื่องการสร้างตัวละคร ฉาก หรือแนวเรื่อง ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เกิดมาจากนักเขียนที่เขียนงานในแนวเดิมๆ เท่านั้น ขณะเดียวกันผู้อ่านก็นับเป็นเหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานแนวนี้ยังคงซ้ำ และไม่พัฒนาไปในทิศทางใหม่ด้วย เพราะเมื่อผู้อ่านส่วนใหญ่ยังต้องการอ่านงานในลักษณะเช่นนี้ และคงปฏิเสธงานในลักษณะที่แปลกและแตกต่างไป ก็ทำให้นักเขียนบางกลุ่มยังคงพร้อมที่จะเขียนงานเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้อ่านต่อไป ประกอบกับสำนักพิมพ์ กลไกการตลาด และการโฆษณาก็นับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการสร้างงานและรสนิยมการรับงานของผู้รับส่วนใหญ่ จะเห็นได้ว่ามีผู้เสนอทัศนะวิจารณ์อยู่เสมอว่าปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดการพิมพ์และการรับงานวรรณกรรมแนวหวานแหววและแนวแฟนตาซีในกลุ่มเยาวชนจำนวนมาก ซึ่งงานวรรณกรรมแนวนี้ส่วนใหญ่ก็ไม่มีคุณค่า แต่ก็ยังได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากสำนักพิมพ์ อีกทั้งในปัจจุบันสำนักพิมพ์จำนวนหนึ่งพิมพ์งานโดยไม่ใส่ใจกับคุณภาพของงาน เพราะมุ่งสนใจเฉพาะการตีพิมพ์งานที่อยู่ในกระแสนิยมเท่านั้น งานแนวกระแสนิยมส่วนหนึ่งก็มาจากกลไกการตลาดและการโฆษณาของสำนักพิมพ์เหล่านั้นเอง ในขณะที่วรรณกรรมที่มีคุณค่าที่พยายามจะแหวกออกจากวรรณกรรมแนวกระแสนิยมดังกล่าวกลับไม่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมทั้งจากสำนักพิมพ์และผู้รับอย่างจริงจัง จนทำให้นักเขียนที่พยายามจะสร้างนิยายแหวกแนว หรือพยายามสร้างงานวรรณกรรมที่มีคุณค่ามากกว่างานที่พบโดยทั่วไปก็เกิดความรู้สึกท้อแท้และหมดกำลังใจจะพัฒนาคุณภาพงานวรรณกรรมต่อไป

แม้ว่าจะมีนักเขียนบางคนและสำนักพิมพ์บางแห่งพยายามจะสร้างงานแนวกระแสหลักของวรรณกรรมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมอยู่ในเวลานี้ เช่น *ศาสตราคู่ภูผ่านดิน* งานแฟนตาซีกำลังภายในของสำนักพิมพ์ Monopoet หรือผลงานของสำนักพิมพ์ A Book ที่เน้นเสนอผลงานที่สร้างแรงบันดาลใจ โดยพยายามให้ผู้อ่านรู้สึกว่ามีทางเลือก แต่จำนวนของนักเขียนและสำนักพิมพ์เหล่านั้นยังมีปริมาณน้อยมากจนไม่อาจจุกล้นและผลักดันงานแนวกระแสให้ออกไปได้ อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยเห็นว่าแนวโน้มของการพัฒนาคุณภาพงานวรรณกรรม

ออนไลน์ไม่อาจทำได้เพียงเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งจากนักเขียน ผู้อ่าน นักวิจารณ์ บรรณาธิการ สำนักพิมพ์ เว็บมาสเตอร์ สำนักพิมพ์และกลไกการตลาด ที่ต้องเห็นร่วมกันว่าถึงเวลาแล้วที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบ แนวทาง และสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นในงานวรรณกรรม เมื่อนั้นก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงงานวรรณกรรมได้ทั้งระบบ อนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างจิตสำนึกโดยรวมของประชาคมในครั้งนี้อาจเริ่มต้นจากบทวิจารณ์และนักวิจารณ์ที่จะชี้ให้ประชาคมมองเห็นและตระหนักถึงข้อบกพร่องอันควรจะได้รับการปรับแก้ของวรรณกรรมออนไลน์ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีบทวิจารณ์และนักวิจารณ์นำเสนอในประเด็นนี้ไว้บ้างแล้ว แต่ก็ยังไม่มากพอที่จะขับเคลื่อนงานวรรณกรรมออนไลน์ทั้งระบบได้

12. ตลาด / การตลาด / กลไกการตลาด

ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ที่สร้างตลาด และกลไกการตลาดเป็นได้ทั้งนักเขียนชื่อดัง กระแสความนิยมของนักอ่าน การปั่นกระแสจากนักวิจารณ์ หรือแม้แต่การโฆษณาประชาสัมพันธ์จากสำนักพิมพ์ และกลุ่มคนเหล่านี้ก็เป็นผู้สร้างตลาด และกลไกทางตลาดในพื้นที่อินเทอร์เน็ตด้วยเช่นกัน แต่ความน่าสนใจของเว็บเด็กดีคือ เว็บมาสเตอร์มีส่วนช่วยสร้างตลาดให้แก่สำนักพิมพ์และนักเขียนในทางอ้อมด้วยการจัดพื้นที่เฉพาะที่รู้จักกันในชื่อ Book of the Month ไว้เป็นพื้นที่ชื่นชมผลงานที่ประสบความสำเร็จจากการเขียนลงเว็บเด็กดี ผลงานคุณภาพที่ได้รับความนิยม และได้รับการตีพิมพ์เป็นหนังสือวางจำหน่าย พร้อมด้วยการวิจารณ์หนังสือ จากคอลัมนิสต์ชื่อดังของเว็บเด็กดี และ “ฟีดดิน” จะรับหน้าที่สัมภาษณ์เจ้าของผลงานทั้งในแง่แนวคิด และแนวทางที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ

แนวคิดหลักของโครงการ Book of the month คือเป็นโครงการที่เว็บไซต์ Dek-D.com ทำขึ้นเพื่อสนับสนุนผลงานคุณภาพของนักเขียนเด็กดี เป็นโครงการที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย และเกณฑ์การคัดเลือกหนังสือที่น่าสนใจ โดดเด่นที่สุดเพียงเล่มเดียวที่ออกใหม่ในเดือนนั้นเท่านั้น เว็บมาสเตอร์จะเปิดโอกาสให้สำนักพิมพ์เจ้าของหนังสือที่สนใจเข้าร่วมโครงการได้ โดยให้ส่งรายชื่อหนังสือ พร้อมรายละเอียดเบื้องต้นของหนังสือที่ต้องการเข้าร่วมโครงการในเดือนถัดไป

ในกรณีของตลาด หากพิจารณาโดยเน้นไปที่ความหมายของคำว่า “ตลาด” ผู้วิจัยเห็นว่าพื้นที่วรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตนั้นมีการซ้อนกันของตลาดใน 2 ความหมาย คือ 1) ตลาดในความหมายดั้งเดิมที่ว่าป็นชุมชนที่คนมาแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่สำนักพิมพ์ต่างๆ จะนำวรรณกรรมออนไลน์ไปตีพิมพ์ พื้นที่อินเทอร์เน็ตจึงเป็นเสมือนตลาดที่นักเขียนหน้าใหม่นำเสนองานของตนออกสู่สาธารณชน ในขณะที่ผู้รับก็เข้ามายังพื้นที่ตลาดแห่งนี้เพื่อเลือกและเสพรับงานที่ตนพึงพอใจ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยเงินในการแลกเปลี่ยนกัน แต่เป็นความพึงพอใจของทั้งผู้เขียนที่จะนำเสนองานของตนให้สาธารณชนในวงกว้างร่วมรับรู้ ขณะที่ผู้รับก็สามารถเลือกที่จะรับงานโดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทน หรือบางครั้งก็มีผู้ให้ความคิดเห็นหรือ

ทัศนวิจารณ์เพื่อช่วยผู้เขียนนำไปปรับปรุงแก้ไขงานต่อไป จึงนับเป็นการรวมตัวของผู้รัก²¹ในสิ่งเดียวกัน นั่นคืองานวรรณกรรมออนไลน์ ทั้งในรูปของผู้สร้าง ผู้รับ และนักวิจารณ์ จนเกิดเป็นประชาคมวรรณกรรมออนไลน์อย่างหลวมๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้ในแนวนอน ซึ่งเป็นการส่งทอดความรู้ระหว่างคนที่มีความรู้ใกล้เคียงกัน มีวัยและประสบการณ์ทั้งการอ่าน การเขียน และประสบการณ์ชีวิตไม่ต่างกันมากนัก แต่ขาดการเรียนรู้ในแนวตั้ง เพราะเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นจะพบว่าการชี้แนะจากผู้รู้หรือผู้ใหญ่ในพื้นที่แห่งนี้มีอยู่ในระดับที่ต่ำมาก

ต่อมาเมื่อนักพิมพ์ต่าง ๆ เริ่มนำงานวรรณกรรมออนไลน์บางเรื่องไปจัดพิมพ์ จึงส่งผลให้ตลาดเปลี่ยนความหมายไปจากพื้นที่ที่ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กลายเป็นพื้นที่ที่ใช้ซื้อขายต่อรองกัน ก็เริ่มมีกลไกการตลาด และแนวคิดทุนนิยมเข้ามาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของประชาคมในพื้นที่แห่งนี้ ทั้งนี้จะพบว่ากลไกการตลาด และการโฆษณามีผลต่อกระแสความนิยมและคุณภาพของงานวรรณกรรมอย่างมาก เพราะงานบางชิ้นแม้จะไม่มีคุณภาพ แต่อยู่ในกระแสนิยม หากมีสำนักพิมพ์และการโฆษณาที่ดีก็สามารถเป็นที่นิยมได้ ขณะเดียวกัน หากมีการสร้างงานวรรณกรรมแนวใหม่ๆ ที่แหวกแนว หรือมีคุณภาพแต่ไม่อยู่ในกระแสก็ไม่มีทางจะเป็นที่รู้จักหรือเป็นที่นิยม ถ้าปราศจากการโฆษณาจากสื่อต่างๆ เนื่องจากแนวคิดสำคัญของทุนนิยมทางการตลาดคือ จะสนับสนุนและมุ่งมองเฉพาะผลงานที่ทำเงินหรือสร้างผลประโยชน์ต่อธุรกิจของตนเท่านั้น ในที่นี้จะวัดกันยอดขาย เช่นเดียวกับที่บรรณาธิการสำนักพิมพ์นิตยสารระบุว่าผลงานที่ได้รับคัดเลือกมาตีพิมพ์จำเป็นต้องพิจารณาทั้งคุณค่าและเหตุผลทางธุรกิจประกอบกัน คือต้องเป็นงานที่ดีและต้องเป็นงานที่ขายได้จึงจะถือว่าเป็นความสำเร็จ

อาจกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันการตลาดก็เป็นอุปสรรคสำคัญต่อความรักในงานวรรณกรรมของผู้เขียน เนื่องจากมีผู้คนจำนวนไม่น้อยเลือกเป็นนักเขียนงานวรรณกรรมออนไลน์เพราะต้องการชื่อเสียง การได้รับการยอมรับ และรายได้จากยอดขายมากกว่าที่จะเลือกเป็นนักเขียนเพราะรักงานวรรณกรรมอย่างแท้จริงเหมือนเช่นนักเขียนในยุคก่อน เมื่อทำงานโดยปราศจากความรักอย่างแท้จริง มักจะสร้างงานด้วยการเลียนแบบวรรณกรรมแนวกระแสแต่เพียงอย่างเดียว มุ่งเน้นความเร็วในการสร้างงานก็ยิ่งสร้างงานวรรณกรรมออนไลน์แนวเดิมๆ ที่ด้อยคุณภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งนับเป็นผลร้ายต่องานวรรณกรรมออนไลน์ในภาพรวม

อีกทั้งการทำงานของบรรณาธิการที่ขาดความรอบคอบ สำนักพิมพ์และบรรณาธิการที่มุ่งเน้นการตลาดจำกัดกรอบการเขียน นักเขียนที่เห็นแก่รายได้และเห็นแก่ความมีชื่อเสียงหรือการเป็น “ไอดอล” จนยอมดำเนินตามกลไกทางธุรกิจขาดการพัฒนาการของผลงานจนกลายเป็นความเคยชิน เมื่อต้องการพัฒนาและก้าวพ้นจากรูปแบบเดิมๆ จึงไม่สามารถทำได้สำเร็จ ผู้อ่านซึ่งก็ไม่ได้คาดหวังอะไรกับการอ่านงานประเภทนี้ ทั้งหมดจึงผสมผสานกันเป็นวงจร

²¹ ผู้รัก หรือ amateur ในนี้เป็นการรวมทั้ง 2 ภาษาเข้าด้วยกัน ทั้งภาษาฝรั่งเศสที่หมายความว่าผู้รัก และภาษาอังกฤษ (ยืมคำภาษาฝรั่งเศสและนำไปแปลงเสียใหม่) ที่ความหมายว่า “ผู้รักสมัครเล่น”

อุปาทม์ของวรรณกรรมออนไลน์และแพร่ไปสู่การพัฒนาวรรณกรรมดีพิมพ์แบบเดิมด้วย แม้วงการวรรณกรรมออนไลน์จะเคยมีความพยายามที่จะก้าวออกไปนอกกรอบนี้แต่ก็ไม่สำเร็จ ในอีกแง่หนึ่ง นักเขียนวรรณกรรมออนไลน์บางคนมองว่าการตลาดของหนังสือที่รุนแรงนี้ เป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคอย่างมาก กล่าวคือผู้บริโภคจะมีโอกาสอ่านหนังสือมากขึ้น และโอกาสในครั้งนี้จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความรักการอ่านมากกว่าแต่ก่อน

13. สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยเห็นว่าหลักการและหลักเกณฑ์ที่ว่าด้วยความงามของวงการวรรณกรรมแนวขนบของไทยได้รับการท้าทายจากงานวรรณกรรมออนไลน์ ซึ่งถือว่าเป็นงานวรรณกรรมรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่อินเทอร์เน็ตมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี เนื่องจากวรรณกรรมดังกล่าวได้สร้างกระแสการตอบรับจากผู้อ่านอย่างมาก โดยเฉพาะผู้อ่านที่เป็นวัยรุ่น และปัจจุบันกระแสการตอบรับดังกล่าวขยายฐานกว้างออกไปจากกลุ่มผู้อ่านวัยรุ่นไปสู่ผู้อ่านรุ่นผู้ใหญ่มากขึ้น งานวรรณกรรมออนไลน์นับเป็นวรรณกรรมที่สร้างรูปแบบการเขียนขึ้นมาใหม่ ซึ่งไม่อาศัยการพัฒนาหรือต่อยอดมาจากงานวรรณกรรมดั้งเดิมของไทย ทั้งในเรื่องของการสร้างประเภทวรรณกรรม (genre) ใหม่ ๆ อันเป็นความสนใจเฉพาะกลุ่มขึ้น การสร้างตัวละคร การละเลยในเรื่องของความสมจริงและหลักเหตุผล หรือแม้กระทั่งการใช้ภาษา จึงจะเห็นว่าการสร้างภาษาเฉพาะขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ไม่ว่าจะเป็นการใช้ไอโมติคอน หรือการใช้ภาษาวิบัติ

ขณะเดียวกันวงการวรรณกรรมออนไลน์ลดคุณค่าและความสำคัญของสุนทรียศาสตร์ในงานวรรณกรรมแบบดั้งเดิมลง เพราะสุนทรียะแบบใหม่ที่พุ่งความสนใจไปแต่เฉพาะการสื่อสารระหว่างผู้สร้างกับผู้รับโดยตรง จึงไม่น่าแปลกใจว่านักเขียนวรรณกรรมออนไลน์จะให้ความสำคัญกับความรู้สึกและความเห็นของผู้อ่านมากกว่านักวิจารณ์ ผู้วิจัยเห็นว่างานวรรณกรรมออนไลน์ที่เผยแพร่ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตนับว่าเอื้อต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเขียนกับนักอ่านได้เป็นอย่างดี ทั้งในแง่ของความฉับไวในการสื่อสาร หรือการผสมรูปแบบวรรณกรรมเข้ากับสื่ออื่นๆ เพื่อสร้างความสนุกและกระตุ้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันให้มากขึ้น เช่น การใส่เพลงไว้ในงานวรรณกรรม หรือการโพสต์รูปตัวละครต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้อ่านที่ไม่จำเป็นต้องใช้จินตนาการก็สามารถเห็นภาพตัวละครได้อย่างชัดเจน และตรงกันเป็นภาพเดียว นอกจากนี้ ผู้อ่านยังสามารถที่จะแสดงทัศนะโดยตรงกับนักเขียน ไม่ว่าจะเป็นการตำหนิ ชื่นชม หรือให้กำลังใจ ขณะเดียวกันนักเขียนก็สามารถโต้ตอบกับผู้อ่านได้ทันทีด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ยังพบว่าคุณค่าของงานวรรณกรรมไม่ได้อยู่ที่ความประณีตงดงาม และความถูกต้องตามขนบวรรณศิลป์อีกต่อไป แต่คุณค่าของงานวรรณกรรมออนไลน์อยู่ที่ความสามารถในการสื่อสารและดึงดูดความสนใจกลุ่มผู้อ่านได้มากน้อยเพียงใด เพราะหากทำ

ได้งานวรรณกรรมเรื่องนั้นหรือแนวนั้นๆ ก็จะสร้างกระแสการตอบรับให้เกิดในวงกว้างได้ไม่ยากนัก

ด้วยปริมาณงานวรรณกรรมออนไลน์อันหลากหลายแนวนับแสนเรื่องจึงเอื้อให้ผู้อ่านมีโอกาสนิยมมากขึ้น ขณะเดียวกันก็สร้างการแข่งขันระหว่างนักเขียนอย่างมีอาจเลียงได้ เป็นที่น่าเสียดายว่าการแข่งขันในครั้งนี้อาจได้มีมาตรฐานหรือเกณฑ์อยู่ที่ตัดสินในด้านฝีมือ และความลุ่มลึกของการสร้างจินตนาการ และ ความคิดอีกต่อไป หากแต่เน้นไปที่การสร้างความตื่นเต้นในวิธีการต่างๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้รับ หากพิจารณาจากงานวรรณกรรมยอดนิยมอันดับแรกๆ ที่ได้รับการโหวตจากนักอ่านของเว็บเด็กดีก็พบว่า วิธีการที่นักเขียนกลุ่มนี้ใช้เพื่อสร้างความตื่นเต้นให้แก่ผู้อ่านจนได้รับความนิยมคือ การเน้นความรุนแรงในเชิงอารมณ์ของตัวละคร โดยเฉพาะในฉากดบ และ ฉากจูบ ความรุนแรงของการใช้ถ้อยคำ ซึ่งในนิยายเหล่านี้จะพบคำบริภาษและพรุสวาทเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการเน้นฉากอีโรติกที่มีปรากฏโดยตลอดเรื่อง

ยิ่งไปกว่านั้น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ทั้งในแง่ผลงานและตัวของนักเขียนก็นับเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสร้างสุนทรียศาสตร์แบบใหม่ด้วยเช่นกัน เพราะถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้อ่านสนใจและเลือกอ่านงานของตน จึงจะพบว่านักเขียนให้ความสำคัญกับการโฆษณาทั้งทางตรง คือ การเขียนคำโฆษณานิยายเพื่อจูงใจให้ผู้อ่านคลิกเข้ามาอ่าน และทางอ้อม คือ ความพยายามที่จะโฆษณาผลงานของตนทุกครั้งที่มีโอกาส

อาจกล่าวโดยสรุปว่าสุนทรียศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปของการสร้างและการรับงานวรรณกรรมออนไลน์ โดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะแปรผกผันกับคุณภาพของงานวรรณกรรมในความเข้าใจตามแนวสุนทรียศาสตร์แบบเดิมๆ เพื่อสร้างความเข้าใจงานวรรณกรรมออนไลน์อย่างถูกต้อง จึงไม่อาจนำแนวสุนทรียศาสตร์แบบเดิมมาตัดสินหรือพิจารณาได้ หากต้องยอมรับด้วยกติกาของสุนทรียะแบบใหม่ก็จะช่วยสร้างความเข้าใจของคนในสองกลุ่มเข้าด้วยกันได้มากขึ้น เพราะในปัจจุบันจะพบว่าผู้ที่ชื่นชอบและรับเฉพาะงานวรรณกรรมโดยใช้มาตรฐานของสุนทรียศาสตร์แบบเดิมมาพิจารณาส่วนใหญ่จะปฏิเสธที่จะรับงานวรรณกรรมออนไลน์อย่างสิ้นเชิง โดยให้เหตุผลว่างานเหล่านี้ยังอ่อนด้อยในเชิงฝีมือ และขาดความลุ่มลึกทั้งในแง่ของการสร้างจินตนาการและความคิด

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยคิดว่าน่าที่จะต้องรณรงค์ให้เกิดการวิจารณ์เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างพลังปัญญาให้กับสังคมร่วมสมัยให้มากขึ้น ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และในระดับสังคม เพื่อสร้างความเท่าทันให้สาธารณชนผู้เกี่ยวข้องกับสุนทรียะของงานวรรณกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ขณะเดียวกันก็ช่วยกระตุ้นให้กลุ่มผู้รับเหล่านี้สามารถสร้างแนวทางอันเป็นหลักยึดให้กับตนเองโดยใช้ครุ่นคิดพินิจนี้กร่วมกับวิจารณ์ญาณส่วนตัวเพื่อพิจารณาคุณค่าที่แท้จริงของสุนทรียภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในงานวรรณกรรมรูปแบบใหม่นี้ว่าแท้ที่จริงแล้วควรจะเป็นไปในทิศทางใด

14. สังคมศาสตร์การวิจารณ์

พื้นที่วรรณกรรมออนไลน์ในเว็บเด็กดีนับเป็นการสร้างพื้นที่ใหม่และโอกาสใหม่ให้นักเขียน ผู้อ่าน และตัวกลางๆ ไม่ว่าจะเป็นบรรณาธิการ สำนักพิมพ์ และกลไกการตลาด จะเห็นได้ว่าพื้นที่แห่งนี้สร้างนักเขียนหน้าใหม่ วรรณกรรมรูปแบบใหม่ นักอ่านรุ่นใหม่ และสำนักพิมพ์ใหม่ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก และกลุ่มคนที่รวมตัวอยู่พื้นที่ใหม่แห่งนี้ต่างมีโอกาสได้พบปะ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ และติดต่อซึ่งกันและกันจนก่อให้เกิดการสร้างประชาคมใหม่ในโลกไซเบอร์ขึ้นมา ผู้วิจัยเห็นว่าความสัมพันธ์ประชาคมแห่งนี้อาศัยการวิจารณ์เป็นตัวเชื่อมสำคัญที่เอื้อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในประชาคมขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการวิจารณ์ที่เป็นเพียงความเห็นสั้นๆ ท้ายงานวรรณกรรมออนไลน์ หรือท้ายกระทู้ การวิจารณ์ในรูปแบบของกระทู้ และบทวิจารณ์ โดยเฉพาะในกรณีของบทวิจารณ์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งกับกลุ่มนักเขียน ซึ่งเรียกร้องให้มีผู้วิจารณ์ผลงานของตน เพื่อจะนำทัศนะวิจารณ์เหล่านั้นไปปรับปรุงผลงานต่อไป จึงอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่แห่งนี้เป็นที่ของการวิจารณ์ด้วย

แม้ว่าประชาคมแห่งนี้จะได้โอกาสที่เปิดกว้างและเสรีของโลกไซเบอร์ แต่ก็ยังพัฒนาไปได้น้อย และไม่สามารถที่จะเติบโตได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการสร้างและพัฒนาคุณภาพของวรรณกรรมออนไลน์ ผู้วิจัยเห็นว่าประชาคมแห่งนี้ยังไม่ให้ความสนใจกับสุนทรียศาสตร์ดังเช่นงานวรรณกรรมรุ่นก่อนอีกต่อไป แต่กลับมุ่งเน้นเฉพาะ “การสื่อสาร” เป็นสำคัญ การสื่อสารในที่นี้มีหลักสำคัญเพียงแค่ว่าขอให้มีการแสดงออก มีการรับสาร และสนใจเฉพาะการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สร้างและผู้รับเท่านั้น โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ “ตัวสาร” หรือสารัตถะที่ต้องการสื่อ กับ “ตัวสื่อ” หรือวิธีการในการสื่ออย่างเท่าเทียมกัน เพราะสนใจ “ตัวสื่อ” มากกว่า “ตัวสาร” ในแง่นี้ ผู้วิจัยเห็นว่าอาจนับว่าเป็นมุมกลับของการสร้างงานวรรณกรรมแบบเดิม กล่าวคือ แทนที่จะสนใจนำเสนอแก่นความคิดผ่านงานวรรณกรรม กลับเป็นการให้ความสำคัญกับกระพี้ในส่วนของการนำเสนอมากกว่า ดังจะเห็นว่ามีนักเขียน นักอ่าน หรือแม้แต่บรรณาธิการ / สำนักพิมพ์จำนวนไม่น้อยที่ให้ความสำคัญกับงานวรรณกรรมที่สร้างกระแสการตอบรับจากผู้อ่านมากกว่าจะสนใจพิจารณาสาระที่งานวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ สื่ออย่างแท้จริง จนเกิดค่านิยมให้นักเขียนพยายามหาวิธีที่จะทำให้ผลงานของตนสามารถดึงดูดความสนใจผู้อ่านในวงกว้างได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้วิธีโฆษณาผลงาน การเขียนคำโปรยให้น่าสนใจ หรือการใช้ฉากอีโรติก หรือ เน้นฉากที่แสดงพฤติกรรมทางอารมณ์ที่รุนแรงของตัวละคร หรือ การใช้ไอโมติกคอน มากกว่ามุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพของผลงาน

นอกจากนี้ การพัฒนาประชาคมออนไลน์โดยรวมก็ยังมีปัญหาด้วยเช่นกัน เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการที่มาสกัดกันความเจริญของพื้นที่แห่งนี้ไว้ ในที่นี้ ผู้วิจัยเห็นว่าข้อจำกัดสำคัญ 3 ประการที่

1. เวลา ผู้วิจัยเห็นว่าด้วยความรวดเร็วของเทคโนโลยีในสื่ออินเทอร์เน็ตส่งผลให้สมาชิกในประชาคมแห่งนี้มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างฉาบฉวยและเร่งรีบตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นนักเขียนที่เร่งเขียนงานเพื่อที่จะสื่อกับผู้อ่าน หรือเพื่อให้เสร็จทันตีพิมพ์ จึงต่างจากเดิมที่

นักเขียนบางคนใช้เวลาเกือบทั้งชีวิตเพื่อที่จะครุ่นคิดและสร้างผลงานอันทรงคุณค่าจะกลายเป็นงานอมตะได้ จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนักเขียนส่วนใหญ่เขียนงานด้วยความรวดเร็ว สร้างงานโดยไม่มีการร่าง หรือวางแผนพล็อตเรื่องให้ดีเสียก่อน จนทำให้เกิดงานแนวซ้ำ พล็อตเรื่องเดิมๆ หรืองานที่ไม่สมจริง ขาดเหตุผลรองรับเป็นจำนวนมาก เป็นที่สังเกตว่ายังไม่มียานวรรณกรรมออนไลน์ของนักเขียนคนใดที่ได้รับการยอมรับเทียบเท่ากับนักเขียนในโลกวรรณศิลป์เลย

ในแง่ของผู้อ่านก็เช่นกันที่มุ่งแต่เรียกร้องให้ผู้เขียนอัปเดตงานตอนใหม่ๆ เร็วๆ ขณะเดียวกันก็อ่านงานวรรณกรรมแบบผ่านๆ เพื่อจะได้อ่านเรื่องอื่นๆ ต่อไป สำหรับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับนักเขียนส่วนใหญ่ก็เป็นไปอย่างฉาบฉวยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับนักเขียนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความเห็นของผู้อ่านต่องานวรรณกรรม เพราะผู้อ่านส่วนใหญ่ก็จะให้ทัศนะไปในแนวเดียวกันคือ อ่านแล้วนะ ชอบ หรือ สนุกดี

ผู้วิจารณ์ก็เช่นกันอ่านงานอย่างเร่งๆ เพื่อเสนอทัศนะวิจารณ์แบบผ่านๆ ขาดการพินิจอย่างจริงจัง จึงพบว่าบางครั้งมีผู้วิจารณ์บางคนวิจารณ์ทั้งๆ ที่ยังไม่จบ หรือไม่เข้าใจไปกว่านั้นคือวิจารณ์โดยไม่อ่าน เช่นเดียวกับบรรณาธิการ/สำนักพิมพ์ก็เร่งผลิตผลงานเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้อ่าน จนทำให้งานวรรณกรรมที่พิมพ์งานออนไลน์จำนวนไม่น้อยมีความผิดพลาดในกระบวนการพิสูจน์อักษรอย่างมาก บางครั้งก็รวมไปถึงความผิดพลาดในแง่ของความถูกต้องของข้อมูลที่ปรากฏในเรื่องด้วย จึงเห็นได้ว่าเมื่อประชาคมให้เวลากับงานน้อยลง ก็ส่งผลให้คุณภาพงานลดลงไปพร้อมกันด้วย

2. **ประสบการณ์** ผู้วิจัยพบว่าสมาชิกของประชาคมในทุกกลุ่มมีประสบการณ์ทั้งในแง่ของประสบการณ์ชีวิต และ ประสบการณ์ทางวรรณศิลป์น้อย ไม่ว่าจะเป็นนักเขียนที่ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนรุ่นใหม่ อายุน้อย โดยเฉลี่ยประมาณ 8 - 35 ปี ที่ยังมีประสบการณ์ในชีวิตน้อยมาก อันส่งผลให้ผลงานวรรณกรรมออนไลน์ของนักเขียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ขาดความลุ่มลึกทั้งในแง่การสะท้อนชีวิต และสะท้อนสังคมรอบตัว ด้วยเหตุนี้จึงพบว่างานวรรณกรรมออนไลน์มักจะนำเสนอแต่ประสบการณ์ใกล้ตัวของนักเขียน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างงานโดยใช้ฉากของโรงเรียน หรือ การเสนองานโดยอาศัยแรงบันดาลใจจากสิ่งรอบตัวที่คล้ายกัน เช่น การ์ตูน เกม คอมพิวเตอร์ หรือ ซีรี่เกาหลี จนทำให้ผลงานงานจำนวนมากมีแนวเรื่อง วิธีการดำเนินเรื่อง แม้แต่การสร้างตัวละคร และฉากคล้ายกัน หรือซ้ำกันอย่างมีอาจเลียงได้

เมื่อนักเขียนกับนักอ่านอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน มีประสบการณ์ชีวิตใกล้เคียงกัน จึงสามารถที่จะรับงานระหว่างกันได้อย่างสะดวก ง่ายดาย และสื่อสารกันรู้เรื่อง เพราะเรื่องที่น่าสนใจเสนอต่างก็เป็นสิ่งที่คุ้นเคยอยู่แล้ว จึงต่างจากการอ่านงานวรรณกรรมของนักเขียนรุ่นใหญ่ที่มีประสบการณ์ชีวิตมากกว่า มีมุมมองที่ลุ่มลึกกว่าทั้งในการเสนอเรื่องราวของตัวละคร และสังคม ด้วยเหตุนี้ นักอ่านรุ่นเยาว์เห็นว่างานเหล่านั้นยากเกินไป สื่อสารกับตนไม่ได้ จึงส่งผลให้นักอ่านรุ่นใหม่เหล่านี้ยังคงพอใจและเลือกที่จะอ่านงานในแนวที่คุ้นเคย และสื่อสารกับตนได้มากกว่าที่จะเรียกร้องให้นักเขียนเปลี่ยนแนว หรือเขียนให้งานมีคุณภาพมากขึ้น

ในกรณีของนักวิจารณ์นั้น ผู้วิจัยพบว่าเมื่อนักวิจารณ์มีประสบการณ์ชีวิตน้อย งานวิจารณ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงแต่การนำเสนอเฉพาะข้อดี ข้อด้อย ของงานวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ เท่านั้น ไม่อาจที่จะนำเสนอทัศนะวิจารณ์ในประเด็นที่กว้างออกไปจากตัวงาน หรือไม่อาจวิจารณ์ตัวงานเชื่อมโยงกับบริบทสังคมที่เกี่ยวข้องได้ เช่นเดียวกับบรรณาธิการ ผู้วิจัยพบว่าบรรณาธิการส่วนใหญ่จะเป็นนิสิตและนักศึกษาที่เพิ่งเรียนจบ และไม่เคยทำอาชีพบรรณาธิการมาก่อนเลย บรรณาธิการเหล่านี้จึงไม่ต่างจากกลุ่มนักอ่านและนักวิจารณ์เท่าใดนัก อาจจะมีประสบการณ์ชีวิตที่มากกว่านักเขียน นักอ่าน หรือแม้แต่นักวิจารณ์หน้าใหม่ แต่ก็ไม่มากกว่ากันนัก จึงทำให้มุมมองที่เกี่ยวกับตัวงานวรรณกรรมของประชาคมโดยรวมดำเนินไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด

ในแง่ของประสบการณ์ทางวรรณศิลป์ ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งนักเขียน นักอ่าน นักวิจารณ์ และบรรณาธิการ ส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการอ่านงานวรรณกรรมน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านผลงานทางคุณค่าที่ได้รับการยอมรับทั้งของไทยและต่างประเทศ เมื่อมีประสบการณ์ในการอ่านน้อยก็ส่งผลต่อการสร้าง การรับ และการวิจารณ์ไปพร้อมกันด้วย เพราะไม่เห็นตัวอย่างและขาดโอกาสที่จะได้สัมผัสกับงานรูปแบบอื่นๆ ทั้งทางตรงคือการอ่านด้วยตัวเอง และทางอ้อมคือการได้รับการแนะนำหรือชี้แนะจากนักวิจารณ์ผ่านบทวิจารณ์ ไม่ว่าจะเป็นจากการเปรียบเทียบงานต้นแบบที่วิจารณ์กับงานชิ้นอื่นของนักเขียนคนเดียวกัน หรือเปรียบเทียบกับผลงานชิ้นอื่นๆ ของนักเขียนคนอื่นทั้งนักเขียนไทย และนักเขียนต่างประเทศ ซึ่งการวิจารณ์ในลักษณะนี้จะช่วยจุดประกายและเปิดโลกทัศน์ให้ทั้งนักเขียน และผู้อ่านที่ขาดประสบการณ์การอ่านที่หลากหลายได้รู้จักกับงานวรรณกรรมรูปแบบใหม่ๆ หรือรูปแบบอันหลากหลายมากขึ้น

ขณะเดียวกันประสบการณ์การอ่านมีผลทางอ้อมกับความสามารถในการเขียนด้วย ผู้วิจัยเห็นว่า การอ่านช่วยสร้างให้เกิดการสะสมคลังคำอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อผู้เขียนและผู้อ่านมีคลังคำสะสมไว้มาก ก็สามารที่จะสร้างงานได้โดยที่ภาษาไม่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างงาน แต่ปัจจุบันจะพบว่าการมีคลังคำที่จำกัดของทั้งนักเขียนและผู้อ่านงานออนไลน์กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการสร้างงาน กล่าวคือผู้เขียนต้องใช้คำง่ายๆ ที่สามารถสื่อสารได้ง่าย เมื่อเห็นว่าคำใดจะสร้างปัญหาให้กับประชาคมโดยรวมก็ต้องเลี่ยงหรือเปลี่ยนคำทันที นอกจากนี้ประสบการณ์การอ่านยังส่งผลต่อความถูกต้องของการใช้ภาษาด้วย ไม่ว่าจะเป็นการสะกดคำ หรือการใช้ภาษิตสำนวนต่างๆ จะพบว่าปัญหาเรื่องความสามารถในการเขียนมิได้เกิดเฉพาะกับกลุ่มนักเขียนเท่านั้น แต่ขยายไปสู่ประชาคมอินเทอร์เน็ตโดยรวม ทั้งนักอ่าน นักวิจารณ์ และบรรณาธิการ เนื่องจากประชาคมอินเทอร์เน็ตเน้นการสื่อสารกันด้วยภาษาพูด ขาดความชัดเจนในภาษาเขียน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเห็นว่าประชาคมแก้ปัญหาด้วยการสร้างงานวรรณกรรมผ่านความคุ้นเคยของตน โดยใช้ภาษาพูดผ่านบทสนทนา แทนการพรรณนาหรือบรรยายด้วยภาษาเขียน นอกจากนี้ยังมีการสร้างภาษาในการสื่อสารเฉพาะกลุ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้โมติคอน หรือ การใช้ภาษา “แชต” (chat) กลายมาเป็นต้นแบบของภาษาวิบัติในช่วงต่อมา

3. เงิน การตลาด และ กลุ่มตัวกลาง นับเป็นปัจจัยที่สัดกักับการพัฒนาของประชาคมวรรณกรรมในพื้นที่นี้อย่างมาก ผู้วิจัยเห็นว่าจากเดิมประชาคมแห่งนี้เป็นชุมชนของผู้ที่มีความรักและความสนใจงานวรรณกรรมอย่างแท้จริง มีความจริงจังในการอ่าน การเขียน และการวิจารณ์ เพื่อช่วยกันพัฒนางานเขียนให้มีคุณภาพมากขึ้น แต่เมื่อการตลาด และกลุ่มตัวกลางเข้ามา กลุ่มประชาคมก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากแต่ละกลุ่มเริ่มมุ่งมองผลตอบแทนและผลประโยชน์ที่จะได้รับ ทั้งในรูปของเงิน ชื่อเสียง และสถานะภาพที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มนักเขียนหน้าใหม่รุ่นหลังๆ ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อกกลุ่มตัวกลาง การตลาดและแนวคิดทุนนิยมเข้ามากำกับความสัมพันธ์ของประชาคมแห่งนี้มากขึ้น ก็ยิ่งทำให้คุณภาพของงานลดต่ำลงในทุกส่วน

ในปัจจุบันงานวรรณกรรมออนไลน์ที่ขายดีหรือที่ได้รับความนิยมไม่ได้หมายความว่า เป็นงานที่มีคุณภาพดีอีกต่อไป เนื่องจากงานจำนวนมากที่ขายดีนั้นเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักเขียน บรรณาธิการ และสำนักพิมพ์สามารถตอบโจทย์การตลาดที่ตั้งไว้ได้อย่างตรงจุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อการตลาดและกลุ่มตัวกลางสามารถที่จะควบคุมและกำหนดรสนิยมการสร้างและการเสพงานวรรณกรรมในประชาคมออนไลน์จนได้เกือบสมบูรณ์ ดังจะเห็นได้ว่างานวรรณกรรมบางชิ้นแม้จะไม่มีคุณภาพ แต่ได้การสนับสนุนทั้งจากการสร้างตลาดโดยการโฆษณา และการสนับสนุนจากสำนักพิมพ์ต้นสังกัด และได้รับแรงส่งจากเว็บมาสเตอร์อีกทางหนึ่ง ก็สามารถันให้ผลงานเรื่องนั้นๆ กลายเป็นที่นิยมได้ ในขณะที่งานคุณภาพบางชิ้นกลับไม่ได้รับการเหลียวแล เพราะขาดการสนับสนุนทั้งจากการตลาดและกลุ่มตัวกลางต่างๆ ด้วยเหตุนี้ นักเขียน บรรณาธิการ และสำนักพิมพ์จำนวนมากจึงมุ่งสร้างงานที่สอดคล้องกับกระแสนิยมที่พวกตนสร้างไว้ เพื่อกระตุ้นยอดขายอันจะสร้างผลตอบแทนให้พวกตนอย่างเป็นกอบเป็นกำมากกว่าที่จะเพิ่มภาระงานของตนด้วยการพัฒนาคุณภาพงานวรรณกรรม เพราะไม่ว่าคุณภาพของงานจะดีหรือไม่ แต่ถ้าอยู่ในกระแสการตลาดโดยรวมก็สามารถขายได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการจะพัฒนาประชาคมนั้น คือการเชื่อมโยงกลายลักษณะอันเป็นโลกรวนศิลป์แบบเก่าเข้ากับโลกรวนศิลป์แบบใหม่คือโลกอินเทอร์เน็ต อันเป็นการเชื่อมการเรียนรู้แนวอนเข้ากับการเรียนรู้แนวตั้งอย่างเป็นรูปธรรมก็จะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องประสบการณ์การอ่านที่อ่อนด้อยให้ลดลงได้ ขณะเดียวกันประสบการณ์แนวตั้งที่ได้มากจากผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญทางวรรณศิลป์ในโลกลายลักษณ์ก็จะช่วยพัฒนาและแก้ปัญหาให้กับทั้งนักเขียน นักอ่าน และนักวิจารณ์ไปพร้อมกันด้วย นอกจากนี้ยังคงต้องอาศัยการวิจารณ์อันเป็นเครื่องมือที่ประชาคมออนไลน์คุ้นเคยและให้ความสำคัญอยู่แล้ว ทำหน้าที่ตรวจสอบบทบาทหน้าที่และการดำเนินการของกลุ่มต่างๆ เพราะตราบใดก็ตามที่การวิจารณ์ทำหน้าที่กระตุ้นให้กลุ่มประชาคมต่างๆ มีความรู้และความเข้าใจวรรณกรรมอย่างถูกต้อง จนมีความเท่าทัน และสามารถกลายเป็นกลไกตรวจสอบคุณภาพซึ่งกันและกันได้ เมื่อนั้นการพัฒนาประชาคมและวรรณกรรมออนไลน์จะเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมอย่างแน่นอน

15. นัยเชิงระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยของกลุ่มกรณีศึกษาเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเว็บไซต์เด็กดีทั้งที่เป็นบทวิจารณ์ กระทั่งในบอร์ดนักเขียนที่แสดงทัศนะวิจารณ์ บทสัมภาษณ์ใน Book of the Month และบทวิจารณ์นอกพื้นที่เว็บเด็กดี ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของปรากฏการณ์ร่วมสมัยในแวดวงวรรณกรรมออนไลน์เป็นสำคัญ เพื่อให้เข้าใจรูปแบบการสร้างสรรค การรับ และการวิจารณ์งานวรรณกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ รูปแบบการสร้างงาน สุนทรียอารมณ์ และการวิจารณ์ร่วมสมัย อันจะนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจในกระบวนการสร้าง รับ และวิจารณ์งานวรรณกรรมออนไลน์ รวมทั้งการศึกษา ระเบียบวิธีทางสังคมศาสตร์การวิจารณ์

นอกจากนี้เพื่อให้การวิจัยได้ข้อมูลจากรอบด้าน ผู้วิจัยจึงสร้างเครื่องมือในการ สัมภาษณ์กลุ่มประชากรสำคัญที่ช่วยสร้างปรากฏการณ์ร่วมสมัยขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นนักเขียน ผู้อ่าน นักวิจารณ์ และบรรณาธิการ

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้วิจัยยังสร้างกิจกรรมเชิงทดลองขึ้นใน 2 ลักษณะ เพื่อเข้าร่วมเป็นส่วน หนึ่งของกลุ่มประชาคมแห่งนี้ อันช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ร่วมสมัยทั้งการสร้างและการ วิจารณ์วรรณกรรมออนไลน์ได้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

การเก็บข้อมูลในหลายลักษณะเช่นนี้เอื้อต่อการสร้างความเข้าใจต่อความแตกต่าง หลากหลายของปัจจัยอันก่อให้เกิดปรากฏการณ์ร่วมสมัยของประชาคมวรรณกรรมออนไลน์ ทั้ง ในเรื่องข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเขียน นักวิจารณ์ ผู้อ่าน บรรณาธิการ สำนักพิมพ์ เว็บมาสเตอร์ แนวทางการวิจารณ์ และการสร้างงานวรรณกรรมออนไลน์ อาจกล่าวสรุปได้ว่าระเบียบวิธีที่ กลุ่มกรณีศึกษานำมาใช้ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ แนวการศึกษาในลักษณะนี้ ศ.นพ. วิจารณ์ พานิช เรียกว่า “การหมุนเกลียวความรู้” ซึ่งถือว่าการสั่งสมความรู้ให้แน่น ขึ้น และเพิ่มพูนทุนความรู้ให้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดข้างต้นมาใช้ในการวิจัย โดยอาศัยการศึกษาข้อมูลจากประสบการณ์ของกลุ่มประชาคมในพื้นที่อินเทอร์เน็ตเป็นหลัก ทั้ง จากข้อมูลที่ปรากฏอยู่แล้ว เช่น กระทั่ง บทวิจารณ์ และบทสัมภาษณ์ต่างๆ ทั้งยังรวมไปถึง ข้อมูลที่กลุ่มกรณีศึกษา กระตุ้นหรือสร้างขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ การเขียนบท วิจารณ์ของผู้วิจัย และการนำผลงานวรรณกรรมออนไลน์ของผู้วิจัยไปทดลองให้กลุ่มวิจารณ์ใน เว็บเด็กดีวิจารณ์ เพื่อศึกษาทัศนะวิจารณ์ที่เกิดขึ้น

จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ อันแสดงทัศนะวิจารณ์ตามประสบการณ์ อันหลากหลายเหล่านี้มาศึกษา และสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ความรู้ อันช่วยสร้างความเข้าใจ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาปรากฏการณ์ร่วมสมัยของสังคมวรรณกรรมออนไลน์ และ สุนทรียศาสตร์ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคต

16. นัยทางการศึกษา

จากการวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยเห็นว่ามื่อนัยทางการศึกษาที่น่าสนใจในหลายประเด็น ดังนี้

16.1 สถานะการอ่านหนังสือของเด็กไทย ตามที่เคยมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า "เด็กไทยไม่อ่านหนังสือ หรืออ่านหนังสือน้อย" นั้น เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเว็บไซต์เด็กดีพบว่า ผู้อ่านกลุ่มนี้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นและงานเขียนที่เขียนโดยนักเขียนรุ่นใหม่เหล่านี้นับวันก็ยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นด้วย ในปัจจุบันมีกว่าแสนเรื่องแล้ว นอกจากนี้ งานวรรณกรรมที่เป็นที่นิยมของกลุ่มผู้อ่านที่เป็นวัยรุ่นส่วนใหญ่ก็เป็นนิยายขนาดยาวหลายเล่มจบ ไม่ว่าจะเป็น แฮรี่ พอตเตอร์, หัวขโมยแห่งบารามอส, เดอะ ไวต์โร้ท หรือ ลาส แพนดาซี

นอกจากนี้ พฤติกรรมการอ่านของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันไม่ได้เน้นการอ่านหนังสือที่ดีพิมพ์เป็นเล่มมากนัก แต่เป็นการเสพและการรับงานที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นการอ่านงานวรรณกรรม ข่าว หรือสารบันเทิงต่างๆ รวมทั้งการ ดั่ง และตอบกระทู้ต่างๆ อีกทั้งการให้คุณค่ากับงานวรรณกรรมของวัยรุ่นนั้นแตกต่างไปจากงานที่กลุ่มผู้ใหญ่เสพรับก็เป็นได้ ดังเช่นที่ผู้วิจัยได้แสดงทัศนะไว้อย่างละเอียดแล้วข้างต้น ซึ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่าวัยรุ่นมักจะการเสพรับเฉพาะงานที่อยู่ในความสนใจ หรืองานที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ เกณฑ์การสำรวจดังกล่าวอาจจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการอ่านที่เปลี่ยนไปของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันด้วยเช่นกัน

16.2 อินเทอร์เน็ตกับการเปิดพื้นที่วิจารณ์ และการสร้างวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ การที่อินเทอร์เน็ตได้เปิดพื้นที่และให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่เสนอทัศนะวิจารณ์มีทั้งผู้ที่เข้าใจและยอมรับการวิจารณ์ได้ กับผู้ที่ไม่ยอมรับและไม่เข้าใจการวิจารณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจารณ์ในเชิงตำหนิ เพราะผู้คนจำนวนหนึ่งมุ่งหวังและรับได้เฉพาะคำชมเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ การทำความเข้าใจและยอมรับทัศนะวิจารณ์ในพื้นที่ดังกล่าว ผู้อ่านจำเป็นต้องเป็นมีวุฒิภาวะมากพอ หรือต้องอาศัยวิจารณญาณในการพิจารณาทัศนะวิจารณ์เหล่านั้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากทัศนะวิจารณ์ที่ปรากฏนั้น มิใช่ทัศนะที่ชอบด้วยเหตุผลทั้งหมด ผู้อ่านจึงจำเป็นต้องพิจารณาความถูกต้อง ความสมเหตุสมผล อารมณ์ ท่าที และน้ำเสียงของผู้วิจารณ์พิจารณาประกอบด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่าแนวโน้มของการวิจารณ์งานวรรณกรรมในพื้นที่ดังกล่าว จะเป็นไปในทำนองการวิจารณ์เชิง "จิก กัด หรือ สับ" ที่ผู้วิจารณ์แสดงท่าทีกร้าวร้าว พุดตรง และรุนแรง จะได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เพราะผู้รับส่วนใหญ่เห็นว่าผู้วิจารณ์ผู้นั้นกล้าที่จะเสนอความเห็นหรือให้ทัศนะวิจารณ์ที่ตรงไปตรงมา แม้ว่าจะเป็นการวิจารณ์งานเขียนที่ได้รับความนิยมหรือได้รับการประเมินจากคนส่วนใหญ่ว่าเป็นงานที่ทรงคุณค่า

อีกทั้งการวิจารณ์ในอินเทอร์เน็ตยังนับเป็นการวิจารณ์ที่สามารถแสดงทัศนะได้อย่างเสรีและตอบโต้กันได้อย่างรวดเร็ว บางครั้งการตอบโต้ทางความคิดในพื้นที่ดังกล่าวก็ทวีความรุนแรงในเชิงอารมณ์เพิ่มขึ้นด้วย แต่ในพื้นที่นี้ก็ยังมีกติกามีเจ้าของกระทู้เป็นผู้ทำหน้าที่

ดูแลเพื่อความคมสถานการณ์และทิศทางของการวิจารณ์ด้วย บ่อยครั้งจะเห็นว่าเจ้าของกระทู้ได้ออกมาแสดงความรับผิดชอบต่อการณีพิพาทรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการจุดประเด็นของตน โดยยอมลบกระทู้ดังกล่าวทันที ถ้ากระทู้นั้นสร้างความแตกแยกให้แก่ประชาคม

เมื่อผู้วิจารณ์สามารถแสดงทัศนะได้อย่างรวดเร็ว รุนแรง และตรงไปตรงมา บางครั้งข้อคิดเห็นหรือทัศนะที่แสดงออกไปก็ไม่ได้ผ่านการกลั่นกรอง แต่เมื่อเวลาผ่านไป และผู้แสดงทัศนะวิจารณ์ที่รุนแรงนั้นอารมณ์เย็นขึ้น หรือเข้าใจประเด็นในการถกเถียงมากขึ้น ก็มีบางคนที่ย่อออกมาขอโทษและแสดงความรับผิดชอบต่อคำพูด การกระทำ หรือทำที่อันไม่เหมาะสมของตน

16.3 ความรู้ที่ตัดขาดระหว่างวรรณกรรมในโลกปัจจุบันกับวรรณกรรมในพื้นที่อินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยสังเกตว่าทั้งผู้รับ ผู้อ่าน และผู้วิจารณ์รุ่นใหม่ที่ชื่นชอบงานวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตนั้น พวกเขาจะแยกงานของตนออกจากงานวรรณกรรมที่มีอยู่เดิมอย่างชัดเจน ดังเช่นที่ผู้วิจัยได้อธิบายอย่างละเอียดไว้แล้วข้างต้น ทั้งในเรื่องของรูปแบบ ลักษณะ โครงสร้างของวรรณกรรม และภาษา เมื่องานวรรณกรรมมีการแยกกันอย่างเด็ดขาดเช่นนี้จะเห็นได้ว่านักเขียนสมัครเล่นจำนวนมากมีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนงานด้วยเช่นกัน ทั้งในเรื่องของการนำเสนอ แนวเรื่อง และภาษา โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องภาษาของบทบรรยายและบทพรรณนาที่นับเป็นปัญหาสำคัญของนักเขียนกลุ่มนี้ ซึ่งต่างจากนักเขียนอาชีพที่ยังคงมีความโดดเด่นในบทพรรณนาและบทบรรยายอยู่ ผู้วิจัยสังเกตว่าผลงานจำนวนมากของนักเขียนสมัครเล่นมักจะแก้ปัญหาความอ่อนด้อยในการเขียนบทบรรยายและบทพรรณนาด้วยการใช้บทสนทนา บทเพลง การใช้ sound effect และการใช้อิโมติคอนแทน จนวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดรูปแบบและลักษณะของภาษาใหม่ในงานเขียนบทพื้นที่อินเทอร์เน็ตของนักเขียนสมัครเล่น เมื่อนักเขียนสมัครเล่นคนใดก็ตามเขียนบทบรรยาย บทพรรณนา หรือการใช้ภาษาสูงหรือมีสำนวนความเปรียบที่สละสลวยกว่าระดับภาษาสนทนาในชีวิตประจำวัน การเขียนในลักษณะนั้นจะถูกเรียกว่า “ภาษาผู้ใหญ่” ทันที

นอกจากนี้ การแยกกันอย่างชัดเจนของงานวรรณกรรม 2 กลุ่มส่งผลให้การพัฒนางานเขียนวรรณกรรมในพื้นที่อินเทอร์เน็ตไปได้ยากและล่าช้า เนื่องจากนักเขียนรุ่นใหม่พยายามที่จะพัฒนางานของตน โดยไม่ปรารถนาจะเชื่อมโยงหรือนำลักษณะเด่นทางวรรณศิลป์ในงานวรรณกรรมร่วมสมัยของนักเขียนอาชีพมาเป็นต้นแบบในการพัฒนา เพราะเห็นว่างานวรรณกรรมดังกล่าวเป็นงานแบบผู้ใหญ่ ภาษาที่ใช้ก็เก่า ไม่เท่ หรือเชย

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้อ่านจำนวนหนึ่งที่นิยมเสพงานวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตก็มักจะปฏิเสธที่จะอ่านงานวรรณกรรมของนักเขียนอาชีพด้วย เพราะเห็นว่าวรรณกรรมเหล่านั้นไม่ใช่แนวที่ตนสนใจ หรือไม่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มตน ขณะเดียวกันบางคนก็เห็นว่างานวรรณกรรมของนักเขียนอาชีพที่ผู้อ่านที่เป็นผู้ใหญ่นิยมนั้นก็ไม่ได้ต่างจากงานวรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตสักเท่าใดจะต่างก็เพียงแต่มีการสอดแทรกข้อคิดในผลงาน การมีฉากบรรยายและการใช้คำแบบผู้ใหญ่เท่านั้นเอง ความแตกต่างในเรื่องรูปแบบ สุนทรียศาสตร์ และการเสพรับ

ระหว่างงานวรรณกรรมทั้งสองกลุ่ม จึงทำให้ผู้อ่านที่ยังติดยึดกับมาตรฐานและสุนทรียศาสตร์ของงานเฉพาะกลุ่มตนจนปฏิเสธที่จะอ่านงานของกลุ่มอื่น ผู้วิจัยเห็นว่าหากสามารถที่จะสร้างความเข้าใจกับผู้อ่านและผู้เขียนทั้งสองกลุ่มได้ ก็จะช่วยให้เกิดการอ่านและการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น จนส่งผลต่อการพัฒนางานเขียนและวรรณกรรมของไทยไปพร้อมกันด้วย

16.4 บทบาทของการวิจารณ์กับการรักษาคุณภาพของงานศิลปะ ผู้วิจัยเห็นว่าบทวิจารณ์บางบทก็ช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับผู้อ่านได้ เพราะมีการกล่าวถึงผลงานชิ้นเยี่ยมเป็นจำนวนมากก็เท่ากับเป็นการแนะนำให้รู้จักอย่างคร่าวๆ เพื่อจุดไฟแห่งความอยากรู้ให้ผู้อ่านเสาะแสวงหาผลงานที่สนใจเหล่านั้นมาอ่านต่อไป ในขณะเดียวกัน บทวิจารณ์และทัศนะวิจารณ์ที่น่าเสนอบางครั้งก็ทำหน้าที่เหมือนเป็นสะพานที่ช่วยสร้างความเข้าใจ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเขียนกับนักอ่านให้เคลื่อนเข้าหากัน บางครั้งบทวิจารณ์ยังชี้ให้ทั้งผู้เขียนและผู้อ่านมองเห็นจุดบกพร่องอันควรแก้ไขในงานวรรณกรรม โดยเฉพาะการแสดงทัศนะวิจารณ์ในอินเทอร์เน็ตมักจะเน้นความสำคัญในประเด็นนี้ เพื่อให้ผู้เขียนนำไปปรับปรุงผลงานของตนให้ดีขึ้น ขณะเดียวกัน นักวิจารณ์และผู้อ่านที่มีทัศนะวิจารณ์ก็จะออกมารณรงค์พร้อมทั้งให้แนวทางการแก้ไข ทั้งในเรื่องการสร้างพล็อต แก่นเรื่อง แนวเรื่อง ตัวละคร ฉาก และการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ภาษาวิบัติ บทบรรยาย บทสนทนา และอีโมติคอน แต่บทวิจารณ์ที่ไปถึงขั้นการศึกษาคุณภาพของเนื้อหาโดยรวมมีน้อยและยังไม่ชัดเจนนัก

16.5 ทิศทางอันสร้างสรรค์ที่น่าเสนอรูปแบบการวิจารณ์และงานเชิงสุนทรียศาสตร์ บทวิจารณ์และทัศนะเชิงวิจารณ์ที่ปรากฏในพื้นที่อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะในบอร์ดนักเขียนนั้น ก่อให้เกิดประชาคมแห่งการเรียนรู้ขึ้น สมาชิกต่างก็จะช่วยกันทำหน้าที่ทั้งการตรวจสอบ อ่าน แนะนำ และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในเรื่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างงานวรรณกรรมต่อไป ทั้งนี้ หากผู้ใดเกิดคำถาม ข้อสงสัย ประารณาคำแนะนำ หรือ ต้องการที่จะตั้งประเด็นเพื่อกระตุ้นให้นักเขียนหันมาสนใจความบกพร่อง หรือปัญหาของทั้งการเขียน การอ่าน และของวงวรรณกรรมในพื้นที่อินเทอร์เน็ตก็สามารถที่จะตั้งประเด็นขึ้นมาเป็นกระทู้เพื่อให้เกิดการให้คำตอบ แสดงทัศนะ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้ และลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นสม่ำเสมอในพื้นที่แห่งนี้

บางครั้งทัศนะวิจารณ์ที่น่าเสนอ โดยเฉพาะในรูปของกระทู้ก็เป็นการตั้งคำถามทั้งต่อทิศทาง แนวทาง หรือการตั้งคำถามต่อประเด็นปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาหรือแม้แต่คุณภาพของงานวรรณกรรมมีทั้งในเชิงบวกและลบ กระทู้ต่างเหล่านี้ก่อให้เกิดการตรวจสอบ ทบทวน และตั้งคำถามต่อทิศทางบางอย่างที่เกิดขึ้นทั้งในการสร้างและการเสพงานวรรณกรรม เช่น พล็อต แนวเรื่อง ภาษา การลอกและดัดแปลง การเลือกพิมพ์งานของสำนักพิมพ์ อีกทั้งกระทู้

และประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้นจะช่วยให้ทั้งผู้เขียนและผู้อ่านตระหนัก เท่าทัน เข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็นประเด็นข้อเรียกร้องต่อนักเขียนให้สร้างงานคุณภาพ และพัฒนางานเขียนของตนให้ดีขึ้นต่อไป

16.6 อินเทอร์เน็ตพื้นที่ใหม่ของการสร้างนักวิจารณ์และเสนอบทวิจารณ์ อินเทอร์เน็ตเปิดพื้นที่การวิจารณ์อย่างไม่จำกัด และบทวิจารณ์ก็เป็นที่ต้องการของนักเขียนในอินเทอร์เน็ตอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะนักเขียนหน้าใหม่ แต่จำนวนนักวิจารณ์ในพื้นที่แห่งนี้ยังมีปริมาณที่น้อย เนื่องจากคนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของนักวิจารณ์และบทวิจารณ์ว่าเป็นอย่างไร เท่าที่สังเกตในบอร์ดนักเขียนพบว่าในพื้นที่นี้จะมีแต่เฉพาะผู้ที่ปรารถนาจะเป็นนักเขียน ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การเขียนงานแต่เพียงอย่างเดียว โดยที่นักเขียนในที่นี้จำนวนหนึ่งได้สารภาพว่าตนเองไม่ค่อยได้อ่านงานของนักเขียนคนอื่นเท่าใดนัก แสดงให้เห็นว่านักเขียนไม่สนใจแม้แต่จะอ่านงานซึ่งกันและกัน แต่กลับมุ่งหวังให้ผู้อื่นมาอ่านงานของตน เมื่อเทียบปริมาณจำนวนเรื่องที่เขียนกับจำนวนนักอ่านพบว่าจำนวนเรื่องมีมากกว่าผู้อ่านเกือบสิบเท่า ซึ่งก็เป็นไปได้ว่าจะมีบางเรื่องที่ไม่มีความรู้หรือมีผู้อ่านน้อยมาก จะเห็นได้ว่าเมื่อนักวิจารณ์ส่วนใหญ่พัฒนามาจากนักอ่าน แต่ประสบการณ์การอ่านของประชาคมออนไลน์ส่วนใหญ่มีอยู่อย่างจำกัดจนไม่สามารถแม้แต่จะแสดงทัศนะในเชิงเปรียบเทียบผลงานที่อ่านได้ ขณะเดียวกันองค์ความรู้ทางด้านวรรณศิลป์ก็ไม่มากพอที่จะให้ทัศนะทั้งในเชิงกว้างและลึกได้ นอกจากนี้ทัศนะวิจารณ์และข้อเสนอแนะของนักวิจารณ์ที่เป็นที่ยอมรับในพื้นที่อินเทอร์เน็ตบางครั้งก็ยังมีที่ผิดข้อเท็จจริงอยู่ และยังขาดผู้รู้ทางวรรณศิลป์ที่จะมาช่วยชี้แนะและแก้ความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้น อีกทั้ง ประชาคมนักวิจารณ์ที่นี้ยังไม่มากและไม่เข้มแข็งพอที่จะก่อให้เกิดการวิจารณ์ข้อวิจารณ์ หรือการพัฒนาไปสู่การสร้างวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

16.7 กระบวนการศึกษาและความรู้ที่สั่งสมที่เอื้อให้เกิดการวิจารณ์ กระบวนการศึกษาและความรู้ที่สั่งสมเอื้อให้เกิดการวิจารณ์นั้นมีบ้างแต่ไม่มากนัก เพราะรูปแบบและลักษณะของผลงานวรรณกรรมที่ปรากฏในพื้นที่อินเทอร์เน็ตในปัจจุบันไม่ได้พัฒนาหรือต่อยอดมาจากวรรณกรรมที่มีอยู่แต่เดิมในสังคมไทย และจากการสัมภาษณ์ นักเขียนต่างยืนยันในประเด็นนี้ว่าพื้นฐานความรู้จากวรรณกรรมคลาสสิกไม่ได้มีอิทธิพล และไม่ได้เป็นต้นแบบของงานเขียนออนไลน์ นักเขียนรุ่นเด็กที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ระบุตรงกันว่างานเขียนกลั่นออกมาจากประสบการณ์ของตนเอง แต่เป็นวรรณกรรมรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นและแพร่หลายในพื้นที่อินเทอร์เน็ตที่ได้รับอิทธิพลมาจากทั้งวรรณกรรมต่างประเทศ ภาพยนตร์ต่างประเทศ การ์ตูน เกมคอมพิวเตอร์ และซีรี่ย์ต่างประเทศ โดยเฉพาะเกาหลี และญี่ปุ่น ซึ่งทำให้เกิดการสร้างและ

พัฒนาวรรณกรรมรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะที่ต่างไปจากเดิม ทั้งในเรื่องของตัวละคร พล็อต ฉาก และภาษาที่ใช้ (ภาษาสนทนา ภาษาวิบัติ และอีโมติคอน)

เมื่อเกิดวรรณกรรมรูปแบบใหม่จึงจำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมอันจะช่วยอธิบายและเพื่อใช้เป็นแนวหรือเป็นหลักในการวิจารณ์งานแนวใหม่นี้ แต่ผู้ที่มีความรู้ที่มากพอที่จะรวบรวมและสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อใช้อธิบายและวิจารณ์งานแนวใหม่นี้ต้องอาศัยผู้ที่มีประสบการณ์การอ่านที่มากพอ แต่ผู้ที่อยู่ในแวดวงวรรณกรรมแนวใหม่ในอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ที่ยังมีประสบการณ์การอ่าน และการสังมองค์ความรู้ทางวรรณศิลป์ยังน้อยเกินกว่าที่จะทำหน้าที่นี้ได้ ขณะเดียวกันผู้ที่มีประสบการณ์การอ่านที่มากและมีการสังมองค์ความรู้ทางวรรณศิลป์มาระดับหนึ่งแล้วไม่สนใจอ่านและศึกษางานวรรณกรรมรูปแบบใหม่นี้ ดังนั้นเพื่อให้การสร้างและการวิจารณ์งานวรรณกรรมรูปแบบใหม่นี้มากขึ้น ผู้รู้ทางวรรณศิลป์จำเป็นต้องยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือด้วยการศึกษาและอธิบายรูปแบบและลักษณะวรรณกรรมอินเทอร์เน็ตเหล่านี้ด้วยหลักวิชา ก็จะช่วยให้การพัฒนางานวรรณกรรมใหม่นี้เป็นไปอย่างมีทิศทางและมีหลักวิชามากกว่าที่เป็นอยู่

16.8 การถ่ายทอดความรู้ด้านการปฏิบัติจากรุ่นสู่รุ่นมีผลต่อการถ่ายทอดความรู้ด้านการวิจารณ์ การถ่ายทอดความรู้ด้านการปฏิบัติจากรุ่นสู่รุ่นพบมากในพื้นที่อินเทอร์เน็ตมีลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัย และการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มนักเขียนด้วยกันเอง เพราะจากการศึกษาพบว่ามีการรู้ในลักษณะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเขียนอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพล็อต แนวเรื่อง การสร้างตัวละคร หรือการจัดตัวละครที่มากเกินไป ฯลฯ และนักเขียนเป็นจำนวนมากที่เคยมีประสบการณ์คล้ายๆกันก็เต็มใจที่จะช่วยเหลืออย่างเต็มที่ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นในพื้นที่อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในแนวนอนระหว่างกลุ่มนักเขียนรุ่นใหม่ที่มีเฉพาะผลงานในรูปของวรรณกรรมออนไลน์ซึ่งเป็นผู้มีอายุและประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกันเท่านั้น โดยขาดการสืบทอดระหว่างนักเขียนที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงการวรรณศิลป์ กับนักเขียนวรรณกรรมออนไลน์ เนื่องจากเหตุผลที่รู้กันคืออยู่แล้วว่างานวรรณกรรมออนไลน์เป็นงานวรรณกรรมรูปแบบใหม่ที่ไม่ได้พัฒนาต่อยอดมาจากวรรณกรรมที่มีอยู่ดั้งเดิม จึงเป็นเรื่องน่าเสียดายที่ความมั่งคั่งทางวรรณศิลป์ที่มีอยู่และสั่งสมอยู่ในวรรณกรรมปัจจุบันนั้นส่งต่อและถ่ายทอดไปสู่ผู้เขียนที่สร้างงานวรรณศิลป์รูปแบบใหม่น้อยมาก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะมีวิธีที่จะเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนสองกลุ่มให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ก็จะช่วยพัฒนางานวรรณกรรมออนไลน์ให้มีคุณภาพมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เพราะเชื่อว่าประสบการณ์ของนักเขียนรุ่นใหญ่สามารถที่จะช่วยแก้ปัญหาหรือชี้ทางออกให้นักเขียนรุ่นใหม่ที่มีปัญหาอยู่ในขณะได้อย่างแน่นอน และนักเขียนรุ่นใหม่ก็โหยหาและ

ปรารถนาที่จะได้คำแนะนำเพื่อพัฒนาผลงานของตนตลอดเวลาอยู่แล้ว ขณะเดียวกันการขาดความเชื่อมโยงและการทำความเข้าใจของกลุ่มผู้สร้างและกลุ่มผู้รับงานระหว่างกลุ่มผู้เขียนและอ่านงานรุ่นผู้ใหญ่มากกับผู้สร้างและอ่านงานรุ่นเยาว์อาจก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างกันมากขึ้น เพราะต่างฝ่ายต่างก็ไม่เข้าใจ ไม่พร้อมจะเปิดใจ หรือปฏิเสธที่จะยอมรับหรือทำความเข้าใจถึงคุณค่าและความงามของงานวรรณกรรมที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้การพัฒนาทั้งผู้อ่านและผู้รับระหว่างงานสองกลุ่มแทบจะแยกขาดกันอย่างสิ้นเชิง จะมีก็แต่นักเขียนและนักอ่านกลุ่มเล็กๆ เท่านั้นที่ยังอยู่ระหว่างกลางของทั้งสองกลุ่ม และพยายามเชื่อมโลกสองส่วนเข้าหากัน ทั้งนี้จะเห็นว่างานของนักเขียนที่อยู่ระหว่างสองโลกจะมีความลุ่มลึกทางความคิด และมีความละเอียดในการใช้ภาษาที่สูงกว่านักเขียนที่สร้างและอ่านงานเฉพาะวรรณกรรมออนไลน์เพียงอย่างเดียว

17. ปัญหาและอุปสรรค : งานที่ควรดำเนินการในอนาคต

ปัญหาและอุปสรรค

17.1 ผู้วิจัยไม่สามารถนำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ได้ทั้งหมด เนื่องจากปริมาณข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและการวิจารณ์วรรณกรรมออนไลน์ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตมีปริมาณมาก ทั้งข้อมูลในเว็บเด็กดี และข้อมูลในเว็บอื่นๆ จึงอาจยังมีกระพุ บทวิจารณ์ และนักวิจารณ์ที่น่าสนใจอยู่

17.2 กลุ่มวิจารณ์ต่างๆ ในเว็บไซต์เด็กดี บางครั้งตั้งกลุ่มโดยไม่มีคำว่า "วิจารณ์" อยู่ในชื่อกลุ่ม หรือเนื้อหาของกรวิจารณ์เลย โดยไปใช้คำว่า "สับนิยาย" หรือ "วิจารณ์" เพราะสะดวก ผิด ทำให้ผู้วิจัยรวบรวมกลุ่มวิจารณ์ในเว็บไซต์เด็กดีได้ไม่ครบถ้วน

17.3 บางครั้งนักเขียนที่ไม่ได้ตั้งตนเป็นนักวิจารณ์หรือกลุ่มวิจารณ์ก็สามารถวิจารณ์ได้ละเอียดกว่านักวิจารณ์หรือกลุ่มวิจารณ์ในเว็บไซต์ แต่เนื่องจากไม่ได้แสดงตัว จึงยากต่อการเก็บรวบรวมและค้นหา

17.4 การติดต่อสัมภาษณ์นักวิจารณ์เป็นไปได้ยาก เพราะส่วนมากไม่ยอมให้เข้าพบ หากสามารถสัมภาษณ์ทางอีเมลหรือ MSN ได้ ก็น่าจะเข้าถึงพวกเขาได้ง่ายขึ้น แม้จะไม่ได้ข้อมูลเจาะลึกเท่ากับการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว

17.5 การสัมภาษณ์นักเขียน นักวิจารณ์ นักอ่าน และสำนักพิมพ์ หากผู้สัมภาษณ์มีความรู้หรือสนใจนิยายของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างดีก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้น

17.6 กลุ่มวรรณกรรมประกอบไปด้วย 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ คือกลุ่มที่อยู่ในแวดวงของผลงานวรรณกรรมในแบบนวนิยายผู้ใหญ่ กับกลุ่มวรรณกรรมเยาวชน ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะมีความ

แตกต่างกันแง่ รูปแบบ เนื้อหา กลุ่มผู้สร้าง-ผู้รับ ฯลฯ จึงจำเป็นต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาให้แน่นอนเพื่อให้ผลการศึกษามีความชัดเจนขึ้น

17.7 การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ แม้ว่าจะมีกิจกรรมบางส่วนที่เข้าไปร่วมในประชาคมของเว็บเด็กดี คือ การวิจารณ์วรรณกรรมและการนำนิยายไปให้กลุ่มวรรณกรรมวิจารณ์ แต่ผู้วิจัยก็ยังไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมนี้อย่างแท้จริง จึงทำให้บางส่วนขาดข้อมูลในเชิงลึก ต้องอาศัยข้อมูลเสริมจากผู้ติดตามหรืออยู่ในประชาคมนี้มาเป็นเวลานาน

งานที่ควรดำเนินการในอนาคต

- การศึกษาเว็บไซต์วรรณกรรมในอินเทอร์เน็ตอื่นๆที่เกี่ยวกับการสร้างและการวิจารณ์วรรณกรรมออนไลน์ จะช่วยให้ได้ภาพรวมของวรรณกรรมออนไลน์ที่หลากหลาย และน่าสนใจมากขึ้น
- การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเขียนและการวิจารณ์วรรณกรรมให้กับประชาคมในเว็บเด็กดี เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ต้องการความรู้ แต่ขาดผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญทางวรรณศิลป์ที่จะให้คำแนะนำ ผู้วิจัยเชื่อว่าถ้ามีการพัฒนาในลักษณะนี้ก็น่าจะช่วยให้พัฒนาคุณภาพของการเขียนและการวิจารณ์งานวรรณกรรมในเว็บเด็กดีได้
- การจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงวรรณกรรมนอกพื้นที่อินเทอร์เน็ตเข้ากับโลกวรรณกรรมออนไลน์ เนื่องจากในปัจจุบันนักเขียนและนักวิจารณ์ส่วนใหญ่ของกลุ่มทั้งสองจะแยกจากกันโดยสิ้นเชิง ขาดการอ่านและการวิจารณ์งานซึ่งกันและกัน จะมีก็เพียงกลุ่มนักอ่านและนักเขียนบางคนที่ยังสามารถเปิดรับงานทั้งสองโลกวรรณกรรมนี้ได้ ผู้วิจัยเชื่อว่าการเชื่อมโยงโลกทั้งสองเข้าด้วยกันจะช่วยให่วงการวรรณกรรมมีความคึกคักมากขึ้น และน่าจะมีการพัฒนาต่อยอดทั้งการสร้างงานและการเสพงานวรรณกรรมให้กับสังคมโดยองค์รวมได้

ภาคผนวกที่ 1

ตารางรายชื่อกระทู้ที่นำมาศึกษา

ที่	ผู้ตั้งกระทู้	กระทู้	วันที่
1.	~ally~	[สอนหนูหน่อย] สอนหนูหน่อยนะคะ วิจัยงานเขียน เขาทำกันเช่นใด	10 มีนาคม 2551 / 21.55 น.
2.	Blue_cross	เพราะเหตุใดผมถึงปิดนิยายของคุณทันทีที่อ่านเพียง 3 หน้า แรกๆ	14 พฤษภาคม 2551 / 10.52 น.
3.	cammy	เรื่องข้าซากของนิยายหวานแหววในเว็บเด็กดี	17 มีนาคม 2551 / 16.33 น.
4.	cammy	สมมุติคุณไปตั้งกระทู้วิจารณ์งานคนหนึ่ง แล้วได้เม้นแบบนี้ เป็นคุณจะตอบไ	23 มีนาคม 2551 / 15.54 น.
5.	cammy	(กัตนิยายเว็บเด็กดี) คุณรู้ไหม? เพราะอะไรนิยายของคุณถึงมีคนอ่านน้อยจัง?	24 เมษายน 2551 / 15.27 น.
6.	cammy	(กัตนิยาย) เมื่อเขามาระบายนิยายตลาดและข้าซาก!!	29 เมษายน 2551 / 15.39 น.
7.	cammy	(กัตนิยายเด็กดี) รู้ไหมเพราะอะไรนิยายแฟนตาซีของคุณถึงไม่สนุก	4 มิถุนายน 2551 / 16.49 น.
8.	cammy	จริงหรือไม่ที่เดี๋ยวนี้คนไม่ค่อยมาอ่านนิยายเว็บเด็กดีกันแล้ว?	11 กรกฎาคม 2551 / 18.31 น.
9.	Jing	[จากนักอ่าน ถึง นักเขียน] ทำไมเราถึงคลิกอ่านนิยายของคุณ	31 มีนาคม 2551 / 02.37 น.
10.	Kamecha	ขอพูดต่อจากท่านแคมมีหน่อยได้หรือเปล่า? มีอะไรอยากเสริมจากกระทู้กัตนิยายของท่านแคมมี	4 มิถุนายน 2551 / 22.00 น.
11.	KennyHass	กระทู้ : เราเขียนนิยายเพื่ออะไร	8 กันยายน 2551 / 13.10 น.
12.	kotore	[โปรดมองข้ามกระทู้นี้ไป]...กระทู้เว็บเด็กดี สังคม / ส่วนหนึ่ง / และ / บัดเยียด	13 พฤษภาคม 2551 / 17.04 น.
13.	Kwanrapee_The_Artist	มุมมองของงานเขียน งานเขียน-โลกภายนอก-ผู้เขียน-ผู้อ่าน	13 มีนาคม 2551 / 19.29 น.
14.	Kwanrapee_The_Artist	กระทู้ : วรรณกรรมวิจารณ์ : หลักการวิจารณ์วรรณกรรม	13 มีนาคม 2551 / 19.29 น.
15.	micaeal	[บ่น] มาตรฐานที่ตกต่ำของนิยาย Y ในปัจจุบันแย่จริงๆ	18 มีนาคม 2551 / 21.00 น.

ที่	ผู้ตั้งกระทู้	กระทู้	วันที่
16.	sasadao	ทำไมนิยายแฟนตาซี สายบู๊ ประเภทต่อสู้ รุนแรง ถึงถูกมองว่า ไม่ให้คุณค่าอะไรกับคนอ่าน	28 กุมภาพันธ์ 2550 / 13.10 น.
17.	sasadao	จริงหรือ? พลอตนิยายแฟนตาซีไม่จำเป็นต้องวาง พลอตให้อึ้งใหญ่อลังการก็เก่งได้	5 กรกฎาคม 2551 / 09.02 น.
18.	sasadao	คุณชอบไหมกับนิยายที่มีเสียงเพลงประกอบในแต่ละตอน??	4 กรกฎาคม 2551 / 07.46 น.
19.	Sirisobhakya	[สงสัยมานานแล้ว] Emoticon มันจำเป็นสำหรับ เรื่องรักหวานแหววนั้นหรือครับ	17 มีนาคม 2551 / 10.51 น.
20.	Sirisobhakya	[ตามความคิดเห็น]...คิดอย่างไรเมื่อคุณไปวิจารณ์ เรื่องคนอื่น แล้วถูกตอกกลับมาว่า	19 มีนาคม 2551 / 20.58 น.
21.	Swordman แห่ง Iris	(บทความหานๆ) จิตใจนักเขียน ตอน คอมเมนต์ สักนิดมันจะตายมัย!	8 กันยายน 2551 / 23.13 น.
22.	จันทรลดา	สำนักทางสังคมของนักเขียน	10 พฤษภาคม 2551 / 19.48 น.
23.	นิลกภาพ	นักเขียนทุกคนมีแรงบันดาลใจจากอะไร? [[คน เป็นนักเขียนกรุณาคลิก]]	17 มีนาคม 2551 / 20.56 น.
24.	นุอาคารินา	จริงหรือไม่? สำหรับนักเขียนหน้าใหม่ที่จิตใจไม่ เข้มแข็งพอ	26 กุมภาพันธ์ 2550 / 18.10 น.
25.	พรชัย จันทโสภ	Dek-d.Com ลานฝันนักเขียนวัยเยาว์	27 สิงหาคม 2550
26.	ยุ่งลาย	เคยประสบปัญหา หา หา หา ... หาที่เก็บตัวละครไม่ได้กันบ้างมั๊ย?	25 มีนาคม 2551 / 23.07 น.
27.	ยูดา	(สับ!!!) ว่าด้วยกระทู้ [จิก กัด บ่น] นิยายแฟนตาซี น่าเบื่อแห่งปี	22 มีนาคม 2551 / 11.57 น.
28.	สสิลทิพย์ เลิศพงศ์ ภากรณ์	นิยายออนไลน์เวทีของนักเขียนหน้าใหม่	24 กันยายน 2550
29.	Anemone2526	"ดร. ป๊อป" จูวรา สิริวัฒน์ "ผมแก่นักอยาก เขียน"	23 ตุลาคม 2550 / 00.04 น.
30.	เสล่อนินจาคลาสสิก	[จิก กัด บ่น] นิยายแฟนตาซีน่าเบื่อแห่งปี	21 มีนาคม 2551/17.32 น.
31.	repentant	[หัวดวล] ...เอาหนังสือมาประชันกัน !!!	22 เมษายน 2551 / 03.59 น.
32.	เสล่อนินจาคลาสสิก	1008 ปัญหาการเขียนนิยาย	27 เมษายน 2551 / 17.05 น.
33.	หยงเล่อ	จุดพลิกผันของวรรณกรรมอินเทอร์เน็ต ทางตัน ของนักเขียน หรือโอกาสของนักอ่าน?	10 มิถุนายน 2550 / 12.28 น.
34.	TheT	[หมาเฟล] นิยายแนวตลาด vs นิยายแนวแหวก	16 มิถุนายน 2551 / 14.58 น.
35.	KennyHass	ขอเรียกร้องให้เว็บมาสเตอร์จัดอันดับนิยายตาม หมวดครับ	16 มิถุนายน 2551 / 23.32 น.
36.	~ally~	รู้สึกว่าเป็นนิยายรักหวานแหววบนเว็บมีากกกกก มาก	17 มิถุนายน 2551 / 20.50 น.

ลำดับ	ผู้ตั้งกระทู้	กระทู้	วันที่
37.	=Dr. Pop=	เฉย!! คัลยกรรมตัวละครแบน	25 มิถุนายน 2551 / 19.31 น.
38.	หวาน...//แต่ไม่ทำให้อ้วน	(ระบาย) พวกแกจะรีไรท์อะไรกันนักหนาอะ+ รำคาญแล้วนะ (โวย)	23 พฤษภาคม 2551 / 11.19 น.
39.	อดีตสมาชิกเว็บ	เสียดายนิยายหลายเรื่องที่เขียนไม่จบ มีเหตุผลใหญ่ๆข้อหนึ่งที่เป็นเหตุ	19 พฤษภาคม 2551 / 13.31 น.
40.	~ally~	ท่านนักเขียนทั้งหลาย ถ้ามอง เป็นท่าน ท่านจะใส่ใจคนอ่านส่วนน้อยเหล่านี้มั๊ย?	8 กรกฎาคม 2551 / 20.58 น.
41.	Ton-Cha_Lo	[ตะลึง!!] - ไวท์ไรต์ รีเบิร์ต มันเป็นอย่างนี้เอง?? เห็นเขาวิจารณ์หนังสือมาวิจารณ์นิยายบ้างดีกว่า !!	11 กรกฎาคม 2551 / 16.26 น.
42.	black back	วิธีสับ(วิจารณ์)นวนิยายง่ายๆ เด็กดีไหนๆก็สับได้!	15 กันยายน 2551 / 15.46 น.
43.	Sirisobhakya	[สารม้ง] การวิจารณ์เรื่องจำเป็นด้วยหรือที่ต้องไร้อคติ	1 พฤศจิกายน 2551 / 20.55 น.
44.	เจ้าหญิงทอผ้า	สับนิยาย...ดีเพื่อก่อหรือการทำลายนักเขียน	3 พฤศจิกายน 2551 / 17.16 น.
45.	Toririn	บทเรียนสำคัญของนักเขียน ไม่คิดว่า สนพ. ชื่อดังจะทำกับนักเขียนแบบนี้...	1 ธันวาคม 2551 / 14.07 น.
46.	zo_missyou_zo	กระทู้: นักเขียน, ประเภท, ประเภทนักเขียน, อ่อนไหว, แค้น, โฆษณา	10 ธันวาคม 2551 / 14.52 น.
47.	nonmem	นอนเมมคนนี้ต้องการจะสื่ออะไร จีบเข้าคุยกันหน่อยครับ	11 ธันวาคม 2551 / 01.50 น.
48.	sasadao	จะทำอย่างไร หากความดาร์คในนิยายคุณ ถูกกลบด้วยความน่ารักของตัวละคร -"	13 มิถุนายน 2552 / 16.15 น.
49.	Seberjung	มาพูดกันอีกครั้ง คุณเข้าใจดาร์คแฟนตาซียังงัย	15 มิถุนายน 2552 / 04.24 น.
50.	spock	!! กระทู้เกรียน รำคาญเรื่อง Dark Fantasy เจ๋งๆ สาดดด	15 มิถุนายน 2552 / 15.09 น.
51.	sasadao	(เกรียนแตกมั้ง!) ยัยหมาป่าตัวร้าย กับแวมไพร์ แอ็บแบ๊ว ตูจะดาร์คเฟีย มีไรมะ!	15 มิถุนายน 2552 / 22.06 น.
52.	Earendel/ G// m/rath (แวย์เอง ^^)	{Poll} นักเขียน-นักอ่านคิดอย่างไรกับนิยายที่มีคำโปรยตู่ถูกนักอ่านเงา??	16 มิถุนายน 2551 / 19.01 น.
53.	นอนเมม	ทำไมนักเขียนนิยาย ถึงกลายเป็นพลเมืองชั้นสองในเว็บเด็กดี??	16 มิถุนายน 2552 / 20.06 น.
54.	whitedemon	[ไม่พอใจ] นักเขียนเป็นแค่ผู้ให้บริการ???	17 มิถุนายน 2552 / 12.21 น.
55.	spock	แรงบันดาลใจนักเขียนรุ่นใหม่	21 สิงหาคม 2552 / 23.06 น.
56.	อาทิตา	โดนลอกงานเขียนกะ...เว็บมาสเตอร์ช่วยด้วย	2 กันยายน 2552 / 12.22 น.
57.	moonyforever	การเขียนเรื่องย่อเพื่อส่งสำนักพิมพ์	26 สิงหาคม 2552 / 11.08 น.

ลำดับ	ผู้ตั้งกระทู้	กระทู้	วันที่
58.	ไม่มีเมมไว้ใช้กับใคร เขา	ถอดหน้ากาก Cammy	28 สิงหาคม 2552 / 21.12 น.
59.	moonyforever	การเขียนคำโปรยแบบไหนถึงจะดึงดูดใจคนอ่านให้ หันมาสนใจงานเรา	31 สิงหาคม 2552 / 17.48 น.
60.	นักเขียนหลากนาม	ประกาศตามหา น้องน้ำตาล หรือเจ้าของ นามปากกา 08052531 ว่าตกลงน้องต้องการอะไร ชื่นชม หรือ ... นิยายเพื่อนพี่	2 กันยายน 2552 / 01.47 น.
61.	เทราสเฟียร์ เอล เซราฟิเตอร์	ปราบดา หยุ่น : วรรณกรรมญี่ปุ่นหรืออเมริกา ไม่ได้ขายดีกว่าเมืองไทย	3 กันยายน 2552 / 11.41 น.
62.	Momo_chi	นิยายโดนก๊อป !!!!!!! TOY~	3 กันยายน 2552 / 01.50 น.

ภาคผนวกที่ 2

รายชื่อนักวิจารณ์ / กลุ่มวิจารณ์ในเว็บไซต์เด็กดี

1. "รวมบทวิจารณ์นิยายนักเขียนสมัครเล่นจากเว็บ dek-d.com" ก่อตั้งโดย Spock เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2550
2. "++แนะนำนิยาย&รับวิจารณ์นิยายจ๋า++" ก่อตั้งโดย Buffy~ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2551
3. "(=รับวิจารณ์นิยาย ทุกรายชื่ออาจารย์ ในหมวดแฟนตาซีครบ=)" ก่อตั้งโดย ConshoO เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2550
4. "กลุ่ม LPF" ก่อตั้งโดย Peecee เมื่อเดือน ตุลาคม 2551 (ปิดกลุ่มไปแล้ว)
5. "+ รับโปรโมต & วิจารณ์นิยาย +" ก่อตั้งโดย THE GALE เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2551
6. "- รับอ่านและวิจารณ์นิยายแฟนตาซี -" ก่อตั้งโดย Fin-Mask เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2551
7. "A.K.S รับวิจารณ์นิยายทุกแนว&แนะนำนิยายน่าอ่าน" ก่อตั้งโดย โจนาริน่า เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2551
8. "ตำหนักนักวิจารณ์นิยาย" ก่อตั้งโดย มายาหิมะเงิน เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2552
9. "รับวิจารณ์นิยายครับ" ก่อตั้งโดย UnBORNAble เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2552
10. "Open!..x(รับวิจารณ์นิยาย)x.." ก่อตั้งโดย ~ice cream~ เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2552
11. "-OK!..รับวิจารณ์นิยาย..สไตร์ป้าง-" ก่อตั้งโดย MPzero เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2552
12. ":: รับวิจารณ์นิยาย ::" ก่อตั้งโดย PLAIFON21 เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2552
13. ">>>รับวิจารณ์(สับ)นิยาย<<<" ก่อตั้งโดย ::xmíouฝั๑:: เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2552
14. "รับวิจารณ์นิยาย" ก่อตั้งโดย ไอติมสีส้ม เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2552
15. "กล้วยหอมจอมสับ (รับวิจารณ์นิยาย)" ก่อตั้งโดย Black wing kite เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2552
16. "□ รับวิจารณ์นิยาย !) .. (OnLine) .." ก่อตั้งโดย หยาดธารากกลางสายลม เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2552
17. "□ รับวิจารณ์นิยาย {P}" ก่อตั้งโดย มีน นนึ่ง. ? เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2552
18. "Triple L [รับวิจารณ์นิยายรักหวานแหวว และโรแมนติค]" ก่อตั้งโดย _เปิดน้อย เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2552
19. "ห้องรับวิจารณ์(สับ)นิยาย" ก่อตั้งโดย ปิยะวดี เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2552
20. "• □ □ × ...รับวิจารณ์งานเขียนทุกชนิด!!!! × □ □ •" ก่อตั้งโดย S.K. NAKI เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2552
21. "((SETONAS)) !!!...รับวิจารณ์นิยาย...!!" ก่อตั้งโดย Setonas เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2552
22. "รับวิจารณ์นิยาย & แฟนฟิค" ก่อตั้งโดย Hitoki Family เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2552
23. ".,ป.แบ่งฟูลู..รับวิจารณ์นิยายจ๊ะ..," ก่อตั้งโดย [ป.แบ่งฟูลู] เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2552
24. "รับเม้นนิยาย+วิจารณ์" ก่อตั้งโดย PinGGen เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2552
25. "Are you ready !? > รับวิจารณ์นิยาย <" ก่อตั้งโดย Toffyz เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2552
26. "□วิจารณ์นิยาย□ [สำนัก Black Snow]" ก่อตั้งโดย Chocolate_Berry เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2552
27. "[Juliet],..รับวิจารณ์นิยาย !!" ก่อตั้งโดย Sugazie □ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2552
28. "□ Oop ! Plus [รับวิจารณ์นิยาย] Pro Shop □" ก่อตั้งโดย Top Ten Teen □ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2552

ภาคผนวกที่ 3

ประเด็นคำถามงานวิจัยกรณีศึกษางานวรรณกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (นักเขียน)

สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. ประวัติการศึกษา
5. ประสบการณ์การทำงาน
6. ความสนใจในศิลปะประเภทต่างๆ

แนวคำถามเกี่ยวกับวรรณกรรม online

1. ประสบการณ์ด้านการอ่านวรรณกรรมทั่วไป/พฤติกรรมการอ่านของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างไร
2. ประสบการณ์ด้านวรรณกรรม online ของผู้ให้สัมภาษณ์
3. ประเภทของผลงานที่สนใจ/งานที่อ่านเป็นแนวไหน
4. ผลกระทบของงานวิจารณ์ที่มีต่อตัวงานวรรณกรรม online/การวิจารณ์มีผลต่องานหรือไม่อย่างไร
5. วิธีการประเมินคุณค่าวรรณกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์/ผลงานที่ดีมีลักษณะอย่างไร
6. บทวิจารณ์ที่ดีมีลักษณะอย่างไร
7. ต้องการการวิจารณ์หรือไม่/อยากให้ใครเป็นผู้วิจารณ์
8. ลักษณะใหม่ๆ ในวรรณกรรม online ตามความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบใด
9. สังคมของวรรณกรรม online ในความคิดประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบใด
10. ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ของวรรณกรรมปกติกับวรรณกรรม online และเหตุที่ท่านเลือกใช้พื้นที่ online
11. วิเคราะห์ภาพรวมของวงการวรรณกรรม online ตามความคิดของท่าน
12. วิเคราะห์ภาษาและเนื้อหาวรรณกรรม online ตามความคิดของท่าน

ประเด็นคำถามงานวิจัยกรณีศึกษางานวรรณกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (นักวิจารณ์)

สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. ประวัติการศึกษา
5. ประสบการณ์การทำงาน
6. ความสนใจในศิลปะประเภทต่างๆ
7. ประสบการณ์ด้านวรรณกรรม/วรรณกรรม online
8. ประเภทผลงานที่สนใจ-ถนัด

ประเด็นคำถาม

- ประสบการณ์การสร้างสรรค์เกี่ยวกับการวิจารณ์หรือไม่ จำเป็นหรือไม่ที่ผู้วิจารณ์ต้องสร้างงาน หรือมีประสบการณ์การสร้างงาน
- การยอมรับที่มีต่อการวิจารณ์ของนักเขียน นักอ่าน บก. เป็นอย่างไร /การวิจารณ์จำเป็นหรือไม่อย่างไร หักคะแนนจากตัวนักวิจารณ์และวงการวรรณกรรม online เช่น นักเขียน นักอ่าน บก.
- มุมมองของนักเขียน นักอ่าน บก. ที่มีต่อการวิจารณ์เป็นอย่างไร
- การวิจารณ์มีผลกระทบต่อตัวงานสร้างสรรค์/การทำงานของสำนักพิมพ์/ผู้อ่านในระดับใด
- ประเด็นที่ท่านวิจารณ์มีประเด็นใดบ้าง
- ประเด็นที่ควรต้องมีในงานวิจารณ์
- วิธีการประเมินคุณค่าวรรณกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์ผลงานที่ดีมีลักษณะอย่างไร
- บทวิจารณ์ที่ดีมีลักษณะอย่างไร
- คุณสมบัตินักวิจารณ์ /นักวิจารณ์ในดวงใจ
- คาดหวังอะไรจากการวิจารณ์จึงมาทำหน้าที่ดังกล่าว
- ลักษณะของชุมชน online
- ประสบการณ์จากชุมชนonline สู่ชุมชนจริง
- สังคมของวรรณกรรม online ในความคิด/ประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบใด
- ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ของวรรณกรรมปกติกับวรรณกรรม online และเหตุที่ท่านเลือกใช้พื้นที่ online
- วิเคราะห์ภาษาและเนื้อหาวรรณกรรม online ตามความคิดของท่าน
- วิเคราะห์ภาพรวมของวงการวรรณกรรม online ตามความคิดของท่าน

ประเด็นคำถามงานวิจัยกรณีศึกษางานวรรณกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (นักอ่าน)

สภาพภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. ประวัติการศึกษา
5. ประสบการณ์การทำงาน
6. ความสนใจในศิลปะประเภทต่างๆ
7. ประสบการณ์ด้านวรรณกรรม/วรรณกรรม online
8. ประเภทผลงานที่สนใจ-ถนัด

แนวคำถามเกี่ยวกับวรรณกรรม online

1. ประสบการณ์ด้านการอ่านวรรณกรรมทั่วไป/พฤติกรรมการอ่านของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างไร
2. ประสบการณ์ด้านวรรณกรรม online ของผู้ให้สัมภาษณ์
3. ประเภทของผลงานที่สนใจ/งานที่อ่านเป็นแนวไหน
4. ผลกระทบของงานวิจารณ์ที่มีต่อตัวงานวรรณกรรม online/ การวิจารณ์มีผลต่อการรับงานของท่านหรือไม่อย่างไร
5. วิธีการประเมินคุณค่าวรรณกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์/ผลงานที่มีลักษณะอย่างไร
6. บทวิจารณ์ที่ดี/ที่ท่านต้องการมีลักษณะอย่างไร
7. ต้องการอ่านงานวิจารณ์หรือไม่/อยากให้ใครเป็นผู้วิจารณ์
8. ลักษณะใหม่ๆในวรรณกรรม online ตามความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบใด
9. สังคมของวรรณกรรม online ในความคิด/ประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบใด
10. ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ของวรรณกรรมปกติกับวรรณกรรม online และเหตุที่ท่านเลือกใช้พื้นที่ online
11. วิเคราะห์ภาพรวมของวงการวรรณกรรม online ตามความคิดของท่าน
12. วิเคราะห์ภาษาและเนื้อหาวรรณกรรม online ตามความคิดของท่าน

**ประเด็นคำถามงานวิจัยกรณีศึกษางานวรรณกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
(บรรณาธิการสำนักพิมพ์)**

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. ประวัติการศึกษา
5. ประสบการณ์การทำงาน
6. ลักษณะงานที่ทำในปัจจุบัน

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย(เกี่ยวกับวรรณกรรม online)

1. ความสนใจในวรรณกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์
2. ประสบการณ์การทำงานด้านวรรณกรรม online
3. เส้นทางของการจัดทำหนังสือ 1 เล่ม เป็นอย่างไร (เริ่มตั้งแต่หาเรื่องมาพิจารณาจากแหล่งใด
คัดเลือก ติดต่อนักเขียน ตีพิมพ์ เรียบไปจนกระทั่งวางจำหน่าย ตลาด ติดตามผล ปรับปรุงแก้ไข)
4. รูปแบบประเภทของผลงานในสายงานท่านมีแนวใดบ้าง
5. มีเกณฑ์ในการคัดเลือกเรื่องที่จะมาตีพิมพ์อย่างไร ความสำเร็จของงานวัดจากปัจจัยใดบ้าง
6. ลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย/จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ของสำนักพิมพ์
7. "เรื่อง" ที่ถือว่าดี ในทัศนะของท่านมีลักษณะเป็นอย่างไร
8. นัยของการวิจารณ์ด้านต่าง ๆ จากผู้รับที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของสำนักพิมพ์มีหรือไม่
9. ต้องการงานวิจารณ์หรือไม่ จากใคร และการวิจารณ์มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกเรื่องใหม่
10. บทวิจารณ์หนังสือ "ดี ๆ" ตามทัศนะของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างไร
11. วรรณกรรมคลาสสิกมีความเกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานในสายอาชีพของท่านหรือไม่ อย่างไร
12. ภาษาในวรรณกรรมรูปแบบนี้เป็นอย่างไร
13. งานวรรณกรรม online ต่างจากวรรณกรรมทั่วไปที่เป็นรูปแบบเดิมอย่างไร
14. ลักษณะของเครือข่าย ชุมชน สังคมของสำนักพิมพ์กับผู้อ่าน- ผู้เขียน
15. จากประสบการณ์ของท่าน สังคมเสมือนทางอินเทอร์เน็ต มีแนวโน้มจะพัฒนาไปสู่สังคมจริงมากน้อย
แค่ไหน
16. นักเขียน - ผู้อ่าน - นักวิจารณ์ ที่มีลักษณะนิรนามทางอินเทอร์เน็ตก่อให้เกิดผลกระทบบ้างหรือไม่
17. สังคมของวรรณกรรม online ในความคิดประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบใด

ประเด็นคำถามงานวิจัยกรณีศึกษางานวรรณกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (ผู้ดูแลเว็บ)

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. ประวัติการศึกษา
5. ประสบการณ์การทำงาน
6. ลักษณะงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย(เกี่ยวกับวรรณกรรม online)

- ประวัติความเป็นมาขององค์กร
- ความสนใจในวรรณกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นอย่างไร
- ประสบการณ์การทำงานด้านวรรณกรรม online ของผู้ให้สัมภาษณ์
- เหตุใดจึงมาทำงานด้านวรรณกรรม online
- เคยได้รับการวิจารณ์หรือไม่/การวิจารณ์มีผลต่อการทำงานหรือไม่อย่างไร
- ลักษณะใหม่ๆในวรรณกรรม online ตามความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบใด
- สังคมของวรรณกรรม online ในความคิด/ประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบใด
- ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ของวรรณกรรมปกติกับวรรณกรรม online และเหตุที่ท่านและคนในแวดวงเลือกใช้พื้นที่ online
- วิเคราะห์ภาพรวมของวงการวรรณกรรม online ตามความคิดของท่าน
- วิเคราะห์ภาษาและเนื้อหาวรรณกรรม online ตามความคิดของท่าน
- ปัญหาของวงการวรรณกรรม online มีอะไรบ้าง/ มีวิธีจัดการกับมันอย่างไร

ภาคผนวกที่ 4

ข้อสังเกตจากการอ่านวรรณกรรมออนไลน์ที่ได้รับการตีพิมพ์ “ทีนอส”

จักรนาท นาคทอง

เรื่องย่อ

ชัย คนขับแท็กซี่ รับผิดชอบรายวันที่เป็นเด็กอิทธิพลที่สืบทอดมาแต่พ่อแม่ซึ่งจะพาไปส่งที่รัชดาซอยสี่ แต่เมื่อรถของทั้งคู่มานั่งแยกกลับทะเลลุมพินีปรากฏในโลกในจินตนาการที่อยู่ในสภาพย่ำแย่เพราะปีศาจยึดครองจนเกือบหมด ทั้งสองได้พบพรายนตอีกคนที่มาถึงแล้วก่อนหน้าที่มีเด็กนักเรียน ม. ต้นคนหนึ่งนั่งอยู่กับแม่ แม่เสียชีวิตทันที จากนั้นเมื่อได้พบผู้นำทาง ทั้งสามคนที่เหลือจึงต้องกู้โลกตามคำพยากรณ์ที่มีมานานแสนนานจนผู้คนในโลกแห่งนั้นเกือบหมดศรัทธา

ข้อสังเกต

เนื้อเรื่องเป็นแนว “แฟนตาซีทะลุมิติ” ซึ่งเปิดโอกาสให้ตัวละครในยุคปัจจุบันเข้าสู่โลกในจินตนาการได้ แต่เมื่ออ่านไปแล้วกลับพบกับความแตกต่างจากเรื่องในแนวนี้ที่ส่วนมากจะเป็นพระเอกที่มีชาวมากอบกู้โลก และเรื่องจบลงอย่างเป็นสุข กล่าวถึงถึงแม้ว่าตัวละครเอกจะต้องเป็นผู้กู้โลกเช่นกัน แต่ในขณะที่อ่านไม่รู้สึกว่ามีความหวังว่าเขาทั้งสามจะกอบกู้โลกได้ เพราะฝ่ายที่อยู่ในโลกแฟนตาซีอยู่แล้วมีความสามารถเหนือกว่าผู้กอบกู้มากมายนัก อีกทั้งเรื่องยังจบลงอย่างไม่มีความสุข อาจกล่าวได้ว่าเนื้อเรื่องเกือบทั้งหมดของ “ทีนอส” เต็มไปด้วยความหม่นหมอง สิ้นหวังและหดหู่

ตัวละครเอกทั้งสามต่างมีอดีตที่เศร้าหมอง อาตีหรืออีกชื่อหนึ่งคือ “ทีเก” เด็กหนุ่มอิทธิพลฐานะดีแต่ไร้การเหลียวแลจากนักธุรกิจใหญ่ผู้เป็นพ่อ สัมโอ เด็กสาว ม. ต้น ที่ถูกพ่อเลี้ยงใช้กำลังข่มขืนแกทั้งตัวเองแม่ และน้องชายวัยแบเบาะอยู่เป็นประจำ และ “ชัย” ที่อดีตเคยเป็นมือปืนจากความแค้นที่โสเภณีผู้เป็นแม่ถูกสังหารจากลูกค้าไม่ทราบชื่อที่ชัยเห็นเพียงรอยสักและหัวเข็มขัดรูปกะโหลก เขาเคยถูกบังคับให้ฆ่าเด็กชายพวงมาลัยที่ถือตุ๊กตาเก่าคร่ำคร่าที่ชื่อ “บัตเตอร์คัพ” ตัวละครเอกในการ์ตูนเรื่อง “พาวเวอร์พัฟเกิร์ล” ที่ฉายทางการ์ตูนเน็ตเวิร์ก อันเป็นปมที่ทำให้เขารู้สึกผิดตลอดมาที่ต้องฆ่าผู้บริสุทธิ์ ซึ่งมีการกล่าวถึงหลายครั้งในเรื่อง อีกทั้งตัวตุ๊กตาเองก็สร้างรอยประทับที่ลึกซึ้งในจิตใจของชัยด้วย

เป็นธรรมชาติของนิยายแนวนี้ที่จะต้องมียศพรประหลาด ปีศาจหรือการใช้เวทมนตร์ เวทมนตร์ที่ปรากฏในเรื่องส่วนหนึ่งมาจากผู้เฒ่าผู้รักษาคำพยากรณ์ของบรรพบุรุษ เป็นเวทมนตร์แบบ “เสกเป่า” เช่น เสกขนม้าเป็นหอก หรือเสกหญ้าเป็นนกอินทรี ซึ่งทำให้อ่านแล้วนึกถึงขุนแผนดอนเสกใบมะขามเป็นอย่างดี ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สร้างความสนุกสนานและความแตกต่างจากนิยายแนวแฟนตาซีทั่วไปได้ดี อีกทั้งปีศาจในเรื่องก็ไม่ได้มาจากเทพนิยายทั่วไป หากแต่แบ่งได้เป็นสามพวกคือ “ซากศพเดินได้” อันเป็นอดีตมนุษย์ที่ถูกทีนอสครอบงำทั้งเด็กและผู้ใหญ่ “สัตว์ที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติมาก” เช่นหมาป่าและนกอินทรียักษ์ขนาดยักษ์ และ “ไดโนเสาร์” หากแต่จากการใช้เวทมนตร์หรืออะไรที่มหัศจรรย์ยิ่งใหญ่มากไม่ได้เป็นสิ่งที่ใช้ในนิยายเรื่องนี้มากนัก เพราะดูเหมือนผู้เขียนจะเล่นกับเรื่องจิตใจของตัวละครมากกว่า

นอกจากนี้ความแตกต่างจากนิยายแนวเดียวกันเรื่องอื่นๆ ยังอยู่ที่ความสามารถของตัวละคร โดยทั่วไปตัวละครเอก (โดยเฉพาะถ้ามีการระบุถึงในคำพยากรณ์) จะต้องมีความสามารถสูงในด้านใดด้านหนึ่ง เช่นการใช้ดาบ เวทมนตร์ ลางสังหรณ์ หรือแม้แต่การวางแผน ตลอดจนมีอาวุธร้ายแรงตามแต่ผู้เขียนจะสร้างสรรค์ขึ้น หากแต่ตัวละครเอกในเรื่องนี้ไม่เป็นเช่นนั้น อาวุธที่ทรงพลังที่สุดเป็นเพียงปืนพกที่มีกระสุนอยู่ไม่กี่ลูก นอกจากนั้นก็เป็นสิ่งต่างๆ ตามที่จะหาได้ เช่นกระเป๋ากล้องของผู้หญิง หรือไม้ไผ่ที่นำมาเหลาเป็นหอก

แม้แต่ตัวละครในโลกแฟนตาซีเองอย่างผู้นำทางก็มีอาวุธเป็นคันศรกับมีดสั้นธรรมดาเท่านั้น เมื่อพวกเขาต้องเผชิญหน้ากับศัตรูที่ร้ายกาจอย่างไดโนเสาร์ยักษ์หรือพอมดก็รู้ว่าตัวละครในเรื่องนี้ต้องเผชิญกับความยากลำบากอย่างแท้จริง และความเป็นตัวเอกก็ไม่ได้ปกป้องพวกเขาจากความตายหรือการบาดเจ็บแต่อย่างใด แต่ก็นับว่ามีเหตุผลเมื่อในคำพยากรณ์ระบุให้พวกเขาเป็นผู้เรียกผู้พิทักษ์มาปกป้องดินแดนแห่งนี้เท่านั้น

เมื่อ "ทีนอส" มีพลังที่จะดึงเอาด้านมืดในจิตใจของตัวละครออกมาครอบงำพวกเขา ทำให้ทุกคนในเรื่องต่างพากัน "ปิดกั้นจิตใจ" กล่าวคือนึกถึงแต่เรื่องดีๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง แต่ถ้ามองจากมุมมองของผู้อ่านแล้วจะเห็นได้ว่ายากที่จะทำได้เพราะทุกคนต่างมีด้านมืดของจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นเหล่าทหารใน "กองทัพอหวิ" กองทัพเพียงหนึ่งเดียวในเรื่องที่ทุกคนต้องผูกผ้าขาวไว้ ณ ที่ใดที่หนึ่งตามร่างกาย เราได้รู้จักทหารกองทัพนี้อย่างไม่ถี่ถ้วนเพราะส่วนใหญ่จะตายหมด พวกเขามีอดีตที่เลวร้ายจากการสู้รบ อีกทั้งต้องกระทำในสิ่งที่ขัดแย้งกับธรรมชาติของความเป็นทหาร กล่าวคือไม่สามารถนึกถึงการฆ่าฟันมากเกินไปเพราะจะทำให้จิตใจด้านมืดเข้าครอบงำตนเอง ด้วยสองสาเหตุนี้จึงทำให้พวกเขาถูกทีนอสเข้าครอบงำได้อย่างง่ายดาย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงยากที่จะมีชีวิตรอดได้เมื่อมีศัตรูในรูปแบบนี้ ส่วนผู้นำกองทัพร่วมทหารเอกนั้นไม่มีการบอกในเรื่องว่าเขามีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างไรจึงอยู่รอดมาได้

ด้านมืดของตัวละครเอกทั้งสามถูกเล่าถึงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นของทีเค เด็กหนุ่มฮิฟฮ็อพ ด้านมืดของเขาคือชายชราสองคนในชุดขาวและดำ "ความดีความชั่ว" ดังที่ได้เห็นจากตัวร้ายของการ์ตูนประเภท "ลูนีย์ตูน" เช่นทอมกับเจอร์รี่ หรือโรดรันเนอร์ ที่มีฉากปิศาจชุดดำที่เป็นตัวแทนของความชั่วมาบอกให้ทำชั่ว ในขณะที่เทวดาชุดขาวตัวแทนของความดีมาบอกให้ทำความดี ส่วนมากความดีมักจะพ่ายแพ้เช่นเดียวกับกรณีของทีเคที่ถูกฝ่ายมืดชักจูงให้ข่มขืนสัมผัสโอเด็กสาวที่เขาแอบรัก ในกรณีของซึกกลับเป็นเสียงที่บอกเขาให้กลับไปเป็นมือปืน การนึกถึงภาพแม่ที่ถูกฆ่าและการฆ่าเด็กชายพวงมาลัยในอดีต ส่วนสัมผัสนั้นเป็นตัวแทนของความดีในเรื่องจึงไม่ค่อยมีการกล่าวถึงด้านมืดของจิตใจมากนัก

ในส่วนของการเล่าเรื่อง นับว่าผู้เขียนสามารถเล่าเรื่องได้อย่างเห็นภาพ มีการบรรยายที่ดี เขียนได้อย่างน่าติดตาม มีส่วนที่ทำให้ผู้อ่านเชื่อได้ว่าเรื่องนี้อาจเกิดขึ้นจริง เช่นการอ้างอิงถึงสถานที่หรือเว็บไซต์ที่มีอยู่จริง เช่นชอยส์หรือเว็บเด็กดี กราฟิตี้ในห้องน้ำ หรือแม้แต่การใช้โปรแกรม MSN Messenger หรือความต้องการของสัมผัสจะเป็นนักเขียนนิยายในเว็บเด็กดี จนสุดท้ายผู้เขียนพยายามทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าที่เคต้องนำเอาความต้องการนั้นมาสานต่อให้เป็นจริงด้วยการโพสต์เรื่องราวจากโลกทีนอสเป็นนิยายในเว็บนี้ (ทีเค ตัวละครในเรื่อง = ผู้เขียน)

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้นำตนเองเข้าไปปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องด้วยพร้อมทั้งแฝงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยายออนไลน์ ในหน้าที่ 140 ดังนี้

ความเห็นที่ 12,535

อ่านแล้วครับ ก็อ่านได้เรื่อยๆ นะ โดยรวมก็ดีแล้วละ เพียงแต่ค่อนข้างสับสนนิดหน่อยกับพล็อตเรื่องที่โดดไปมา ยังไงละ ก็แบบว่าไม่ต้องเนื่องเท่าไร ภาษาก็โอเคครับ แต่โดยส่วนตัวนะผมไม่ค่อยชอบเสียงเอฟเฟ็คสักเท่าไร มันดูเหมือนจะซ้ำซ้อนกับส่วนที่มีบรรยายไว้อยู่แล้ว ส่วนเรื่องตัวโอโมชั่นไม่ขอออกความเห็นดีกว่า อันนี้เป็นลีลาของแต่ละคน และดูเหมือนคนส่วนใหญ่จะชอบเสียงด้วยสิ อิม...

ภาพนี้แสดงรูปแบบการโพสต์ข้อความในเว็บเด็กดีที่ผู้เขียนได้นำไปใช้เพื่อแสดงตัวให้ปรากฏใน
นิยายของตนเอง

มีการนำเสนอสมมติฐานอยู่เรื่อยๆ ว่า ผู้ที่อยู่ในโลกจินตนาการแห่งนั้นส่วนหนึ่งอาจเป็นคนไทย ไม่
ว่าจะเป็นการใช้ภาษาพูดและเขียนเป็นภาษาไทย โดยป้ายชื่อต่างๆ และคำพยากรณ์เป็นภาษาไทย และการ
เรียกชื่อชนเผ่าของตนว่า "เทยา" ยิ่งทำให้เรื่องนี้ดูสมจริงมากขึ้น

ผู้เขียนเล่าเรื่องได้อย่างที่อ่านแล้วรู้สึกเหมือนกำลังชมภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสลับภาพใน
เวลาเดียวกันระหว่างโลกในจินตนาการกับโลกแห่งความเป็นจริง หรือการเล่าถึงเหตุการณ์เดียวกันในมุมมอง
ของตัวละครแต่ละตัว ซึ่งสร้างความสนุกสนานได้อย่างดีเยี่ยม

นอกจากนี้ผู้เขียนยังสามารถสร้างความผูกพันระหว่างผู้อ่านกับเนื้อเรื่อง เมื่อเริ่มอ่านเชื่อว่าผู้อ่าน
แทบทุกคนจะตั้งคำถามว่า "ทีนอสคืออะไร" ซึ่งคำถามนี้ไม่สามารถตั้งได้ในเรื่อง เพราะ "ความไม่รู้นำมาสู่
ความพินาศ" หากแต่ผู้เขียนกลับให้ทางออกที่ขัดแย้งกับประโยคนี้ เพราะท้ายที่สุดเมื่อผู้อ่านได้ทราบว่าทีนอส
คืออะไร ตัวละครจึงได้ทำลายสิ่งนั้นลงได้เช่นกัน รวมถึงความเชื่อของผู้เขียนเองที่บอกผ่านความคิดของชัย
ที่ว่า "มนุษย์เราพัฒนาได้เพราะการตั้งคำถาม สงสัยแล้วจึงคิดค้น" (หน้า 271)

ผู้เขียนพยายามทิ้งปริศนาไว้กับสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏในเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นความหมายของชื่อ "ทีเค"
คำพูดที่ใช้ในการเปิดประตูเรียกผู้พิทักษ์ที่มีมาจากกระดาดโน้ตจตุรกายการชื่อของของแม่ส้มโอ ประกอบกับ
ความหมายของการละเล่นแบบไทยรูปแบบหนึ่ง (มาทำไม มาซื้อดอกไม้ ดอกอะไร) แม้กระทั่งพาวเวอร์
พัฟเกิร์ล มีบางส่วนที่อาจกล่าวได้ว่าเป็น "สัญลักษณ์" เช่นห้วงทะเลที่ไม่เท่าของผู้ครอบครองทีนอสและหัว
เข็มขัดของผู้สั่งการแม่ของชัย มีความหมายตรงตัวถึงความตายและความชั่วร้าย ผ่าชาวที่กองทัพชาวทุกคน
ต้องผูกเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ มีความหมายถึงความดี เป็นต้น

มีบางส่วนที่ข้าพเจ้าคิดว่าน่าจะมีการขยายความมากกว่านี้คือส่วนที่เป็นของโลกแห่งความเป็นจริง
ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ว่าเป็นส่วนที่สำคัญของเรื่องมากนักแต่ก็ไม่น่าทิ้งไว้ให้ค้างคา เช่นพฤติกรรมของพ่อของทีเค ที่เริ่ม
แสดงออกถึงความรักลูกด้วยการออกตามหาตามที่ต่างๆ (เขาได้พบกับคนจากทีนอสด้วยในรูปของขอทาน
แต่ชายผู้นั้นก็หายไปจากเรื่องอย่างไร้ร่องรอย) แต่พอถึงช่วงหลังของเรื่องผู้เขียนได้บรรยายแต่ในส่วนของ
โลกแฟนตาซีทำให้บทของตัวละครนี้ขาดหายไปโดยสิ้นเชิง ภรรยาสาวที่ท้องแก่ของชัยที่ดูประจักษ์จะมีหน้าที่
ให้ความสว่างในชีวิตกับเขาและมีหน้าที่คลอเคลียบุตรเท่านั้น และพ่อเลี้ยงของส้มโอที่แทบจะไม่มีบทบาทอะไร
นอกจากจะแสดงความจนแฉียวและตายในตอนจบ บางครั้งรู้สึกที่ตัวละครเหล่านี้จะมีบทบาทที่มากขึ้นสัก
เล็กน้อย หรือบางคนก็ไม่แน่ว่าจะมีบทบาทตั้งแต่แรก

เมื่อเขียนมาถึงบรรทัดนี้ข้าพเจ้านึกขึ้นได้ว่าควรจะสรุป ก็ขอสรุปอย่างชื่อยๆ ว่าข้าพเจ้าชอบนิยาย
เรื่องนี้พอสมควร ด้วยเหตุผลต่างๆ นานาที่ได้กล่าวมา แต่ข้าพเจ้าคงจะชอบนิยายเรื่องนี้มากกว่านี้มาก หาก
ตอนจบจะไม่หักมุมแบบที่เป็นอยู่ (ขอไม่พูดถึงเนื่องจากจะทำลายอรรถรสของเรื่อง) แม้จะเป็นการเชื่อมโยง
จากสิ่งที่เคยพูดถึงมาตลอด แต่การทำเช่นนี้ทำให้ความสมจริงที่มีมาตลอดทั้งเรื่องต้องมลายหายไปอย่างไม่
น่าจะเป็น

สาวฮอตหน้าใส ปะทะนายวายร้ายสุดเท่

อรพินท์ คำสอน

นิยายเรื่อง “สาวฮอตหน้าใส ปะทะนายวายร้ายสุดเท่” เป็นนิยายเรื่องแรกของ Devil's Bride ที่ผู้เขียนบอกว่าใช้เวลาในการแต่งเรื่องนี้เพียง 10 วันเท่านั้น เมื่ออ่านแล้วพบว่านิยายเรื่องนี้ไม่ได้แหวกออกจากงานแบบซีรีส์เกาหลีแนวนักเลงหรือแนวยาquilaผู้ป่วนเท่าใดนัก ที่วางตัวให้ตัวเอกคังมินยองเป็นเด็กนักเรียนมัธยมชายตง ผู้ซึ่งเป็นเหมือนหัวหน้าที่มักจะยกพวกติดกันกับเด็กนักเรียนโรงเรียนอื่นอยู่เสมอ และเพิ่มการพล็อตเรื่องของนิยายรักเข้าไปด้วยการให้สร้างให้นางเอกของเรื่องเป็นพี่ชายของน้องชายหนุ่มหลายคน จนแต่ละคนต้องยื้อแย่งเพื่อให้นางเอกมาเป็นแฟนของตน

การเปิดเรื่องในตอนแรกที่ย่านนั้น ทำให้นึกถึงฉากคลาสสิกของการดูนักรบผู้ป่วนที่มักจะสร้างสถานการณ์ให้นางเอกพบกับชายหนุ่มที่เป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง โดยสร้างฉากให้นางเอกกระโดดลงจากรั้วโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการหนีโรงเรียน หรือมาโรงเรียนสายจนต้องปีนรั้วโรงเรียนเข้าไปเพื่อไม่ให้ถูกลงโทษ ในเรื่องนี้ก็เช่นกัน นางเอกของเรื่องยานางิ เรย์ ก็ตัดสินใจปีนรั้วโรงเรียนเพื่อหนีไปดูคอนเสิร์ตของวง Slim และจังหวะที่กระโดดลงจากรั้วนั้น ทำให้เธอล้มไปทับของแจวอน นักเรียนชายหน้าตาดีจากโรงเรียนมัธยมเทป็น ซึ่งการพบกันครั้งนี้ทำให้ชะตาชีวิตของคนที่ต้องผูกพันกันนับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

เช่นเดียวกับฉากการพบกันระหว่างเรย์กับคังมินยอง ตัวละครชายสำคัญอีกตัวหนึ่งก็ไม่ต่างกัน ก็เป็นฉากที่มักพบอยู่เสมอทั้งในการดูน และในซีรีส์เกาหลีและญี่ปุ่น นั่นคือ ฉากที่นางเอกต้องวิ่งหนีแล้วก็มาเจอกับตัวเอกของเรื่อง และในนิยายเรื่องนี้ Devil's Bride ก็เพิ่มฉากที่ส่งให้สถานการณ์การพบกันครั้งนี้มาตื้นตันขึ้นไปอีกด้วยการให้เรย์จูบคังมินยอง ซึ่งการจูบกันครั้งนี้ยังเป็นการขโมยจูบแรกของคังมินยองไปจนเรย์ต้องรับผิดชอบด้วยการถูกบังคับให้เป็นแฟนกับเขาไปโดยปริยาย

ในส่วนของการดำเนินเรื่องนั้นจะเห็นว่า Devil's Bride เล่นกันความสัมพันธ์รักสามเส้าของคนสามคน นั่นคือ เรย์ คังมินยอง และ ชองแจวอน ในมิติของความสัมพันธ์นั้นเราจะได้เห็นการแสดงความรักในหลากหลายรูปแบบที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกให้เห็นว่ารักและห่วงใยอย่างเปิดเผยของชองแจวอน ทั้งคำพูดและการกระทำ เพราะเมื่อชองแจวอนแน่ใจว่าเขารักเรย์ เขาก็มักจะบอกเรย์ให้รับรู้ถึงความรู้สึกของเขาอยู่เสมอ ในช่วงแรกๆ ที่เขาเริ่มประทับใจเรย์เขาก็สารภาพกับเธอว่า “ถ้าฉันสนใจผู้หญิงคนไหน ฉันก็ควรจะรู้เรื่องส่วนตัวของผู้หญิงคนนั้นสิ” (หน้า 59) แต่ต่อมาเมื่อเขามั่นใจแล้วว่าเรย์คือผู้หญิงที่ใช้ เขาก็ให้สัญญากับเรย์ว่าเขาจะไม่ทำให้เธอเสียใจ

ขณะที่ความรักของคังมินยองนั้นต่างจากชองแจวอนโดยสิ้นเชิง เพราะเป็นความรักที่ไม่แสดงออกอย่างอ่อนหวานและอ่อนโยนเหมือนชองแจวอน แต่แสดงออกในรูปของการบังคับ ขู่เข็ญ คุกคาม ลักษณะเช่นนี้ถือเป็นการแสดงความห่วงใยแบบดิบๆเถื่อนๆ อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของเขา เช่น ตอนที่เขากลับเรย์จะหนาวก็ถอดเสื้อตัวเองมาให้เรย์ แต่สิ่งที่เขาแสดงออกนั้นไม่นุ่มนวลหรืออ่อนโยน เพราะ “คังมินยองถอดเสื้อกันหนาวของตัวเองออก แล้วจัดการเหยียดเสื้อตัวนั้นมาคลุมหัวไหล่ให้ฉันทันที...” (หน้า 69) อย่างไรก็ตาม Devil's Bride ก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการกระทำที่ดูเหมือนว่าเขาไม่แคร์นั้นเป็นเพียงข้ออ้างเพื่อซ่อนเร้นความห่วงใยที่มีต่อเรย์ อีกทั้งทุกครั้งที่เรย์ตกอยู่ในอันตราย คังมินยองก็จะอยู่เคียงข้างเพื่อปกป้องเธออยู่เสมอ

สำหรับเรย์ การแสดงออกในเรื่องความรักนั้นต่างจากทั้งสองคน เพราะเรย์เป็นคนที่เปิดบังความรู้สึกของตน จนไม่กล้ายอมรับว่าแท้จริงแล้วเธอชอบใคร กว่าที่เธอจะรู้ตัวว่ารักใคร่นั้น ก็มีเหตุให้เธอกับเขาต้องยุติบทบาทและความสัมพันธ์ในฐานะคู่รัก และเธอต้องทนอยู่กับความเสียใจที่ต้องเลิกเป็นแฟนกับเขา

ในเรื่องนี้ต้องยอมรับว่า Devil's Bride พูทางออกที่สวยงามให้กับความสัมพันธ์ของคนสามคนไว้อย่างน่าประทับใจ แม้ว่าเราจะเต็มไปด้วยความเศร้า แต่ความสัมพันธ์รักของพวกเขาก็จะสามารถคงอยู่ได้ตลอดไป โดยไม่มีใครมาต่อว่าเรย์ได้ ในขณะที่เดียวกันเรย์ก็สามารถพูดได้อย่างเต็มปากว่าเธอจะเก็บความรักของชายทั้งคู่ไว้กับเธอจนตลอดชั่วชีวิตได้

แม้ว่านิยายเรื่องนี้นำเสนอเรื่องราวชีวิตของเด็กนักเรียนเกาหลี แต่ขณะที่อ่านนั้นรู้สึกว่าจะไม่สามารถที่จะซึมซับจิตวิญญาณของความเป็นเกาหลีได้ นอกจากที่รู้ว่าเรื่องนี้เป็นเกาหลีจากชื่อต่างๆที่เป็นภาษาเกาหลีเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นชื่อตัวละคร ฉาก (มัธยมเทปัน มัธยมชางตง ห้างสรรพสินค้ากลางกรุงโซล) หรืออาหารที่กิน (เหล้าโซจู แพกจู หรือด็อกโบกิ) อีกทั้งในเรื่อง Devil's Bride มักจะสอดแทรกมุขที่เป็นเรื่องของไทยเข้ามาเป็นระยะๆ ไม่ว่าจะเป็นการที่เรย์มักจะเปรียบเทียบตัวเองเป็นอีเย็นในเรื่องนางทาส เช่น แง~ ไร่พี่บ้าใช่มั้ยอย่างกับทาส อีเย็น! ฉันทืออีเย็น อ่า...แล้วจะเริ่มเก็บตรงไหนก่อนดีละ เริ่มต้นไม่ถูกเลย ก็มันสกรปรกไปทั้งห้องขนาดนั้น (หน้า 28) หรือ การพูดถึงเรื่องเทศกาลจิบแมคค้ำ เช่น “ละ...ฉันไม่ได้โทรไปหาตำรวจนะ ฉันโทรไปหาเทศกาลจิบแมคค้ำแมลงลอย” (หน้า 90) แม้ว่าการสอดแทรกมุขต่างๆ เล่าเหล่านี้จะเป็นที่ถูกใจของผู้อ่านชาวไทย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องไม่ลืมว่าการที่ Devil's Bride เหมือนจะลืมนำสอดแทรกมุขแบบไทยๆเข้าไปในเรื่องที่ต้องการจะสื่อสารเกี่ยวกับเกาหลีนั้น จึงทำให้มุขที่ใส่เข้าไปดูจะแตกต่างและไม่กลืนเป็นเนื้อเดียวกับเรื่องราวทั้งหมดที่พยายามสื่อความเป็นเกาหลีออกมา

การสร้างตัวละคร จะพบว่าตัวละครชายที่เป็นนักเรียนทั้งหมดในเรื่องนี้ Devil's Bride สร้างให้เป็นคนป่าเถื่อน ชอบยกพวกตีกันทั้งสิ้น ไม่ว่าตัวละครนั้นจะอยู่โรงเรียนใดก็ตาม และจะเห็นว่าตัวละครเอกในเรื่องก็ยังคงเป็นตัวละครในแบบฉบับนิยายหวานแหววทั้งหลาย คือ ต้องหล่อ เท่ เก่ง (ในที่นี้คือต่อยตีเก่ง และเรียนเก่ง โดยเฉพาะวิชาเลข) ไม่ว่าจะเป็น คังมินยอง ชองแจวอน หรือ ยานางิ เรียว (พี่ชายเรย์) ต้องรวบคือ ชองแจวอน ที่เป็นลูกชายประธานบริษัทแปซิฟิคคอร์เปอร์เรชั่น ซึ่งเป็นบริษัทผู้ต่อเรือที่ใหญ่ที่สุดในทวีปเอเชีย ในขณะที่ตัวละครเอกผู้หญิงเอกก็คงเป็นคนที่หน้าตาสวย เป็นที่หมายปองของชายหนุ่ม อ่อนแอ และโง่ง ทั้ง เรย์ และ เซอร์รี่เพื่อนสนิทของเรย์

ความสมเหตุสมผลของเรื่องนั้น บางตอนขณะที่อ่านยังรู้สึกว่ายังอ่อนเกินไป ไม่ว่าจะเป็นการที่ให้เรย์ที่ตั้งแต่นับเรื่องมา Devil's Bride ย้ายอยู่ตลอดเวลาบอกว่าสอบได้ที่ 199 จากนักเรียน 200 คน ทั้งยังมักจะโดดเรียน และหยุดเรียนอยู่ตลอดเวลา แต่คนที่ดูโง่งและไม่สนใจเรียนเช่นนี้กลับใช้เวลาเพียง 1 สัปดาห์เท่านั้นในการติวเลขกับชองแจวอน ที่ถึงแม้จะเก่งจนเป็นตัวแทนของเกาหลีไปแข่งคณิตศาสตร์ระดับโลกก็ตาม แต่การติวที่ทำเพียงแค่วางหลังเลิกเรียนเท่านั้นก็น่าจะช่วยให้เรย์สามารถที่จะสอบชิงทุนคณิตศาสตร์ไปเรียนที่ญี่ปุ่นได้ แต่เมื่อประกาศผลเรย์กลับสอบผ่านและได้ไปเรียนที่ญี่ปุ่น หรือการให้คิมจียองอดีตแฟนเก่าของคังมินยองที่เอาโทรศัพท์ที่จัดการสนทนาระหว่างคังมินยองกับเพื่อนที่พูดถึงเรื่องเหตุผลในการที่คบกับเรย์ก็เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้แค้นแจวอน การกระทำในครั้งนั้นก็ทำให้เรย์ตัดใจจากคังมินยอง แต่เวลาผ่านไปไม่นานจียองก็กลับเป็นคนที่มาบอกเรย์ว่าที่จริงแล้วมินยองรักเรย์มาก และยังสารภาพอีกว่าการที่จียองกลับมานั้นก็เพราะมีคนไม่ยอมในมินยองกับเรย์รักกัน และยังอวยพรให้ความรักของเรย์และมินยองเป็นไปด้วยดี การที่ Devil's Bride มอบหน้าที่ให้จียองเป็นทั้งคนที่สร้างความรำคาญให้เรย์กับมินยอง และก็เป็นคนที่มาแก้ความเข้าใจผิดนี้ด้วยตัวเอง ดูจะเป็นการสร้างเรื่องที่ยากจะรับได้ เพราะการกระทำทั้งสองมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง ในขณะที่เดียวกันก็ไม่มีเหตุการณ์ที่จะสำคัญมากพอที่จะพลิกความมุ่งหมายของคนๆหนึ่ง

จากคำเป็นชาวเซนต์ จึงทำให้รู้สึกว่ Devil's Bride แก้ปัญหาความเข้าใจผิดระหว่างเรย์กับมินยงง่ายขึ้นไปหรือเปล่า

ประเด็นต่อมาในเรื่องการเขียนจะเห็นว่า Devil's Bride มักจะใช้ไอโมติคอนในการแสดงอารมณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอารมณ์ทางสีหน้าของเรย์แทนการบรรยาย และมักชอบใช้ไอโมติคอนเป็นการจบประโยคเป็นส่วนใหญ่ นั้น ในด้านหนึ่งก็ต้องยอมรับว่าการใช้ไอโมติคอนเพื่อแสดงสีหน้าและอารมณ์เช่นนี้บางครั้งก็ให้ภาพที่ชัดเจนกับผู้อ่านอย่างมาก แต่บางครั้งการที่ Devil's Bride ใช้ลักษณะนี้บ่อยจนดูเหมือนว่ารูปแบบที่ใช้จนติดก็ว่าได้ ซึ่งการใช้ลักษณะรูปประโยคเช่นนี้ในช่วงติดๆกันมากเกินไปก็ดูเฝือเกินไป จึงเสนอว่าควรเปลี่ยนมาใช้ในการบรรยายแทนบ้างก็น่าจะดีกว่า เช่น ในหน้า 28 ที่เพียง 11 บรรทัด มีการใช้ไอโมติคอนถึง 7 ตัว อาจจะเรียกได้ว่าเกือบจะใช้ในทุกบรรทัด และในบางประโยคก็ใช้ไอโมติคอนเพียงตัวเดียว โดยไม่มีคำบรรยายหรือคำพูดใดๆ ประกอบเลย เช่น O_o, OoO, T_T, O.O โดยส่วนตัวเห็นว่าในประโยคที่ใช้ไอโมติคอนเดี่ยวๆ เช่นนี้ น่าจะใช้คำพูดบรรยายอารมณ์ตัวละครแทนก็จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าถึงความรู้สึกและจิตใจของตัวละครได้อย่างลึกซึ้งและชัดเจนมากกว่า

หากจะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็คงจะต้องบอกว่า “สาวออกหน้าใส ปะทะนายวายร้ายสุดเท่” ของ Devil's Bride ก็ยังคงเป็นนิยายดำเนินตามแบบนิยายแนวนี้ส่วนใหญ่ ทั้งในเรื่องการสร้างตัวละครพล็อตเรื่อง หรือ การใช้ไอโมติคอน โดยยังไม่มีส่วนใดของเรื่องที่สามารถฉีกแนวหรือสร้างความแปลกใหม่อย่างโดดเด่นมากพอที่จะสร้างให้นิยายเรื่องนี้แตกต่างจากงานแนวนี้เรื่องอื่นๆ ได้

เชวิน่า มหานครแห่งมนตรา²²

อรพินท์ คำสอน

เคยมีคนกล่าวไว้ว่านิยายออนไลน์ในเว็บไซต์เด็กดีมีอยู่ 3 ยุคคือ ไวก์โรด หัวขโมยแห่งบารามอส และ เชวิน่า มหานครแห่งมนตรา โดยส่วนตัวเคยอ่านไวก์โรดมาบ้าง อ่าน หัวขโมยแห่งบารามอส จนจบ ก็เลยทำให้อยากรู้ว่า เชวิน่า มหานครแห่งมนตรา จะเป็นอย่างไร จึงตัดสินใจซื้อหนังสือชุดนี้มาอ่านพร้อมกันทีเดียว 5 เล่ม เมื่ออ่านจบก็เข้าใจแล้วว่าเหตุใดจึงมีผู้กล่าวไว้เช่นนั้น หากจะให้อธิบายตามความเข้าใจก็คงต้องบอกว่า ไวก์โรด นับเป็นงานนิยายออนไลน์ของเด็กไทยยุคแรกที่ได้รับการตีพิมพ์ และสามารถสร้างกระแสให้เป็นที่สนใจแก่สังคมในวงกว้างได้ ในขณะที่ หัวขโมยแห่งบารามอส เป็นเรื่องแต่งที่สร้างกระแสดต่อการเขียนนิยายแฟนตาซีในรุ่นต่อๆ มา โดยเฉพาะเรื่องการแปลงร่างจากผู้ชายเป็นผู้หญิง และจากผู้หญิงเป็นผู้ชายของตัวละครเอก ส่วน เชวิน่า มหานครแห่งมนตรา ก็นับเป็นนิยายแฟนตาซีที่สามารถฉีกแนวแหวกกระแสออกมาทั้งจาก ไวก์โรด และ หัวขโมยแห่งบารามอส โดยสร้างทิศทางการนำเสนองานในแนวทางของตน แม้ว่าการดำเนินเรื่องยังอาศัยตัวละครเอกกลุ่มที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนเวท แต่เรื่องราวที่ดำเนินไปนั้นแตกต่างจากนิยายแนวแฟนตาซีที่เขียนในช่วงเดียวกันอย่างมาก จนทำให้เรื่องนี้โดดเด่นและกลายเป็นที่ยอมรับของนักอ่านจำนวนมากได้ในเวลาไม่นานนัก

เมื่ออ่าน เชวิน่า มหานครแห่งมนตรา ทั้ง 5 เล่มจบลงก็เห็นว่าสามารถแบ่งกลุ่มเรื่องนี้ออกได้เป็น 3 ช่วง คือ เล่ม 1 ถึงเล่ม 3 จะเป็นการปูพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเชวิน่าผ่านการเรียนรู้ใหม่ร่วมกันระหว่าง เฟมิลล่า นางเอกของเรื่องกับผู้อ่าน อาจกล่าวได้ว่าเป็นความฉลาดของ กัสสิดา (ผู้แต่ง) ที่กำหนดให้ เฟมิลล่า ต้องมาเติบโตและใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังในมหานครเซเวน ซึ่งเป็นเมืองคู่ขนานของมหานครเชวิน่า ตั้งแต่อายุ 6 ขวบ และในวันเกิดครบ 15 ปี ก็มีเหตุให้เธอต้องกลับไปใช้ชีวิตในเชวิน่าอีกครั้ง การกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในเชวิน่า เฟมิลล่าต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจกับทุกสิ่งของเชวิน่าซึ่งถือว่าเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด ทั้งจากการบอกเล่าของป้าเฟลามีคนดู และจากของเหล่าผองเพื่อนในโรงเรียนและทั้งจากบทเรียนเกี่ยวกับรัฐต่างๆ ของเชวิน่าที่ประกอบไปด้วย 7 รัฐ และหนึ่งโซน ซึ่งโซนเป็นพื้นที่กลางระหว่างรัฐทั้งเจ็ด ความแปลกใหม่และน่าตื่นตาตื่นใจของเชวิน่าไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับเฟมิลล่าเท่านั้น แต่ยังเกิดกับผู้อ่านด้วย ดังนั้นจึงง่ายที่จะทำให้ผู้อ่านจะรู้สึกผูกพันและใกล้ชิดกับเฟมิลล่าไปโดยปริยาย การเรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไปเช่นนี้ช่วยให้ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจความซับซ้อนของเชวิน่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็ยังมีส่วนช่วยพัฒนาความคิดและความเข้าใจโลกในมุมมองต่างๆ ของผู้อ่านไปพร้อมๆ กับการเติบโตของเฟมิลล่าด้วย

ช่วงที่ 2 คือ เล่มที่ 4 เป็นการกล่าวถึง เซกัน เมืองที่อยู่ในมิติเดียวกัน ในเล่มนี้ก็มีตัวละครของเซกัน 4 ตัวเพิ่มเข้ามา ซึ่งเป็นตัวแทนของเซกันที่จะเข้ามาเพื่อนำตัว โรเซร่า เดอ คลูนิ่ง กลับไปยังเมืองเซกันของตน เพื่อให้ช่วยปลุกต้นไม้อันจะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับสภาวะอากาศและความอดอยากที่เกิดขึ้นในเซกันได้ ขณะเดียวกันก็ได้เฉลยความลับความสมบูรณ์ของเชวิน่า ที่คงสมบูรณ์อยู่ได้นั้นต้องอาศัย 3 ภูตแห่งตำนานช่วยด้วย ทั้ง เดอ กราฟ, เดอ คลูนิ่ง และ เดอ โอลี และในช่วงที่ 3 คือ เล่ม 5 ที่เน้นไปที่ประวัติของตระกูลฟรานเซสกา ที่เป็นต้นตระกูลของลีโอ พระเอกของเรื่อง และยังได้เปิดเผยความลับของตระกูล

²² <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=3>

โดยเฉพาะความลับเกี่ยวกับเรื่องผู้ควบคุมเวลาว่าแท้จริงแล้วยังต้องอาศัยคนเผ่าอีกเป็นจำนวนถึง 12 คนเผ่าในการช่วยรักษาความลับและช่วยสร้างความสมดุลนี้ ขณะเดียวกันก็ยังไม่มีทั้งประเด็นที่เกี่ยวกับเซกันไป เพราะยังคงมีตัวละครสำคัญจากช่วงที่ 2 สองคนเดินทางมาปฏิบัติภารกิจครั้งใหม่ในเซวินาอีกครั้ง

แม้ว่าหนังสือทั้ง 5 เล่มจะแบ่งได้เป็น 3 ช่วง ดังที่อธิบายไปข้างต้น แต่หนังสือทั้งห้าเล่มนี้มีแนวคิดหลักที่ผู้ร้อยเชื่อมโยงในเรื่องราวทั้งหมดดำเนินและพัฒนาไปภายใต้แนวคิดนี้ นั่นคือ มุ่งอธิบายและชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบอันเป็นเหตุผลเบื้องหลังที่ทำให้มหานครเซวินา เป็นมหานครแห่งความสมบูรณ์แบบ ซึ่งกว่าที่เมืองนี้จะสมบูรณ์แบบได้เช่นนี้ก็ต้องอาศัยความเสียสละและความมุ่งมั่นทุ่มเทของคนจำนวนมากเพื่อช่วยกันธำรงให้เซวินาคงความสมบูรณ์อยู่ได้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ก่อตั้งในยุคเริ่มแรกเมื่อ 3,000 ปีก่อน หรือผู้ที่รักษาต่อมา รวมถึงคนรุ่นปัจจุบันก็ต้องร่วมมือช่วยกันต่อไป การจะชี้ให้เห็นแต่เพียงว่าเซวินาเป็นนครแห่งความสมบูรณ์อย่างเดียวนั้น ผู้แต่งอาจจะเห็นว่ายังไม่ภาพไม่ชัดเจน จึงนำเรื่องราวของเซกันมาประกอบเพื่อสร้างคู่เปรียบให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น โดยส่วนตัวเห็นว่าในช่วงที่ผู้แต่งอธิบายและบรรยายถึงความเสื่อมสลายของเซกัน ดูเหมือนเป็นการพยายามนำเสนอความคิดในประเด็นเรื่องสภาวะโลกร้อนไปพร้อมกัน โดยใช้เซกันเป็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม และในบางครั้งก็จงใจมากจนดูเหมือนเป็นการนำความเห็นของผู้แต่งไป “ใส่ปาก” ให้ตัวละครพูดเรื่องนี้ออกมาบ่อยครั้ง เช่น คำพูดของโยรา (ตัวละครที่เป็นชาวเซกัน) ที่ว่า “...นี่คือเซกันของเรา แต่เป็นเซกันในอดีตนะ โยราพูดพลางเดินไปลูบใบไม้อย่างสนใจ เขาไม่เคยได้สัมผัสต้นไม้แบบนี้มานานแล้ว เซกันในปัจจุบันต้นไม้คือของมีค่า ทุกต้นถูกเก็บไว้ในสถาบันที่ถูกดูแลและควบคุมอย่างดีเพื่อผลิตอากาศให้กับคนทั่วทั้งเซกัน...” (เล่ม 4 หน้า 365)

นอกจากนี้ มุมมองหรือแง่มุมความรัก นับเป็นประเด็นสำคัญอีกประการที่ผู้แต่งได้เสนอและสอดแทรกอยู่โดยตลอดทั้งเรื่อง ความรักที่ปรากฏนั้นมีหลากหลายแง่มุม ทั้งความรักที่สูงส่งที่สุดคือ ความรักต่อแผ่นดินและบรรพบุรุษ ไม่ว่าจะเป็นคูมีรา สัตว์เวท และภูต ต่างๆ ความรักระหว่างพ่อแม่ที่มีต่อลูก ความรักระหว่างหนุ่มสาว ทั้งความรักที่สมหวังและผิดหวัง ความรักและมิตรภาพระหว่างเพื่อน หรือแม้แต่ความรักภักดีระหว่างนายกับบ่าว ในมิติของความรักเหล่านี้บางครั้งยังมีเรื่องของบทบาทและหน้าที่มากำกับไว้อีกทอดหนึ่ง เช่น ลิโอ และ เฟมิลล่าที่ต้องแยกกันอยู่และแยกกันทำงาน เพราะต่างมีหน้าที่เช่นเดียวกับตาและยายของเฟมิลล่า หรือแม้แต่ท่านดีดาเรน และท่านคูมีรา ก็เช่นกัน

แม้ว่าเรื่องเซวินาจะยังคงวนเวียนอยู่ในวังวนของโรงเรียนเวทมนตร์ แต่การใช้เวทมนตร์ในที่นี้ได้มีการกำหนดกติกาว่า ผู้ใช้ต้องอาศัยพลังธาตุที่มีอยู่ในตัวจึงจะสามารถศึกษาและพัฒนาพลังเวทได้ และพลังธาตุนอกจากจะมีอยู่ในคนเกือบทุกคนในเซวินา ก็ยังมีอยู่ในพื้นดินของรัฐทั้ง 7 ด้วย ซึ่งพลังธาตุดังกล่าวแบ่งได้เป็น 7 ธาตุ เท่าจำนวนรัฐ คือ คีลาเวท วารีเวท วาโยเวท อัคคีเวท พฤษชาเวท เวทแห่งแสง และเวทแห่งรัตติกาล แต่ละธาตุก็มีทั้งเสริมกันและข่มกัน จึงทำให้หนีไปถึงการดูดวงของไทยและจีนก็มีความสัมพันธ์กับธาตุต่างๆ ในดวงชะตาด้วยเช่นกัน แต่อาจจะแบ่งต่างกัน เช่น ไทยแบ่งเป็น ดิน น้ำ ลม ไฟ ขณะที่จีนแบ่งเป็น ดิน ไฟ ไม้ น้ำ และทอง นอกจากจะมีการกล่าวถึงพลังธาตุและการใช้พลังเวทแล้ว ยังมีการกล่าวถึงภูตและสัตว์เวทต่างๆ ด้วย อาจกล่าวได้ว่าผู้แต่งไม่เพียงแต่จะกล่าวถึงดินแดนที่อบอวลไปด้วยเวทมนตร์เท่านั้น แต่ยังขยายขอบเขตของเรื่องออกไปยังมหานครสมัยใหม่ที่นับว่ายังอยู่ในกรอบของแฟนตาซี ไม่ว่าจะเป็นมหานครเซเวนที่กำลังเจริญรุ่งเรืองด้วยเทคโนโลยีและความทันสมัยต่างๆ และยังมีมีการกล่าวถึง เซกัน นครที่กำลังเผชิญกับภาวะวิกฤต หลังจากที่มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างเต็มที่ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น นครคู่ขนานเหล่านี้นับเป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้เรื่องนี้แตกต่างและฉีกแนวจากนิยายแนวโรงเรียนเวทมนตร์เรื่องอื่นที่ส่วนใหญ่ก็มักจะดำเนินเรื่องเพียงแต่เฉพาะในโรงเรียน หรือในกรอบของดินแดนเวทมนตร์แต่เพียงอย่างเดียว แต่การผสมผสานแฟนตาซีแนวเวทมนตร์เข้ากับความล้ำสมัยของเทคโนโลยีต่างๆ ก็จะทำให้ในท้ายที่สุดแล้ว ผู้แต่งก็สามารถผสมผสานความลงตัวของจุดเด่นของทั้งสองแนวเข้าไว้ด้วยกัน ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนใน

เล่มที่ 4 และ 5 ที่นครแห่งเวทมนตร์เซวิน่าต้องอาศัยความช่วยเหลือของชาวเซกันเพื่อช่วยทำให้เวลาของมหานครเซวิน่ากลับมาเป็นปกติดังเดิม เช่นเดียวกับที่เซกันก็ต้องอาศัยความช่วยเหลือของท่านดีดาเลน และ กราเตรา เดอ กราฟ จากเซวิน่าเพื่อช่วยฟื้นฟูเซกันให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ดังเดิมด้วยเช่นกัน

ถ้าจะกล่าวว่าเหตุใดเซวิน่าแหวกแนวออกมาจากนิยายแฟนตาซีเรื่องอื่นๆ ในยุคเดียวกัน ก็น่าจะมาจากปัจจัยในหลายส่วนประกอบกัน ในเรื่องของการเล่นเสนอแนวคิดที่โดดเด่นชัดเจน ทั้งในเรื่องของความสัมพันธ์แบบของนครรัฐ หรือแม้แต่มุมมองอันหลากหลายในเรื่องของความรัก ดังที่อธิบายไปแล้วข้างต้น ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านเห็นว่านิยายเรื่องนี้มีสาระความคิดที่ลุ่มลึก และมีมุมมองที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อทำความเข้าใจชีวิตและสังคมรอบตัวได้อย่างแท้จริง อีกทั้งในการนำเสนอแนวคิดและแง่มุมต่างๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตจริงได้นั้น ผู้แต่งมิได้เสนอเพียงแต่ด้านที่สวยงาม สมบูรณ์ และมีความสุขเท่านั้น แต่ได้นำเสนอด้านที่อยู่ตรงข้ามความสวยงามและความสมบูรณ์นั้นอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้แสดงให้เห็นถึงทั้งสองด้านของเหรียญ ซึ่งการนำเสนอด้วยวิธีดังกล่าวช่วยให้เข้าใจแนวคิดที่ต้องการนำเสนอได้ชัดเจนขึ้น

นอกจากการนำเสนอแนวคิดที่โดดเด่นแล้ว กลังจิตายังมีความสามารถทางภาษาไทย ดังจะเห็นได้จากการบรรยายที่ทำได้อย่างลื่นไหลทั้งการบรรยายฉาก ทำทางการต่อสู้ และตัวละคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครจะพบว่า แม้ในเรื่องนี้จะมีตัวละครเป็นจำนวนมาก คือมีมากกว่า 50 ตัว แต่ผู้แต่งก็สามารถสร้างความเป็นตัวตนให้กับตัวละครเหล่านั้นได้ ทั้งบุคลิก หน้าตา นิสัย ทำทาง กิริยา และการพูด ต่างก็มีลักษณะเด่นเฉพาะตน ลักษณะดังกล่าวนี้เองที่เป็นตัวช่วยอีกทางหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านจดจำตัวละครแต่ละตัวได้ แต่สิ่งที่น่าสนใจคือการบรรยายรูปร่างของตัวละครในเรื่องนี้ ผู้อ่านจะรู้แค่ตัวละครตัวนี้ตาสีอะไร ผมสีอะไร ผิวขาว สูง เตี้ย อ้วน หรือผอม เท่านั้น เนื่องจากผู้แต่งบรรยายเฉพาะกรอบโครงหน้าตาไว้อย่างกว้างๆ จนไม่สามารถที่จะใช้จินตนาการนึกภาพตัวละครออกมาได้อย่างชัดเจน แต่สิ่งที่มากำกับหน้าตาของตัวละครเหล่านี้ก็คือคำคุณศัพท์ที่มาขยายความเท่านั้น เช่น สวย หล่อ หรือบางครั้งก็ต้องอาศัยภาพวาดจากหน้าปกหนังสือเป็นตัวกำกับจินตนาการแทน ซึ่งจะต่างจากการบรรยายลักษณะนิสัยที่ผู้เขียนใส่ใจที่จะให้คำอธิบายอย่างละเอียดจนจนสามารถที่จะรับรู้และช่วยให้สามารถสร้างจินตนาการตามไปได้อย่างไม่ยากนัก

การวิจารณ์เรื่อง เซวิน่า มหานครแห่งมนตรา ในที่นี้ มิได้มุ่งยกย่องให้เห็นเฉพาะข้อดีหรือจุดเด่นเท่านั้น เพราะมีองค์ประกอบบางประการที่ยังถือเป็นข้อบกพร่องอยู่ด้วยเช่นกัน นับตั้งแต่การตั้งชื่อตัวละครอย่างที่กล่าวไปแล้วว่าเรื่องนี้มีตัวละครเป็นจำนวนมาก แม้ว่าผู้แต่งจะสามารถสร้างตัวละครให้แต่ละตัวมีความแตกต่างกันได้ทั้งรูปร่าง หน้าตา ทำทาง และนิสัย แต่การตั้งชื่อตัวละครเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์กันระหว่างเครือญาติให้ใกล้เคียงกันนั้นก็ก็เป็นสิ่งที่สร้างความสับสนให้ผู้อ่านอย่างมาก เช่น ครอบครัวเฟมิลล่า มีสมาชิกที่ชื่อคล้ายกัน คือ เฟมิลล่า บางครั้งก็มีคนเรียกว่า เฟมิล หรือ เฟรม แม่ของเธอชื่อ เฟรล่า แต่ขณะที่ปลอมตัวเป็นป่าที่เลี้ยงดูในช่วงที่เฟมิลล่าเดินทางมาถึงเซวิน่าใหม่ ๆ ชื่อ เฟลามิน และมีตาชื่อ ฟาร์มี จนบางครั้งอ่านผ่านไปแล้วยังจะต้องย้อนกลับมาอ่านอีกครั้ง ว่าผู้เขียนต้องการหมายถึงตัวละครตัวใดกันแน่

แม้ว่าในการบรรยายนิสัยของตัวละคร ผู้แต่งจะทำได้อย่างดี แต่เมื่อตัวละครส่วนใหญ่ในเรื่องยังหนีไม่พ้นตัวละครแบบฉบับหรือตัวละครในชนบทเดิมๆ ที่ว่าตัวละครเอกชายต้อง หล่อ เก่ง รวย (ในแง่ทรัพย์สินและความสามารถ) ในขณะที่ตัวละครเอกหญิงก็ต้องสวย รวย เก่ง ไม่แพ้กัน ซึ่งผู้เขียนเองก็คงไม่กล้าที่จะแหวกชนบทเหล่านี้ออกมา แต่เรื่องนี้ยังมีประเด็นหลักที่จะกล่าวถึงในที่นี้ เพียงแต่ต้องการที่จะตั้งข้อสังเกตไว้เท่านั้นเอง แต่ประเด็นที่ต้องการกล่าวถึงก็คือความบังเอิญของตัวละคร จะเห็นได้ว่านับตั้งแต่เริ่มก่อสร้างเซวิน่าเมื่อ 3,000 ปีที่ผ่านมา ในช่วงเวลาดังกล่าวก็มีบุคคลที่เก่งมากในทุกิรัฐรวมตัวกันอย่างพร้อมมูลแล้ว ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญทั้งในส่วนของผู้ครองรัฐ สัตว์ภูต หรือผู้ถือครองอัญมณี ซึ่งดูจะเป็นความบังเอิญที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ เช่นเดียวกับสามพันปีให้หลัง คนที่มีความสามารถก็มีเหตุให้มารวมตัวกันอีกครั้ง

ที่โรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพื่อนร่วมชั้นของเฟมิลล่า ไม่ว่าจะเป็นผู้ถือครองอัญมณี ที่ประกอบไปด้วย เฟมิลล่า ลีโอ และเพื่อนอีก 3 คน ซึ่งเท่ากับว่ามีผู้ถือครองอัญมณี 5 คนจาก 7 คน และบางครั้งก็ให้ทั้งเฟมิลล่าและ ลีโอ สามารถถือครองและใช้อัญมณีคนละ 2 ชิ้น ก็เท่ากับว่ามีผู้ถือครองอัญมณีครบทั้ง 7 ชิ้นพอดี หรือในกรณีที่มีผู้ครองแคว้นถึง 2 คนในรุ่นนี้ คือ ลีโอ กับ เซอร์ริส จึงนับเป็นเรื่องยากที่จะเชื่อได้ว่าคนเก่งระดับอัจฉริยะ เช่นนี้จะมารวมตัวกันอย่างพร้อมมูลเช่นนี้ อีกทั้งพวกเขายังคงเรียนอยู่ชั้นเดียวกันอีกด้วย นี่กล่าวเฉพาะตัวอย่างของผู้ถือครองอัญมณีและเจ้าครองแคว้นเท่านั้น ยังไม่รวมถึงเพื่อนของเฟมิลล่าที่ยังมีอีกหลายคนที่เป็นอัจฉริยะในด้านอื่นๆด้วย โดยส่วนตัวผู้วิจารณ์เห็นว่าผู้เขียนน่าจะกระจายตัวละครเก่งๆเหล่านี้ไปอยู่ในกลุ่มของรุ่นพี่ รุ่นน้องบ้างก็ได้ ไม่ใช่นำมารวมอยู่ในชั้นปีเดียวกันเกือบทั้งหมดเช่นนี้ ซึ่งดูจะเป็นเรื่องบังเอิญเกินกว่าจะเกิดขึ้นได้จริง

การสร้างคู่เปรียบระหว่าง ซีเลส อินดิโก กับเฟมิลล่า ที่ตลอดเรื่องตั้งแต่เล่ม 1 ถึง เล่ม 3 ผู้แต่งพยายามที่จะชี้ให้เห็นว่าคนทั้งคู่ต่างเป็นคนเก่งที่ต้องสูญเสียเหมือนกัน ดังนั้น เฟมิลล่าจึงเป็นคนที่จะสามารถเข้าใจซีเลสได้อย่างดีที่สุดและเป็นผู้เหมาะสมตามคำพยากรณ์ของท่านคูมีว่า จะเป็นผู้นำแก้ไขให้เซวินาเกิดความสมบูรณ์ แต่ผู้วิจารณ์เห็นบุคคลทั้งสองต่างกันอย่างสิ้นเชิง แม้ว่าทั้งคู่ต้องประสบเหตุการณ์บางอย่างในชีวิตคล้ายกัน แต่เฟมิลล่าไม่น่าจะเข้าใจความรู้สึกของซีเลสได้ เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมา ซีเลสเป็นคนที่พร้อมสมบูรณ์ทุกด้านทั้งฐานะและความสามารถ กลับต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักของตนไปเรื่อยๆ จนก่อให้เกิดการบ่มเพาะความเกลียดชังให้บทวิญญูขึ้นตามกาลเวลาที่ผ่านไป จึงต่างจากเฟมิลล่าที่เริ่มจากผู้ที่ไม่มียะไร (ตามความรู้สึกของเธอก่อนที่จะรู้ความจริง) และค่อยๆเพิ่มคนที่รักเธอมากขึ้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกันก็ได้พ่อ แม่ ตา ยาย และครอบครัวของเธอคืนกลับมา เฟมิลล่าจึงน่าที่จะเป็นทางกลับหรือด้านตรงข้ามของเซเลสมากกว่า หรือในตอนท้ายที่ผู้แต่งพยายามที่จะทำให้เราเชื่อว่าเฟมิลล่าเข้าใจความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดของซีเลส เมื่อเขาเสีย ดีเลน่า หญิงอันเป็นที่รักไป เช่นเดียวกับเฟมิลล่าในตอนที่คิดว่าลีโอตายจากเธอไปแล้ว แต่การสูญเสียของคนทั้งคู่ก็ยังต่างกันอยู่ดี นั่นคือในขณะที่ซีเลสสูญเสียไปเขาไม่ได้รับรู้เหตุผลเบื้องหลังที่ ดีเลน่า ตัดสินใจยอมตายเพื่อจะกลายเป็นร่างภูต ในขณะที่เฟมิลล่ารับรู้ถึงความรักอันเต็มเปี่ยมของลีโอและพร้อมที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไปด้วยสัญญาที่ว่า แม้ใครคนหนึ่งจะตายจากไป แต่คนที่เหลือจะยังมีชีวิตอยู่ต่อไปให้ได้ เพื่อรักษาความรักของคนตายจากไปให้คงอยู่ ดังเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดแล้วจึงทำให้ผู้วิจารณ์ไม่เชื่อหรือคล้อยตามผู้เขียนที่พยายามสื่อและชี้นำในประเด็นนี้ เพราะเห็นต่างมุมมองกันมาโดยตลอด

การสร้างปริศยานับเป็นความชื่นชอบที่ผู้แต่งนิยมนำมาใช้ในการดำเนินเรื่อง แต่ปริศนาที่ใช้ในบางครั้งก็เป็นปริศนาสากลที่ผู้อ่านสามารถเข้าไปมีส่วนในการร่วมขบคิดและค้นหาไปพร้อมกับตัวละคร เช่นการใช้ปริศนาในช่วงที่เฟมิลล่าเข้าไปอยู่ในบ้านที่เซวินาใหม่ๆ แต่ต่อมาเมื่อผู้แต่งใช้ปริศนาที่ซับซ้อนขึ้นขณะเดียวกันก็พยายามที่จะกุมความลับต่างๆของเรื่องไว้ โดยค่อยๆเปิดออกมาทีละนิดๆ นั้น ในบางครั้งปริศนาที่ซับซ้อนเหล่านั้นก็มีแต่ผู้แต่งเท่านั้นมีสนุกกับการสร้างและการไขปริศนาแต่เพียงลำพัง โดยเฉพาะปริศนา 12 ชิ้น ในเล่มที่ 5 นั้น ผู้อ่านไม่สามารถทำหน้าที่เป็นหนึ่งในผู้ไขปริศนาได้ เพราะปริศนาที่สร้างขึ้นนั้นมีใช้ปริศนาสากล แต่เป็นปริศนาที่สร้างขึ้นบนเงื่อนไขของคำสัญญาระหว่าง ดีดาเรน กับผู้ถือครองความลับที่จะรู้กันเฉพาะสองฝ่ายเท่านั้น ในแง่นี้ ผู้อ่านจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ที่เฝ้าดูเหตุการณ์และเรื่องราวที่เกิดขึ้นและกำลังดำเนินไปเท่านั้นเอง แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมเหมือนอย่างในเล่มที่หนึ่ง และในบางครั้งการที่ผู้แต่งพยายามที่จะซ่อนเงื่อนงำหรือความลับต่างๆ ก็สร้างความสับสนและความงุนงงให้กับผู้อ่านได้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความตั้งใจของ โยราเน่ เอ็ดกราด หรือ โยรา จากเซกันที่มีความปรารถนาบางประการในการเดินทางมายังเซวินาในครั้งนี้สองนี้ จนบางครั้งก็ส่งผลให้โยรากลายเป็นคนไม่อยู่กับร่องกับรอย และมีบุคลิกที่สับสนด้วย

หากกล่าวโดยสรุปก็ต้องยอมรับว่า เซวิน่า มหานครแห่งมนตรา นับเป็นนิยายแฟนตาซีที่น่าสนใจ เพราะไม่เพียงแต่จะสามารถแหวกออกมาจากนิยายแนวแฟนตาซีเรื่องอื่นในยุคนี้ได้ แต่กลัฏฐิยายยังสามารถสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับนิยายเรื่องนี้ ทั้งในแง่แนวคิด และเรื่องราวที่น่าสนใจ อีกทั้งยังมีความสามารถในการเชิงภาษาบรรยาย สร้างเสน่ห์ให้กับเรื่องได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการสร้างชีวิตให้กับตัวละครทุกตัว จนทำให้ตัวละครบางตัวกลายเป็นที่รักและชื่นชอบของผู้อ่าน รวมทั้งการสร้างฉากต่อสู้ที่งดงาม ประดุจรายรำของเฟมิลล่าที่ต่างกันไปในทุกครั้ง ผู้วิจารณ์เชื่อว่าหากมีผู้นำนิยายเรื่องนี้ไปแปลเป็นภาษาต่างประเทศก็น่าที่จะสู้กับงานของนักเขียนแฟนตาซีจากต่างชาติได้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสนุกสนานและน่าติดตามของเรื่อง ขณะเดียวกันผู้แต่งก็ยังสอดแทรกปรัชญาความคิดที่เป็นสากล ทั้งเรื่องการดูแลสมดุลของโลก และสิ่งแวดล้อม หรือแนวคิดที่เชื่อว่าโดยธรรมชาติ สิ่งต่างๆหรือเรื่องราวต่างๆในโลกจะมีสองด้านอยู่เสมอ ขึ้นอยู่กับว่าเราจะพิจารณาจากแง่มุมใด ขณะเดียวกันก็ไม่ลืมที่จะนำเสนอเรื่องราวใกล้ตัวผู้อ่าน โดยเฉพาะประเด็นในเรื่องความรักในมิติต่างๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า เซวิน่าให้ทั้งแง่คิดและความสนุกไปพร้อมๆกัน

The Chronicles of Dragon²³

อรพินท์ คำสอน

The Chronicles of Dragon ของ Cherrykids เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่นักเขียนฝากฝังไว้ให้ช่วยวิจารณ์ เรื่องนี้เพิ่งโพสต์ถึงตอนที่ 12 บทที่ 11 เป็นนิยายแฟนตาซีที่เกี่ยวกับตำนานมังกร ซึ่งก็ไม่ว่าเรื่องจะดำเนินไปในลักษณะใด เพราะในบทนำนั้นผู้แต่งไม่ได้เกริ่นทิศทางของเรื่องไว้เลย เพียงแต่บอกว่านี่คือตำนานมังกรเท่านั้น และจากที่อ่านไปทั้งหมด 12 ตอนพบว่าเรื่องนี้ยังไม่ต่างจากนิยายแฟนตาซีแนวโรงเรียนเรื่องอื่นๆ เท่าใดนัก เพราะยังมีลักษณะเด่นหลายๆ อย่างของงานแนวนี้ปรากฏชัดเจนอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการสอบเข้าโรงเรียนเวทมนตร์ของตัวเอง (แม้ว่าเรื่องนี้จะมีวิธีสอบที่ต่างออกไป) หรือการกำหนดหอพักของนักเรียน ซึ่งในเรื่องแบ่งออกเป็น 5 หอตามพลังธาตุ หรือแม้แต่การปลอมตัวเข้ามาเพื่อเป็นนักเรียนของตัวละครเอก เรื่องราวที่ดำเนินไปทั้งหมดนั้นก็ยังเป็นเพียงแค่เกริ่นนำเรื่องเท่านั้น ยังไปไม่ถึงแก่นเรื่องหลักที่เกี่ยวข้องกับตำนานมังกรเลย จะมีก็แค่การทิ้งปมปริศนาใหญ่ๆ ไว้ 3 ข้อ คือ 1) การกักการตามหาเชื้อพระวงศ์ของอาณาจักรมอร์แกนท์ของเซธ 2) ใครคือเจ้าชายสองคนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนเทกูลเดอร์ (อาจจะพอเดากันได้บ้างแล้ว) และ 3) คนกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาติดต่อกับคีนคือใคร

จากชื่อเรื่องต้องยอมรับว่าความคาดหวังแรกที่คิดว่าจะได้อ่านคือเรื่องราวของมังกร โดยมีมังกรเป็นตัวดำเนินเรื่อง แต่เมื่อลงมืออ่านจริง กลับเป็นมังกรที่ต่างไปจากที่คิด เพราะแทนที่จะเป็นมังกรตัวจริง กลับกลายเป็นร่างแปลงของมังกรในคราบมนุษย์ จึงทำให้ลักษณะท่าทาง อุปนิสัย บุคลิก หรือแม้แต่วิถีคิดของมังกรในเรื่องกลายเป็นมนุษย์ไปทั้งหมด ไม่มีลักษณะใดๆ ของมังกรเหลือให้เห็นเลย และเมื่อยอมรับและมองผ่านกรอบแนวคิดของผู้เขียนในการนำเสนอนี้ก็ต้องยอมรับว่า เซธ มังกรหนุ่มในร่างมนุษย์คนนี้มีบุคลิกที่เด่นชัด ทั้งอุปนิสัย และการพูดจา เมื่อผู้เขียนกำหนดให้เขาเป็นตัวดำเนินเรื่องก็นับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่จูงใจให้ผู้อ่านติดตามการเดินทางเพื่อทำภารกิจต่างๆ ที่เขาสัญญาไว้ ขณะเดียวกันก็สร้าง คีน หนุ่มน้อยผู้มีภูมิหลังลึกลับและต้องมาอยู่ในความดูแลของเซธ และความเป็นคู่ปรับของทั้งคู่ช่วยยังสร้างสีสันให้กับเรื่องด้วย

ในส่วนของภาษานั้น ต้องยอมรับว่า Cherrykids ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษามาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบรรยายที่ให้อารมณ์ละเอียดมากพอที่จะให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ โดยเฉพาะ การบรรยายฉาก ส่วนบทสนทนานั้น ผู้เขียนพยายามที่จะถ่ายทอดบุคลิก ลักษณะ และอุปนิสัยต่างๆ ของตัวละครผ่านบทบรรยาย หรือ แม้แต่การสะกดคำ ซึ่งจะพบคำที่สะกดผิดไม่มากนัก และคำที่สะกดผิดส่วนใหญ่จะเป็นคำเติมๆ ซึ่งเข้าใจว่าผู้เขียนคิดว่าคำๆ นี้เขียนเช่นนี้จริงๆ เช่น เขียนคำว่า เป็บ ว่า เป็บ หรือ เขียนคำว่า เวท เป็น เวทย์ และคำที่ผิดอีกส่วนหนึ่งจะเป็นคำอุทานต่างๆ โดยเฉพาะคำที่สะกดด้วยรูปวรรณยุกต์ตรี หรือไม้ตรี จะพบว่า มีคำอักษรต่ำ และ อักษรสูงหลายคำที่ผู้เขียนสะกดด้วยรูปวรรณยุกต์ตรี ซึ่งตามหลักไวยากรณ์ภาษาไทยนั้น จะมีเฉพาะอักษรกลางเท่านั้นที่สะกดด้วยรูปวรรณยุกต์ได้ ด้วยเหตุนี้ คำว่า “ม้า” หากต้องการให้คำนี้ออกเสียงเป็นเสียงตรีต้องเขียนว่า “ม้า” แต่ในบริบทนี้น่าจะเขียนว่า “ม้าย” เช่นเดียวกับคำว่า “หิะ” คำที่ถูกต้องคือคำว่า “อะ”

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตส่วนตัวบางประเด็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องที่เห็นชัดในเรื่อง ประการแรกคือบทนำ เห็นได้ว่าบทนำที่เขียนไว้นั้นไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องเลย จึงน่าจะปรับบทนำ โดยอาจจะแสดงแก่นหลัก

²³ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=4>

ของตำนานมังกรที่ต้องการเสนอให้เป็นอย่างไรมากกว่าตำนานมังกรเรื่องอื่นๆ อย่างไรก็ตาม หรืออาจจะเป็นการนำข้อขัดแย้ง ปัญหา หรือประเด็นใดก็ได้ที่ผู้เขียนเห็นว่าน่าดึงดูดใจให้ผู้เข้ามาอ่านบทนำแล้วตามอ่านตำนานมังกรเรื่องนี้ต่อไป

ประเด็นที่สอง ผู้วิจารณ์เห็นว่าผู้เขียนติดการใช้คำว่า "อ่าอ่า" ในบทสนทนา เพราะพบคำนี้อยู่ในหลายๆ ตอน ซึ่งบางตอนสามารถที่จะตัดคำๆ นี้ออกได้ เพราะไม่จำเป็นต้องให้ตัวละครหัวเราะก่อนที่จะพูดทุกครั้งก็ได้ โดยเฉพาะบทสนทนาของ นาร์ ในบทที่ 3

ประเด็นที่สาม คือ การใช้คำว่า ชายหนุ่มนามเชร เด็กน้อยนามคิธ ชายแก่นามอัลราห์น ซึ่งพบบ่อยมากในบทบรรยาย เห็นว่าการใช้ประโยคเช่นนี้โดยปกติจะใช้เพียงการกล่าวถึงครั้งแรกเท่านั้น เมื่อทราบแล้วว่าตัวละครเหล่านี้ชื่ออะไร ก็น่าจะแทนตัวเขาด้วยชื่อ หรือใช้สรรพนามบุรุษที่สามแทนมากกว่า

ประเด็นที่สี่ คือ ประโยคที่เป็นความคิดคำนึงในใจตัวละครไม่จำเป็นต้องใส่เครื่องหมายัญประกาศหรือเครื่องหมายคำพูด (".....") เนื่องจากเครื่องหมายดังกล่าวจะใช้กับประโยคสนทนาหรือประโยคคำพูดเท่านั้น และความคิดคำนึงต่างๆ เหล่านี้สามารถที่จะเขียนเป็นเนื้อเดียวกับประโยคบรรยายได้เลย ไม่จำเป็นต้องแยกออกมาเป็นประโยคต่างหากหรือการใช้ตัวเอนเพื่อแยกให้เห็นชัด เพราะในประโยคบรรยายนั้นจะมีคำขยายเพื่อแสดงให้ผู้อ่านทราบอยู่แล้วว่าประโยคส่วนนี้เป็นความคิดของตัวละคร เช่น ในโรงเรียนฯ เซรนิคในใจอย่างงงๆ "ปล่อยเข้ามาในโรงเรียนได้เนี่ยนะ?" ก็ใช้ว่า เซรนิคในใจอย่างงงๆ ปล่อยเข้ามาในโรงเรียนเนี่ยนะ

ประเด็นสุดท้าย คือ การดำเนินเรื่อง กล่าวคือ ผู้เขียนดำเนินเรื่องไปเรื่อยๆ เพราะผ่านมา 11 ตอนแล้ว ก็ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะเข้าไปสู่เรื่องของตำนานมังกรเลย จึงเห็นว่าผู้เขียนน่าจะสร้างแก่นเรื่องหลักที่ต้องการนำเสนอให้ชัด ขณะเดียวกันก็อาจจะสร้างโครงเรื่อง (plot) ให้ชัดเจนกว่านี้ เพราะโครงเรื่องที่ตึงไว้มากเกินไป จะเห็นได้ว่าถ้าวางแก่นเรื่องและโครงเรื่องชัด จะช่วยให้การสร้างเหตุการณ์แวดล้อมต่างๆ อันนำไปสู่การขยายหรือดำเนินเรื่องตามแก่นเรื่องและโครงเรื่องที่วางไว้ง่ายขึ้นและเรื่องก็จะกระชับ และดูมีทิศทางมากกว่านี้ เพราะขณะนี้ดูเหมือนเรื่องจะดำเนินเรื่องลอยๆ ไปเรื่อยๆ ซึ่งสังเกตได้จากการเพิ่มตัวละคร อาณาจักร และเรื่องราวประกอบต่างๆ ที่ยังไม่ใช่มุ่งเน้นของเรื่องมากเกินไป

อย่างไรก็ดี ผู้วิจารณ์ก็เห็นความพยายามและความตั้งใจของผู้เขียนที่จะเขียนเรื่องให้สนุก ขณะเดียวกันก็พยายามรักษาความถูกต้องของการใช้ภาษา หากผู้เขียนสามารถที่จะสร้างแนวเรื่องที่ชัดมากกว่านี้ ก็จะช่วยให้เรื่องกระชับและน่าสนใจมากขึ้น ขณะเดียวกันหากแก้ไขให้บทนำดึงดูดใจ และสามารถสรุปหรือนำไปสู่แก่นสำคัญของเรื่องที่ต้องการนำเสนอได้ก็จะช่วยผู้อ่านเข้าใจทิศทางเรื่องหรือสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้มากขึ้น

แต่เธอ... ผู้เสียสละ²⁴

อรพินท์ คำสอน

งานเรื่องสั้น แต่เธอ...ผู้เสียสละ ของ ใต้สู่จ้ง Kus38 นับเป็นงานวิจารณ์เรื่องสั้นเรื่องแรก เพราะบทวิจารณ์ที่ผ่านๆมาจะเป็นการวิจารณ์นวนิยายทั้งหมด เหตุผลประการสำคัญที่นำเรื่องสั้นเรื่องนี้มาวิจารณ์มิใช่เป็นเพราะความประทับใจเรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นการส่วนตัว แต่เป็นเพราะ ใต้สู่จ้ง Kus38 ขอให้ช่วยวิจารณ์ผลงานเรื่องนี้ให้

แต่เธอ...ผู้เสียสละ เรื่องสั้นขนาดสั้นที่มีความยาวไม่เกิน 7 หน้า A4 หากพรินต์ออกมาอ่านนั้น มุ่งเสนอแนวคิดหลักของการเสียสละส่วนตัวเพื่อความสุขของผู้อื่น ในที่นี้ ผู้แต่งใช้การสละชีวิตของ อันน้องสาวที่ให้แก่ อัน พี่สาวฝาแฝด นับเป็นความเสียสละสูงสุด เพื่อมาตั้งคำถามผู้อ่านถึงความเสียสละที่หดหายไปหลังคมปัจจุบัน แม้จะเป็นความเสียสละง่ายๆ คือการสละเงินเพียงบาทเดียวเพื่อทำบุญแก่ผู้ยากไร้ก็แทบจะหาได้ยากแล้วในสังคม จึงไม่อาจเทียบกับความเสียสละสูงสุดของอันได้

ความน่าสนใจในอีกด้านหนึ่งของเรื่องสั้นนี้คือ ฉากเปิดที่เป็นบันทึกความรู้สึกของพี่ที่มีต่อน้อง แต่นำเสียดายว่าผู้เขียนน่าจะขยายบันทึกนี้ให้ยาวขึ้น เพราะผู้วิจารณ์เห็นว่าหากเรื่องสั้นเรื่องนี้หรือเล่าเรื่องด้วยบันทึกจากมุมมองของอัน น่าจะจับใจผู้อ่านมากขึ้น และน่าจะตอบโจทย์ประเด็นความเสียสละได้ชัดเจนและกินใจมากขึ้น

ผู้วิจารณ์เห็นว่าแนวคิดหลักที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอต่อผู้อ่านนั้นน่าสนใจ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าสารที่ผู้เขียนต้องการสื่ออาจจะไปถึงผู้อ่านได้ไม่แรง และไม่ชัดเจนอย่างที่ผู้เขียนต้องการ นั่นอาจเป็นเพราะการบรรยายเรื่องที่ค่อนข้างเยิ่นเย้อส่งผลให้โทนของเรื่องอืดเยื้อมากเกินไป เพราะเรื่องสั้นส่วนใหญ่เป็นการเขียนเพื่อแสดงความคิดหลักเพียงความคิดเดียว หรือบางครั้งก็เป็นการนำเสนอฉากเพียงฉากเดียว เพื่อส่งสะท้อนความคิดหลักที่ต้องการนำเสนออย่างเด่นชัด จะเห็นได้ว่าประโยคบรรยายของผู้แต่งจำนวนหนึ่งหากทำให้กระชับขึ้นก็จะช่วยแก้ปัญหาความเนิ่นเย้อของเรื่องได้ส่วนหนึ่ง เช่น “กลับมาแล้วค่ะ” เสียงของเด็กสาวคนหนึ่งดังขึ้นก่อนที่ประตูบ้านจะถูกเปิดออกด้วยมือข้างหนึ่งของเด็กสาวคนเดิม อาจจะเปลี่ยนเป็น ““กลับมาแล้วค่ะ” เสียงของเด็กสาวคนหนึ่งดังขึ้นก่อนที่เธอจะเปิดประตูบ้านเข้ามา” หรือ ส่วนอันขณะนั้นก็เปิดบันทึกประจำวันหน้าถัดจากเมื่อวานออก แล้วลงมือจดบันทึกเรื่องราวของวันนี้ลงไป อาจจะเปลี่ยนเป็นส่วนอันก็จดบันทึกเรื่องราวของวันนี้ต่อบันทึกประจำวันหน้าเมื่อวาน อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ว่าทุกประโยคในเรื่องจะต้องตัดหรือทำให้กระชับไปทั้งหมด แต่ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในเนื้อความช่วงนั้นๆ

อีกอย่างหนึ่งคือ การบรรยายของผู้เขียนที่ให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลภูมิหลังของตัวละคร โดยการแสดงให้เห็นความแตกต่างในรายละเอียดของฝาแฝดคู่นี้ ไม่ว่าจะเป็นความชอบ นิสัย หรือแม้แต่อาชีพในอนาคต ผู้วิจารณ์เห็นว่าข้อมูลดังกล่าวไม่ได้มีส่วนช่วยสนับสนุนแนวคิดหลักที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอในเรื่องนี้ ในทางตรงกันข้าม เหตุการณ์สำคัญอันถือว่าเป็นไคลแมกซ์หรือจุดสูงสุดของเรื่องผู้เขียนกลับไม่ได้เน้นหรือขยายความให้ชัด เพราะผู้เขียนกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนนั้นอย่างลวกๆ หากจะเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนคือ ผู้เขียนเขียนถึงภูมิหลังแวดล้อมประมาณ 6 หน้า แต่เขียนถึงฉากที่สะท้อนแนวคิดหลักเพียงหน้าเดียวเท่านั้น จึงทำให้ความเสียสละของอันจมไปกับข้อมูลภูมิหลังของตัวละคร และไม่โดดเด่นขึ้นมา ในที่นี้

²⁴ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=5>

หากต้องการสร้างหรือย้ำความแรงทางอารมณ์เพื่อสื่อความคิดเกี่ยวกับความเสียสละของอัน ผู้เขียน จำเป็นต้องขยายหรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับฉากนี้ให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นขณะที่คนอื่นจะถูกรถยนต์ชนแล้วอัน เข้ามาช่วย หรือเพิ่มมุมมองหรือการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์นี้ทั้งจากมุมมองของอัน ของอัน หรือ แม้แต่ของแม่ให้มากขึ้น ก็น่าที่จะทำให้เรื่องสั้นเรื่องนี้ น่าสนใจมากขึ้น และอาจจะต้องลดฉากที่ไม่ช่วยส่ง แนวคิดหลักลงบ้าง เช่น ฉากเปิดที่อันเป็นแผลและอันทำแผลให้ ฉากการเดินทางไปเรียนพิเศษ

ข้อบกพร่องอีกลักษณะที่เห็นชัดในเรื่องสั้นเรื่องนี้คือ ความถูกต้องของการเขียน ผู้วิจารณ์เห็นว่า ผู้เขียนยังมีปัญหาทั้งในเรื่องการสะกดคำ และการเลือกคำให้เหมาะกับบริบท เพราะพบที่มีการสะกดคำผิด อยู่จำนวนหนึ่ง เช่น เขียน “แล้” เป็น “แซ่” หรือ “ทมัดทะแมง” เป็น “ทะมัดทะแมง” หรือ เขียน “ปฐม พยาบาล” เป็น “ประถมพยาบาล” ในขณะที่เดียวกันผู้เขียนก็มีปัญหาการเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับบริบทด้วย เพราะมีการเลือกใช้คำที่ผิดบริบทอยู่หลายครั้ง เช่น *ท่อนไม้ท่อนใหญ่คอยค้ำจุน* ควรจะใช้ว่า *ท่อนไม้ท่อน หนึ่งคอยค้ำยัน* หรือ *โดยที่มีอันคอยจับท่อนไม้ไว้ได้อย่างมั่นคงที่ก่อนที่มันจะตกไปทับเด็กสาวตรงหน้า* ควรจะใช้ว่า *โดยที่มีอันคอยจับท่อนไม้ไว้ได้อย่างมั่นคงที่ก่อนที่มันจะหล่นไปกระแทกเด็กสาวตรงหน้า*

เมื่ออ่าน แต่เธอ... ผู้เสียสละ จบลง ก็ได้ข้อยืนยันกับตนเองว่าเหตุผลที่ไม่เคยวิจารณ์เรื่องสั้น เพราะเรื่องสั้นที่เขียนได้อย่างลงตัวนั้นหายาก จึงอาจจะต่างความเข้าใจของผู้เริ่มเขียน หรือนักเขียนมือใหม่ที่ อาจจะเข้าใจผิดว่างานเรื่องสั้น เขียนได้ง่ายกว่านิยายเพราะสั้นกว่า แต่ในความจริง เรื่องสั้นนับเป็นประเภท งานวรรณกรรมที่เรียกร้องความสามารถในการเขียนที่สูงมาก ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดที่ชัดเจน การเขียนที่ กระชับ ตรง และสื่อแนวคิดอย่างเรียบง่าย และการสร้างตัวละครได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งจะทำให้เรื่องสั้นเรื่อง นั้นประทับใจผู้อ่านไปอีกนาน

นักรบแห่งมังกร²⁵

จักรนาท นาคทอง

ผมมีโอกาสรู้จักกับนิยายเรื่อง “นักรบแห่งมังกร” ของสำนักพิมพ์แจ่มใสเป็นครั้งแรก ในงานสัปดาห์หนังสือเมื่อต้นปีที่ทางสำนักพิมพ์ฯ ได้ทำตัวอย่างหนังสือให้อ่านสั้นๆ และบอกว่าเป็นเรื่องการกุยทางสู่นวนิยายใหม่ของสำนักพิมพ์ นั่นคือแนวแฟนตาซี โดยจะแบ่งออกเป็นสองแนวย่อยคือ Dreamland of love อันเป็นแฟนตาซีที่มีความรักเป็นแกนหลัก และ Magic cafe ที่ดูจะมีจินตนาการสูงกว่าอีกแนวหนึ่ง

ผมไม่ได้อ่านตัวอย่างหนังสือเลย เพียงแต่รู้สึกทึ่งกับปกที่เป็นรูปวาดลายเส้นลงสีด้วยคอมพิวเตอร์ที่สวยงาม แต่นั่นก็เป็นมาตรฐานของสำนักพิมพ์แจ่มใสอยู่แล้ว จนต่อมาทางเว็บไซต์เด็กดีได้คัดเลือกให้นิยายเรื่องนี้เป็น book of the month ประจำเดือนมีนาคม และได้สัมภาษณ์นักเขียน(มือสังหารแห่งรัตติกาล) ว่าเป็นสาวน้อยวัยมัธยมที่มีความถนัดด้านการว่ายน้ำ แต่เขียนหนังสือเป็นงานอดิเรก แม้กระนั้นเพื่อนฝูงก็ติดใจและทวงถามให้แต่งนิยายให้อ่านกันบ่อยๆ

ในที่สุดผมจึงตัดสินใจจ่ายเงินเพื่อแลกกับ “นักรบแห่งมังกร” เล่มนี้

เนื้อเรื่องของ “นักรบแห่งมังกร” เป็นเรื่องราวของเจ้าหญิงแห่งโลกปิศาจ ซึ่งที่จริงนางเอกเป็นลูกครึ่งมนุษย์กับปิศาจ เพราะเมื่อสงครามระหว่างมนุษย์และปิศาจยุติลง ทำให้แต่ละฝ่ายต้องส่งตัวประกันไปอยู่ที่อีกโลกหนึ่ง ฝ่ายมนุษย์ส่งเจ้าชาย ฝ่ายปิศาจส่งเจ้าหญิงมาแลกเปลี่ยนกัน เวลาผ่านไป ราชชาของมนุษย์สิ้นพระชนม์ ฝ่ายปิศาจจึงบุกชิงตัวเจ้าหญิงกลับมาโดยหารู้ไม่ว่าพระองค์ทรงครรภ์กับเจ้าชายชาวมมนุษย์แล้ว เหตุการณ์นี้ทำให้มนุษย์ต้องขัดแย้งกับปิศาจอีกครั้ง จากนั้นเจ้าหญิงนามเทเซเลีย (เมื่ออยู่โลกมนุษย์ใช้ชื่อว่า “เทเซีย”) จึงประสูติ... ตามคำทำนาย พระนางคือผู้ปลดปล่อยที่จะทำให้สงครามยุติ

ฝ่ายมนุษย์เฝ้าตามหาผู้ปลดปล่อยมานานแสนนานโดยไม่รู้เลยว่าพระองค์อยู่ในโลกปิศาจ ทว่าอยู่มาวันหนึ่งเมื่อเจ้าหญิงองค์น้อยเจริญชันษาขึ้นเป็นวัยรุ่น พระองค์เกิดความต้องการที่จะเดินทางมายังโลกมนุษย์โดยไม่ทราบสาเหตุ และนั่นก็คือจุดกำเนิดของเรื่องราวทั้งหมดที่เกิดขึ้น พระองค์ต้องใช้เวทมนตร์แปลงร่างให้เป็นชายเพื่อความปลอดภัยด้วย

เพียงไม่กี่หน้าแรกดูเหมือนว่าเรื่องราวจะดำเนินไปได้อย่างสวยงาม ผมรู้สึกว่าจะมีการผจญภัยต่อสู้ และมีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และปิศาจให้เห็นบ้างตามเนื้อเรื่องที่ได้เกริ่นไว้ แต่สุดท้ายเจ้าหญิงก็คงจะเป็นผู้สร้างสันติภาพจนจบเรื่องได้ตามสูตรสำเร็จของเรื่องแนวนี้อาจมีการสร้างมุกตลกหรือฉากรักตามเงื่อนไขของการปลอมตัวเป็นชายที่ได้สร้างไว้ แต่ “นักรบแห่งมังกร” ไม่ได้เป็นเช่นนั้นเลย สิ่งที่ผมคาดหวังไว้ผิดทั้งหมด อาจฟังดูดีที่นักเขียนทำให้ผู้อ่านหลงทาง แต่ขอโทษครับ นี่ไม่ใช่นิยายแบบหักมุม แต่เป็นนิยายแบบ “หักแนว” คือเปลี่ยนแนวจากนิยายแฟนตาซีแนวผจญภัย เรียนรู้และเติบโต กลายเป็นนิยายแฟนตาซีแนวโรงเรียนอย่าง “แฮรี่ พอตเตอร์” ไปเสียได้ เมื่อเจ้าหญิงเดินทางมาถึงโลกมนุษย์แล้วต้องเข้าร่วมการประลองอย่างไม่ตั้งใจแต่กลับได้รางวัลที่หนึ่ง ซึ่งนั่นคือสิทธิ์การเข้าเรียนในโรงเรียนเวทมนตร์ที่ทุกคนต่างมีมังกรเป็นสัตว์เลี้ยงและเป็นพาหนะ เจ้าหญิงเองก็มี “ฟ็อก” มังกรสายพันธุ์รัตติกาลที่หายากเป็นเพื่อนแล้วอยู่ตัวหนึ่ง

²⁵ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=6>

แน่นอนว่าแฟนตาซีโรงเรียนก็คงไม่ได้มีอะไรเสียหายหากจะมีความสมเหตุสมผล แต่สิ่งนี้ดูจะหาได้ยากจากนิยายเรื่องนี้ กลิ่นของความไม่น่าเชื่อถือเริ่มโผล่มาตั้งแต่เจ้าหญิงเกิดอยากจะมาโลกมนุษย์อย่างไม่มีปี่มีขลุ่ย รางวัลที่หนึ่งของการประลองเหล่านักฆ่า (ซึ่งอันที่จริงพวกเขาควรจะปิดบังซ่อนเร้นไม่ให้ใครรู้จัก) กลับเป็นสิทธิ์ในการเข้าเรียนโรงเรียน แม้จะเป็นโรงเรียนเวทมนตร์ที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับหนึ่งก็ตาม แต่ถ้าผมเป็นนักฆ่าพวกนั้น ผมคงไม่เลือกเข้ามาประลองเสี่ยงตายเพื่อแลกกับการได้เข้าโรงเรียนเป็นแน่

หลังจากนั้นความไม่น่าเชื่อยังตามติดมาอย่างไม่หยุดยั้งจนจบเล่ม ไม่ว่าจะเป็นเหล่ารุ่นพี่ที่เอาแต่เล่นโดยไม่แสดงความเป็นผู้นำ เจ้าหญิงที่แสดงความเป็นขามาดตลอดแต่จู่ๆ ก็เกิดตรัสว่าอยากจะปกป้องโลก นอกจากนี้พระองค์ยังมีอาชีพเป็นนักฆ่าตามใบสั่งขององค์กษัตริย์ ซึ่งเคยตรัสให้เหตุผลไว้ในหน้า 106 ว่า ที่เราเป็นนักฆ่าก็เพื่อจะแข็งแกร่งขึ้น แข็งแกร่งกว่าใครๆ แข็งแกร่งมากพอจะทำทุกอย่างได้ แต่การที่เจ้าหญิงจะมาเป็นนักฆ่าขัดกับฐานะของพระองค์เป็นอย่างยิ่ง ถ้าอยากเข้มแข็งก็อาจฝึกฝนอย่างอื่นเช่นเป็นนักรบโดยให้ทหารหรืออัศวินในวังฝึกให้ก็ได้ นอกจากนี้ในตอนต้นเรื่องพระองค์ตรัสกับเสด็จแม่ว่า "ท่านก็คงรู้ว่าไม่มีหวัง" เมื่อถูกถามว่าท่านดาที่เป็นปีศาจอนุญาตให้ไปอยู่โลกมนุษย์หรือไม่ หากไม่อนุญาตให้ไปอยู่โลกมนุษย์เพราะเกรงกลัวอันตราย เรื่องการจะให้แก่นักฆ่าคงเป็นไปไม่ได้ตั้งแต่ต้น

อีกทั้งนักฆ่าคนอื่นยังยอมรับนับถือในฝีมือด้วย ทั้งๆ ที่ไม่น่าจะเคยได้พบกันมาก่อน ในบทที่มีการประลองเหล่านักฆ่า เทเซียเปรยไว้ว่ารู้ถึงอันดับนักฆ่าของผู้ประลองกับใคร่ เพื่อนของตน เพราะ "ชื่อนี้ก็เป็นที่แพร่หลาย" และผู้เขียนไม่ได้บรรยายไว้อีกว่าเจ้าหญิงเคยรู้จักกับนักฆ่าเหล่านี้เป็นการส่วนตัว จนกระทั่งในช่วงท้ายของเล่มที่ต้องไปปฏิบัติภารกิจของนักฆ่า เหล่านักฆ่าที่เคยปรากฏตัวในการประลองช่วงต้นเรื่องก็กลับมาแสดงความนับถือเจ้าหญิงราวกับเคยรู้จักกันมานาน เมื่อเจ้าหญิงทรงปฏิบัติภารกิจจนได้รับบาดเจ็บสาหัส ไม่นานก็สามารถลุกขึ้นมาพูดได้เหมือนคนปกติทั้งๆ ที่ไม่ได้รับการรักษาแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ในด้านของความรักก็สุดเหลือเชื่อ เจ้าหญิงเทเซียคงจะต้องได้รักกับเจ้าชายเซอัสผู้ซึ่งมีนิสัยแสนเย็นชาเช่นเดียวกัน ดูเหมือนว่าเจ้าชายจะให้ความช่วยเหลือและเอ็นดูเจ้าหญิงอยู่ภายในสีหน้าที่ไม่แสดงอารมณ์นั้นอยู่บ้าง แต่ไม่ได้มีเหตุการณ์หรือการแสดงออกใดๆ ที่แสดงให้เห็นได้ว่าทั้งคู่จะมีพัฒนาการด้านความรักได้ในเมื่อเย็นชาใส่กันอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งเทเซียอยู่ในร่างผู้ชายโดยที่ไม่มีใครสักคนที่ล่วงรู้ว่าแท้จริงแล้วเป็นหญิง แต่เมื่อถึงจุดหนึ่งเจ้าชายเซอัสกลับนำเสนอที่แสดงถึงการหมั้นหมายไปสวมให้เทเซีย สร้างความงุนงงสงสัยให้กับผู้อ่านอย่างยิ่งยวด

ส่วนเรื่องของภาษา แม้จะไม่มีภาษาวิบัติและอิมิติคอน แต่ก็มีการใช้ชาวดีเอฟเฟคแบบหนึ่งสื่อกำการตูนเช่น ฟาว!!! เคริง!!! กิก!!! ดิง!!! ในด้านหนึ่งก็อาจช่วยให้ผู้อ่านมีอารมณ์ร่วมกับเรื่องราวที่น่าเสนอได้ แต่ก็ควรจะสลับกับการบรรยายในเชิงพรรณนาให้เห็นภาพด้วย การมีชาวดีเอฟเฟคจำนวนมากเกินไปกลับดูน่ารำคาญและไม่สามารถจินตนาการถึงท่าทางของตัวละครได้เท่าที่ควร นอกจากนี้ยังใช้คำเจรีรี่ครั้งละสามตัว ทั้งๆ ที่ควรใช้เพียงตัวเดียวเท่านั้น

การบรรยายทั้งฉากและตัวละครไม่ทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพที่ชัดเจน มีเพียงสิตา สีมม และ "เสียงเรียบ เสียงเย็น" "ร่างบาง ร่างสูง" เท่านั้น ที่เป็นคำบ่งชี้ลักษณะของตัวละครแต่ละตัว บางครั้งผู้อ่านก็จำไม่ได้ว่าตัวละครตัวไหนตาหรือผมสีอะไร หรือ "เสียงเย็น" แปลว่าอะไร เป็นต้น ในด้านของฉากก็เป็นการบรรยายอย่างกว้างๆ พอให้เห็นภาพอย่างเลือนรางเท่านั้น

เคยมีคนกล่าวกับผมว่าทวิจาร์ณี่ไม่อาจเป็นบทวิจารณ์ที่ดีได้หากเอาแต่ติและไม่ชี้ทางว่าผู้เขียนควรจะปรับปรุงอย่างไร ในเบื้องต้นผมขอแนะนำว่า เจ้าหญิงก็เป็นนักฆ่าได้ และเป็นนักฆ่าที่เก่งได้ หากมีเหตุการณ์หรือคำชี้แจงที่อธิบายที่มาของความเก่งนั้น เช่น เนื่องจากเป็นเจ้าหญิงแห่งโลกปีศาจจึงไม่ได้รับ

การเลี้ยงดูเด็กเช่นมนุษย์ กลับต้องเป็นนักฆ่าเพื่อฝึกจิตใจให้โหดเหี้ยม และทรงได้รับการฝึกอย่างสาหัสมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ เช่นนี้จึงเป็นที่มาของความเป็นนักฆ่าที่เก่งกาจอย่างมีเหตุผล

เจ้าชายผู้เย็นชาที่รักเจ้าหญิงในร่างชายได้ หากมีเหตุการณ์ให้เจ้าชายทรงสงสัยว่าเพื่อนชายที่เห็นอาจไม่ใช่ชายแท้ และมีเหตุการณ์ที่นำไปสู่พัฒนาการของความรัก เช่นมีเหตุการณ์ที่ทำให้เวทมนตร์อำพรางร่างกายเสื่อมลง และมีเหตุการณ์ที่ทำให้เจ้าหญิงตกอยู่ในอันตราย ต้องให้เจ้าชายไปช่วย หรือกลับกัน เจ้าหญิงต้องช่วยเจ้าชาย การบรรยายว่าทั้งสองฝ่ายยังมีที่เท่าที่เย็นชาที่ทำได้ แต่จะทำอย่างไรให้ผู้อ่านเห็นถึงความรักที่เติบโตอยู่ในจิตใจของทั้งสองคน

ตัวละครอื่นๆ ก็ควรจะมียุทธศาสตร์มากขึ้น เช่นเพื่อนๆ ในชั้นเรียน รูนฟี หรือเหล่ามังกร ตลอดจนอาจารย์ เพราะจะเป็นนิยายโรงเรียนไปไยในเมื่อไม่มีฉากการเรียนการสอนที่เห็นได้เด่นชัด หรือจะเป็นนิยายเรื่อง "นักรบแห่งมังกร" ไปไยในเมื่อเหล่ามังกรได้แต่ร้องกรี๊ดและปล่อยลูกพลั่ง (ที่มังกรต่างเผ่ากลับไม่มีความแตกต่างกันเลย นอกจากสีของลูกพลั่ง)

นอกจากนี้ควรจะพรรณนาให้เห็นภาพมากขึ้น เช่นในฉากที่เป็นถ้ำก็ควรพรรณนาถึงรายละเอียดของถ้ำ เช่นมีขนาดใหญ่แค่ไหน เพดานถ้ำสูงแค่ไหน มีดจนมองไม่เห็นอะไรหรือมีแสงรำไรเข้ามาบ้าง มีหินงอกหินย้อยหรือไม่ รูปร่างสวยงามหรือน่ากลัวอย่างไร มีธารน้ำใต้ดินไหลผ่านหรือไม่ มีสิ่งมีชีวิตอะไรอาศัยอยู่หรือเปล่า ถ้ามี เป็นอันตรายไหม เป็นต้น การบรรยายถึงฉากต่างๆ หากผู้เขียนไม่เคยไปเยือนสถานที่จริง อาจค้นคว้าจากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ตได้

อย่างไรก็ตาม "นักรบแห่งมังกร" เพิ่งวางจำหน่ายเพียงภาคปฐมบท จึงหวังว่าภาคต่อไปผู้เขียนจะพัฒนาการเขียนได้ดีขึ้น

เมื่อเขาบอกว่า ผมมันโรคจิต!²⁶

อรพินท์ คำสอน

เมื่อเขาบอกว่า ผมมันโรคจิต! ของ ไชเลนทร์ นับว่าเป็นเรื่องสั้นระทึกขวัญที่แปลกกว่าวรรณกรรมออนไลน์เรื่องอื่นๆที่เคยอ่านในเว็บเด็กดี แม้ว่าเรื่องราวที่น่าเสนอจะเป็นเรื่องของเด็กชายและเด็กหญิงชั้นมัธยมปีที่ 3 คู่หนึ่ง ที่รู้สึกแปลกแยกทั้งจากครอบครัวของตนและเพื่อนๆ ที่โรงเรียน ฉากส่วนใหญ่จะมีเพียงโรงเรียน และบ้าน และเรื่องก็มีความยาวเพียง 13 ตอนจบ แต่ผู้เขียนก็สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้่านรู้สึกถึงความเปลี่ยวเหงาและแปลกแยกของตัวละครได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกให้ตัวละครเอกทั้งสองบรรยายความรู้สึกของตัวเองผ่านกระแสนึกของตัวละคร (stream of consciousness) ที่สะท้อนอารมณ์ดิบและด้านมืดของจิตใจได้อย่างโดดเด่นและน่าสนใจ โดยเฉพาะฉากที่ "กัญ" หรือ ศตวรรษ บรรยายถึงความรำคาญเสียงร้องไห้ในยามดึกของกานดา น้องสาววัยทารกของตน จนตัดสินใจที่จะตีให้เงียบด้วยไม้เบสบอล และฉากบรรยายถึงความเจ็บป่วยทางร่างกายของกัญในตอนที่ 12 ขณะเดียวกันการเลือกใช้มุมมองของบุรุษที่ 1 นั้น ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสภาวะอารมณ์ของตัวละครทั้งสองได้ว่าพวกเขารู้สึกกับคนรอบข้างอย่างไร ซึ่งก่อให้เกิดความสงสาร "กัญ" อย่างมากที่เขาต้องกลายเป็นเช่นนี้ เพราะการถูกรังแกจากคนรอบข้างจริงๆ จนเป็นสาเหตุให้เขาทนป่วยโดยไม่ยอมบอกแม่เพื่อรักษาตัว เพราะเขาอยากตายไปจากโลกที่ไม่น่าอยู่ใบนี้

แม้ว่าการบรรยายจะช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าถึงอารมณ์ส่วนลึกของตัวละครได้ดีพอสมควร แต่บางครั้งเหตุผลที่ผลักดันให้ตัวละครนำเสนอด้านมืดของจิตใจตนเอง ก็ยังไม่สมเหตุสมผลเท่าใดนัก จนรู้สึกว่าตัวละครสะท้อนอารมณ์ที่รุนแรงเกินกว่าเหตุหรือไม่ โดยเฉพาะฉากที่ "ฉัน" อยากจะเอาคัตเตอร์กรีดหน้าเพื่อน เพียงเพราะเธอยืนบังกระดานดำโดยไม่หลบเมื่อ "ฉัน" ขอร้องเท่านั้น และยังจินตนาการถึงฉากที่ได้ลงมือทำจริงๆ จึงเห็นว่าปฏิกิริยาทางอารมณ์ของ "ฉัน" ที่แสดงออกมานั้นยังขาดความสมเหตุสมผลอยู่ แต่ถ้าเปลี่ยนคนที่รู้สึกอยากทำร้ายเพื่อนเป็น "กัญ" ในฉากเดียวกันน่าจะสมเหตุผลมากกว่า เพราะ "กัญ" ถูกเพื่อนรุมทำร้าย จึงไม่แปลกที่เขาจะคิดแค้นแค้นให้สาสมแม้จะเป็นเพียงในจินตนาการก็ตาม

ผู้วิจารณ์เห็นว่าผู้เขียนไม่จำเป็นต้องสร้างให้ "ฉัน" เป็นเด็กมีปัญหาเช่นเดียวกับ "กัญ" เพื่อให้เป็นเหตุผลที่ชักนำให้เขาทั้งสองกลายเป็นเพื่อนกันก็ได้ เพราะบทบาทและปัญหาของ "ฉัน" เมื่อเทียบกับกัญแล้วจะต่างกันอย่างมาก จนดูเหมือนว่ากัญจะกลบบทบาทของ "ฉัน" ไปเกือบหมด จึงเห็นว่าถ้าสร้าง "ฉัน" เป็นตัวละครปกติ และมีจิตใจอ่อนโยนสงสารกัญ เพื่อนที่ถูกรุมทำร้าย จนรู้สึกอยากเป็นเพื่อนกับกัญ ก็น่าจะช่วยส่งให้ "ฉัน" เป็นตัวละครที่มีบทบาทและตัวตนในเรื่องเด่นเท่าๆกันกัญได้ อีกประการหนึ่งคือการที่ผู้เขียนกำหนดให้สองคนนี้เป็นเพื่อนกันก็ไม่ได้มีสาเหตุมาจากปัญหาชีวิตที่เหมือนกัน แต่เป็นเพราะหนังสือเรื่อง *The Dark Tower* ของ สตีเฟน คิง ต่างหากที่เป็นจุดกำเนิดความสัมพันธ์ของคนทั้งคู่ จนขยายมาสู่มิตรภาพอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนความเห็นกันเรื่องการอ่าน แนะนำการเขียนนิยาย และเป็นเพื่อนกลับบ้านด้วยกัน

ความน่าสนใจของเรื่องนี้อีกประการหนึ่งคือ การเลือกใช้กลวิธีแบบ "เรื่องซ้อนเรื่อง" หรือ Metafiction ซึ่งนับว่าเป็นจุดเด่นของเรื่องที่สามารถสร้างความฉงนให้ผู้อ่านตอนจบได้ว่า แท้ที่จริงแล้วเรื่องที่เกิดขึ้นจริงนั้นกลายเป็นเรื่องแต่งไปทั้งหมด แม้ว่ากลวิธีดังกล่าวจะเป็นที่นิยมมากขึ้น โดยเฉพาะในงานเขียน

²⁶ <http://writer.dek-d.com/bluewhale2006/writer/viewlongc.php?id=498168&chapter=7>

ของนักเขียนรุ่นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้นหรือนิยาย เช่น งานของ ปราบดา หยุ่น หรือ ศิริวรรณ แก้วกาญจน์ แต่ยังไม่ค่อยพบการใช้กลวิธีการเขียนเช่นนี้ในงานออนไลน์เท่าใดนัก การเฉลยวิธีเขียนในบทที่ 13 นับว่าเป็นการสร้างจุดหักมุมให้กับเรื่องอย่างน่าสนใจ แต่ผู้วิจารณ์เห็นว่าการทำให้วิธีการดังกล่าวสมบูรณ์มากขึ้น โดยนำฉากเปิดของบทนำมาใช้อีกครั้งหนึ่งในตอนจบ (ตอนที่ 13) นั้น ผู้เขียนน่าจะนำบทบรรยายเดิมที่เป็นบทนำมาใช้เลย หากจะทำเป็นรอยแก้มโดยใช้ขีดฆ่าก็สามารถทำได้อย่างที่ตั้งใจไว้ แต่ต้องให้อ้อยคำที่เหลืออยู่เหมือนกับบทนำ เพราะเท่าที่ปรากฏในเรื่องนั้นยังมีคำบางคำที่ต่างกันระหว่างบทนำ กับบทที่ 13

ผู้วิจารณ์ยังเห็นว่าการเสนอเรื่องซ้อนเรื่องของผู้เขียนยังไม่เนียนนัก เพราะบางครั้งจะพบ “กัญ” ในสองบุคลิกที่ต่างกัน คือ “กัญ” ที่เป็นตัวละครในเรื่อง กับ “กัญ” ที่เป็นต้นแบบแรงบันดาลใจของ “ฉัน” บ่อยครั้งที่ผู้เขียนลืมและปล่อย “กัญ” ตัวจริงออกมา โดยเฉพาะฉากที่ “กัญ” เริ่มคุยและสนิทกับ “ฉัน” และเมื่อ “กัญ” กลับไปอยู่ในโลกส่วนตัวของเขา “กัญ” ที่เป็นตัวละครจึงกลับมามีบทบาทอีกครั้ง ซึ่งบุคลิกและลักษณะนิสัยของ “กัญ” ที่ต่างกันในเรื่องสร้างความสับสนให้กับผู้อ่านไม่น้อย ว่าแท้จริงแล้ว “กัญ” เป็นคนปิดกั้นตัวเอง หรือเปิดเผยกันแน่ และยิ่ง “กัญ” ตัวจริงออกมาบ่อยครั้งเพียงใด ก็ยิ่งลบความน่าเชื่อถือของ “กัญ” ตัวละครที่ผู้เขียนสร้างไว้ตั้งแต่ต้น ว่าเป็นคนปิดกั้น โดดเดี่ยว เหมียว และอยากตายมากขึ้น จะเห็นได้ว่าเมื่อ “กัญ” มีสองคน การแสดงออกของ “ฉัน” ต่อกัญในช่วงหลังๆ ที่แสดงให้เห็นว่า “ฉัน” เริ่มชอบกัญนั้น กัญคนที่ “ฉัน” ชอบน่าจะเป็น “กัญ” ในชีวิตจริงมากกว่ากัญที่เป็นตัวละคร ดูเหมือนว่าตอนท้ายๆ ของเรื่องสั้นเรื่องนี้จะเป็นจดหมายสารภาพรักที่ “ฉัน” มีต่อกัญไปพร้อมกันด้วย เมื่อจุดนั้นเปลี่ยนไปก็ส่งผลให้เรื่องสั้นที่นำเสนอมาตั้งแต่ต้นเบี่ยงประเด็นไปอย่างน่าเสียดาย แม้ว่า “กัญ” ตัวจริงจะมีความสำคัญในช่วงท้ายของเรื่อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์กับ “ฉัน” ในแง่มุมต่อไปก็ตาม

ข้อน่าสับสนเมื่ออ่านเรื่องนี้จบลง คือ ครูที่โรงเรียนนี้ไม่มีบทบาทใดๆ เลยหรือ ในวิชาที่ต้องเรียนก็ไม่มีครูมาสอน หรือออกไปข้างนอกห้อง ปล่อยให้เด็กแกล้งเพื่อนได้ตามอำเภอใจ หรือตอนพักกลางวันก็ไม่มีครูสักคนเลยหรือที่อยู่ในโรงเรียน และห้องพยาบาลก็ยังไม่มีการเวร ปล่อยให้เด็กกลุ่มหนึ่งมอมเหล้าเพื่อนคนหนึ่ง และซอมเพื่อนอีกคนหนึ่งจนแขนซ้ายหักต้องหามส่งโรงพยาบาล ยิ่งกว่านั้น ผู้วิจารณ์รู้สึกเป็นห่วงเรื่องปฏิกิริยาทางอารมณ์ของเด็กมัธยมในเรื่องที่มีต่อครู ซึ่งรุนแรงและน่ากลัวมาก ทั้งๆ ที่ครูก็ไม่ได้ทำอะไรที่รุนแรงจนถือว่าเป็นการกระตุกอารมณ์ใดๆ ได้เลย เช่น ฉากที่ครูชาวฟิลิปปินส์กำลังสอนอยู่หน้าห้อง แล้วเด็กคนหนึ่งรู้สึกอยากเอา “มีดมาเฉือนปากบางๆ ที่พูดไม่หยุดนั้น” และอีกคนหนึ่ง “อยากฆ่าครูที่สอนบ้าอะไรไม่รู้เรื่อง น่ารำคาญ” หรือแม้แต่เด็กประถมหนึ่งที่รู้สึกเกลียดพี่ชายตนเองอย่างรุนแรงมาก จนอยากให้พี่ตาย โดยเฉพาะฉากที่ “กัญ” ถูก “โกด” พี่สาวตบหน้า จึงไม่แปลกที่กัญจะเสียใจและบอกว่า “ผมเกลียดพี่” และแม้ “กิด” น้องชายวัย 6 ขวบที่เห็นเหตุการณ์จะรู้สึกโกรธแทนพี่สาวที่ถูกตบว่า ก็ไม่น่าจะถึงกับตะโกนใส่หน้าพี่ชายว่า “ผมเกลียดพี่กัญ ผมเกลียดพี่ ผมเกลียดพี่ จะไปตายที่ไหนก็ได้!” เพราะคนที่ถูกทำร้ายร่างกายจริงๆ คือกัญไม่ใช่โกด

อย่างไรก็ดี นับว่าเรื่องนี้มีความน่าสนใจและแปลกกว่าเรื่องแนวโรงเรียนโดยทั่วไป ตรงที่เรื่องเน้นด้านมิติของจิตใจตัวละครอย่างเข้มข้น (จนอาจจะน่ากลัวว่าจะกลายเป็นตัวอย่างต่อไป) แต่ก็น่าเสียดายว่าในช่วงสุดท้าย เรื่องดูจะแกว่งๆ ออกไปจากแก่นเรื่องเดิมที่วางไว้เป็นอย่างดีแล้ว

ภาคผนวกที่ 5

**รายชื่อ Book of the Month ของเว็บเด็กดี
(ตุลาคม 2550 ถึงเดือนกันยายน 2552) รวม 21 ชิ้น**

1. มือเดียวคำฟ้า ศาสตราคู่ กู้แผ่นดิน (แฟนตาซี + กำลังภายใน) ตุลาคม 2550.
2. Pilot pol *Max the Hacker* (สืบสวน) ธันวาคม 2550
3. พรรณรัตน์ *The Flower of life : ขอมัดใจเจ้าพ่อ* (รักหวานแหวว) กุมภาพันธ์ 2551
4. แสดเม บลูชาตาน *Alien Code : รักพันธุ์เพี้ยน นายเอเลี่ยนสุดหล่อ* (รักหวานแหวว) มีนาคม 2551
5. ม้าไต้ รักต่างฟ้า (รักหวานแหวว) พฤษภาคม 2551
6. Rainnazo รักนายเจ้าชายยมทูต (รักหวานแหวว) มิถุนายน 2551
7. แดวอน มิน พลิกฟ้าตามล่าหัวใจ จอมยุทธ์ตัวแสบ (กำลังภายใน) กรกฎาคม 2551
8. ทักษมาฮาล เกลียรัก (รักหวานแหวว) สิงหาคม 2551
9. โรโรซ *Tenda II* เปลวอัคคีแห่งการต่อสู้ (แฟนตาซี) กันยายน 2551
10. กัลจูดา เซวิน่า ปริศนาทรายสีดำ (แฟนตาซี) ตุลาคม 2551
11. Serenata *Oh Host!* จำกัดหัวใจอันตรายในพื้นที่เสี่ยงตายความรัก (รักหวานแหวว) พฤศจิกายน 2551
12. Devil's Bride สาวฮอตหน้าใสปะทะนายวายร้ายสุดเท่ (รักหวานแหวว) ธันวาคม 2551
13. ชญาณ์พิมพ์ ดราบดินสิ้นฟ้า..สัญญารักนิรันดร์ (รักหวานแหวว) มกราคม 2552
14. รอมแพง ป่วนรักสลักร่าง (รักหวานแหวว) กุมภาพันธ์ 2552
15. มือสังหารแห่งรัตติกาล นักรบแห่งมังกร (แฟนตาซี) มีนาคม 2552
16. Dr. Pop *The white Road Generation II-II Z* (แฟนตาซี) เมษายน 2552
17. FAYYA หอบ่วนก๊วนอันตราย (รักหวานแหวว) พฤษภาคม 2552
18. ชัยยา นักสะสมฝัน (ฆาตกรรม) มิถุนายน 2552
19. Pongwut Rujirachakorn (Spock) เฮอร์มีส (สืบสวน + แฟนตาซี) กรกฎาคม 2552
20. so s@d love 7 วันอันตราย หักเหลี่ยมหัวใจนายยาภูเขา (รักหวานแหวว) สิงหาคม 2552
21. The Judge ไม่นอส ภาคที่ ๑ : ปฐมบทแห่งตำนาน (แฟนตาซี) กันยายน 2552

ภาคผนวกที่ 6

รายชื่อสำนักพิมพ์ที่นำนวนิยายออนไลน์ที่ลงในเว็บไซต์เด็กดีไปตีพิมพ์
จำนวน 23 สำนักพิมพ์ด้วย [จาก http://www.dek-d.com/writer/publisher_.html]

1. สำนักพิมพ์อมรินทร์ ที่ <http://www.amarinpocketbook.com/home.asp>
2. สำนักพิมพ์แจ่มใส ที่ <http://jamsai.com/Default.aspx>
3. สำนักพิมพ์ ดอกหญ้า 2000 ที่ <http://www.dokya.com>
4. สำนักพิมพ์ 1168 ที่ <http://1168group.com/>
5. สำนักพิมพ์ไพนธ์บุ๊ก ที่ <http://www.fine-book.com/web/index.php>
6. สำนักพิมพ์สตาพอร์บุ๊กส์ ที่ <http://www.satapornbooks.com/index.asp>
7. สำนักพิมพ์เลิฟเบอร์รี่ ที่ <http://www.loveberrybook.com/>
8. สำนักพิมพ์ ฟลิคส์เซ็นเตอร์ ที่ <http://pc-bookclub.com/>
9. สำนักพิมพ์สีม่วงอ่อน และ Come on ที่ <http://www.emotionway.com/>
10. สำนักพิมพ์บลูเบลล์ ที่ <http://www.bluebell-press.com/>
11. สำนักพิมพ์พลอยจันทร์ ที่ <http://www.ploychanbook.com/>
12. สำนักพิมพ์อักษรบันเทิง ที่ <http://www.akaraonline.com/index2.asp>
13. สำนักพิมพ์ Book cafe' ที่ <http://bookcafeonline.wordpress.com/>
14. สำนักพิมพ์ แกลสส์ พับลิชชิ่ง และ บงกช พับลิชชิ่ง
15. สำนักพิมพ์บ้านหนังสือโกสินทร์ ที่ <http://www.kosintr.com/>
16. สำนักพิมพ์คนรู้ใจ ที่ <http://www.konrujaibooks.com/main.html>
17. สำนักพิมพ์ไพนธ์ไรท์ ไม่มีเว็บไซต์
18. สำนักพิมพ์เอเอสเค มีเดีย ที่ <http://www.askmedia.co.th/book/index.php>
19. สำนักพิมพ์อิสระบุ๊กส์ ที่ <http://www.issarabooks.com/> กำลังปิดเว็บไซต์ชั่วคราว
20. สำนักพิมพ์ตะวันส่อง ที่ <http://www.tawan-song.com/>
21. สำนักพิมพ์พลอยชมพู ที่ <http://www.ploypink.com/>
22. สำนักพิมพ์มธุรรดา ที่ <http://www.mathurada.com/>
23. สำนักพิมพ์สายธาร ที่ <http://www.winyuchon.co.th/saitarn/main/default1.asp>